

Lørenskog kommune

ÅRSBUDSJETT 2010
og
ØKONOMIPLAN 2010 - 2013

Administrasjonens saksframlegg

31. oktober 2009

INNHold

1	OPPLEGG FOR BUDSJETT OG ØKONOMIPLAN	1
1.1	ÅRSBUDSJETT OG ØKONOMIPLAN	1
1.2	LØRENSKOG KOMMUNES RAMMESTYRINGSSYSTEM	1
1.3	VERBALE VEDTAK FRA BEHANDLINGEN AV ÅRSBUDSJETT 2009 OG ØKONOMIPLAN 2009 - 2012	2
2	RAMMEBETINGELSER	6
2.1	KOMMUNENS ØKONOMISKE STATUS	6
2.1.1	Driftsregnskapet	6
2.1.2	Investeringer	7
2.1.3	Likviditet og kontantbeholdning	7
2.1.4	Renter og avdrag	8
2.1.5	Forholdet mellom låneavtaler og avsetninger til avdrag	8
2.1.6	Startlån/formidlingslån	9
2.2	KOMMUNEPLAN	10
2.2.1	Overordnede mål fra kommuneplanen	11
2.3	BOLIGBYGGING OG BEFOLKNINGSUTVIKLING	12
2.3.1	Befolknings- og leveårsdata	14
2.4	FØRINGER FRA STATEN – FORSLAG TIL STATSUDSJETT 2010	15
3	VIKTIGE TEMAER	19
3.1	GRUNNSKOLEN	19
3.2	VEKST I ELDBREBEFOLKNINGEN – BEHOV FOR SYKEHJEM OG OMSORGSBOLIGER	21
3.3	SAMHANDLINGSREFORMEN	27
3.4	”DET ER ROM FOR ALLE I LØRENSKOG HUS”	28
3.5	BOLIG- OG NÆRINGSBYGGING: GEBYRER OG TILKNYTNINGSavgifter	32
4	DRIFTSUDSJETTET	34
4.1	KOMMUNENS INNTEKTER	34
4.1.1	Kommunens frie inntekter – skatteinntekter og rammetilskudd	34
4.1.2	Eiendomsskatt	36
4.1.3	Øvrige overføringer fra staten	39
4.1.4	Prisutviklingen for kommunale virksomheter – ”deflatoren”	40
4.1.5	Selvkost	41
4.1.6	Salgs- og leieinntekter	43
4.1.7	Virkninger for publikum	44

4.2	KOMMENTARER TIL SENTRALADMINISTRASJONEN OG DE ENKELTE ENHETER	45
4.2.0	Gjennomgående forhold	45
4.2.1	Bygg- og eiendomstjenesten	47
4.2.2	Skole- og oppveksttjenesten	56
4.2.3	Helsetjenesten	66
4.2.4	Tiltak og sosiale tjenester	75
4.2.5	Pleie- og omsorgstjenesten	85
4.2.6	Kulturtjenesten	94
4.2.7	Utbyggingstjenesten	105
4.2.8	Tekniske tjenester	112
4.2.9	Sentraladministrasjonen	119
4.2.10	Tilleggsbevilgninger / nye bevilgninger	124
4.3	INTERKOMMUNALE SELSKAPER M.V.	125
4.3.1	Generelt om de interkommunale selskaper m.v.	125
4.3.2	Romerike Avfallsforedling IKS (ROAF)	126
4.3.3	Nedre Romerike Brann- og Redningsvesen – NRBR	127
4.3.4	AS Sentralrenseanlegget – RA-2	128
4.3.5	Nedre Romerike Vannverk AS – NRV AS	128
4.3.6	Nedre Romerike Avløpsselskap IKS – NRA	128
4.3.7	Nedre Romerike Vannverk IKS – NRV	129
4.3.8	Nedre Romerike Distriktsrevisjon (NRD)	131
4.3.7	Forhold vedrørende de andre interkommunale selskaper	
5	KAPITALBUDSJETTET	133
5.1	SAMMENDRAG INVESTERINGER	133
5.2	INNLEDNING	133
5.3	FINANSIELLE FORHOLD	134
5.4	GENERELLE BETINGELSER FOR BRUK AV KAPITALBUDSJETTET	134
5.5	NÆRMERE OM ENKELTE PROSJEKTER	135
5.6	RÅDMANNENS FORSLAG TIL INVESTERINGER I BUDSJETTET OG ØKONOMIPLANPERIODEN	136
5.7	KAPITALBUDSJETTETS KONSEKVENSER	137
6	RÅDMANNENS PRIORITERINGER OG SALDERING	138
7	FORSLAG TIL VEDTAK – ÅRSBUDSJETTET 2010 OG ØKONOMIPLAN 2010 – 2013	143
	VEDLEGG	148
1	RÅDMANNENS FORSLAG ÅRSBUDSJETT 2010 OG ØKONOMIPLAN 2010 – 2013 – DRIFTSDEL	148
2	INVESTERINGER, RÅDMANNENS FORSLAG	150

1 OPPLÈGG FOR BUDSJETT OG ØKONOMIPLAN

1.1 ÅRSBUDSJETT OG ØKONOMIPLAN

Gjeldende bestemmelser om økonomiplan og årsbudsjett finner en i kommunelovens kapittel 8.

Da loven kom i 1992 ble det forutsatt at kommunene skulle styre etter en strategisk, langsiktig økonomiplan, hvor det enkelte års budsjett var et ledd i denne planen.

Dette fungerte ikke, og økonomiplanens rolle ble vesentlig neddempet i senere lovrevisjoner.

Realitetene er vel heller at det er årsbudsjettet som styrer: den drift en har etablert i år 1 søkes videreført i år 2 osv – helst med økning av prioriterte områder.

Økonomiplanens mål er derfor å vise at kommunen har økonomisk handlefrihet til å videreføre de vedtak som fattes i årsbudsjettet også i de påfølgende år. Kommunestyret vil også legge inn nye tiltak utover i perioden, og økonomiplanen skal også vise at disse lar seg innpasse innen de økonomiske rammer.

I verbalvedtak E.9 i kommunestyresak 89/05 (budsjett 2006) ble det nedsatt et utvalg bestående av fem medlemmer fra kommunestyret og to fra administrasjonen for å utarbeide et fremlegg til økonomiplan og budsjett "som kan få bredest mulig forståelse i kommunestyret. Rapporten ble tatt til orientering av kommunestyret i sak 38/06 den 14.6.2006. Blant annet konkluderte man med å slå sammen budsjett og økonomiplan til én behandling på høsten.

Et nytt utvalg ble nedsatt i verbalvedtak E.14 i kommunestyresak 37/09 (budsjett 2009). Utvalgets mandat ble vedtatt i formannskapet den 22.04.09 og utvalget har også denne gang fem medlemmer fra kommunestyret¹ samt tre fra administrasjonen². Prosessen rundt årsbudsjett og økonomiplan vurderes i tillegg til selve budsjettdokumentet. Utvalgs arbeid har gitt seg utslag i mindre endringer i nærværende budsjettdokument, men arbeidet vil først og fremst få effekt for neste års budsjett og økonomiplan.

1.2 LØRENSKOG KOMMUNES RAMMESTYRINGSSYSTEM

Det er "kommunestyret selv" som vedtar budsjett (og økonomiplan). Ordet "*selv*" er en såkalt delegasjonssperre: ingen andre instanser enn kommunestyret kan fatte et gyldig vedtak. Det kan ikke delegeres til formannskap eller utvalg, verken helt eller delvis.

Men det er et viktig poeng at når "*kommunestyret selv*" fatter sitt vedtak, omfatter dette *i lovens forstand* kun *nettorammen for den enkelte enhet*.

I budsjettet er nettorammen fordelt på *ansvarsområder*. Kommunestyrets budsjettvedtak omfatter ikke disse i egenskap av *vedtak*, kun som retningslinjer og føringer.

Forholdet mellom kommunestyret og utvalgene er en videreføring av forholdet mellom departementet og kommunen; kommunestyret delegerer videre nedover det ansvar og den myndighet som følger av kommunelovens krav om økonomiforvaltning:

1. Kommunestyret har ansvar og myndighet for kommunens økonomi – herunder budsjettene. Denne myndighet har kommunestyret delegert til utvalgene, for så vidt det gjelder å fatte vedtak om hvorledes de vedtatte budsjetttrammer skal fordeles innenfor den enkelte enhet.
2. Budsjettet skal være realistisk, fullstendig og i balanse – både totalt sett og når det gjelder den enkelte enhet.

¹ Sverre Bugge (AP), Turid Kristensen (H), Åshild Bjørnstad (AP), Ann-Marie Oppegård (FRP) og Ola Løberg (LIVH)

² Bjørn Kittilsen, Kåre Mathisen og Atle Myklebust

3. Utvalget skal under detaljeringen av den enkelte enhets budsjett se til at det avsettes reserver slik at man kan dekke uforutsette utgifter som kan oppstå i løpet av året.
4. Dersom utvalget ikke har sørget for nødvendige reserver i vedkommende enhets årsbudsjett, må utvalget være beredt til å omprioritere innen enhetens rammer for å dekke inn de uforutsette utgiftene.

Utvalgene har ansvaret for budsjettbalansen innenfor sine enhets- og ansvarsområder. Følgelig er det også utvalgenes plikt å sørge for at eventuelle negative avvik som måtte oppstå i løpet av året umiddelbart korrigeres med mottiltak innefor eget budsjett.

1.3 VERBALE VEDTAK FRA BEHANDLINGEN AV ÅRSBUDSJETT 2009 OG ØKONOMIPLAN 2009 - 2012

Praksis er at verbalvedtak fattet ved kommunestyrets behandling av årsbudsjett/økonomiplan, skal besvares og kommenteres i førstkomende økonomiplan-/årsbudsjettframlegg. I 2008 var det felles behandling av årsbudsjett og økonomiplan, og i dette dokument gis følgelig tilbakemelding om verbalvedtakene som ble fattet ved budsjettbehandlingen i kommunestyrets møte 26. november 2008 i sak 100/08.

Ikke alle vedtakene er av en slik art at de har latt seg gjennomføre så langt i 2009, imidlertid vil alle vedtakene være under arbeid, eller planer vil foreligge for hvorledes de skal håndteres. En oversendelse til administrasjonen er å betrakte som et registrert synspunkt, mens øvrige verbalvedtak krever egen tilbakemelding.

Vedtakens ordlyd og rådmannens behandling fremgår av etterfølgende oppstilling:

E.1 Salg av eiendommer

Kommunestyret ber administrasjonen i løpet av første halvår 2009 legge frem en sak for kommunestyret som gir en oppdatert og konkret gjennomgang av eiendommer for salg med sikte på å oppnå salg for om lag kr 300 mill. i løpet av 2009 – 2012. For de eiendommer som antas å innbringe mest, bes det gitt en strategisk vurdering av ulike sider ved salget.

Sak er fremmet for kommunestyret i møte den 14. oktober dette år.

E.2 Hammer – ny skole

Romprogrammet for Hammer skole gjennomgås på nytt for å sikre at skolens byggekostnader blir i henhold til vedtatt investeringsbudsjett for perioden 2008-2012.

Det arbeides med saken. Sist ble den behandlet i formannskapet møte 3. juni 2009, sak 67/09: "Hammer skole/turnhall – Revidert arealoppstilling og mulighetsstudie".

E.3 Rehabilitering Kjenn skole

Romprogrammet for Kjenn skole gjennomgås på nytt for å sikre at skolens rehabiliteringskostnader blir i henhold til vedtatt investeringsbudsjett for perioden 2008-2012.

Saken ble sist behandlet i formannskapet i møte 19. august 2009, sak 87/09 "Kjenn skole - utvidelse og rehabilitering - Statusrapport nr. 1 – Skisseprosjekt". Her ble det orientert om status og videre prosjektering. Bygg- og eiendomstjenesten jobber med saken og prosjektet sendes ut på anbud i januar 2010.

E.4 Skole Limtomta/Skårerødegården

Det prosjekteres en 3 parallell barneskole på de regulerte skoletomtene på Skårerødegården og Limtomta. På Limtomta er det også aktuelt å bygge en ungdomsskole dersom barneskole plasseres på Skårerødegården.

For regulering av Skårerødegården er det varslet oppstart fra forslagsstillers side, men det forventes ikke vedtak av detaljplan før kommunedelplanen for området er på plass. (Dette er en privat reguleringsplan slik at det er forslagsstiller dvs. grunneier som styrer framdriften her.)

For Limtomta er det igangsatt oppstart av reguleringsplan for området. Arbeidet omfatter også en mulighetstudie. Sak vil fremlegges for politisk behandling høsten 2009.

E.5 Evaluering av kommunens organisering

Ved hjelp av eksterne konsulenter skal det gjennomføres en evaluering av kommunens organisering i forhold til de kommunale oppgaver, evalueringen skal bl.a innbefatte oppgaver i forhold til ansvar, bruk av fellesressurser, identifisering av "tidstyver", bruk av hjelpemidler/verktøy, antall nivåer, interkommunalt samarbeid, praktisering av seniorpolitikk, delegering fra politisk til administrativt nivå, rekruttering gjennom lærlingeplasser. Formannskapet nedsetter en styringsgruppe innen 1 febr 2009, arbeidstakerorganisasjonene skal inviteres til å delta. Kostnadene dekkes innenfor sentraladministrasjonens tildelte ramme.

Det er etablert en styringsgruppe bestående av fem folkevalgte og tre tillitsvalgte. Gruppen ledes av Roar Solbakken. Styringsgruppa har besluttet å starte sitt arbeid innen skole- og oppveksttjenesten og pleie- og omsorgstjenesten, og er i en dialog med eksterne konsulenter om aktuelle oppdrag.

E.6 Søskenmoderasjon SFO

Kommunestyret ber om en utredning av de økonomiske konsekvenser av å innføre søskenmoderasjon på SFO.

Saken ble behandlet i kommunestyrets møte 17. juni 2009, sak 50/09: "Søskenmoderasjon i Lørenskogs kommunale skolefritidsordninger".

E.7 Administrasjonen bes lage et tema/orienteringsmøte innen utgangen av februar 2009 for ansatte og politikere vedrørende ny antidiskrimineringslov som trer i kraft fra 01.01.09. Møtet bør belyse både innholdet i og konsekvenser av loven.

Rådmannen arrangerte et tema/orienteringsmøte om den nye loven den 26. februar 2009, hvor bl.a. en medarbeider fra likestillings- og diskrimineringsombudet innledet om den nye loven.

Følgende ble invitert til å delta: Medlemmer og varamedlemmer i kommunestyret, rådet for funksjonshemmede og elderrådet samt enhetsledere og andre aktuelle medarbeidere fra kommunens administrasjon.

E.8 Kommunestyret ber om at det til budsjettbehandlingen i skole- og oppvekstutvalget legges frem en kort oversikt over materiellsituasjonen på de ulike skolene. Hva som mangler av lærebøker og antall elever per PC.

I budsjettbehandlingen i skole- og oppvekstutvalget ble i forslag til detaljert budsjett orientert om antall elever per PC og i møtet 9. februar 2009, sak 03/09: "Læreboksituasjonen i grunnskolen", ble utvalget orientert om læreboksituasjonen i skolene.

E.9 Oversendt administrasjonen

E.10 Kommunestyret ber administrasjonen være behjelpelig med i samarbeid med kirken å finne lokaler til kirkens "Pitstop".

Prosjektmedarbeideren, som arbeider ut mot skoler og ungdomstiltak, har lokaler/kontor hos kirkevergen i Løkenåsveien 45.

E.11 Dersom tomtealternativet for bygging av ungdomsboliger (jf. verbalt vedtak E1 i forrige årsbudsjett) ikke lar seg gjennomføre, ber kommunestyret seg forelagt en vurdering av alternativ lokalisering.

I forbindelse med verbalvedtak E.1 i forrige årsbudsjett ble opplyst at aktuelle områder var regulert til friområder, men at det var under utarbeidelse kommunedelplan for grøntstruktur i byggesonen (grøntsoneplan), og at eventuell omregulering måtte ses i sammenheng med denne. Arbeidet med grøntsoneplanen er nå igangsatt og tomte ved Sørlikroa vil bli vurdert i den sammenheng. Dersom konklusjonen blir at omregulering ikke anbefales, vil vurdering av alternative tomter igangsettes. Det vises for øvrig også til verbalvedtak E.13.

E.12 Gamle Hammer skole

Kommunestyret ber om en utredning for muligheten til å etablere et skolemuseum på Gamle Hammer skole.

En utredning for muligheten til å etablere et skolemuseum på Gamle Hammer skole ventes å foreligge høsten 2009.

E.13 Det er i Lørenskog et stort behov for rimelige boliger til ungdom. Kommunestyret ber om at det framlegges en sak for hvilke planer eller konkrete tiltak man har for dette i Lørenskog.

Orienteringssak for kommunestyret vil bli fremmet i løpet av høsten. Her vil bli kommentert de boligprosjektene som er ferdigstilt og som er planlagt i kommunen. Alle boligprosjektene i kommunen er i private utbyggers regi. Kommunen kan gjennom utbyggingsavtaler med utbyggere ha mulighet til å legge føringer med sikte på rimelige boliger for ungdom. Et aktuelt virkemiddel i denne forbindelse er Husbankens startlån.

E.14 Vurdering av prosessen rundt årsbudsjett og økonomiplan

Verbalvedtak fra behandlingen av årsbudsjettet for 2006 førte til at det ble nedsatt et utvalg som så på saksfremlegget for budsjett og økonomiplan. Som en oppfølging og videreføring av dette arbeidet ber kommunestyret administrasjonen legge frem en sak for kommunestyret i første møte i 2009 for å få nedsatt et utvalg som skal se på prosessen rundt arbeidet med årsbudsjett og økonomiplan. Utvalget bør bl.a. se på tidsplan, informasjonsbehov, behov for behandling av revidert investeringsbudsjett midtveis i budsjettåret og bruken av verbalforslag.

Utvalget er nedsatt og mandat for utvalgets arbeid er vedtatt i formannskapet. Utvalget har hatt tre kveldsmøter og et heldagsmøte. Utvalget har hittil lagt hovedvekten på revidering av selve budsjettdokumentet. Det er som kjent utfordrende å ivareta det totale informasjonsbehovet samtidig med at dokumentet skal være allment lett tilgjengelig. Dette søkes løst ved at en tar ut mye av informasjonen av hoveddokumentet og legger det i et vedlegg.

E.15 Oversendt kultur- og idrettsutvalget

E.16 Kommunestyret ber om en sak som belyser budsjettprosessen samt pris- og lønnskompensasjon for Den norske Kirken i Lørenskog.

Sak er under utarbeidelse og vil trolig bli fremmet for kultur- og idrettsutvalget i løpet av høsten 2009.

E.17 Oversendt kultur- og idrettsutvalget

E.18 Kommunestyret ønsker en intensivering i norskundervisningen av yngre innvandrerkvinner, slik at bruk av tolk kan reduseres. Hvis disse yngre kvinnene blir bedre i norsk kan de lettere integreres og lettere følge opp sine barn uten å være helt avhengige av enten tolk eller sin mann.

Sak vil bli fremmet i løpet av høsten.

E.19 Oversendt miljø- og samferdselsutvalget

E.20 Oversendt miljø- og samferdselsutvalget

E.21 Kommunestyret ber om at det prosjekteres en turnhall i forbindelse med prosjekteringen av ny ungdomsskole på Hammer.

Verbalvedtaket er fulgt opp med egen sak til kultur- og idrettsutvalget 15. desember 2008, sak 69/08 Funksjons- og romprogram for turnhall.

Utvalget fattet følgende vedtak:

Det er stort behov for en turnhall i Lørenskog kommune. Kultur- og idrettsutvalget ønsker mer informasjon om hvilke alternative finansieringsmuligheter som finnes, for eksempel tippemidler, og en redegjørelse for hvordan forventede leieinntekter kan delfinansiere en slik turnhall. Administrasjonen bes om å legge frem en ny sak for Kultur- og idrettsutvalget som redegjør for disse spørsmålene. Saken bør også belyse nærmere hvordan vedtaket i formannskapssak 053/08 om at innplassering av egne arealer og sambruk av arealer med Hammer Turn følges opp i det videre arbeidet med revidert romprogram for Hammer skole.

Bygg- og eiendomstjenesten har senere, i samarbeid med skole- og oppveksttjenesten og kulturtjenesten, gjennomgått romprogrammet for Hammer skole og turnhall med sikte på å etablere et felles program for både skole og turn. Sak med tittel Hammer skole – Ny skole/turnhall – Revidert arealoppstilling og mulighetsstudie, ble behandlet av formannskapet 3. juni 2009, sak 67/09.

Formannskapet fattet følgende vedtak:

1. Romprogrammet på 4306m² netto (skolen) legges til grunn for framdrift for Hammer skole, med tillegg av arealer for turnhall 777 m² (hvorav 750 m² turnhall, 12 m² kontor, 15 m² lager).
2. Kostnadene på totalt 202 mill kroner innarbeides i kommende økonomiplan.
3. Skolens idrettsarealer samlokaliseres med turnarealene som åpne, sammenhengende arealer med fleksible skillevegger. Arealene utformes slik at det kan utløses spillemidler. Høyden på turnhallen settes til 7 m.
4. De prekvalifiserte arkitektfirmaene inviteres til å delta i en arkitektkonkurranse for Hammer skole.
5. Det nedsettes en politisk/administrativ gruppe som skal bistå det arkitektfirmaet som velges med utforming av hovedtrekkene i en god tilpasning av Hammer skole til de spesielle lokale forhold med hensyn som må ivaretas.

E.22 Oversendt kultur- og idrettsutvalget

E.23 Utbyggingen av Skårerødegården skal ikke starte før infrastruktur som veier, skole og barnehage er på plass.

Kommunedelplanen for Skårerødegården er under utarbeiding og vil bli fremmet for 2. gangs behandling når innsigelsene og uttalelsene er behandlet.

Etter at kommunedelplanen er vedtatt vil man kunne behandle reguleringsplaner for de ulike områdene og tiltakene i planområdet.

Et område av Skårerødegårdens omfang vil både av økonomiske og praktiske årsaker bli bygget ut trinnvis over tid. Hvor langt tid dette vil ta vil bl.a. avhenge av framdriften i planleggingen og prosjekteringen av de ulike tiltakene, konjunktorene og finansieringen av stor infrastrukturtiltak.

Det vil ikke være økonomisk grunnlag for å bygge alle veier og infrastrukturtiltak på Skårerødegården før man begynner å bygge boliger og næringsbygg. For å unngå at det legges ned betydelige investeringer i infrastruktur, som ikke vil bli tatt i bruk på lang tid, vil man bygge ut infrastrukturen i samme takt som bygningsmassen og behovene melder seg. Det er et viktig prinsipp at infrastrukturen er på plass senest samtidig med bygningen i et område.

I forslaget til rekkefølgebestemmelser som har vært ute til offentlig ettersyn står det:

Skole (O1) må være klar til bruk før nye boliger.

Ytterligere rekkefølgebestemmelser vil framgå av den enkelte reguleringsplan.

E.24 Oversendt helse- og sosialutvalget

2 RAMMEBETINGELSER

2.1 KOMMUNENS ØKONOMISKE STATUS

2.1.1 Driftsregnskapet

Hovedtallene fra Lørenskog kommunes driftsregnskap for de siste år er som følger:

Tall i mill. kr (løpende priser)	Regnskap 2005	Regnskap 2006	Regnskap 2007	Regnskap 2008	Budsjett 2009
Driftsinntekter	1.215,1	1.352,7	1.428,8	1.511,1	1.633,1
Driftsutgifter	- 1.158,4	- 1.273,7	-1.336,5	- 1.452,1	- 1.546,0
Brutto driftsresultat	56,7	79,0	92,3	59,0	87,1
Netto renter ¹	-27,7	- 31,9	- 40,8	- 148,6	- 59,5
Netto avdrag	-48,5	- 33,2	-39,6	- 29,4	- 35,1
Sosialutlån	-1,3	0,3	0,4	- 0,2	0
+ Avskrivninger ²	39,3	43,2	47,2	+ 55,7	+ 53,7
Netto driftsresultat	18,5	57,4	59,5	- 63,1	46,1
+/- avsetninger		- 20,8	- 27,2	- 59,3	- 46,1
"Overskudd/Underskudd"	1,0	36,6	32,3	3,8	0

Brutto driftsresultat viser forholdet mellom kommunens løpende inntekter og utgifter – eksklusive finanskapitlet og "årsoppgjørdisposisjoner".

Netto driftsresultat er "konsernet Lørenskog kommunes" resultat før "årsoppgjørdisposisjonene", altså avsetninger til og forbruk av fonds etc. I dette resultatet ligger også overskudd og underskudd fra selvkostregnskapene -- men dette er penger som kommunen bare kan disponere innenfor selvkostregnskapene.

Overskudd/underskudd eller - som regnskapsforskriftene sier: "**regnskapsmessig mer/mindre-forbruk**" gir uttrykk for hva kommunen har til disposisjon i tillegg til det som var budsjettet. Her kan imidlertid kommunen ha budsjettet med et "overskudd" på driften, og dette kan være planlagt/-budsjettet ført over til kapitalbudsjettet. Da vil et "regnskapsmessig mindreforbruk" vise et overskudd i forhold til det overskuddet som allerede er budsjettet. Et "regnskapsmessig merforbruk" vil imidlertid vise at det overskuddet en hadde planlagt, ikke er realisert.

Etter fylkesmannens "normer" bør det være et overskudd på 3 - 5 % av driftsinntektene til overføring til investeringsregnskapet.

I forhold til god og bærekraftig kommuneøkonomi burde tallet for Lørenskog kommune vært minst 6 %. Da ville driftsoverskuddet dekket kommunens løpende, langsiktige investeringsprogram så å si fullt ut med egenkapital. Kun ved spesielt store investeringer ville en være henvist til lånemarkedet.

¹ Nedskrivning av kommunens finansielle plasseringer ble foretatt med ca. 73 mill kr – se også under +/- avsetninger. De "egentlige" netto renteutgiftene var derfor ca. 75 mill kr.

² Dette er motposten til avskrivninger som er ført under "driftsutgifter" over. Da avskrivninger representerer kostnader (og ikke utgifter eller utbetalinger), må disse tilbakeføres slik at de ikke påvirker nettoresultatet. Den "finansielle" parallell til avskrivninger, er avdrag på lån – og disse er med. Når man legger inn avskrivningene blant driftsutgiftene, er dette ment å vise hva tjenestene egentlig koster; avdrag på lån føres som kjent ikke under enhetene, men på finanskapitlet.

2.1.2 Investeringer

Tall fra kapitalregnskapet viser følgende utvikling for investeringene:

Tall i mill. kroner	Regnskap 2005	Regnskap 2006	Regnskap 2007	Regnskap 2008	Budsjett 2009
Brutto investeringer	106,8	192,9	282,4	281,8	449,7
Finansiert slik:					
• ekstern finansiering - eksterne lån	43,7	156,6	246,7	239,1	289,2
• ref./tilskudd, salg	63,1	36,3	17,9	23,7	120,5
• intern finansiering:					
Disposisjonsfond	0	0	0,6	0,5	0
Ubundne kap.fond	0	0	1,1	18,5	0
Bundne kapitalfond	0	0	0	0	0
Overført fra driften	0	0	16,1	0	40,0

Mens det foreligger en "fylkesmannsnorm" som sier at minst 25 % av investeringene bør dekkes ved egenkapital, er Lørenskogs andel nær 0 % gjennom de siste årene. Det siste år hvor beløp av betydning ble overført fra driften var i 2001. Tallet som overføres fra driften i 2009 er MVAS – refusjon.

Her skal en imidlertid være klar over at kommunen har utgiftsført renter i byggeperioden for investeringene. Disse "byggelånsrentene" er en del av finansieringen, men kommer altså ikke til syne her. Om dette tas med, blir egenkapitaldekningen 3 - 4 % - som likevel ligger langt under normen.

Kommunens økonomiske stilling er detaljert beskrevet i årsrapporten for 2008, hvor kapitlene 16 og 17 utgjør henholdsvis årsberetningen og årsregnskapet.

Siden vedtaket av årsregnskapet i juni 2009 har effektene av finanskrisen blitt redusert og betydelige deler av "papirtapene" er gjenvunnet. Plasseringene har en horisont på til dels flere år. Rådmannen regner derfor fortsatt med at den samlede portefølje vil bli realisert med gevinster.

2.1.3 Likviditet og kontantbeholdning

Kommunens likviditetssituasjon har vært og er god. Kommunens bankinnskudd består av avsetning til avdrag for bullet-lånene³, av ubrukte lånemidler, av fonds og av den egentlige kontantbeholdning⁴ som fordeler seg slik:

	Per 31.12.2008	Per 30.09.2009
Avdragsavsetninger	198,4	198,4
Bundne driftsfond	35,3	29,6
Ubundne investeringsfond	16,9	17,5
Bundne investeringsfond	30,1	30,1
Disposisjonsfond	30,3	48,1
Ubrukte lånemidler - Husbanken	20,9	59,7
Ubrukte lånemidler - kommunelån	225,1	174,6
"Egentlig kontantbeholdning"	96,8	175,7
Til sammen	653,8	733,7

³ "Bulletlån" er betegnelsen på lån som løper uten avdrag i låneperioden, men hvor hele lånet forfaller ved låneperiodens utløp. Har en da ikke sørget for å ordne seg med å sette av midler gjennom årene, slik at en har penger å betale med, eller i alle fall sikret seg refinansiering i et nytt lån, vil situasjonen fortone seg som et finansielt nakkeskudd.

⁴ Det dreier seg stort sett om skatteinntektene. Disse innbetales hver annen måned, slik at skatteinntekten som mottas ca. 5. februar skal dekke utbetalingene som kommer i februar og mars. De desidert største utbetalinger i en slik periode vil være lønningene, som betales ut 15. februar og 15. mars. Men dette betyr at innbetalingen fra 5. februar kan plasseres med en halvpart til 15. februar og en halvpart til 15. mars. Dette er hoveddelen av kontantbeholdningen. Resten refererer seg til at også andre inntekter kommer før utbetalingene.

En ser ikke noe behov for å foreta særskilte avsetninger til å styrke kontantbeholdningen.

Kommunen burde imidlertid hatt fonds/reserver som kunne representert en buffer mot svingninger i økonomien og utforutsette begivenheter = ekstraavgifter som kan medføre driftsunderskudd det enkelte år. Av disposisjonsfondet er det ca. 25 mill kr som er avsatt til buffer mot nedgangstider. For å kunne tåle en ny konjunkturedgang, bør fondet bygges opp til minst 60 mill kr.

Arbeidsløsheten har økt noe det siste året, men langt mindre enn ventet, i alle fall foreløpig. Dette gir kommunen noe lavere skatteinntekter og sosialutgiftene må ventes å øke. Det er imidlertid først når to års dagpenger for arbeidsløse opphører at kostnadene slår inn for fullt. Effektene av finanskrisen kan derfor ventes å slå fullt ut i økte sosialutgifter fra våren 2011, hvis ikke arbeidsløsheten går ned innen denne tid.

Rådmannen er derfor betenkt over at kommunestyret i budsjettet for 2009 vedtok å redusere avsetningene til sosialhjelp med seks millioner og å øke beløpet til syv millioner fra 2010. Dette kan føre til en budsjettsprekk allerede i 2010.

2.1.4 Renter og avdrag

Renteinntekter knyttet til vann-, avløps- og renovasjonsfondet ("VAR") og "tilfluktsromsfondet" forutsettes avsatt til styrking av disse fondene.

Norges banks styringsrente ligger per 30.9.2009 på 1,75 %, mens markedrenten ligger 50 bp⁵ høyere. Effekten av høye renter forsterkes ved at kommunen de senere år har økt sin netto gjeld betydelig (startlån og avdragsavsetninger holdt utenom), slik tallene viser per 31.12 i det enkelte år:

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Beløp i mill	199	422	464	811	998	1.073	1.034	1.255	1.610	1.864
% økn		+112	+10	+75	+23	+8	- 4	+21	+28	+ 16

I samsvar med Budsjettutvalgets mening settes renten til 5 %, som også er et alminnelig antatt tall. Dette består av 2,5 % realrente og 2,5 % inflasjon. I perioder vil tallet ligge over og under, men over tid anses 5 % å representere en langsiktig gjennomsnittrente.

Nevnte rentesatser er lagt til grunn for beregning av renter på kommunens lån. For kommunens innskudd regner en med at rentene ligger på lånerenten. Kommunens rentekostnader blir derfor redusert med disse ekstraintektene.

Fra 2004 har kommunen operert med et fast beløp for renter og avdrag, til å begynne med 80 mill kr per år. Når renteinntektene regelmessig har gitt merinntekter, er dette brukt til å øke avsetningene til avdrag, slik at det er bygget opp en buffer mot tap. Etter hvert som gjelden har økt, har også lovens krav til minsteavdrag økt. Mens kommunen tidligere betalte og avsatte langt mer i avdrag enn hva loven krevde, er situasjonen nå at kommunen ikke avsetter mer enn lovens minimumsavdrag.

Overskuddet fra kommunens finansforvaltning – når en ser bort fra "papirtapene" som måtte tas i 2008 – har ligget på ca. 10 mill kr per år. For 2009 er prognosen per 30.9 et overskudd på 13 mill kr.

Med rådmannens forslag til saldert budsjett/økonomiplan 2010 – 2013 er det nødvendig å foreta noen økninger i "fastsummen" for renter og avdrag. For 2010 føres opp 86 mill kr. I 2011 økes tallet med 10 mill til 96 mill kr, i 2012 er det ingen endring mens det i 2013 blir en økning på 14 mill til 110 mill kr.

2.1.5 Forholdet mellom låneavtaler og avsetninger til avdrag

Låneopptak skjer normalt hvert år i forkant av investeringene, slik at kommunen er sikret kontanter når betaling skal skje. Når det sendes ut "anbud" på lån, har man på forhånd orientert seg om markedet slik at de gunstigste betingelser kan oppnås.

⁵ Bp = basispunkter. 50 basispunkter = 0,5 %. 50 bp over 1,75 % er altså 2,25 %.

Ved utgangen av 2000 var kommunens gjeld 199 mill kr. Ambisjonen var å holde gjelden lav ved høye avdrag. Etter hvert som investeringene har øket gjelden med nær 2 mrd kr, sier det seg selv at man har måttet renonsere på slike mål. Løpetiden for lånene har derfor etter hvert økt.

Kommunen tar ikke opp øremerkede lån til bestemte formål; dette ville i tilfelle føre til mange små lån og økte kostnader.

Kommunens låneopptak omfatter normalt hele årets lånebehov. I så måte har man et "lånefondssystem", slik de større byene har praktisert i lang tid.

Det er heller ikke nødvendig at kommunen avdrar sine lån i samsvar med avskrivningstiden for investeringene. Også her er det markedet som bestemmer – og kommunen innretter seg etter markedet for å oppnå de best mulige betingelsene.

Ettersom kommuneloven siden 2000 impliserer at kommunens lån bør avdras over investeringenes løpetid, vil kommunens avdrag være lik lovens krav til minimumsavdrag. Derved oppnår man å fordele investeringskostnadene på alle de som gjennom investeringens levetid nyter god av den. På den annen side betyr dette at kommunen = dvs. skattebetalerne påføres en merkostnad for å få dette til – nemlig renten. Økte rentekostnader betyr at disponible driftsinntekter reduseres. Dette reduserer igjen den løpende tjenesteproduksjon.

Men dette er prioriteringens natur: man øker investeringene og derved kvalitet og omfang av noen deler av tjenesteproduksjonen, og har som et resultat av dette ikke råd til andre tiltak.

Økonomiplanens karakter sørger for at konsekvensene av vedtatte tiltak vises over en fireårs periode. Her skal en være klar over at effektene av tiltak det siste året ikke kommer til syne før ved neste rullering av økonomiplanen.

På den annen side tilhører det også økonomiplansystemet at man ved rulleringen nå i november 2009 må vurdere om det er økonomisk rom for alle de tiltak som ble besluttet for 2009 – 2012 (som ble vedtatt i november 2008) – med unntak av 2009, som var budsjettåret og derfor bindende.

For kommunen er det nå engang slik at dersom et tiltak ikke lar seg gjennomføre etter de opprinnelige planer, blir det ikke annullert, men utsatt. Annullering behøver bare skje når det ikke lenger er behov for tiltaket.

Man skal imidlertid være klar over at ordningen med avskrivninger slett ikke er nøytral for kommunens økonomi. Avskrivningene utgiftsføres først på den enkelte enhet og inntektsføres deretter for kommunen som helhet – og dette er tilsynelatende et "nullsumspill". Problemet er at kommunens bevilgninger til avdrag på lån ikke er en direkte følge av låneopptakene, men er et regnstykke som tar utgangspunkt i avskrivningene.

Tallet for kommunens gjeldsgrad⁶ multiplisert med årets avskrivninger gir årets minimumsavdrag.

Hvis en kommune har en gjeldsgrad på 50 %, bygger et nytt anlegg til 400 mill kr og finansierer dette ved tomtsalg, øker avskrivningene med 10 mill kr (40 års nedskrivning) og avdragene på kommunens lån med 5 mill kr. Enda det ikke er tatt opp nye lån.

Sett fra kommunens side er dette kjedelig. Selv om man kan mene at sparing er fornuftig, må det bevilges penger til denne sparingen – og pengene må tas fra skatteinntektene. Altså kan de ikke brukes til å yte tjenester. Og årsaken er altså regnskapstekniske forhold – ikke økonomiske realiteter.

2.1.6 Startlån/formidlingslån

Kommunen har i mange år hatt et sterkt engasjement i startlån/formidlingslån.

⁶ Gjeldsgrad = sum gjeld delt på sum anleggsmidler. 500 mill kr i gjeld og 1.000 mill kr i anleggsmidler gir en gjeldsgrad på 50 %. Er årets avskrivninger 50 mill kr, blir minimumsavdragene 25 mill kr.

Publikum har tidvis betalt ned raskere enn de ifølge låneavtalene skulle gjort. Dette viser at ordningen fungerer etter hensikten: startlånet er hovedsakelig ment brukt til finansiering av første gangs bolig for ungdom. Når vedkommende skal ta neste trinn i boligstigen, viser det seg at man klarer hele finansieringen selv – og startlånet tilbakebetales.

Tilskuddsmidlene er et viktig verktøy i bistanden til de svakest stilte. Her mangler det imidlertid et element: muligheten til å bruke disse "gratismidlene" til midlertidig bistand i tre til fem år. Dette vil en se på i forbindelse med opplegget for en ny refinansieringsordning.

Utgiftsrenter og ordinære avdrag til Husbanken for startlån/formidlingslån er ikke tatt med i budsjettet, da disse utgiftene forutsettes dekket ved tilsvarende innbetalinger fra låntagerne.

Hensett til uroen på finansmarkedet må kommunen ha beredskap både for refinansiering av dyre banklån og for å kunne yte startlån til husstander som på grunn av lavere boligpriser vil kunne kjøpe seg egen bolig. I den utstrekning startlån har vært brukt til å kjøpe nybygde boliger, antas dette å bli redusert.

Kommunestyret vedtok i kst sak 97/08 den 15.10.2008 å øke rammen for 2008 fra 30 til 60 mill kr.

Med tilbakebetalte lånemidler på ca. 50 mill kr antar rådmannen derfor at man ikke behøver å øke rammen i forhold til de "normale" 30 mill kr en har tatt opp. Dersom det senere skulle vise seg nødvendig å øke rammen, har dette ikke vært noe problem i forhold til Husbanken. Følgelig kan en komme tilbake til dette når som helst i løpet av 2010.

Når boligbyggingen stopper opp uten at tilflyttingen til sentrale områder gjør det samme, fører dette til økning av leieprisene. Dette rammer i første omgang husstander med dårlig økonomi – og derfor i neste omgang kommunens eget sosialbudsjett.

Husbanken gir vanligvis et beløp til boligtilskudd til særlig (og permanent) vanskeligstilte. De siste par årene er Lørenskog ikke tildelt slike midler fordi en har hatt en del ubrukte tilskuddsmidler fra tidligere.

I investeringsbudsjettet avsettes ekstra midler som beredskap til kjøp av kommunale boliger til utleie; med kommunens "kostnadsriktige husleie" blir dette billigere enn dagens leiemarked.

2.2 KOMMUNEPLAN

Revidert kommuneplan med tidsperspektiv 2007-2018-2030 ble vedtatt av kommunestyret 9. mai 2007.

Ved forrige kommuneplanrevisjon ble det foretatt en fullstendig fornyelse av tidligere kommuneplan og flere kommunedelplaner ble utarbeidet parallelt med kommuneplanen for å få et best mulig overordnet plangrunnlag for styring av utviklingen i kommunen. Kommunen var dermed rimelig godt rustet med planer på overordnet nivå. Det ble derfor vedtatt å gjennomføre en kommuneplanrevisjon "light" denne gang.

Prioriterte oppgaver ved revisjonen var:

- Utrede Lørenskogs regionale rolle.
- Utarbeide et boligbyggeprogram.
- Utarbeide befolkningsprognose (basert på boligbyggeprogrammet).
- Oppgradere næringsdelen i gjeldene kommuneplan.
- Oppdatere kartgrunnlaget og enkelte mål og strategier i gjeldende plan.

Bakgrunnen for å få utredet Lørenskogs regionale rolle var knyttet til at det har skjedd en markant økning i plansamarbeid på regionalt nivå de siste par år. Gjennom revidert kommuneplan og det regionale plansamarbeidet (SNR, fylkeskommunen og Samarbeidsalliansen for Osloregionen) er Lørenskogs regionale rolle blitt klarere.

2.2.1 OVERORDNEDE MÅL FRA KOMMUNEPLANEN

Med hjemmel i plan- og bygningsloven § 20-4, jf. 20-5, vedtok Lørenskog kommunestyre i sitt møte den 9. mai 2007, sak nr. 028/07, ny kommuneplan for Lørenskog kommune 2007 – 2018 – 2030. Kommuneplanen er Lørenskogs langsiktige styringsdokument. Planen viser mål og strategier for utviklingen av Lørenskog som samfunn og hvordan arealbruken i kommunen skal nyttes de nærmeste årene.

Målene og strategiene i tjenstedelen i kommuneplanen har et tidsperspektiv frem til 2018. For arealdelen er tidsperspektivet 2030. Målene og strategiene skal danne grunnlag for kommunens årlige rullering av økonomiplanen. Selv om det i denne sammenheng kun velges å vise til mål og strategier for økonomisk handlingsrom, effektivisering og kvalitetsutvikling i kommunen, vil kommuneplanens mål og strategier for alle kommunes tjenestoområder være aktuell i forbindelse med den årlige rulleringen av økonomiplanen.

I utvikling av de kommunale tjenester setter kommuneplanen opp følgende hovedutfordringer de nærmeste årene:

- Yte tjenester av tilstrekkelig omfang og kvalitet, tilpasset brukernes behov – i en situasjon preget av relativt knappe økonomiske ressurser.
- Rekruttere og beholde et tilstrekkelig antall medarbeidere med nødvendig kompetanse – i et arbeidsmarked preget av økende konkurranse om arbeidskraften.

Selv om finanskrisen har slått til siden kommuneplanen ble vedtatt er disse to problemstillingene fortsatt høyst aktuelle.

I følge kommuneplanen skal kommunen sette inn flere virkemidler for å møte disse utfordringene, og planen sier det vil bli satset på effektivisering og kvalitetsutvikling og en aktiv personal- og arbeidsgiverpolitikk.

Målet for utviklingen av kommunens økonomiske handlingsrom er:

Lørenskog kommune skal arbeide for å utvikle kommunens økonomiske handlingsrom slik at innbyggerne kan betjenes på best måte.

For å oppnå dette målet har planen satt opp følgende strategier:

- Det skal legges vekt på å få en balansert befolkningsutvikling, med en tilstrekkelig andel personer i yrkesaktiv alder. Valg av utbyggingsmønster for boliger skal bidra til dette ved at boligbyggingen skal baseres på et variert mønster av boliger for alle alders- og inntektsgrupper.
- Nye investeringer skal i størst mulig grad dekkes over driften.
- Et fornuftig vedlikehold av kommunens eiendomsmasse skal prioriteres og dekkes over driftsbudsjettet.
- Kommunens tjenester skal ytes best mulig innenfor de rammer som vedtas og med de personellressurser som er tilgjengelig, og det skal søkes samarbeid med aktuelle samarbeidspartnere.
- Formålet med kommunens deltakelse i interkommunale selskaper m.v. skal være å sikre kommunens innbyggere tjenester med riktig kvalitet til lavest mulig kostnad.
- Stor grad av delegering og samordning av virkemidler på tvers av etatsgrenser skal benyttes for å få til en effektiv bruk av ressursene
- Kommuneøkonomien må innrettes slik at tjensteproduksjonen blir forutsigbar og påregnelig, med en kvalitet som er i samsvar med hva som kan leveres over tid og med tilstrekkelige reserver til å dekke uforutsette svingninger i kommunens inntekter.

Målet for effektivisering og kvalitetsutvikling er:

Lørenskog kommune skal utvikle en effektiv organisasjon som:

- Retter ressursbruken mot prioriterte målgrupper.
- Når de riktige brukerne i målgruppen.
- Tilfredsstiller brukernes behov.

- Frembringer tjenesten på en kostnadseffektiv måte.

For å oppnå dette målet har planen satt opp følgende strategier:

- Videreutvikle styrings- og rapporteringssystem basert på organisasjonens mål.
- Praktisere en målrettet bruk av KOSTRA-nøkkeltall, kvalitetsindikatorer og andre styringsdata.
- Etablere nettverkssamarbeid med andre kommuner for å avdekke forbedringsområder gjennom sammenligninger, og erfaringsutveksling for å lære av hverandre.
- Utvikle IKT i forvaltning og tjenesteyting (e-Tjenester, e-Handel, e-Saksbehandling, e-Læring, Internett/Intranett m.m.) med sikte på besparelser for tjenesteytingen og økt service for brukerne.
- Videreutvikle organisasjonsformer, arbeidsmåter og infrastruktur.

En vil med dette på den ene side fokusere på kommunens økonomiske handlingsrom, og på den annen side på den betydning det da har å foreta strenge prioriteringer og kunne frembringe kostnadseffektive og samtidig målrettede tjenester.

2.3. BOLIGBYGGING OG BEFOLKNINGSUTVIKLING

Formannskapet vedtok den 05.04.06 blant annet følgende:

Med en usikkerhet som en markedsstyrt boligbygging gir når det gjelder å anslå fremtidig boligbygging, mener formannskapet det er viktigere enn noen sinne å utarbeide reviderte bolig- og befolkningsprognoser i forkant av den årlige økonomiplanrullering.

Rådmannen vurderer kvartalsvis befolkningsutviklingen opp mot gjeldende prognose. Prognosen som ligger til grunn for dette budsjettforslaget er datert november 2008. Avviket mellom denne prognosen og faktisk befolkningsutvikling er såpass liten at rådmann har konkludert med at det ikke er behov for å utarbeide en ny befolkningsprognose som grunnlag for dette budsjettet.

Boligprognose:

Boligområder	Antall boliger					
	2009	2010	2011	2012	2013	Rest 2013
Fjellhamar	5	5	5	10	10	250
Skårer vest	20	20	20	50	50	1690
Lørenskog nye sentrum	20	50	50	50	50	500
Solheim sentrum	0	0	50	50	50	380
Ahus/Nordbyhagen	0	0	10	10	20	150
Områdene v/Lørenskog stasjon	0	0	0	40	40	1120
Skårer øst	0	0	0	0	20	480
"Eplehageutbygging"	10	10	10	20	20	90
SUM	55	85	145	230	260	4650

Boligprognosen ovenfor er et utdrag av boligprognosen som er lagt til grunn for befolkningsprognosen datert november 2008.

Boligbyggingen i kommunen har siden 2003 ligget på 199 boliger pr. år i gjennomsnitt. Antallet boliger som ferdigstilles hvert år varierer sterkt avhengig av bl.a. markedet, planreserven og plan- og byggeprosessen. Siste halvdel av 2008 så vi en klar tendens til at finanssituasjonen har skapt stor usikkerhet i byggebransjen. Flere prosjekter som var i gang i 2007 og første halvår 2008 har stoppet og blitt satt på vent. Usikkerheten er stor om når disse prosjektene kommer i gang igjen. Det er på den bakgrunn stor usikkerhet forbundet med boligprognosen. Den gjenspeiler imidlertid den finansielle situasjonen vi er inne i og hvordan det vil innvirke på boligbyggingen de nærmeste årene.

Boligbyggingen på Solheim og Skårer har i stor grad stoppet opp, med unntak for BORI sitt prosjekt på 76 boliger på Metro. Det er store boligreserver i området Solheim og Skårer i de prosjektene som

ikke er blitt realisert og som nå ligger på vent. I tillegg ligger det en reserve på ca. 1200 boliger i områdene ved Lørenskog stasjon (Skårerødegården) når kommunedelplanen blir vedtatt.

Det blir viktig for Lørenskog i tiden framover å ha et variert boligtilbud. Med den økningen vi ser i antallet arbeidsplasser i tiden framover med Ahus og Østlandsterminalen til Posten vil etterspørselen etter boliger av ulike typer og størrelser øke. Samtidig vil leiemarkedet øke.

På grunn av denne situasjonen vil det bli utarbeidet en revidert befolkningsprognose allerede neste år.

Befolkningsprognose:

Aldersgrupper	2008*		2009		2010		2011		2012		2013	
	Antall	%	Antall	%	Antall	%	Antall	%	Antall	%	Antall	%
0-5	2 455	7,6 %	2390	7,3 %	2409	7,3 %	2371	7,2 %	2355	7,1 %	2361	7,1 %
6-12	3 169	9,8 %	3161	9,7 %	3141	9,6 %	3139	9,5 %	3126	9,4 %	3122	9,4 %
13-15	1351	4,2 %	1384	4,3 %	1381	4,2 %	1386	4,2 %	1407	4,2 %	1408	4,2 %
16-24	3 541	11,0 %	3629	11,2 %	3675	11,2 %	3725	11,3 %	3791	11,4 %	3788	11,4 %
25-49	11 469	35,5 %	11546	35,5 %	11573	35,3 %	11602	35,1 %	11594	34,8 %	11582	34,8 %
50-66	6 980	21,6 %	7018	21,6 %	7070	21,6 %	7098	21,5 %	7192	21,6 %	7181	21,6 %
67-79	2 389	7,4 %	2455	7,5 %	2558	7,8 %	2680	8,1 %	2824	8,5 %	2816	8,5 %
80-100	946	2,9 %	956	2,9 %	994	3,0 %	1032	3,1 %	1069	3,2 %	1060	3,2 %
sum	32 300		32539		32801		33033		33358		33318	

* Faktiske tall

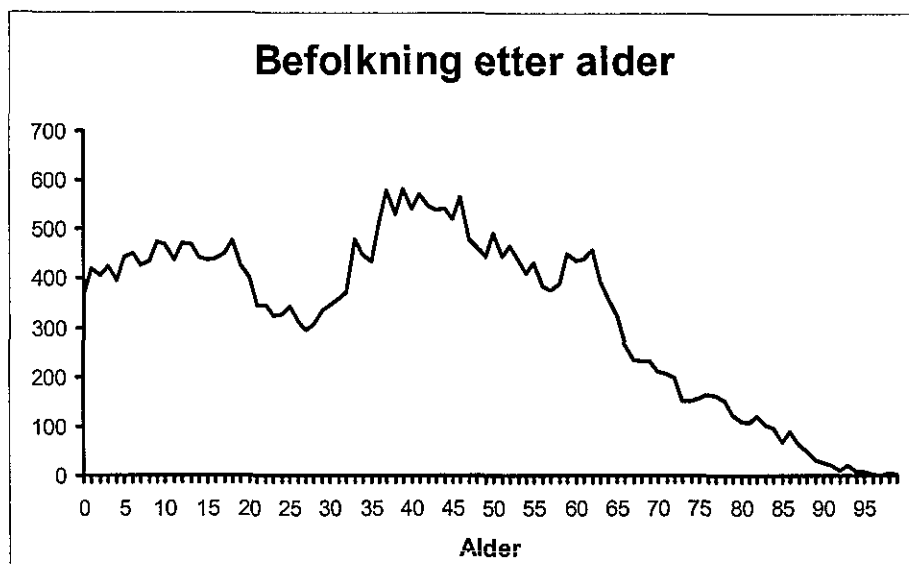
Kurven som viser aldersfordelingen etter aldersgrupper pr. 1.1.2009 forteller noe om hvilke endringer som kan forventes i aldersstrukturen de nærmeste årene. For de yngste aldersgruppene kan en registrere at fødselstallene på 2000-tallet har vært lavere enn på 1990-tallet. Lørenskog kommune har hatt en relativt lav befolkningsvekst når vi sammenligner oss med resten av Romerike og Oslo. Det forventes ingen vesentlig vekst i befolkningsgruppen under 15 år, og derav heller ingen vesentlig vekst i elevtallet i grunnskolen de nærmeste årene. For aldersgruppen 6-12 år viser prognosen en årlig nedgang på 10 innbyggere fram til 2013. Aldersgruppen 13-15 år vil få en årlig vekst på 6 innbyggere.

Gjennomsnittlig årlig prognostisert vekst i aldersgruppene under 16 år fra 31.12 2010 til 31.12 2013:

Aldersgrupper	Fjellhamar	Solheim	Rasta	Benterud	Åsen	Finstad	Kurland	Lørenskog
0-5	-3	-11	-20	-9	31	-19	--4	-35
6-12	-18	10	-16	-10	15	-15	-3	-37
13-15	12	4	10	0	-3	4	-1	26

I perioden 2004 til 2008 hadde de offentlige barneskolene i Lørenskog en gjennomsnittlig årlig vekst på 39 elever, mens ungdomsskolene hadde en tilsvarende vekst på 9 elever. I den samme perioden har antallet barn i private barneskoler gått ned med gjennomsnittlig 8 elever, mens de private ungdomsskolene har gått ned med gjennomsnittlig 8 elever. Dette skyldes i hovedsak en nedgang i antallet elever ved Rudolf Steinerskole i Lørenskog. Det bør forventes at antallet barn i private grunnskoler vil stige til det nivået man hadde for et par år siden.

I figuren under kan man tydelig se en eldrebølge. Denne viser at man om ca 5 år vil få en betydelig økning i antallet pensjonister.

2.3.1 Befolknings- og levekårsdata

I oversikten nedenfor vises enkelte befolknings- og levekårsdata fra kostra/SSB. I tillegg er det vist indeks for utgiftsbehov som er beregnet i forbindelse med statsbudsjettet 2009. Denne viser hvor lett-/tungdrevet den enkelte kommune er i forhold til bestemte objektive kriterier som kommunene selv ikke kan påvirke.

Andel = %	Lørenskog	Skedsmo	Nittedal	Rælingen	Oppegård	Gruppe 13	Landet
Antall innbyggere	32.300	46.668	20.555	15.345	24.612	-	-
Andel 0-5 år	7,6	8,0	8,4	7,9	7,7	7,4	7,3
Andel 6-15 år	14,0	13,5	15,4	12,5	14,2	13,2	13,3
Andel 67-79 år	7,4	8,0	7,1	7,2	8,4	8,4	8,5
Andel 80 år og over	2,9	3,6	2,3	2,5	3,7	4,4	4,6
Andel av befolkning som bor i tettsted	97,6	96,5	91,3	95,2	96,5	88,2	74,9
Andel innvandrere Gruppe 1* (tidligere vestlige land)	4,3	4,1	4,4	4,1	4,6	-	3,9
Andel innvandrere Gruppe 2** (tidligere ikke-vestlige land)	13,6	12,7	6,1	10,3	6,0	-	6,7
Andel arbeidsledige 16-24 år	1,5	1,7	0,6	1,4	0,9	1,9	1,7
Andel arbeidsledige 25-66 år	1,6	1,5	0,9	1,2	1,1	1,5	1,5
Andel skilte- og separerte 16-66 år	13,3	12,6	12,5	13,1	11,6	12,4	11,3
Indeks – utgiftsbehov – 2010:	89,1	91,3	93,6	84,8	91,6	-	-

* Gruppe 1: EU/EØS, USA, Canada, Australia og New Zealand

** Gruppe 2: Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania unntatt Australia og New Zealand, og Europa utenom EU/EØS

Av de kommuner vi sammenligner oss med er Lørenskog den nest største hva angår antall innbyggere. I 2009 økte befolkningen med 447 personer i Lørenskog. Oppegård kommune har i 2008 hatt sterkest befolkningsvekst med 1,7 %, mens veksten i Lørenskog var på 1,4 %. Det kan ellers bemerkes at Lørenskog kommune er 25. største kommune i landet. I Akershus er det kommunene Bærum, Asker og Skedsmo som er større enn Lørenskog. Lørenskog har for eksempel flere innbyggere enn byene Moss, Horten, Hamar, Gjøvik, Lillehammer, Molde og Kongsberg.

Andelen barn 0-15 år er i Lørenskog kommune 1 prosentpoeng høyere enn for landet som helhet. Lørenskog og Skedsmo har tilnærmet lik andel. Andelen er høyere enn i Rælingen, kommunegruppe 13 og landet, men lavere enn for Nittedal og Oppegård. Andelen barn 0-5 år er lavest i Lørenskog, Rælingen og Oppegård av sammenligningskommunene, men høyere enn i kommunegruppe 13 og landet. Andelen barn i grunnskolealder (6-15 år) varierer mer. Andelen i Lørenskog er lavere enn i Nittedal og Oppegård, men høyere enn i Skedsmo, Rælingen, kommunegruppe 13 og landet.

Andelen eldre i Lørenskog er klart lavere enn i Skedsmo, Oppegård og gjennomsnittet for både kommunegruppe 13 og landet. Dette enten en ser gruppen samlet eller fordelt på personer mellom 67 og 79 år og personer over 80 år. Lørenskog har likevel en større andel eldre enn Nittedal og Rælingen.

Andel av befolkningen som bor i tettsted sier blant annet noe om hvor "lettdrevet" en kommune er. Dette har betydning for kostnader knyttet til for eksempel teknisk infrastruktur, drift av skoler m.m. Det er ingen av de utvalgte kommuner som har en større andel enn Lørenskog, men Skedsmo har hatt klart størst vekst i denne andelen med hele 2,8 prosentpoeng. Ved at Oppegård har hatt en nedgang på 0,7 prosentpoeng ligger nå Skedsmo og Oppegård likt.

I Lørenskog er det en stor andel innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre. I følge SSB var det totalt 5.769 innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre i Lørenskog ved utgangen av 2008, det vil si 18 % av befolkningen totalt. Dette er en økning på 430 personer fra 1. januar 2008. I 2008 var til sammenligning den totale befolkningsveksten i kommunen 447 personer. Det vil si at 96 % av kommunens samlede befolkningsvekst var innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre. Når det gjelder andel innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre er det bare Oslo og Drammen som har en større prosentvis andel enn Lørenskog. De er også de eneste kommuner som har en større prosentvis andel innvandrere fra verdensdelen i landgruppe 2 (tidligere ikke-vestlige land). Tallene per 1. januar 2009 viser derimot en økning i andel innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre fra verdensdelen i landgruppe 1 (tidligere vestlige land) for samtlige sammenligningskommuner og landet. Endringer på variabelen landbakgrunn er fra SSB's side gjennomført på grunn av kvalitetsforbedring – og kan dermed føre til et større avvik i folketilvekst for den enkelte gruppe.

Andelen arbeidsledige i Lørenskog er på nivå med Skedsmo, kommunegruppe 13 og landet, og høyere enn i Nittedal, Rælingen og Oppegård. Ser en kun på andelen arbeidsledige i aldersgruppen 25-66 år har Lørenskog den høyeste ledighet. I Oslo er andelen arbeidsledige noe høyere enn i Lørenskog. Oslo har en arbeidsledighet på henholdsvis 1,1 og 1,7 for aldersgruppen 16-24 år og 25-66 år. Dette samsvarer med det normale. I forhold til tallene for 2007 for Lørenskog er andel arbeidsledige 16-24 år og arbeidsledige 25-66 år hver sunket med henholdsvis 1 og 0,6 prosentpoeng. Tallene for de utvalgte kommunene, på landsbasis og for kommunegruppe 13 viser også nedgang i forhold til fjoråret. Forskjeller i arbeidsledigheten, spesielt i gruppen 25-66 år, kan være med å forklare variasjoner i sosialhjelpsutgiftene mellom kommunene.

Andel skilte og separerte 16-66 år er også et parameter som kan fortelle noe om utgifter knyttet til økonomisk sosialhjelp. Av tallene framgår at det kun er Rælingen som har en høyere andel enn Lørenskog.

Forskjellen mellom landets kommuner er til dels store når det gjelder kostnadsstruktur, demografisk sammensetning m.m. Det medfører at det ofte er store variasjoner mellom kommunene i hvilke behov innbyggerne har for kommunale tjenester, og også store forskjeller i kommunenes kostnader ved å produsere en enhet av tjenestene. Målet med inntektssystemets utgiftsutjevning er å fange opp slike variasjoner. En tar fra de relativt sett lettdrevne kommunene og gir til de relativt sett tungdrevne. Med lettdrevet/tungdrevet kommune menes en kommune som vurdert etter objektive kriterier er rimeligere/dyrere i drift enn gjennomsnittskommunen. Objektive kriterier er forhold som kommunen i liten grad kan påvirke, for eksempel alderssammensetning og bosettingsmønster. Kostnadsnøkkel brukes sammen med kriteriedata til å lage indeks for beregnet utgiftsbehov for hver enkelt kommune. Er denne indeksen for en kommune 90 vil dette si at utgiften ved å drive kommunen er 10 % lavere enn gjennomsnittet. Er indeksen 107 betyr dette at utgiften ved å drive kommunen er 7 % høyere enn gjennomsnittet. Beregnet indeks for utgiftsbehov er hentet fra forslag til statsbudsjettet for 2010. Alle sammenligningskommunene unntatt Nittedal har en indeks på under 92 – og Rælingen og Lørenskog har de laveste verdier. Rælingen har den laveste indeks i landet, mens Lørenskog har den sjette laveste. Det vil si at disse anses å være av de mest lettdrevne – noe som gir direkte utslag i utmåling av for eksempel statstilskudd.

2.4 FØRINGER FRA STATEN – FORSLAG TIL STATSBUJSJETT 2010

Forslag til statsbudsjett 2010 ble lagt fram 13. oktober 2009.

Fylkesmannen har gitt en kortfattet oversikt over de viktigste momentene i forhold til kommuneopplegget 2010. Kopi av fylkesmannens brev ligger i vedleggshefte til administrasjonens saksframlegg. Det viktigste fra denne gjengis med korte *kommentarer*:

Økonomisk opplegg 2009

Skatteanslaget for 2009 er oppjustert med om lag 1,2 mrd. kr ift anslag i revidert nasjonalbudsjett (RNB), fordelt med ca 950 mill. kr på kommunene og 250 mill. kr på fylkeskommunene. Ekstraintektene beholdes av kommunesektoren i 2009, men videreføres ikke til 2010. Dette i tråd med etablert praksis.

Anslått vekst i skatteinngangen for primærkommunene i 2009 er nå ca 6,4 %.

Rådmannens kommentarer: Per utgangen av september måned er skatteveksten i Lørenskog kommune vel 6,8 %. På landsbasis er skatteveksten 8,5 %.

Kommunal deflator⁷ er ikke justert. Ved fremleggelsen av tiltakspakken ble deflatoren nedjustert fra 4,5 til 4,1 %. Denne ble heller ikke justert ved fremleggelsen av RNB. Den reelle veksten i kommunesektorens samlede inntekter fra 2008 til 2009 anslås i forslag til statsbudsjett 2010 til 11,4 mrd. kr eller 4,0 %. Realveksten i de frie inntektene anslås til 6,1 mrd. kr, tilsvarende 3 %.

Økonomisk opplegg 2010

I kommuneproposisjonen for 2010 ble det lagt opp til en reell vekst i kommunesektorens samlede inntekter på mellom 5 og 6 mrd. kr, med en reell vekst i sektorens frie inntekter på 4 mrd. kr. Regjeringen legger i statsbudsjettforslaget opp til en realvekst i kommunesektorens samlede inntekter i 2010 på 8 mrd. kr. Dette tilsvarer 2,6 %. Veksten er i tråd med vanlig praksis regnet fra anslått inntektsnivå i 2009 i revidert nasjonalbudsjett 2009. Av veksten i samlede inntekter er 4,2 mrd. kr frie inntekter.

Pris- og lønnsvekst for kommunesektoren i 2010 - **deflator 2010** er anslått til **3,1 %**.

Rådmannens kommentarer: I administrasjonens saksframlegg er lagt til grunn en lavere prisvekst enn hva som er anslått i statsbudsjettet. Lønnsveksten for den enkelte enhet er i tillegg også lavere, da lønnsvekst fra 1.5.2010 er lagt inn i formannskapetets lønnsreservepost.

Skattørene foreslås holdt uendret. Dette betyr 12,8 % i kommunalt skattøre. For kommunene er skattens andel av de samlede inntektene i 2010 anslått til 44,6 %.

Rådmannens kommentarer: Økningen i skattøren i 2009 er videreført. 1/6-del av denne økning gir virkning i 2010.

Regjeringen legger opp til en reell vekst i de frie inntektene på 4,2 mrd. kr i 2010. Av dette er 230 mill. kr begrunnet med en styrking av det forebyggende helsearbeidet i kommunene i tilknytning til samhandlingsreformen. 1 mrd. kr av veksten er begrunnet med fylkeskommunenes økte ansvar på samferdselsområdet. Veksten er regnet fra anslaget på kommunesektorens inntekter i 2009 i revidert nasjonalbudsjett for 2009. Veksten i frie inntekter foreslås fordelt med 2,73 mrd. kr til kommunene og 1,5 mrd. kr til fylkeskommunene.

Dette er reell vekst i frie inntekter, dvs. at det i budsjettopplegget i tillegg er lagt inn kompensasjon for pris- og lønnsvekst i kommunesektoren. Veksten i frie inntekter dekker bl.a. kommunesektorens økte demografikostnader i 2010. Det tekniske beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi (TBU) har anslått merutgiftene for kommunesektoren, forutsatt at dekningsgrad, standard og produktivitet i tjenesteytingen holdes uendret, til om lag 1,5 mrd. kr. Pensjonskostnadene er forventet å øke med 600 mill. kr, som må dekkes innenfor veksten.

Vekst 2010 regnet fra anslag på regnskap 2009: innebærer at ekstra skatteinntekter for kommunene på ca 950 mill. kr i 2009 er inkludert i beregningsgrunnlaget. Nominell vekst i frie inntekter 2010: 4,1 % (regnet fra anslag på regnskap 2009) Deflator: 3,1 %. Reell vekst i frie inntekter: 1 % (regnet fra anslag på regnskap 2009).

⁷ Deflator er et sammenveid indeks for prisvekst i kommunesektoren. Omfatter lønnsvekst og prisvekst på varer og tjenester, hvorav lønn teller ca. 2/3 i indeksen.

Rådmannens kommentarer: De ovennevnte anslag er på landsbasis. For den enkelte kommune kan virkningen avvike vesentlig. For kommunene i Akershus anslås en vekst i de frie inntekter på 4,4 % og for Lørenskog en vekst på 4,8 %. I tillegg til det ovennevnte må veksten i de frie inntekter blant annet også dekke:

- 400 nye årsverk i kommunalt barnevern.
- styrking av grunnskolen.
- tap som følge av reduksjon av kompensasjonsgraden for ressurskrevende tjenester.

Endringer i inntektssystemet for kommunene

Den symmetriske inntektsutjevningen øker fra 57 % (i 2009) til **59 %** (i 2010). Dette som varslet i kommuneproposisjonen.

Justering av kostnadsnøkkelen for kommunene, pga helårseffekter av:

- Økt fysisk aktivitet i grunnskolen
- Forsterka opplæring/tidlig innsats

Delkostnadsnøkkelen for grunnskole har fått en større andel av den samlede kostnadsnøkkelen og kriteriet antall innbyggere 6-15 får økt vektning. Vektingen av antall innbyggere 67-79 og 80-89, antall arbeidsledige, pu under 16 år og urbanitetskriteriet er redusert, mens antall innbyggere 16-66 er justert noe opp.

Øremerka tilskudd til barnehager innlemmes i kommunenes rammetilskudd (og inntekts-systemet) i 2011. Det må da etableres en egen delkostnadsnøkkel for barnehager i den samla kostnadsnøkkelen for kommunene.

Samtidig med innlemmingen av barnehager i inntektssystemet skal også den eksisterende kostnadsnøkkelen for kommunene revideres. Ny kostnadsnøkkel for kommunene skal legges fram i kommuneproposisjonen for 2011 våren 2010.

*Rådmannens kommentarer: Endring i inntektsutjevningen slår negativt ut for Lørenskog kommune – ved et tilskudd til inntektsutjevningen på 40 mill. kr, øker kommunens tilskudd med 1,4 mill. kr. Justering av kostnadsnøkkelen hva angår barn og eldre gir positiv virkning for Lørenskog. I forbindelse med nytt inntektssystem i 2009 ble innført **Veksttilskudd** til kommuner med sterkest befolkningsøkning de siste tre år og et nytt **inntektsgarantitilskudd (INGAR)** som erstattet overgangsordningen. Ifølge statens beregninger vil Lørenskog ikke motta verken veksttilskudd eller inntektsgarantitilskudd i perioden. I 2009 mottar kommunen inntektsgarantitilskudd på 2 mill. kr.*

Innlemming av øremerkede tilskudd

Forslaget i kommuneproposisjonen følges opp i 2010.

Rådmannens kommentarer: 4 tilskudd innlemmes hvorav 2 gjelder kommunene. Innlemmingen gir minimal virkning for kommunene.

Barnehager

I dag mottar ikke-kommunale barnehager minimum 85 pst. av det tilsvarende barnehager eid av kommunen i gjennomsnitt mottar. For å legge til rette for bedre lønns- og arbeidsforhold i ikke-kommunale barnehager, tar regjeringen sikte på å innføre likeverdig behandling gjennom en femårig opptrappingsplan. Bevilgningen i 2010 på 82 mill. kr utgjør første steg i denne opptrappingen. Kunnskapsdepartementet tar sikte på å øke minimumsforpliktelsen i forskriften for hva **kommunen må gi ikke-kommunale barnehager fra 85 til 88 %. fra 1. august 2010.**

Foreldrebetalingen for et ordinært heltidstilbud videreføres nominelt og vil i 2010 maksimalt utgjøre kr 2 330 per mnd (kr 25 630 per år). Regjeringens mål er å videreføre maksimalprisen på foreldrebetalingen på samme nominelle nivå fram til målet i Soria Moria-erklæringen om en maksimalpris for foreldrebetaling på 1750 kr per mnd (2005-kr) blir nådd.

I statsbudsjettet for 2010 er det lagt til rette for etablering av totalt om lag 7 200 nye barnehageplasser i midlertidige og faste barnehagelokaler. Det er anslått at disse plassene skal gi rom til 5 500 flere barn. Dette vil si at det i 2010 er lagt bevilgningsmessig til rette for at om lag 277 000 barn skal kunne ha plass i barnehage ved utgangen av 2010.

Rådmannens kommentarer: Det forventes som tidligere at kostnadene ved opptrapping av tilskudd til ikke-kommunale barnehager, videreføring av maksimalpris og drift av nye plasser dekkes av økt statstilskudd.

Satsing på skolen

Undervisningstimetallet utvides fra høsten 2010 med 1 time per uke fordelt på 1. til 7. trinn for å sikre bedre læring og utvikle grunnleggende ferdigheter.

For å bidra til bedre læring gjennom tidlig innsats vil regjeringen fra høsten 2010 innføre et tilbud om 8 timer gratis leksehjelp per uke, fordelt på 1. til 4. trinn. Til disse to tiltakene er det lagt inn 235,8 millioner kroner i rammetilskuddet til kommunene, men dette er ikke medregnet som en del av veksten i frie inntekter.

Tidlig innsats i norsk/samisk og matematikk på 1.-4.trinn og 2 timer fysisk aktivitet på 5.-7.trinn ble innført høsten 2009. De 620,6 mill. kr og 68,9 mill. kr som er foreslått bevilget over rammetilskuddet til kommunene i 2010 utgjør kompensasjon for helårseffekten av tiltakene.

Rådmannens kommentarer: Helårsvirkning av styrking i grunnskolen fra høsten 2009 er lagt inn i rammen til skole- og oppveksttjenesten. De øvrige styrkinger innen grunnskolen forutsettes dekket ved særskilte rammeøkninger tidligere år som er videreført i perioden.

Ressurskrevende tjenester

Kommunenes kompensasjon for utgifter utover innslagspunktet reduseres fra 85 % til 80 %, mens innslagspunktet er foreslått justert opp med 3,6 pst. til 865 000 kr (fra 835 000). Dette er noe mer enn anslått prisvekst som er på 3,1 pst.

Siden kommunene fører regnskap etter andre prinsipper enn staten, vil endringer i utgiftsanslagene for ordningen i statsbudsjettet for 2010 få virkning på kommunenes budsjetter allerede fra 2009.

Rådmannens kommentarer: For Lørenskog medfører endringen et tap på vel 1,5 mill. kr i 2009 og 1,4 mill. kr i 2010 i forhold til dagens regler.

Momskompensasjon

For budsjett- og regnskapsåret 2010 skal minimum 20 % av merverdiavgiftskompensasjonen fra investeringer overføres til investeringsregnskapet. For 2011 skal minimum 40 % overføres, for 2012 minimum 60 % og for 2013 minimum 80 %. **Fra og med budsjettåret 2014 skal merverdiavgiftskompensasjonen fra investeringer i sin helhet regnes som inntekter knyttet til investeringsprosjekter og føres i investeringsregnskapet.**

Rådmannens kommentarer: Den ovennevnte endring er i samsvar med rådmannens tidligere kommentarer om momskompensasjon for investeringer. Da momskompensasjonsordningen ble innført ble dette dekket ved et tilsvarende trekk i kommunenes rammetilskudd – det vil si mindreinntekt ved driftsbudsjettet. Når deler av momskompensasjonen nå overføres til investeringsregnskapet betyr det en svekkelse av kommunenes driftsinntekter – og driftsbudsjett.

Fylkesmannens anbefalinger

Fylkesmannen har de siste årene hatt enkelte kommentarer til budsjett- og økonomiplaner hvor netto driftsresultat har vært så lite at det ikke har kunnet bidra til egenfinansiering av vedtatte investeringer og nødvendige avsetninger.

Fylkesmannen anbefaler derfor at følgende legges til grunn for budsjett- og økonomiplanarbeidet:

- Netto driftsresultat bør minimum utgjøre 3 % av driftsinntektene avhengig av nødvendige avsetninger og investeringer. Driftsresultatet bør over tid ligge mellom 3-5 %. **Buffer er en nødvendighet for å kunne takle svingninger på både inntekts- og utgiftssiden.**
- Egenfinansieringsgraden har vært svært lav de siste årene. Vi ber kommunene om å gjøre det som er mulig for å øke denne. Det vil være et viktig bidrag for å styrke kommunens økonomiske stilling. Det bør gjøres vurderinger i denne sammenheng i forhold til den mva-kompensasjon som mottas for investeringer. Jf de regelendringer det tidligere er redegjort for.
- Langsiktig gjeld må holdes på et forsvarlig nivå. Kommunen må i økonomiplanen synliggjøre en forsvarlig betjening av etablert og planlagt lånegjeld.

Rådmannens kommentarer: I dagens økonomiske situasjon ser rådmannen ingen mulighet til å imøtekomme fylkesmannens anbefalinger.

3 VIKTIGE TEMAER

3.1 GRUNNSKOLEN

Skolestruktur og skolekapasitet

Grunnskolen i Lørenskog har utfordringer knyttet til skolestruktur og skolekapasitet. Kommunestyret har fattet vedtak om utvidelse av Solheim skole til treparallellers skole (21 klasser med kapasitet til 590 elever), bygging av ny skole på Skårerødegården/Limtomta, nybygging av Hammer skole til en fireparallellers ungdomsskole (12 klasser med kapasitet til 360 elever) og rehabilitering og utvidelse av Kjenn skole til seksparallellers ungdomsskole (18 klasser med kapasitet til 540 elever). Kommunestyrets vedtak er fulgt opp, romprogrammene for Solheim, Kjenn og Hammer skoler er vedtatt og arbeidet med prosjektering pågår. Det arbeides med mulighetene for å bygge en ny skole på Skårerødegården/Limtomta.

Kommunens offisielle befolkningsprognoser for perioden 2009-2022 tilsier følgende utvikling på ungdomsskolene:

Fjellsrud: Elevtallet vil holde seg omtrent på dagens nivå gjennom hele perioden

Hammer: Relativt uendret frem til 2013, for deretter å synke svakt ut perioden

Kjenn: Økende med ca 40 elever frem til 2012 for deretter å holde seg relativt uendret ut perioden

Løkenåsen: Økende med omkring 20 elever i 2010, deretter uendret frem til 2015, for så å øke ut perioden

De vedtatte utvidelsene av Kjenn og Hammer skole vil gi 240 nye elevplasser på ungdomstrinnet. Dette er over 100 plasser mer enn befolkningsprognosene frem til 2022 indikerer. Det er på denne bakgrunn rådmannens oppfatning at vedtaket om kapasitetsutvidelser på ungdomstrinnet mer er knyttet opp mot et ønske om kvalitetsøkning når det gjelder tilgang på skoleplasser på den nærmeste skolen, enn et reelt behov som følge av mangel på skoleplasser.

Kommunens offisielle befolkningsprognoser for perioden 2009-2022 tilsier følgende utvikling på barneskolene:

Benterud: Elevtallet vil holde seg omtrent på dagens nivå gjennom hele perioden

Finstad: Et svakt synkende elevtall gjennom hele perioden

Fjellhamar: Svak vekst i 2011 (17 elever), deretter svakt synkende resten av perioden

Kurland: Elevtall omtrent på dagens nivå gjennom hele perioden

Rasta: Omtrent på dagens nivå frem til 2011, deretter synkende

Solheim: Relativt uendret frem til 2012, deretter økende til 2015 (ca.30 elever) for så å synke gradvis til dagens nivå

Åsen: Relativt uendret frem til 2014, deretter økende gjennom hele perioden avhengig av boligbygging i sentrumsområdet (samlet omkring 100 elever).

Variasjonen i elevtallet gjennom prognoseperioden tilsier ikke behov å bygge ut skolekapasitet av betydning.

Med bakgrunn i den høye kapasitetsutnyttelsen i grunnskolen i Lørenskog, er det et lite antall elever som får tildelt skoleplass på en naboskole på grunn av kapasitetsproblemer. Dette har ikke vært nødvendig hvert år, men rådmannen merker seg at ettersom kapasitetsutnyttingen på enkelte årstrinn er svært høy, øker antall elever som får skoleplass på en naboskole. Dette gjelder både tildeling av skoleplass i første klasse og for elever som har kommet flyttende til kommunen.

Hjemmelen for fordeling av elevene på grunnskolene i Lørenskog ligger i vedtaket i Kommunestyrets sak 117/1999 som i møte den 15.12.1999 vedtok "Forskrift om fordeling av elevene på grunnskolene i Lørenskog". I punkt to annet ledd slås det fast at ved fastsetting av den enkelte elevs nærmiljøskole tas

søsken er plassert på den samme skolen og om skolevegen er forsvarlig. Kommunen ved skole- og oppvekstsjefen fattet vedtak om hvilken skole som er den enkelte elevs nærmiljøskole. Det er viktig å merke seg at vedtak om skoleplassering er et enkeltvedtak etter forvaltningsloven og det dermed er omfattet av opplæringsloven § 15-2 som fastslår at fylkesmannen er klageinstans i enkeltvedtak som fattes i grunnskolen. Forskriften sikrer at eleven får gå på den skolen eleven har fått plass på hele barneskoletiden og hele ungdomsskoletiden. Det er også anledning til å søke om å få bytte skole når som helst for alle elever. Slike søknader skal innvilges hvis skolen har plass. Dette innebærer at det i prinsippet er fritt skolevalg i Lørenskog. Omfanget av plassering av elever på andre skoler enn de vanligvis søker til er beskjedent etter at forskriften ble vedtatt. Ved inntak i 1. klasse, har fordeling mellom skolene oftest løst seg uten klager. Ved inntak i 8. klasse, har fordeling av elevene mellom ungdomsskolene løst seg ved frivillighet.

Fjellhamar skole er landets største barneskole med 867 elever skoleåret 2009/10. Antall barn som bor i skolens veiledende inntaksområde og som skal begynne på førte årstrinn skoleåret 2010/11 ser ut til å være noen elever i overkant av hva som kan håndteres innenfor fire klasser/basisgrupper. Dersom alle elevene skal starte på Fjellhamar skole, må det etableres fem klasser/basisgrupper. Per i dag har skolen fire basisgrupper/klasser på 7. årstrinn som går over til Fjellsrud ungdomsskole høsten 2010. En økning i antall basisgrupper/klasser medfører behov for ytterligere ett klasserom.

For å møte kapasitetsproblemene for skoleåret 2010 /11 , ble følgende vedtatt i Årsbudsjett 2009 og Økonomiplan 2009- 2012 (K-sak 100/08 i møte 26.11.08):

"For å imøtekomme noen av skolens utfordringer foreslås i investeringsbudsjettet en påbygging av Solheim skole som forutsettes ferdigstilt tidligst høsten 2009. Samtidig må det vurderes en justering av veiledende inntaksområder for Solheim og Fjellhamar skoler. For elever bosatt i området øst for Langvannet grensende opp til Marcus Thranesvei frem til krysset Nordal Griegsvei, vil det ikke være vesentlig lenger skolevei til Solheim skole enn til Fjellhamar skole, for deler av elevgruppen vil avstanden til Solheim skole faktisk være kortere. Med en slik justering vil ca. 110 elever kunne overføres fra Fjellhamar skole til Solheim skole. Dette vil kunne gi en innsparing på 3 klasser ved Fjellhamar skole. Det vil samtidig kunne forhindre etablering av ytterligere klasser ved Fjellhamar skole, og tilflyttende elever vil kunne få plass på Fjellhamar skole i stedet for å bli henvist til en annen skole med ledig kapasitet."

Dersom omreguleringen skulle gjennomføres slik kommunestyret har foreslått, vil samtlige klasser på Fjellhamar skole og Solheim skole måtte omorganiseres. Dette vil omfatte nesten 1300 elever. En så stor omorganisering av skolene vil være svært krevende for alle involverte.

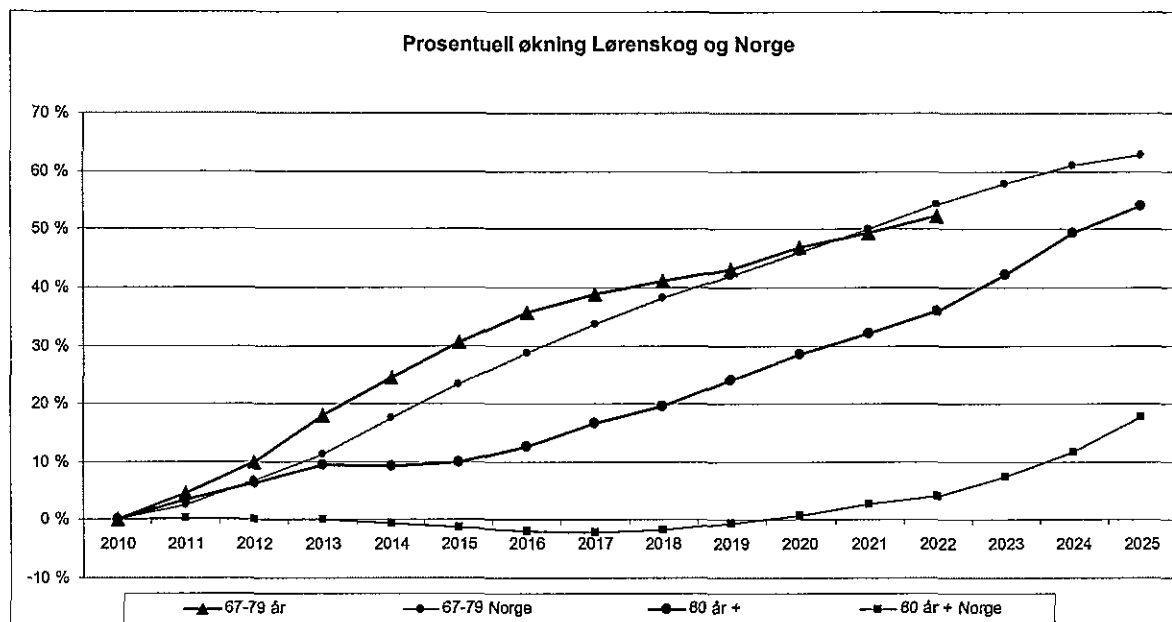
Det stilles også spørsmål om opplæringsloven gir nødvendig hjemmel for å omgjøre enkeltvedtak om skoleplassering som er fattet for elever som allerede går på skolen. En juridisk betenkning rådmannen har gjennomført, konkluderer imidlertid med at dersom det ikke foreligger særlige konkrete hensyn i forhold til det enkelte barn, vil det være adgang til å omgjøre skoletilhørighetsvedtakene. En eventuell overflytting av elever fra Fjellhamar til Solheim vil realistisk sett likevel måtte gjennomføres over tid. Ved oppstart av nye 1. trinn ville elever som overstiger fire klasser kunne overføres til Solheim.

Rådmannen registrerer at det er stor motstand blant foreldrene på Fjellhamar skole mot å flytte elever over til Solheim skole. FAU ved skolen arbeider iherdig for å finne løsninger for å beholde alle nåværende og fremtidige elever i skolens tradisjonelle inntaksområde. FAU ved Fjellhamar skole har lansert en egen plan for hvordan de mener at kapasitetsproblemene skal håndteres inntil det står ferdig en ny skole på Skårerødegården eller Lintomta. Deres forslag innebærer:

- at Firkløveren SFO flyttes til Richard Nordraaks vei 2 (et gult hus kommunen eier og leier ut) og til Lørenskog musikk- og kulturskoles bygg
- flytting av Lørenskog musikk- og kulturskole i midlertidige brakker i Nedre Grønlivn. inntil innflytting i Lørenskog hus

Løsningen anses ikke aktuell. Det er ikke ønskelig å spre virksomheten på flere bygg enn det som allerede er i bruk. I tillegg anses en løsning med brakker i Richard Nordraaks vei trafikkfarlig.

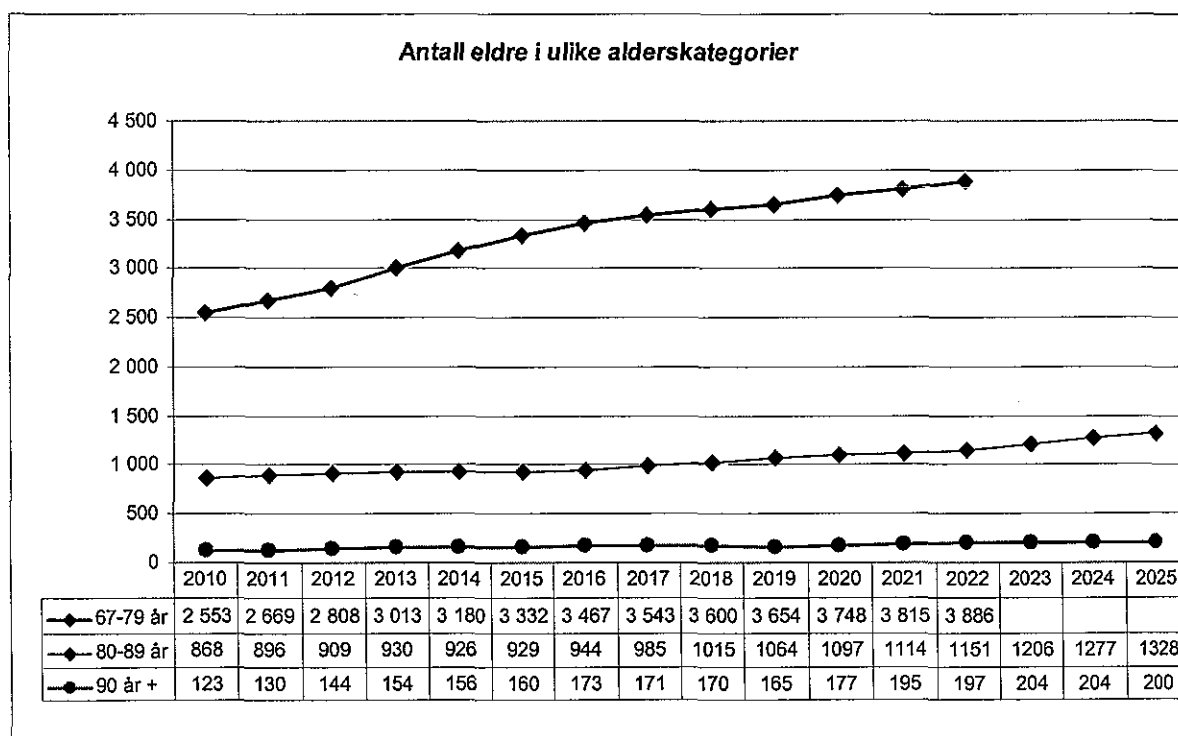
I Lørenskog kommune er situasjonen noe annerledes. Det kan illustreres med denne figuren:

Mens antall personer over 80 år i Norge øker med kun 1 % de neste 10 årene, vil tilsvarende aldersgruppe i Lørenskog øke med 29 %. Sett i et 15 år perspektiv øker aldersgruppen med 54 % i Lørenskog mot 18 % i landet for øvrig.

For aldersgruppen 67-79 år, er utviklingen ganske lik når man sammenlikner Lørenskog med landet for øvrig.

De neste 15 årene vil eldrebefolkningen i Lørenskog endre seg slik:

Skole- og oppvekstsjefens har fått utarbeidet et notat som skisserer tre ulike modeller som muliggjør oppstart av fem 1. klasser ved Fjellhamar høsten 2010. Veiledende inntaksområde for skolen vil da kunne opprettholdes. Den mest aktuelle løsningen er sambruk av lokalene til Kloppa SFO i lærerboligen. Det understrekes at denne løsningen anses som midlertidig.

Rådmannen slutter seg til vurderingen. Det er bevilget 2 mill. kr. i investeringsmidler for etablering av midlertidige lokaler på Fjellhamar.

Når konsekvensene av kommunestyrets vedtak i sak 100/2008 vurderes, må det tas hensyn til følgende forhold:

- Utbyggingen av Skårerødegården er avhengig av kommunedelplan/reguleringsplan som ennå ikke foreligger. Det er derfor ikke avklart når en avlastningsskole i fjellhamarområdet kan bygges.
- Musikk- og kulturskolen flytter ut av Fjellhamar gård i 2011. Lokalene er vedtatt disponert av Fjellhamar skole.

På denne bakgrunn foreslår rådmannen følgende når det gjelder fordeling av elever ved kommunens grunnskoler:

1. I den foreliggende situasjonen, ser rådmannen seg nødt til å foreslå utsettelse av den vedtatte utvidelsen av Solheim skole.
2. Fjellhamar skole har 34 klasser skoleåret 2009/2010. Det arbeides med en løsning der skolen kan håndtere 35 klasser skoleåret 2010/2011.
3. En avlastningsskole for Fjellhamar-området må vurderes. I mellomtiden må Fjellhamar gård opprustes til skolens bruk når Musikk- og kulturskolen flytter i 2011.

Rådmannen vil understreke betydningen av å ikke utvide antall klasser/basisgrupper i kommunen unødvendig da en klasse/basisgruppe koster omkring 1,2 mill kroner per år i økte driftskostnader. I kommunens økonomiske situasjon er det derfor viktig å legge opp til at økte klassetall på en eksisterende eller ny skole skal finansieres av tilsvarende reduksjoner på andre skoler.

3.2 VEKST I ELDREBEFOLKNINGEN – BEHOV FOR SYKEHJEM OG OMSORGSBOLIGER

Norge vil i tiden fremover oppleve en betydelig vekst i antall eldre. Dette er et resultat av store barnekull rett etter krigen - og økt levealder.

Levealderen har endret seg gradvis, og nordmenn lever i dag lenger enn noensinne. I 2008 kunne nyfødte jenter forvente å leve i nesten 83 år og nyfødte gutter vel 78 år. For bare tjue år siden, var de tilsvarende tallene 79 og 73 år.

Behovet for sykehjem og tilhørende pleie- og omsorgstjenester er i stor grad styrt av antall eldre. Alderdom er riktignok ikke en sykdom i seg selv, men forekomsten av sykdommer øker med økende alder. Spesielt gjelder det demens, kreft, hjertesykdommer, diabetes osv. I de siste årene er også eldre med alvorlige psykiske sykdommer en økende gruppe.

Veksten i eldrebefolkningen vil, Norge sett under ett, først og fremst komme blant de yngste eldre, dvs. gruppen mellom 67-79 år. Gruppen over 80 år vil, de første ti årene bare øke med 1 %. Forenklet formulert betyr dette at Norge først og fremst må håndtere en økonomisk utfordring knyttet til finansiering av pensjoner. Men etter hvert som den eldste aldersgruppen øker, vil også utgifter til pleie- og omsorgstjenester slå inn.

Antall eldre under 80 vil de neste 10 år øke med 1.195 personer, som tilsvarer en økning på 47 %.

Antall eldre over 80 år vil de neste 10 år øke med 283 personer, eller 29 %. Sett i et 15 års perspektiv, øker denne gruppen med 537 personer, tilsvarende 54 %.

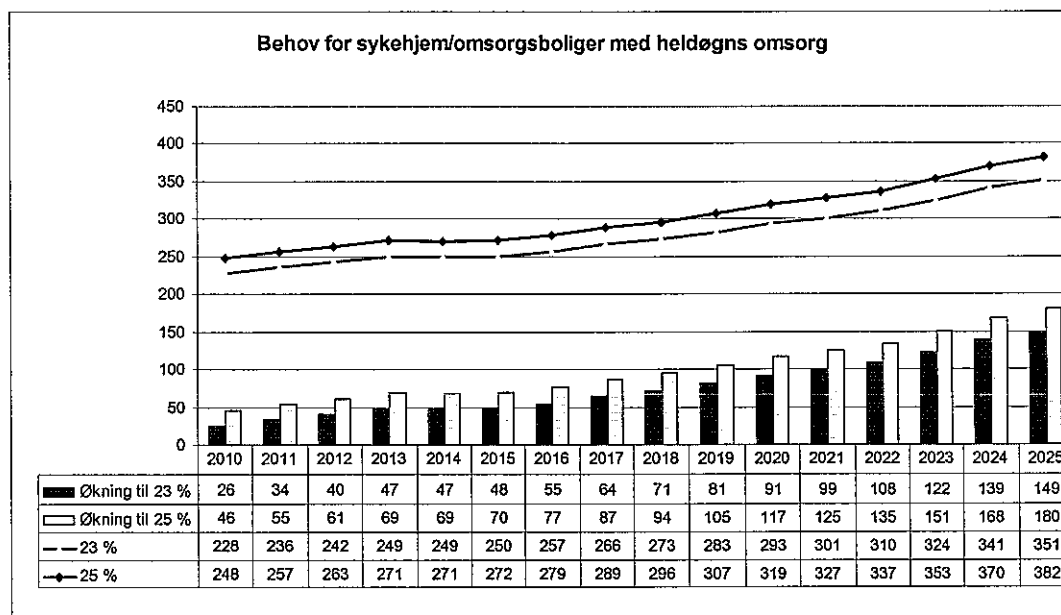
Økningen er altså noe større blant de yngste eldre. På den annen side vil man finne, dersom man splitter de to alderskategoriene i mindre kategorier, at det innenfor begge vil være en relativt større økning blant de eldste i begge kategoriene. I og med at pleie- og omsorgsbehovet øker med økende alder, vil denne "interne" forskyvningen i de to alderskategoriene, gi en større behovsvekst enn den samlede økningen i eldre over 67 år tilsier. Dette vil også kunne redusere eller fjerne effekten av at den eldste alderskategorien øker mindre enn den yngste.

Sykehjem og omsorgsboliger

Sykehjem og omsorgsboliger med heldøgns omsorg er det tradisjonelle tilbud til eldre som ikke kan fortsette å bo i egen, opprinnelig bolig. I tillegg vil omsorgsboliger være et viktig tiltak for å redusere/utsette behovet for hjelp og/eller flytting til høyere omsorgsnivå.

I 2009 har Lørenskog kommune en institusjonsdekning på 22 %. Dekningen har økt noe det siste året på grunn av 16 nye plasser i Losbyveien. Nye plasser ved Lørenskog sykehjem vil bidra til at dekningsgraden opprettholdes vel ett år fremover, deretter vil den, med gjeldende antall plasser falle med gjennomsnittelig 0,6 % -poeng hvert år de neste 10 år uten utbygging. Om 10 år vil institusjonsdekningen uten utbygging altså være 16 %.

Behov for sykehjem/omsorgsboliger med heldøgns omsorg

Fremstillingen ovenfor illustrerer to alternative dekningsgrader; henholdsvis 23 % og 25 %. I tillegg viser den, i tabell og søyler, antall plasser som må etableres for å oppnå aktuell dekningsgrad.

Dekningsgrad

Det er flere forhold som påvirker dekningsgraden. Noen forhold er kjente og vel-dokumenterte, mens andre er mer usikre.

Det er vel kjent at en godt utbygd hjemmetjeneste utsetter flytting til høyere omsorgsnivå. En hjemmetjeneste som både kan gi hjelp til de som har små behov, dvs. jobbe forebyggende, og som kan gi pleie og omsorg til innbyggere med store behov vil bidra til redusert behov for institusjonsplasser.

Likeledes vet man at en moderne og tilrettelagt boform bidrar til at konsekvensene av redusert funksjonsnivå blir mindre. Det er grunn til å tro at den utbygging som har skjedd og skjer i Lørenskog, vil bidra til at flere kan bo hjemme lengre. En moderne og tilpasset bolig, gjerne samlokalisert vil også bidra til at tjenesteytingen blir mer rasjonell.

Et annet forhold som vil kunne påvirke dekningsgraden, er eldres helse. Man vet at de fleste eldre har god helse og greier seg selv i hverdagen. Man kan anta at den generelle velstands-utvikling vil bidra til at dette fortsatt vil gjelde. På den annen side bidrar den samme velstandsutvikling til at flere overlever alvorlig sykdom og skade, men blir varig pleie- og omsorgstrengende. Som eksempel kan nevnes kreft som stadig flere overlever.

Det er likevel slik at demenssykdommer er den suverent største årsaken til innleggelse i institusjon. Det er foreløpig ingenting som tyder på årsakene til disse sykdommene kan unngås eller kureres i vesentlig grad.

De strukturelle endringer i sammensetningen av eldrebefolkningen, gir delvis motstridende signaler. På den ene siden vil den relativt større økningen i den yngste av de to hovedalderskategoriene tilsi en tilsvarende reduksjon i behovene. På den annen side kan de "interne" forskyvningen i begge alderskategorier ved at de eldste i hver alderskategori blir relativt flere, gi motsatt effekt. Som en tredje faktor vil den relativt store økningen i aldersgruppen over 90 år, som for øvrig er storforbrukere av institusjonstjenester, ytterligere øke behovet for sykehjems-kapasitet.

Fremtidige endringer, for eksempel knyttet til samhandlingsreformen, forutsettes også å øke behovet for sykehjem. Dersom man forutsetter at færre skal legges inn i sykehus, og inne-liggende skal skrives raskere ut, og mer behandling skal foregå i sykehjem, vil man både måtte ha tilstrekkelig kapasitet og relevant kompetanse i sykehjemmene.

På bakgrunn av dette, vil det ikke være tilrådelig å redusere dekningsgraden, tvert imot bør den økes til opp mot 25 %, men slik at relativt flere plasser kan være i omsorgsboliger med heldøgns omsorg fremfor i sykehjem. Sykehjemmene må i første rekke ha tilstrekkelig kompetanse og kapasitet til å dekke behovet for tjenester til pasienter med store medisinske behov og/eller krevende pleieoppgaver. Tilbudet til de demente med størst omsorgsbehov, bør også ytes i sykehjem.

I "*Pleie- og omsorgsplan for perioden 2004-2015*" er det lagt til grunn at Lørenskog kommune trenger 90 plasser frem til 2015, hvorav ca. 50 plasser forutsettes etablert innen 2008, og ca. 20 innen 2010.

Forutsetningene i planen er i hovedsak oppfylt. De siste 30 plasser ved Rolvsrudhjemmet ble tatt i bruk i løpet av 2004, 16 plasser er åpnet ved Lørenskog sykehjem, avdeling Losbyveien og avdeling Furulund er bygget ut med 4 plasser, til sammen 50 plasser. Utbyggingen av 12 plasser ved Lørenskog sykehjem forutsettes ferdig i 2010. Ombygging av deler av Rolvsrud omsorgsboliger til sykehjemsplasser, er hittil ikke prioritert gjennomført. Til sammen vil pleie- og omsorgstjenesten, med utbygging av Lørenskog sykehjem, disponere 214 sykehjemsplasser i 2010.

Basert på en forutsetning om en dekningsgrad opp mot 25 %, vil behovet frem mot 2015 være noe større enn pleie- og omsorgsplanen legger til grunn. Frem mot 2015 må det etableres 60 plasser. Deretter må det måtte etableres 60 plasser hvert 5. år frem mot 2025.

En slik behovsvekst, fremstår som en betydelig utfordring for Lørenskog kommune, og vil måtte møtes med et sett av virkemidler. Det finansielle utfordringene er selvsagt åpenbare. Selv om de statlige virkemidler vil kunne gi et tilskudd på mellom 400.000 og 600.000 per plass, vil den kommunale egenandel, være betydelig. Likeledes det være behov for å rekruttere personell til å betjene disse plassene. Disse vil komme i tillegg til den kapasitets-økning som må skje overfor andre brukergrupper i pleie- og omsorgstjenesten.

For å kunne etablere en kapasitet i tråd med ovennevnte, er det i egen sak til helse- og sosialutvalget fremmet fire strategier som samlet sett vil kunne gi nødvendig kapasitets-dekning. Saken er basert på forutsetningen om at samarbeidet med N.K.S. sykehotellet ikke videreføres.

Det ligger til rette for utbygging av 12 plasser ved Lørenskog sykehjem. Plassene vil inngå som en del av Lørenskog sykehjem og gi sykehjemmet til sammen 154 plasser.

Ved planlegging og bygging av Rolvsrud omsorgsboliger, ble det gjort forberedelser for å bygge om 2. og 3. etasje til sykehjem. De bygningsmessige/tekniske forhold er i hovedsak lagt til rette for ombygging, og planløsninger ble allerede utarbeidet under planlegging av omsorgsboligene. I hver etasje vil det kunne etableres 9 rom med til sammen 10 plasser. De 20 sykehjemsplassene forutsettes knyttet til Rolvsrudhjemmet slik at Rolvsrudhjemmet etter dette vil ha 82 plasser.

Ombyggingen vil medføre at 11 av 29 plasser i Rolvsrud omsorgsboliger avvikles.

Slik bosettingsmønsteret utvikler seg i Lørenskog, vil mange eldre bo i eller i nærheten av Lørenskogs fremtidige sentrum. Mange har allerede etablert seg i Rolvsrudområdet og i området rundt Lørenskog storsenter. Det er grunn til å tro at en del også vil bo i ny bebyggelse i Lørenskog sentrum. Det vil følgelig være en "opphopning" i sentrum av den eldste del av befolkningen – og derfor introduseres begrepet: "*Senior i sentrum*".

Den eldre del av befolkningen vil også sannsynligvis utgjøre en stor del av den befolkningen som vil etterspørre de servicefunksjoner som ligger i sentrum, som for eksempel kino, transport, bibliotek, handel etc.

Det foreslås derfor at det bygges et seniorsenter med sykehjem og omsorgsboliger med inntil 150 plasser i Lørenskogs sentrumsområde. Bygget bør være et multifunksjonsbygg med stort fokus på aktivitet, kultur og forebygging, og for øvrig et bredspektret bo- og omsorgstilbud. Følgelig vil det måtte være både sykehjem for de aller mest pleie- og omsorgskrevende og bolig for de som ønsker å bo i et tilrettelagt og aktivt bomiljø – og gruppene med behov i disse ytterpunktene. De planmessige løsninger må også legge til rette for dynamiske løsninger hvor boenheter/-grupper kan omgjøres til endrede omsorgsbehov.

For å kunne gjøre seg nytte av Lørenskog hus, vil en plassering i nærheten av dette være mest ønskelig. Man kan likevel tenke seg at en utbygging i området Lørenskog sentrum – Rolvsrud – Skårer vest kan være aktuell. Det vil under alle omstendigheter forutsette et nært samarbeid med private utbyggere.

Dovre bolig- og servicesenter er 30 år gammelt. Boenhetene i blokka tilfredsstillers ikke lenger ønsket standard, og målgruppen som senteret ble bygget for, er tilnærmet borte. Dagens beboere er primært ikke i behov av bolig, men derimot i økende grad pleie- og omsorgstrenghende. Leilighetene er ikke tilrettelagt for en krevende pleiesituasjon, og beboere med slike behov må legges inn i sykehjem når pleiebehovet blir stort.

Det ble i 2002 gjennomført et forstudium som skisserte løsninger for ombygging til omsorgsboliger. Forstudiet konkluderte med at det kunne bygges inntil 30 boenheter med tilhørende fellesarealer, dagsenter og servicefunksjoner.

Det foreslås at det foretas en ytterligere utredning av Dovre med sikte på ut-/ombygging i tråd med prinsippene i forstudiet slik at det kan etableres inntil 30 omsorgsboliger for mennesker som trenger heldøgns omsorg. Omsorgsnivået forventes å ligge noe over det som er vanlig i eget hjem eller i "vanlige" omsorgsboliger, og omsorgstilbudet foreslås derfor kalt "*Omsorg forte*¹".

¹ "Forte": sterkt, kraftig

Pleie- og omsorgstjenesten merker økende etterspørsel etter tjenester til mennesker som har hatt og har omfattende psykiske helseplager. En del har hatt en lang historikk innen institusjonsomsorgen i spesialisthelsetjenesten, andre har et mildere sykdomsbilde og/eller en kortere sykehistorie. En løsning i tråd med forstudiet, tilsier at det vil være hensiktsmessige, blant annet på grunn av størrelsen, å ha særlig fokus på psykisk helse, fortrinnsvis hos eldre, i et fremtidig og ombygget Dovre.

Dekningsgrad – Sykehjem/omsorgsbolig

Dersom man legger til grunn at det frem til 2020 etableres 12 plasser ved Lørenskog sykehjem, 20 nye plasser ved Rolvsrudhjemmet, og halvparten av plassene i et seniorsenter er etablert/tatt i bruk i 2020, vil man ha en dekningsgrad på 26,2 %. Dekningsgraden for sykehjemsplasser vil være som dagens, ca 21,5 %, mens antall plasser i omsorgsbolig med heldøgns omsorg vil øke fra 1,1 % til 4,7 %. Fremover mot 2025 forutsettes dekningsgraden opprettholdt på dette nivå, men med en ytterligere forskyvning fra sykehjem til omsorgsboliger med heldøgns omsorg.

3.3 SAMHANDLINGSREFORMEN

Bakgrunn

Regjeringens ønske om bedre og mer kostnadseffektive helsetjenester er motivet for stortingsmelding 47, Samhandlingsreformen. Samhandlingsreformen er beskrevet som en kommunehelsereform der kjernen i reformen er at helseoppgaver skal flyttes fra sykehusene og over til kommunene. Pasientene skal få tidligere behandling nærmere hjemmet og det skal satses mer på forebyggende helsetjenester for å møte det fremtidige sykdomsbildet i samfunnet.

Bakgrunnen for samhandlingsreformen er:

1. Utfordringene man ser kommer i helsevesenet som følge av en voksende andel av befolkningen er eldre. I 2040 vil andelen av befolkningen over 80 år være fordoblet sammenlignet med i dag. I tillegg er utviklingen av kroniske lidelser som diabetes, rusmisbruk og psykiske lidelser raskt voksende.
2. Kostnadene i helsesektoren har vokst enormt. Særlig har utgiftsveksten på sykehusene vært stor. Reformen er et forsøk på å dempe utgiftsveksten på sykehusene ved å legge flere oppgaver til kommunene.
3. Reformen skal også møte kravene til voksende pasientgrupper med sammensatte lidelser og behov. Disse gruppenes støter i dag på manglende samarbeid i helsevesenet. Dette ser vi både mellom sykehus og kommuner og mellom fagprofesjoner. Samhandlingsreformen ønsker å bygge opp et helsevesen som bedre ivaretar disse pasientgruppens samarbeidsbehov.

Finansieringsansvar

Reformen legger opp til at kommunene skal betale for deler av tjenestene sykehusene gir. Endringen skal motivere kommunene til å begrense bruken av dyre sykehustjenester og satse mer på forebygging og rehabiliterende tjenester.

Det legges til grunn at kommunene skal få tilført midler til reformen. Sykehusene vil få kuttet i sine budsjetter tilsvarende oppgaveoverflyttingen til kommunene. Midlene til reformen vil imidlertid ikke øremerkes, men vil være frie midler med sterke føringer på at mer skal brukes til forebyggende helse.

I løpet av 2010 vil det primært drøftes ulike medfinansieringsmodeller som vil danne et grunnlag for overføring av midler til kommunene. I følge KS vil det også allerede i 2010 bli satt av fra 200 til 300 millioner kroner til fordeling i kommunene med føringer om bruk til forebyggende arbeid. Det er

tanker om at reformen skal implementeres i 2012 forutsatt at det er tilgjengelige ressurser og kompetanse i kommunene.

Forebygging

Forebygging er et viktig element i samhandlingsreformen. Kommunene skal forankre forebyggingsinnsatsen i lokale planer og øke fokuset på forebyggende tjenester i kommunen. Det bør utvikles bedre oversikt over helseutfordringene lokalt slik at tiltak kan rettes mot livs- og helseproblemenes grunnleggende årsaker. Forebyggingsinnsatsen bør spisses inn mot områder som har dokumentert effekt og det bør utvikles lærings- og mestringstilbud.

Aktuelle fremtidige kommunale oppgaver

Kommunene bestemmer selv hvordan de vil organisere sine helse- og omsorgstjenester. Stortingsmeldingen beskriver imidlertid noen arbeidsoppgaver som vil være aktuelle for kommunehelsetjenesten å overta. Disse nye arbeidsområdene vil stille kommunene ovenfor store utfordringer med hensyn til rekruttering, kompetanseutvikling og organisatoriske tilpassinger.

1. Kommunale tilbud før, i stedet for og etter sykehusopphold

Det planlegges for at kommunene kan ivareta behandling av pasienter med funksjonssvikt, smertebehandling, lindrende behandling, forverring av kols, infeksjoner, ernæringssvikt, medikamentjusteringer, personer med psykiske lidelser og/eller rusproblemer i stedet for innleggelse i sykehus. Kommende oppgaver kan også være knyttet til observasjon for å avklare behov for sykehusinnleggelse. Etterbehandling og rehabilitering etter sykehusopphold før utskrivning til eget hjem vil også være viktige kommunale oppgaver.

2. Oppbygging av tverrfaglige/ambulante team

Det vil arbeides med å bygge opp flere kommunale ambulante tverrfaglige team med særlig fokus på diabetes, kols, rehabilitering, habilitering, demens, lindrende behandling, psykisk helse og rus.

3. Lærings- og mestringstilbud og egenbehandling

Det vil bli satset på utvikling av lavterskeltilbud i kommunene om røykeslutt, kostveiledning og fysisk aktivitet til høyrisikogrupper som står i fare for å utvikle enkelte livsstilssykdommer. Det vil også være fokus på utviklingen av lærings- og mestringssentra som vil gi motivasjon og konkret kunnskap og veiledning for å håndtere hverdagen bedre.

4. Psykisk helse og rus

I kommunene skal det fortsatt satses på forebygging, tidlig intervensjon og lavterskeltilbud. Kommunene skal komme tidlig inn med effektive og relativt lite ressurskrevende behandlingsmetoder. Bo- og tjenestetilbudet i kommunene ved psykiske lidelser skal forsterkes og ambulante, tverrfaglige team rettet mot mennesker med alvorlige psykiske lidelser og rusproblematikk skal utvikles.

5. Forankring av lokal jordmortjeneste

Det blir lagt vekt på kommunens ansvar for en helhetlig oppfølging av mor og barn hvor også jordmortjenesten inngår. Jordmødrene skal også inngå i oppfølgingen de første dagene etter fødsel sammen med helseforetak, helsesøster og fastlege.

3.4 "DET ER ROM FOR ALLE I LØRENSKOG HUS"

Et miljø- og identitetsskapende samlingspunkt

Det er i skrivende stund ganske nøyaktig ett og et halvt år igjen til Lørenskog hus åpner dørene for ansatte, brukere og publikum. Huset, som har reist seg i Lørenskog sentrum, ruver med sin høyde. Åtte etasjer med kultur og kontorer, parkeringskjeller i underetasjen og en teknisk etasje helt på toppen i niende.

Bygget, som har fått navnet Lørenskog hus, er ikke bare, kanskje heller ikke først og fremst, et offentlig markeringsbygg som skal tilby sårt tiltrengte lokaliteter til det lokale kulturliv og kontorlokaler til de kommunale tjenestene som til nå har vært spredt rundt omkring i kommunen. Lørenskog hus er det helt sentrale og avgjørende elementet i kommunens stedsutviklingsprosjekt - et miljø- og identitetsskapende samlingspunkt, et møtested for kommunens 32.000 innbyggere – i sentrum.

Utviklingen av Lørenskog sentrum har nå pågått i et tosfret antall år og med resultater det er all grunn til å være tilfreds med. Innenfor et kompakt område kan sentrum om et drøyt års tid skilte med barnehage, barneskole, ungdomsskole, videregående skole, tennishall, bordtennishall, bowlinghall, idrettshall, folkebad, ishall, samfunnshus, bibliotek, kino, kulturhus, galleri, aktivitetshus, musikk- og kulturskole, kafeer, spisesteder, festplass og et stort antall forretninger og boliger. For ikke å glemme Lørenskog rådhus og den nyanlagte Rådhusparken som med skulpturer, vakker beplantning og myk terrassering ned mot Langvannet utgjør et vennlig og sjarmerende grøntområde i kommunens midte.

Veien frem til Lørenskog sentrum og Lørenskog hus har vært lang og kronglete. Mange mennesker har vært involvert – hatt meninger – og gitt uttrykk for dem. Historien om prosessen skal ikke fortelles her og nå. Merkesteinene skal heller ikke avdekkes. Det kan imidlertid konstateres at man begynner å nærme seg veis ende og at fokus nå dreies fra fysisk planlegging og bygningsarbeid over mot drift og innhold.

Administrasjonen la allerede i mai måned frem forslag til en etablerings- og driftsplan for Lørenskog hus. Kultur- og idrettsutvalget, som fikk saken til behandling, ønsket ikke å sende planen ut på en vanlig høringsrunde. Utvalget vedtok i stedet å opprette en høringsgruppe sammensatt av representanter fra utvalget selv, administrasjonen og Lørenskog musikkråd som skulle bearbeide og utvikle planen.

Høringsgruppens forslag foreligger medio oktober og forventes behandlet av kultur- og idrettsutvalget i november.

Etablerings- og driftsplanen omhandler

- Etablering og drift av Lørenskog hus (fellestjenester)
Her besvares spørsmål om etablering og drift som gjelder for hele Lørenskog hus, med et spesielt fokus på grensesnittet mellom kulturtjenesten og bygg- og eiendomstjenesten.
- Drift av kulturhuset
Her besvares spørsmål om etablering og drift som gjelder for selve kulturhuset. De allerede etablerte virksomhetene som skal inn i Lørenskog hus har hver og en sin egen driftsplan, som ikke tas opp her.

Etablering og drift av Lørenskog hus (fellestjenester)

Lørenskog hus er ikke utelukkende et kulturbygg. Huset skal også romme store kontoravdelinger med mange ansatte. Til sammen vil 180 personer ha sin arbeidsplass i huset. Helsetjenesten og pleie- og omsorgstjenesten kommer inn med store avdelinger i 7. og 8. etasje, sammen med de atskillig mindre avdelingene til kirkevergen og kulturtjenesten.

Husets kulturetasje - 1.- 6. etasje – er også sammensatt av en rekke ulike virksomheter. I tillegg til selve kulturhusavdelingen med saler og møterom, er det to serveringssteder, Lørenskog kino, Lørenskog bibliotek, aktivitetshuset Volt, galleri (Lørenskog kunstforening) og Lørenskog musikk- og kulturskole.

Det legges i etablerings- og driftsplanen opp til at huset skal være åpent alle ukens syv dager, infopunktet likeså. Infopunktet skal være en servicetjeneste for hele huset, og skal gi informasjon om Lørenskog hus, selge billetter med mer. Sentralbordfunksjonen vil bli ivaretatt av rådhuset frem til kl. 16.00 på hverdager. På kveld og helg overtar infopunktet.

Kafeen på Volt skal gi et kantinetilbud til de ansatte i huset. I tillegg vil det bli muligheter for lunsjservering både i en kaffebar og en restaurant i husets første etasje.

Hver enkelt virksomhet i Lørenskog hus vil få ansvar for å føre tilsyn med sin egen virksomhet. I tillegg kommer driftspersonell fra bygg- og eiendomstjenesten til å ha vekterkompetanse, og slik være til hjelp hvis det oppstår situasjoner som er vanskelige å håndtere. Bygg- og eiendomstjenesten vil også ha ansvar for bygningsmessig drift og renhold, samt ha ansvar for å planlegge og koordinere innflyttingen i huset.

Lørenskog hus åpner 30. april 2011. Fra 1. mai skal huset være normal drift.

Drift av kulturhuset:

I Lørenskog hus blir kulturhusavdelingen ansvarlig for et kulturprogram, utleie og noe av virksomheten i galleriet. En viktig del av virksomheten blir å møte det lokale kulturlivets forventninger og behov.

Lørenskog hus skal ha en overordnet visjon, noe som står over mål og programprofil.

Visjonen er at *"Det er rom for alle i Lørenskog hus"*.

Lørenskog hus skal være inkluderende, et sted der alle og enhver skal være velkommen. Det er en forpliktende uttalelse som får konsekvenser for planlegging og drift. Hvis Lørenskog hus skal gi rom for alle, må det også skapes og presenteres kulturuttrykk for alle, fra høyt til lavt, fra bredt til smalt.

Lørenskog hus trenger en drift som prioriterer et kulturbegrep som tar utgangspunkt i Lørenskogs innbyggere og som blir et identitetsskapende alternativ til det vanlige kommersielle tilbudet. Men en slik holdning genererer sjelden et økonomisk overskudd, selv om det kan trekke et stort publikum.

Med utgangspunkt i visjonene og føringene som ligger i funksjons- og romprogrammet for huset, trekkes det i etablerings- og driftsplanen opp både kortsiktige og langsiktige mål, programprofil og satsingsområder.

Kortsiktige mål:

- Å vise hva kulturhuset kan være for Lørenskogs innbyggere
- Å skape begeistring for huset

Langsiktige mål:

- Arbeide for at de innbyggerne som selv driver utøvende kultur etter hvert får et større fokus på formidling og presentasjon. Dette kan realiseres gjennom å gi disse gode betingelser for produksjon og presentasjon.
- Arbeide for at publikum i tillegg til lokale amatørproduksjoner tilbys kunstproduksjoner med profesjonelle kunstnere av høy kvalitet.
- Arbeide for mer samarbeid mellom lokale grupper og profesjonelle artister.

Programprofil:

I Lørenskog er det lokale perspektivet sterkt, men også det internasjonale. Det ligger til rette for en satsing på en akse fra det lokale til det internasjonale, fra det smale til det brede, fra det frivillige til det profesjonelle, en smeltedigel der det lokale kulturlivet møter kulturuttrykk fra hele verden.

Satsingsområder:

- Publikumsarrangement / kulturprogram.
For å etablere et sterkt kulturprogram må det i tillegg til kvalitet også satses på kvantitet, en kontinuitet i forhold til innbyggerne. For å sikre et tilbud til alle målgrupper skal det hvert år arrangeres minimum 50 arrangementer; teater, konserter, revy, show, foredrag, utstillinger med mer.
- Kulturhuset som møteplass.

For å skape en levedyktig møteplass i sammenheng med Lørenskog hus er det ikke nok med publikumsarrangementer. I tillegg må det realiseres et kulturprogram der innbyggerne inviteres til å delta, i form av debatter, seminar, forelesninger, presentasjoner, verksteder og workshops.

- Galleri.
Lørenskog kunstforening skal i utgangspunktet drive galleriet, men har ikke kapasitet til å arrangere utstillinger hele året. For å sikre kontinuitet i tilbudet at det nødvendig at kulturhuset selv tar ansvar for å gjennomføre minst to utstillinger per år.
- Utleie.
Kulturhusavdelingen skal drive en sentral utleieenhet i Lørenskog hus, der alle salene og møteavdelingen inngår.
- Spesielle tiltak.
I tillegg til den ordinære virksomheten planlegges en rekke spesielle tiltak, som for eksempel lørdagskonserter i vranglearealet, arkitekturseminar- og verksteder i barnesalen, utendørs sommerkonserter, internasjonal møteplass, diskusjonsforum på husets websider med mye mer.

Selvdrevet hus – for det lokale kulturlivet:

Kulturhuset vil ha aktivitet fra tidlig morgen til sen kveld, både ukedager og helger. Det vil være publikum, møtedeltakere, leietakere og andre gjester som forventer en kvalitet på anlegget. Dette stiller krav til organisering av både de kulturfaglige og bygningsmessige tjenestene. Med stor egenaktivitet og mange arrangementer i regi av det lokale kulturlivet må tjenester og priser holdes på et nivå som gjør det mulig for det lokale kulturlivet å bruke huset uten store utgifter. I arbeidet med å plassere husets tjenester og ressurser er det derfor lagt til grunn høy grad av medvirkning fra kulturlivet:

- Det blir elektroniske nøkkelkort som gir brukerne adgang til sitt/sine øvingsrom til faste tider og perioder, uten at de blir avhengige av en ansatt som låser opp og igjen.
- Kulturlivet vil selv måtte sette frem og rydde bort stoler og utstyr i forbindelse med øvelser.
- Kulturlivet vil kunne få inntekter fra tjenester i sammenheng med arrangement, for eksempel tilsyn, billettkontroll og garderobevakt.
- Kulturlivet vil også få tilbud å skape seg inntekter på pausesservering og pausesalg.
- Det vil bli tilrettelagt et lager for lokale gruppe ved storsalen. Dette skal ha plass til flygel, piano, pauker og andre instrumenter som benyttes i daglige aktiviteter i kulturhuset. I dette lageret vil også lokale grupper med ett års kontrakter få anledning til å lagre saker knyttet til faste øvelser.

Kulturhusets ansatte:

Kulturhuset vil bli ansvarlig for et omfattende kulturprogram, som må være både interessant og variert for Lørenskogs innbyggere. I tillegg kommer utleie med kurs og konferanser, noe av virksomheten i galleriet og et tett samarbeid med det lokale kulturlivet. For å gjennomføre alt dette trengs det nødvendige ressurser i forhold til praktisk tilrettelegging og høy kulturfaglig kompetanse. Personalet i kulturhuset er virksomhetens viktigste ressurs. Personalet må ha en faglig bakgrunn, de må forstå kulturlivets forutsetninger for sitt arbeid og de må vite mye om publikumsbygging.

Det foreslås i etablerings- og driftsplanen at kulturhuset tildeles 9,5 årsverk hvor 1,5 årsverk knyttes til infopunktet, der billettsalg og informasjon om kulturarrangement blir sentrale oppgaver. Av disse overføres 3,8 årsverk fra Lørenskog kultursenter (Triaden).

Stillingsfunksjonene fordeler seg på følgende oppgaver:

Produksjon, salg og informasjon (600% stilling); med kulturhussjef, kulturprodusent, markedsfører/salg, bookingansvarlig, informasjonsmedarbeidere og arrangementsverter/billettkontroll. Teknikk (350% stilling); med teknisk leder, lystekniker, lydtekniker og scenetekniker.

Stort og sammensatt, men også viktig:

Lørenskog hus blir med sine 15.112 kvadratmeter og sitt særdeles mangfoldige innhold, et av Norges største, mest komplekse og innholdsrike kulturhus. En må ha som ambisjon at husets mange virksomheter legger sine aktiviteter sammen slik at to + to ikke blir fire, men kanskje fem eller seks. Samlokaliseringen må utløse synergier som gir publikum en merverdi, noe mer enn det den enkelte kan prestere alene. Ambisjonen må også være å omdanne de fysiske størrelsene til innholdsmessige kvaliteter. Huset må ha som ambisjon å bli viktig, både for kommunens egne innbyggere og de som bor i nærliggende bydeler og kommuner. Slik kan huset strekke seg mot visjonen

”Det er rom for alle i Lørenskog hus”.

3.5 BOLIG- OG NÆRINGSUTBYGGING: GEBYRER OG TILKNYTNINGSavgIFTER

Jf 4.2.7 Utbyggingstjenesten og 4.2.8 Tekniske tjenester.

Kommunens utbyggingstjenester var inntil 2002 et selvkostregnskap som gikk i balanse. De nye retningslinjene for selvkost H.2140 fra januar 2003 og den senere rettssak med Selvaag har resultert i at tjenesten er delt opp i tre separate selvkostområder. For byggesak har det i normalår ikke vært problematisk å gå i balanse, mens det for regulering og kart/geodata har vært et gebyrregulativ som har gitt underskudd.

Utbyggingen i kommunen skjer i det alt vesentlige av kommersielle interesser og salgsprisen på for eksempel boliger skjer ikke etter selvkost, men etter markedspris. Dette innebærer at kommunens tjenestetilbud må reduseres fordi kommunens skatteinntekter blir brukt til å dekke kostnadene for regulering og kart/geodata.

Effekten ved gebyrer som ligger under full kostnadsdekning er derfor ikke at boligkjøperne får billigere boliger, men at utbyggerne kan bedre sin økonomi.

Utbyggingstjenestens økonomi tilhører selvkostområdet og skal derfor etter retningslinjene for dette sees over et tre til fem års perspektiv. I forhold til konjunktorene er dette i korteste laget; ti år ville passet bedre.

Legger en gjennomsnittsproduksjonen for de tre kontorene til grunn, er det slik at byggesak går omtrent i balanse, mens regulering og kart/geodata må øke sine inntekter til mer enn det dobbelte for å dekke selvkost.

Det er foretatt en utredning om selvkost for utbyggingstjenesten. Utredningen er nå under sluttbehandling med sikte på fremleggelse for kommunestyret senest til første kommunestyre over nyttår, sammen med forslag til nytt gebyrregulativ for utbyggingstjenesten.

Prinsippene i utredningen er underveis diskutert med Lørenskogs nabokommuner, som også er interessert i å se på en felles tilnærming.

Rådmannen ser at en dobling av utbyggingstjenestens gebyrer vil innebære at terskelen for å bygge vil økes. Dette kan føre til at marginalt lønnsomme prosjekter blir utsatt inntil presset på markedet øker markedsprisene. Økte markedspriser er imidlertid ikke en ønsket effekt.

Selv om disse elementene ikke har noe med hverandre å gjøre, utover at begge er ”inngangskostnader” for et byggeprosjekt, kan kommunen nøytralisere effekten av økte gebyrer fra utbyggingstjenesten ved å redusere tilknytningsavgiftene for vann og avløp.

Disse tilknytningsavgiftene hadde opprinnelig sin begrunnelse i at inntektene kunne brukes til å dekke investeringer. Derved kunne nye utbyggere kjøpe seg inn i eksisterende investeringer gjennom

tilknytningsavgiftene, som så kunne redusere behovet for låneopptak til nye investeringer.

Siden retningslinjene for selvkost kom i 2003, er dette ikke lenger tilfelle. Nå går tilknytningsavgiftene inn som ordinære inntekter i driftsregnskapet for henholdsvis vann og avløp.

Konsekvensene av å avslå helt eller delvis fra disse vil være små. Riktignok kan det føre til at publikum må betale noe mer, men dette skyldes ikke at det er blitt dyrere som sådan, bare at et noe tilfeldig subsidium er blitt borte. Man må altså betale det vann og avløp faktisk koster.

Som følge av de betydelige beløpene som fortsatt ligger i NRV AS og RA2 AS, vil det dessuten gå mange år før publikum i Lørenskog kommer i en situasjon der de må betale de løpende kostnader ved vann- og avløpstjenestene.

Rådmannen vil derfor foreslå at dersom kommunestyret vedtar gebyrer til byggesak, regulering og kart/geodata som gir full dekning av selvkost, bør kommunestyret også vedta å sette tilknytningsavgiftene til vann og avløp til kr. 0.

På den måten vil kommunens samlede gebyr- og avgiftssystem i forhold til bolig- og næringsutbyggingen i Lørenskog være nøytralt.

4 DRIFTSBUDSJETTET

4.1. KOMMUNENS INNTEKTER

Kommunens samlede inntekter i 2008 var 1.511,1 mill. kr. Fra 2007 til 2008 økte de samlede inntekter med 82,3 mill. kr eller 5,7 %. Den klart største inntektskilde er skatt på formue og inntekt med 747,8 mill. kr eller 49,5 %. Videre utgjør salgs- og leieinntekter - herunder kommunale avgifter 232,3 mill. kr eller 15,4 %. Statlige overføringer utgjør 254,0 mill. kr eller 16,8 %, og av dette utgjør rammetilskuddet 130,3 mill. kr – 8,6 % av kommunens totale inntekter. I forhold til 2007 har det vært en vridning av de frie inntekter slik at rammetilskuddet utgjør en økende andel. Videre er kommunens salgs- og leieinntekter lavere i 2008 enn i 2007.

4.1.1 Kommunens frie inntekter – skatteinntekter og rammetilskudd

Kommunens frie inntekter er definert som de inntekter kommunene har i form av skatteinntekter og rammetilskudd. Disse skal dekke netto enhetsrammer, renter og avdrag, egenfinansiering av investeringer og eventuelle avsetninger til fond. Inntektssystemet for kommuner og fylkeskommuner er nærmere beskrevet i vedlegg til Administrasjonens saksframlegg.

Ved beregning av kommunens frie inntekter er benyttet KS' prognosemodell som gir anslag for forventede skatteinntekter, kommunens bidrag til finansiering av inntektsutjevningen og utviklingen av rammetilskuddet. Prognosemodellen tar utgangspunkt i forslag til statsbudsjett 2010. Ved bruk av prognosemodellen er det tatt hensyn til faktisk folketall per 1.7.2009 for rammetilskuddet, utarbeidet befolkningsprognose for Lørenskog kommune, samt framskrevne befolkningstall for landet med ca. 1,1 – 1,2 % årlig befolkningsvekst.

Tall i 1.000 kr	R 2008 (2010-kr)	B 2009 (2010-kr)	Rådmannens forslag			
			2010	2011	2012	2013
Frie inntekter:						
Personskatt	781.781	874.548	860.457	864.759	870.812	876.037
Rammetilskudd	136.186	132.684	172.710	165.839	169.690	178.045
Eiendomsskatt	13.675	14.994	16.000	71.000	71.000	71.000
Sum frie inntekter	931.642	1.022.226	1.049.167	1.101.598	1.111.502	1.125.082

Oversikten viser utvikling i frie inntekter i perioden sammenlignet med regnskap 2008 og budsjett 2009. Når det gjelder budsjettert skatteinntekter 2009 forutsettes en skattesvikt på ca. 40 mill. kr. Dette vil delvis dekkes av økt rammetilskudd på ca. 30 mill. kr. Skattesvikten i 2009 vil påvirke skatteanslagene for resten av perioden. Rådmannen foreslår en utvidelse av eiendomsskatten fra 2011. Etter det alternativ som legges til grunn, økes kommunens inntekter årlig med ca 55 mill. kr som følge av dette.

Skatteanslag

Innbetalt skatt i 2008 var 781,8 mill. kr, mens kommunebudsjettets skatteanslag for 2009 er 874,5 mill. kr (begge tall omregnet til 2010-priser). Som nevnt over anslås per dags dato en skattesvikt i 2009 på ca. 40 mill. kr. Dette innebærer en skattevekst fra 2008 til 2009 på 9,3 %. Dette kan synes som et optimistisk anslag da det anslått vekst for kommunene i forslag til statsbudsjett er 6,4 %. Dersom den faktiske skatteinnngang i 2009 blir vesentlig lavere enn forutsatt, må skatteanslaget på nyåret 2010 vurderes på nytt.

Prognosemodellen forutsetter at den enkelte kommune selv legger inn sine skatteprognoser basert på lokalt kjennskap. Ved beregning av skatteanslagene i økonomiplanen er det tatt utgangspunkt i en forventet skatteinnngang i 2009 på 817 mill. kr (833,3 mill. kr i 2010-priser). Dette er vel 20 mill. kr høyere enn anslått skatteinnngang for Lørenskog kommune i 2009 i henhold til statens anslag i forslag til statsbudsjett 2010. I økonomiplanperioden er personskatten økt tilsvarende den prognostiserte vekst i den «yrkesaktive» befolkning (20-66 år) i foregående år. Videre er lagt inn vekst i skatteinnngangen i 2010 som følge av endret skattøre. Den kommunale skattøre er økt fra 12,05 % i 2008 til 12,80 % i 2009. Da første av 6 skatteforfall i 2009 gjelder 2008 vil denne veksten gi 5/6-dels virkning i 2009, mens den siste 1/6 kommer i 2010. Skatteinntektene er videre "lønnsjustert" med 4 % fra 2009 til 2010, hvorav mye av veksten omfatter overheng fra årets lønnsoppgjør. Med disse

forutsetninger økes skatteanslaget med 5,3 % i forhold til forventet skatteinntang 2009. I prognosemodellen er forutsatt en skattevekst for landet på 5,9 % fra 2009 til 2010.

Følgende anslag er gjort:

Faste priser 1.000 2010-kr.	2010	2011	2012	2013
Skattegrunnlag		860.456	864.759	870.812
Anslag faktisk inngang 2009 (-40 mill. kr)	817.000			
Lønnsvekst 2009-2010 (3,5 %)	28.595			
Effekt av økt skattøre 2009 - 1/6-del	8.456			
Økning antall skattytere	6.405	4.302	6.053	5.225
Skatteanslag	860.456	864.759	870.812	876.037

Med de samme forutsetninger som nevnt over, er skatteanslaget på landbasis også justert. Dette for på best mulig måte å kunne beregne Lørenskogs andel av inntektsutjamningen. I løpet av de siste år er skatteinntekten per innbygger i Lørenskog og nabokommunene sunket i forhold til landsgjennomsnittet. I 2007 var denne 112,8 % (uten selskapsskatt) og 108,6 % i 2008. Ved utgangen av august 2009 har Lørenskog en skatteinntekt per innbygger på 105,5 % av landsgjennomsnittet. Det er i rådmannens budsjettforslag lagt til grunn at kommunens skatteinntekt per innbygger vil stabilisere seg på et nivå på ca. 109 % av landsgjennomsnittet.

Løpende inntektsutjevning

Fra 2005 er innført ny symmetrisk inntektsutjevning. Inntektsutjevningen kommer til fradrag i beregnet rammetilskudd de enkelte år. I det fremlagte forslag til statsbudsjett foreslås å øke nivået på inntektsutjevningen til 59 % i 2010 og det er varslet en ytterligere økning til 60 % i 2011. I 2009 er proSENTsatsen 57. Anslag for skattevekst i Lørenskog og på landsbasis innebærer at Lørenskog i 2009 og 2010 har en historisk lav skatt i prosent av landsgjennomsnittet – og tilsvarende lav andel til inntektsutjevningen. I årene 2011-2013 forutsettes Lørenskogs andel av inntektsutjevningen å øke igjen.

Rammetilskudd.

Prognosemodellens beregning av rammetilskuddet tar utgangspunkt i forslag til statsbudsjett 2010. Netto innbyggertilskudd er lik innbyggertilskudd fratrukket utgiftsutjevning.

Eiendomsskatt

Fra 2005 er det innført eiendomsskatt for verker og bruk. I 2009 er beregnet inntekt av eiendomsskatt 14,7 mill. kr. Dette basert på en skattesats på 7 promille. Fra 2008 har også eiendomsskatt for utbygging av Posten fått følger. For Posten vil det bli foretatt årlig taksering og derved justering av eiendomsskatten. Eiendomsskatten øker følgelig i takt med utbyggingen. Det anslås en samlet eiendomsskatt for verker og bruk i 2010 og resten av perioden på 16 mill. kr.

Rådmannen foreslår en utvidelse av eiendomsskatten til å gjelde all næringseiendom fra 2011. For å få til dette, må en også skrive ut eiendomsskatt på boliger. For næringseiendom, vil utvidelsen medføre en økning av inntekten fra dagens 16 til anslagsvis 51 mill. kr. I tillegg kommer inntekten fra boligeiendom som, hvis ønskelig, kan holdes meget lav. En utvidelse vil innebære likebehandling av verk og bruk med øvrig næringsvirksomhet. Økte inntekter vil sette kommunen i stand til å utføre de store oppgaver og utfordringer kommunen står framfor, spesielt innen eldreomsorgen.

Med inntektene fra eiendomsskatt øker handlingsrommet i perioden. En vil kunne ta grep for å opparbeide nødvendige buffere, alternativt gjennomføre de ambisiøse investeringsplanene i vedtatte økonomiplan. Ved et alternativ med eiendomsskatt for næring på 7 promille og en eiendomsskat på 2 promille og et bunnfradrag på 500.000 kr for boliger vil den årlige merinntekt for kommunen være 55 mill. kr.

4.1.2 Eiendomsskatt

Skattesatsen for verk og bruk kom i 2008 opp på lovens maksimum på 7 promille. Dette gir en årlig inntekt på ca 16 mill. kr. Ved en eventuell innføring av generell eiendomsskatt vil en kunne oppnå en inntekt fra eiendomsskatt til eksempelvis 122 mill. kr per år. Dette forutsetter et bunnfradrag på 500.000 kr og en skattesats på 7 promille. Kommunestyret kan beslutte ulike modeller som gir ulik inntekt. Det vises for øvrig til tabellene nedenfor.

Generelt

Kommunen innførte ved vedtak 22.6.2004 i sak 63/04 eiendomsskatt for verk og bruk fra 2005.

Eiendomsskatt kan innføres som følger, jf eiendomsskatteloven § 3:

- Verk og bruk, som i Lørenskog kommune
- Byvise områder samt verk og bruk
- Hele kommunen

I Lørenskog er alternativet til verk og bruk å innføre for hele kommunen.

Siden saken var oppe i Lørenskog for vel fem år siden, er det kommet til nye momenter som kan være av interesse for en ny vurdering av saken:

Differensierte satser for næring og bolig

Eiendomsskatt kan innføres med differensiert skattesats for boliger og øvrige eiendommer, for eksempel 2 promille for boliger og 7 promille for næring (herunder verk og bruk), jf eiendomsskatteloven § 12.

Valg av skattesats

Ettersom kommunens eiendomsskatt for verk og bruk er 7 promille, kan kommunen utvide eiendomsskatten til en generell eiendomsskatt og vedta 7 promille for alle eiendommer. Det er altså ikke nødvendig å starte på 2 promille og så foreta en årlig økning opp til lovens maksimum, hva angår nye eiendommer som omfattes av ordningen.

Bunnfradrag for boliger.

Det kan innføres et bunnfradrag for boliger, slik at de fleste "rimelige" eller "nøkterne" boliger får lite eller ingen eiendomsskatt.

Skedsmo har valgt følgende modell:

Det er beregnet 2 promille av 80 % av taksten for alle eiendommer i kommunen og et bunnfradrag for boliger på 1 mill. kr. Skattesatsen har vært den samme siden innføringen og vil være den samme ut denne perioden (2011). Denne modellen er lite aktuell i Lørenskog, da den, selv ved innføring av generell eiendomsskatt i kommunen, vil gi inntekter som er lavere enn dagens inntekt fra verk og bruk. Det er ikke mange kommuner som har så vidt høyt bunnfradrag som 1 mill. kr. Et bunnfradrag på 500.000 kr er langt mer vanlig. Bunnfradraget fastsettes av kommunestyret. Det er også opp til kommunestyret om en skal la eiendommens takst ligge til grunn for skatten eller om en skal redusere til for eksempel 80 % av taksten før skatten beregnes.

4.1.2.1 Mulig inntekt.

Forut for kommunestyrets vedtak den 22.6.2004 var det fremlagt en vurdering i sak 35/04 til kommunestyrets møte den 24.3.2004. Denne saken inneholdt beregninger av mulige inntekter fra forskjellige alternativer og forskjellige satser.

Det foreligger ikke mer pålitelige grunnlagstall enn hva man hadde i 2004. En har imidlertid kontaktet de takstfolk kommuner har brukt for verk og bruk og fått oppdatert verdiansettelsene per dags dato. Den nye matrikkelen er innført i Lørenskog. Matrikkelen er ikke fullstendig. Det gjelder spesielt arealer som er mangelfullt eller ikke registrert. Antall bygg og bygningstyper samt antall boenheter skal være rimelig à jour. Det mangler med sikkerhet garasjer i matrikkelen. Det jobbes med å registrere disse nå.

Legger en til grunn at **næringseiendommene** skal betale 7 promille av eiendommens takst, gir dette en inntekt på ca. 51 mill. kr inklusive dagens inntekt fra verk og bruk..

Et alternativ er 2 promille eiendomsskatt for **boliger** og 0,5 mill kr i bunnfradrag. Dette gir i tilfelle ca 20 mill kr – i alt en samlet inntekt på **ca 71 mill kr per år** fra og med 2011. Dette gir eksempelvis følgende skatt per husstand:

Leilighet med verdi 1,5 mill

Verdi	kr 1.500.000
Bunnfradrag	kr 500.000
Skattesats	0,002
Årlig skatt	kr 2.000
Månedlig skatt, fakturert sammen med VAR avg	kr 167

Enebolig med verdi 3,5 mill

Verdi	kr 3.500.000
Bunnfradrag	kr 500.000
Skattesats	0,002
Årlig skatt	kr 6.000
Månedlig skatt, fakturert sammen med VAR avg	kr 500

Et annet alternativ er 7 promille eiendomsskatt for boliger og 1 mill kr i bunnfradrag. Det vil gi ca 27 mill kr i inntekt – i alt en samlet inntekt på **ca 78 mill kr per år** fra og med 2010. Dette gir eksempelvis følgende skatt per husstand:

Leilighet med verdi 1,5 mill

Verdi	kr 1.500.000
Bunnfradrag	kr 1.000.000
Skattesats	0,007
Årlig skatt	kr 3.500
Månedlig skatt, fakturert sammen med VAR avg	kr 292

Enebolig med verdi 3,5 mill

Verdi	kr 3.500.000
Bunnfradrag	kr 1.000.000
Skattesats	0,007
Årlig skatt	kr 17.500
Månedlig skatt, fakturert sammen med VAR avg	kr 1.458

Følgende tallgrunnlag er benyttet

Næringseiendommer						
	Antall	Areal m2	Kr m2	Skattegrunnlag	Skatt med 2 promille	Skatt med 7 promille
Jordbruk/skogbruk	12	3.471	4.000	13.884.000	27.768	55.536
Kontor/Detaljhandel/	86	266.664	15.000	3.999.960.000	7.999.920	27.999.720
Industri / lager	315	243.040	11.000	2.673.440.000	5.346.880	18.714.080
Hotell / restaurant	8	18.046	15.000	270.690.000	541.380	1.894.830
Strøm- tele	13	-	-	310.311.000	620.622	2.172.177
Sum	434	531.221		7.268.285.000	14.536.570	50.836.343

Boligeiendommer						
	Antall	Areal m2	Kr m2	Skattegrunnlag	Skatt med 2 promille	Skatt med 7 promille
Eneboliger	4.675	605.485	13.200	7.992.402.000	15.984.804	55.946.814
Del av tomannsboliger	1.410	163.991	13.600	2.230.277.600	4.460.555	15.611.943
Rekkehus/kjede	2.259	187.002	13.400	2.505.826.800	5.011.654	17.540.788
Boligblokk	4.100	201.000	18.100	3.638.100.000	7.276.200	25.466.700
Fritidsboliger	34	170	12.000	2.040.000	4.080	14.280
SUM	12.478	1.157.648		16.368.646.400	32.737.293	114.580.525
Bunnfradrag	12.478		500.000	6.239.000.000	12.478.000	43.673.000
Sum m. fradrag				10.129.646.400	20.259.293	70.907.525

Samlet						
	Antall	Areal m2	Kr m2	Skattegrunnlag	Skatt med 2 promille	Skatt med 7 promille
Næring	434	531.221		7.268.285.000	14.536.570	50.836.343
Bolig	12.478	1.157.648		10.129.646.400	20.259.293	70.907.525
Totalt	12.912	1.688.869		17.397.931.400	34.795.863	121.743.868

Huseiernes samlede avgiftstrykk

I en totalvurdering er det naturlig å se hen til huseiernes totale avgiftstrykk. Tabellen under viser utviklingen i kommunale eiendomsgebyrer for en standardhusholdning de siste 5 år.

	2006	2010 (forslag)	Endring
Vann	1831	1611	-12 %
Avløp	2632	2237	-15 %
Renovasjon	2067	2067	0 %
Felling	344	455,8	33 %
Sum	6874	6370,8	-7 %

Tar en utgangspunkt i avgiftsnivået for 2006 og justerer for normal prisstigning (KPI) burde avgiftsnivået i 2010 vært 7.500 kr, det vil si 1.129 kr høyere enn dagens avgift. Avgiftsbetalerne har i tillegg betydelige midler utestående etter oppgjøret fra NRV AS og RA2 AS. Avgiften for vann og avløp vil følgelig kunne holdes uendret i minst fem år til. En vil derfor langt på vei kunne unngå merbelastning for de fleste husholdningsøkonomier i Lørenskog selv om en utvider eiendomsskatten.

Mulig innføringstidspunkt.

Det vil ta tid å få det nødvendige underlagsmaterialet i orden. Videre skal det avholdes takster. En antar derfor at et realistisk tidspunkt for innføring av generell eiendomsskatt vil være 1.1.2011.

Statistikk

Antall kommuner som skrev ut eiendomsskatt i 2008 var 293. Av disse hadde 145 eiendomsskatt for verk og bruk, 65 hadde i byvise områder samt verk og bruk mens 83 hadde eiendomsskatt i hele kommunen.

27 kommuner har differensierte skattesatser for boliger og fritidseiendommer i forhold til øvrige skattepliktige eiendommer. Samtlige av disse kommunene oppgir en lavere skattesats for boliger og fritidseiendommer.

62 kommuner oppgir at de gir boliger og fritidseiendommer et bunnfradrag som trekkes fra skattegrunnlaget før skatten beregnes. KS har i en beregning funnet at 54 kommuner i snitt gir et bunnfradrag på kr 293.000.-.

I henhold til eiendomsskatteloven § 7, bokstav c kan kommunen gi nybygde boligeiendommer fritak for eiendomsskatt i inntil 20 år fra den tid boligeiendommen stod ferdig. 71 kommuner har opplyst at de gir slikt fritak og gjennomsnittet for fritaket ligger på 8,2 år.

I 2008 utgjorde de totale inntektene fra eiendomsskatt 6,2 mrd. kr på landsbasis.

4.1.3 Øvrige overføringer fra staten

Innlemming av øremerkede tilskudd i rammetilskuddet er et av en rekke tiltak for angivelig å øke det kommunale selvstyre. Stortinget har sluttet seg til en plan for å redusere antallet og omfanget av øremerkede tilskudd til fylkeskommuner og kommuner. Den direkte konsekvens for den enkelte kommune som følge av innlemming, vil først være kjent ved framleggelse av statsbudsjettene for de enkelte år. Slike endringer har en tendens til å gi tap for kommuner av Lørenskogs type. I forslag til statsbudsjett 2010 er det ikke foreslått innlemmet øremerkede tilskudd som vil gi vesentlige virkning for kommunene. Det varsles imidlertid at øremerket tilskudd til barnehager innlemmes i 2011. Som en konsekvens av dette vil også kostnadsnøkkelene bli endret. Inntil videre budsjetteres i hele perioden som om det øremerkede tilskudd videreføres.

Ved endringer i tilskuddene som avviker fra forventet lønns- og prisstigning gir staten signal om prioritering/ nedprioritering av tiltaket/ virksomheten. Eventuell avvikende prioritering i forhold til statlige signaler, må enhetene selv dekke. Generelt vil endringer i øremerkede tilskudd som inntektsføres innenfor enhetenes budsjettområde, ikke påvirke enhetens nettoramme. Det som vil bli endret er muligheten for å videreføre tjenesteforholdet på samme nivå som nå.

Tall i 1.000 kr	R 2008 (2010-kr)	B 2009 (2010-kr)	Rådmannens forslag			
			2010	2011	2012	2013
Andre statlige overføringer:						
Øvrige generelle statstilskudd	13.356	10.200	10.000	10.000	10.000	10.000
Statstilskudd flyktninger m.m.	18.492	15.632	16.336	14.728	13.275	13.195
Momskompensasjon	74.164	39.780	40.000	38.000	35.000	32.500
Sum andre statlige overføringer	106.012	65.612	66.336	62.728	58.275	55.695

Øvrige generelle statstilskudd inkl. kompensasjon for grunnskoleinvesteringer

Dette er tilskudd til dekning av kapitalkostnader i forbindelse med grunnskolereformen, kompensasjonstilskudd i forbindelse med omsorgsboliger/sykehjemsplasser og kompensasjon for grunnskoleinvesteringer. I hele perioden forutsettes 10 mill. kr årlig i slike tilskudd.

Tilskudd til flyktninger

Tilskudd til flyktninger (integreringstilskuddet) inntektsføres under fellesinntekter på samme måte som rammetilskudd, momskompensasjon og tilskudd til dekning av kapitalkostnader knyttet til grunnskolen, nye sykehjemsplasser og omsorgsboliger.

Tidligere har tilskudd til flyktninger vært budsjettert ved gradvis bortfall av tilskudd for flyktninger som følge av 5-års-grensen, og årlig mottak 10 nye flyktninger. Fra 2007 budsjetteres det med mottak av 20 + 2 flyktninger årlig. I og med at det hvert år kommer nye flyktninger inn samtidig med at de som har vært her i 5 år ikke lenger medfører tilskudd, vil tilskuddet bli redusert da det er flere som går ut enn hva som kommer inn, jf. kommentarene under avsnitt 4.2.4.

Følgende oversikt legges til grunn for de oppførte beløp:

Tilskuddsår	Antall bosatt	2010	2011	2012	2013
2006	41	2.870.000			
2007	37	2.960.000	2.590.000		
2008	22	2.869.000	1.760.000	1.540.000	
2009	30	4.392.000	3.912.000	2.400.000	2.100.000
2010	22	3.245.000	3.221.000	2.869.000	1.760.000
2011	22		3.245.000	3.221.000	2.869.000
2012	22			3.245.000	3.221.000
2013	22				3.245.000
Sum		16.336.000	14.728.000	13.275.000	13.195.000

Historisk har antall flyktninger det enkelte år variert. Dersom mottaket et år overstiger 22 personer foretas en oppjustering både av tilskuddet og utgiftssiden.

Momskompensasjon

Fra 2004 er det innført en nyordning som innebærer at kommunene får en generell momskompensasjon knyttet til både drifts- og investeringsutgifter. I vedtatt budsjett 2009 er det budsjettet med momskompensasjon på henholdsvis 26,5 mill. kr og 12,5 mill. kr knyttet til drift og investeringer. I tillegg er budsjettet med 40 mill. kr i momskompensasjon knyttet til Lørenskog hus som er overført til investeringsbudsjettet.

I forslag til statsbudsjett er det foreslått at momskompensasjon for investeringer gradvis skal inntektsføres i investeringsbudsjettet. Dette slik at for budsjett- og regnskapsåret 2010 skal minimum 20 % av momskompensasjonen fra investeringer overføres til investeringsregnskapet. Beløpet som overføres investeringsbudsjettet skal gradvis økes, og fra og med budsjettåret 2014 skal momskompensasjonen fra investeringer i sin helhet regnes som inntekter knyttet til investeringsprosjekter og føres i investeringsregnskapet.

I økonomiplanperioden er ført opp momskompensasjon på 27,5 mill. kr, økende til 29 mill. kr knyttet til drift i perioden. Hva angår momskompensasjon for investeringer er denne gradvis trappet ned fra 12,5 mill. kr i 2010 til 3,5 mill. kr i 2013.

4.1.4 Prisutviklingen for kommunale virksomheter – ”deflatoren”

Prisutviklingen i offentlige virksomheter følger et annet mønster enn ellers i samfunnet. Årsaken ligger i at offentlig virksomhet er arbeidsintensiv – at lønninger utgjør en vesentlig større del av kostnadene enn hva tilfellet er ellers.

I statsbudsjettet presenteres regjeringens antagelser om lønns- og prisutviklingen i 2010 i forhold til gjennomsnittet for 2009. Statsbudsjettets tall for 2010 er følgende:

• 63,5 % andel lønn, som antas å øke med 3,5 %	= 2,22 %
• 36,5 % andel varer/tjenester som antas å øke med 2,4 %	= 0,88 %
Gir som veiet gjennomsnitt og avrundet	= 3,1 %

For 2009 var det opprinnelige anslaget 4,5 %. Dette ble justert ned i forbindelse med RNB¹ i mai 2009 til 4,1 %.

Staten anslår at kommunenes skatteinntekter vil øke med 950 mill kr i 2009 utover hva som lå i statsbudsjettet for 2009. Når staten øker kommunenes ”fri inntekter” fra 2009 til 2010 med 2,73 mrd kr, ligger faktisk denne skatteøkningen inne i økningen. Hvis kommunene får et overskudd på 950

¹ Revidert NasjonalBudsjett

mill kr i 2009, er økningen på 2,73 mrd kr en reelløkning i forhold til statsbudsjettet for 2009. Men dersom kommunene bruker skatteøkningen på 950 mill kr til å øke løpende utgifter fra 2009 og fremover, blir det problemer. De "fri inntektene" er nemlig ikke frie. Staten pålegger samtidig kommunene minst tilsvarende i utgifter.

Kommunens avgifts- og betalingssatser gjelder for hele året. Hvis pris- og lønnsstigningen blir høyere enn antatt, kan kommunen få et underskudd på de aktuelle tjenestene. Dette kan naturligvis dekkes inn i 2011, men i mellomtiden kan summen av merutgiftene gi kommunen underskudd på totalregnskapet. Kommunen bør legge seg i overkant av den statlige deflatoren. Skulle det oppstå et overskudd på noen av tjenestene, er det lettere å regulere dette i 2011 ved å redusere prisene.

Barnehagene er holdt utenom, da staten fastsetter maksimalpriser for disse.

For 2010 foreslås følgende tiltak:

- Prisene på kommunale tjenester økes generelt med 3,5 % fra 1. januar 2010
- Det foretas en avsetning til lønnsreserver på en felleskonto for kommunens generelle virksomhet.
- For virksomheter med hel eller tilnærmet selvkost, må disse selv legge inn avsetning til lønnsreserver i sine budsjetter
- Enhetenes rammer økes generelt med 2 %. Her legger en til grunn at generell effektivisering vil dekke inntil 0,5 %. Resten forutsettes dekket av de generelle lønnsreservene.

4.1.5 Selvkost

Selvkost er de totale kostnader ved å produsere en tjeneste.

Den "særkommunale" selvkost som omhandles i H-2140² er imidlertid "*den merkostnad kommunen påføres ved å produsere en bestemt vare eller tjeneste.*" En merkostnad impliserer altså at kostnader en likevel har, ikke skal være med. Retningslinjene sier derfor at "*kostnader kommuner ville hatt uavhengig av produksjonen av den relevante vare eller tjeneste*" skal holdes utenom.

Den 16.6.2006 kom det to rundskriv fra finansdepartementet: R-4/2006 og R 112/2006. Begge omhandler "Retningslinjer for gebyr- og avgiftsfinansiering av statlige myndighetshandlinger" – R-4/2006 gjelder imidlertid "Oppløgg for gjennomgang og tilpasning av eksisterende ordninger".

De statlige retningslinjene er vesentlig kortere enn de kommunale, men desto mer presise hva angår prinsippene.

Det vises til egen sak om selvkost for utbyggingstjenesten. I avsnitt 3 i denne er det redegjort for lover, regler, rundskriv, utredninger og saker som regulerer og gir føringer for selvkostsystemet.

Selvkost i tradisjonell kommunal forstand kommer fra vann-, avløps- og renovasjonssektoren. (VAR). Et sentralt begrep innen selvkostsystemet er hva man kan kalle for "avgiftsfellesskapet". Selvkost er begrenset til å dekke de totale kostnader ved å fremstille en vare eller tjeneste. Altså er prisen å forstå som en kostnadsfordeling. Fordelingen skjer på avgiftsfellesskapet, som er kommunen. Kostnadsfordelingen skal være mest mulig objektiv, slik at de som bruker mest, skal betale mest. Innen kommunen ser en imidlertid bort fra avstander; slike kostnadene deles likt på alle.

Selvkost er en altså metode for å bringe på det rene hva en vare eller tjeneste **koster**. Et helt annet spørsmål er **betaling** for tjenestene. Kun i ett tilfelle er det pålagt full kostnadsdekning: renovasjon. For alle andre tjenester er det opp til kommunen selv å bestemme om det skal være full dekning – eller om kommunen skal bruke sine skattepenger for å subsidiere tjenestene.

Dette er problemstillinger som vil variere fra kommune til kommune. Dersom en kommune konkurrerer med naboen for å trekke til seg næringsvirksomhet, boligbygging, institusjoner osv., vil dette kunne ha virkning på hvor stor del av selvkost en tør dekke inn. I et pressområde vil problemstillingen være en helt annen.

² Retningslinjer for beregning av selvkost for kommunale betalingstjenester, januar 2003.

Selvkostberegninger kan brukes for å sette lyset på kommunens betalingstjenester og prioriteringen av kommunens ressurser. Hvis kommunen ikke dekker inn alle kostnadene, må skattepengene dekke deler av disse. Konsekvensen av dette er at disse skattepengene ikke kan brukes til noe annet. Altså må kommunestyret vurdere om subsidiering av tjenester er den beste måten å bruke skattepengene på.

Det er ingen ting i veien for å kombinere full selvkostdekning gjennom prisingen med et system som gir folk med lav inntekt en lavere pris. Her må en passe på at de reduserte prisene ikke kan finansieres av "avgiftsfellesskapet". Subsidier må dekkes ved egne bevilgninger utenom selvkostregnskapet.

Også husleier er et område hvor selvkostberegninger er relevant. Begrepet "kostnadsriktig husleie" – slik ordningen er i Lørenskog – må sies å være en nær tilnærming til selvkostbegrepet.

Sak om kostnadsriktige husleier ble vedtatt i 2000 og iverksatt fra 1.5.2003. Samtidig som husleiene ble øket, innførte man et kommunalt "husleietilskudd" for å skjerme beboere med lave inntekter. Kommunens husleietilskudd avkortet av Husbankens bostøtteordning, slik at mottakerne nyter godt av den ordningen som gir mest. Mens det i 2003 ble avsatt over 4 mill kr til husleietilskudd, er tallet for 2008 nede i 1,3 mill kr. Ved innføring av en ny statlig bostøtteordning fra 1.9.2009 ventes dette tallet å bli ytterligere redusert.

Husleiene kan prisjusteres hvert år, men ny husleieberegning kan skje hvert tredje år.

I 2010 har rådmannen til hensikt å gjennomgå både husleiene og husleietilskuddene.

I "barnehageforliket" ble det nedfelt en fordeling mellom stat, kommune og foreldre. Foreldrenes andel bestemmes av statlig fastsatte maksimalpriser. Kommunenes andel skal være som den var i 2003, mens staten følgelig skal betale resten.

Innsatsen for full barnehagedekning ble lovet fullfinansiert fra statens side. I tillit til dette sørget kommunene for å realisere målsetting, men må i ettertid konstatere at staten ikke har fulgt opp sine løfter. For Lørenskogs vedkommende er underdekningen i 2009 ca. 11 mill kr.

I 2011 skal de statlige tilskuddene gå inn i rammetilskuddet, samtidig som kommunene blir pålagt ansvaret for likebehandling med private barnehager. Mens den økonomiske likebehandlingen til nå har bestått i at de private får et tilskudd svarende til 85 % av de kommunale, er tallet øket til 88 % i 2010 og skal videre økes til 100 % i 2014. Bakgrunnen er at de private skal kunne gi sine ansatte samme lønns- og pensjonsvilkår som kommunene. Pensjonskostnadene for den kommunale tjenstepensjon ligger vesentlig over de private barnehagers pensjonsordninger, som følgelig også gir vesentlig lavere pensjoner.

Hvordan staten har tenkt at likebehandlingen av de ansatte skal opptrappes for de private over disse fem årene, er det foreløpig ikke sagt noe om.

I barnehagefinansieringen for øvrig ligger også andre uavklarte problemer. Fra statlig side har man vegret seg for å gjøre noe med disse – både for de kommunale og de private.

Når statens ytelser skal inngå i rammetilskuddet, forutsetter dette at det samtidig innføres forskrifter som sikrer forutsigbarhet, likebehandling osv. Normalt vil det komme et høringsnotat i forkant av en så stor endring. Kommunen bør da sørge for å kunne dokumentere dagens situasjon både for egne og private barnehagers vedkommende.

Også de interkommunale selskaper er omfattet av selvkost. Her er imidlertid innsynet indirekte og følgelig mer begrenset. Derfor er det viktig å følge med, slik at kommunen ikke påføres unødvendige merutgifter – til fortrenghet for andre formål.

I det hele tatt: mange og kompliserte regelverk – og manglende presise retningslinjer – gjør det lønnsomt for kommunen å være nøyaktig i sin omgang med selvkostområdene.

Kommunen tilstiles også et antall høringsuttalelser i løpet av året. Flere av disse inneholder bestemmelser om brukerbetaling/gebyr. Her vil det være i kommunens interesse å melde inn sine oppfatninger. Staten er ingen samstemt enhet når det gjelder brukerbetaling; prinsippene som finansdepartementet nedfelte i 2006 – og som må antas å være ment som rettesnor for statens forskjellige instanser – kan være fraværende i høringsnotatene.

Det er da i kommunens egen interesse å gjøre oppmerksom på dette – eller å redegjøre for kommunens oppfatning av betalingsprinsipper og – virkninger.

4.1.6 Salgs- og leieinntekter

Kommunens salgs- og leieinntekter er viktige elementer i kommunens økonomi. Mens disse utgjorde ca. 38 % av Lørenskogs inntekter i 2008, var tallet lavere for de aller fleste andre kommuner. Årsaken er neppe at andre kommuner driver billigere, men at Lørenskog har hatt en større bevissthet om kostnadsbildet og – for selvkosttjenestene – for anledningen til å få full dekning av selvkost.

Hva angår salgs- og leieinntekter og de tjenester disse kommer fra, viser en til omtale under den enkelte tjeneste. Her nevnes kun de viktigste, slik at en også får et samlet bilde av denne delen av kommunens økonomi:

Enhet:	Betalingsprinsipp:	Bemerkninger:
Utbyggingstjenesten:	Full selvkostdekning	Se egen sak om dette. Det samarbeides med Skedsmo, Nittedal og Rælingen om felles opplegg fra administrasjonenes side.
Tekniske gebyrer: Vann Avløp Renovasjon Feiing	Full selvkostdekning	Kommunen har hatt overskudd på alle selvkostområder og følgelig opparbeidet fonds. Prisene økes ikke for vann, avløp og renovasjon i 2010 for å redusere fondene. Feiegebyrene er økt for å dekke inn tidligere års underskudd og skal reduseres når dette er gjennomført.
Bygg og eiendom: Husleier kommunale boliger	Kostnadsriktig husleie = et tilnærmet selvkostbegrep	Husleiene kan indeksreguleres hvert år, men bare justeres til "gjengs leie" hvert 3dje år. Kostnadsriktig leie er derfor begrenset oppad til "gjengs leie". Det tas sikte på å gjennomgå husleiene i 2010. En ny ordning for bostøtte fra Husbanken ble innført 1.7.2009. Kommunen bør ikke opptre slik at den subsidierer staten.
Skole- og oppvekst: barnehagebetaling	Statlig regulerte satser	Kommunen følger statens pålegg.
Skole- og oppvekst: SFO	Full selvkostdekning?	Kommunestyret har tidligere vedtatt at betalingen for SFO skal dekke selvkost, men også at økningen i prisene skal tas ut i økt bemanning. Disse vedtak lar seg ikke forene, og i 2008 fikk derfor SFO et underskudd på ca. 1 mill kr.
Skole- og oppvekst: Musikkskolen	32,1 % av kostnadene dekkes av egne inntekter – budsjett 2009	Kommunestyret vedtok i sak 89/05 å trappe opp egendekningen til 34 % i 2009. Dette er ikke fulgt opp med prisjusteringer i senere budsjettvedtak.
Pleie- og omsorg: Hjemmehjelp/-sykepleie	Inntektsgraderte betalingssatser for hjemmehjelp.	Hjemmesykepleie skal etter loven være gratis. For hjemmehjelp betales etter graderte satser, dog maksimum direkte kostnad + 10 %.
Pleie- og omsorg: Trygghetsalarmer	50 % av kostnadene dekkes av brukerne	Kommunen bestemmer selv prisene. For 2010 foreslås full kostnadsdekning.
Kulturtjenesten: Kjenn folkebad	Betalingssette sattes slik at det blir god utnyttelse av kapasiteten	Kultur- og oppvekstutvalget fastsetter satsene som indirekte bestemmes av markedet; er de for høye, brukes ikke badet og en taper inntekter. Er de for lave, blir det for fullt.
Kulturtjenesten: Kinoene	Konkurransetsatt	Med konkurrenter i Oslo og Lillestrøm avgjør markedet hvilken pris som kan tas.

4.1.7 Virkninger for publikum

Tabellen viser gebyrbelastningen for tekniske tjenester for en standardhusholdning i regnskapsårene 2007 og 2008 samt budsjettårene 2009 og 2010 i løpende priser.

De enkelte gebyrer er ført opp *inklusive* merverdiavgift.

	2007	2008	2009	2010	endring 2009-2010	endring 2007-2010
Vann	1 611	1 611	1 611	1 611	0 %	0 %
Avløp	2 237	2 237	2 237	2 237	0 %	0 %
Renovasjon	2 067	2 067	2 067	2 067	0 %	- 0,0 %
Feiing	344	344	430	456	6 %	+ 32,6 %
Sum	6 259	6 259	6 345	6 371	0,4 %	+1,8 %

Økning i feiegebyrene er stor i prosent, men liten i forhold til de totale gebyrene; feiing utgjør kun 6,7 % av totalen. Dette har sin bakgrunn i at for feiing og tilsyn skal selvkost dekkes fullt ut over prisene. Tidligere års underskudd på regnskapet for feiing i NRBR skal også dekkes opp.

Man vil også se at Lørenskog kommune siden 2007 har tilbakeført til publikum for meget betalt vann- og avløpsavgift gjennom først å redusere satsene og deretter å holde disse konstant. Dersom satsene hadde fulgt prisstigningen gjennom disse årene, ville betalingen i 2010 ligge på noe over 7.500 kr per år.

I 2011 må antakelig satsene økes, da kommunens selvkostfond vil være tømt. Et unntak er avløp, hvor NRA tilbakeførte til kommunene et overskudd for 2008. Dette antas å kunne erstatte en avgiftsøkning i 2011. Tilbakebetaling fra de gamle selskapene RA2 AS og NRV AS kan også utsette økningene.

4.2. KOMMENTARER TIL SENTRALADMINISTRASJONEN OG DE ENKELTE ENHETER

4.2.0 Gjennomgående forhold

I forhold til de siste år, er det gjort noen små endringer hva angår presentasjon av og kommentarer til de enkelte enheter og sentraladministrasjonen. Dette gjelder følgende:

- Nøkkeltall for enhetene vises nå både som brutto- og nettotall. Dette for bedre å få frem endringer i aktivitetsnivå.
- Økonomisk situasjon per 1. halvår 2009 inkl. prognose for resultat på årsbasis.
- For de enkelte enheter og ansvarsområder er vist antall årsverk som inneværende års budsjett gir rom for.
- Det vises igjen utvalgte kostra-tall for den enkelte enhet sammenlignet med utvalgte kommuner og gjennomsnitt for Akershus, kommunegruppe 13 og landet. I tillegg er i vedleggshefte til administrasjonens saksframlegg presentert ytterligere kostra-tall for kommunegruppe 13.
- Tabellen rådmannens forslag til nettorammer inneholder nå hovedsakelig de forslag som det politisk, er mest relevant å vurdere. Dette betyr selvsagt ikke at det politisk ikke kan fattes vedtak knyttet til de øvrige endringer som er beregnet/foreslått. De totale endringer er beskrevet og kommentert i vedleggshefte til administrasjonens saksframlegg.

Rådmannen håper at en med dette kan ha gjort dokumentet mer hensiktsmessig for den folkevalgte behandling.

Kompensasjon for økte lønnsutgifter fra 2009 til 2010.

En problemstilling som melder seg i forbindelse med utarbeidelse av årsbudsjettet, er hvorvidt lønnsveksten i foregående år kan dekkes innen den generelle pris- og lønnsvekst som ligger til grunn for enhetenes vedtatte rammer for årsbudsjettet. Lønnsveksten i inneværende år er noe større enn forutsatt og dette gjør det nødvendig å foreta særskilte justeringer av rammene knyttet til lønnsveksten fra 2009 til 2010.

Beregninger viser at økte lønnsutgifter¹ som følge av årets lønnsoppgjør, korrigert for selvkostaktiviteter² og særregnskap, utgjør til sammen ca. 25 mill. kr på årsbasis.

Fra 2009 til 2010 er det forutsatt en generelle pris- og lønnsvekst på 2 %. Med bakgrunn i opprinnelig budsjett 2009 er det for den enkelte enhet foretatt en fordeling av de samlede utgifter på lønn og andre utgifter. En pris- og lønnsvekst for andre utgifter på under 2 % frigjør midler til dekning av økte lønnsutgifter ut over den generelle pris- og lønnsvekst (2 %) som er lagt til grunn. Hvor mye midler som frigjøres er avhengig av det innbyrdes forhold mellom lønn og andre driftsutgifter for den enkelte enhet. I de enheter som har en stor andel lønnsutgifter vil frigjøres mindre midler enn i de enheter som har en lav lønnsandel. Det er i beregningen forutsatt en pris- og lønnsvekst for andre utgifter er 1,5 %.

Med dette som utgangspunkt dekkes ikke kommunens samlede merutgifter som følge av lønnsoppgjøret, av den forutsatte pris- og lønnsvekst på 2 %. For at den enkelte enhet skal fullkomponeres for merutgiften ved årets lønnsoppgjør må enhetenes og sentraladministrasjonens ramme økes med vel 8,6 mill. kr. Det er store variasjoner mellom enhetene. Skole- og oppveksttjenesten får merutgifter som følge av lønnsoppgjøret på vel 4,7 mill. kr i 2010, mens kulturtjenesten og tekniske tjenester har en merutgift på vel 0,2 mill. kr hver. Resultat for den enkelte enhet framgår av oversikt vist nedenfor. På samme måte som tidligere år foreslås rammejustering for enhetene basert på faktisk lønnsvekst.

¹ Lønnsvekst er beregnet i forhold til lønn faste stillinger inkl. "faste" vikarer. I tillegg er POT gitt en ekstra kompensasjon på vel 0,8 mill. kr som følge av stor andel vakante stillinger og behov for å ta inn vikarer ved fravær.

² Utbyggingstjenesten er i sin helhet å betrakte som en selvkostaktivitet – og er følgelig ikke medtatt.

Når det gjelder økte lønnsutgifter som følge av lønnsoppgjøret i 2010, dekkes dette av avsatt lønnsreserve under formannskapetets disposisjon, jf. avsnitt 4.2.10.

Selvkostaktiviteter og særregnskap og interkommunale foretak/selskap m.m., herunder også den norske kirke ved kirkelige fellesråd, får i motsetning til virksomhetene for øvrig en rammeøkning som også skal dekke økte lønnsutgifter og kan ikke i tillegg forvente tilskudd fra den sentralt avsatte lønnsreserve. Når tilskudd vedtas er dette pris- og lønnsjustert i henhold til forventet pris- og lønnsutvikling det kommende år – og det er en forutsetning at denne også skal dekke forskjell i *samlet årslønn* fra foregående år. Disse virksomheter har, når budsjettene er vedtatt, dermed oversikt over det totale tilskudd fra kommunen og kan innrette sin virksomhet i forhold til dette. Det er derfor opp til disse virksomheter selv å sørge for å avsette reserver i den utstrekning det måtte være behov for det.

	Merutgift 2010	Dekkes innen rammen	Nødvendig rammeøkning
Bygg- og eiendomstjenesten	1.874	1.470	404
Skole- og oppveksttjenesten	10.461	5.723	4.738
Helsetjenesten	1.134	651	483
Tiltak og sosiale tjenester	1.475	988	487
Pleie og omsorgstjenesten	6.718	5.283	1.435
Kulturtjenesten	718	476	242
Utbyggingstjenesten	468	468	0
Tekniske tjenester	565	279	286
Sentraladministrasjonen	1.507	945	562
Sum	24.920	16.283	8.637

Driftsmessige konsekvenser av investeringer m.m.

På samme måte som i fjor viser investeringsoversikten driftskostnader som er en følge av den enkelte investering. Dette gjelder både driftsutgifter og driftsinntekter som er en direkte konsekvens av investeringen samt kapitalkostnader. (Kapitalkostnader som det er tatt hensyn til er renter og avdrag for å betjene låneopptak som følge av investeringen.)

Under enhetenes rammer er ført opp de fulle driftsmessige merutgifter/-inntekter som følger av investeringer som gjelder vedkommende enhet – dette uansett om disse belastes andre enheter eller finanskapitlet. Når enhetens totale nettoramme er fastslått, foretas en korrigering som viser hvor mye av rammen som overføres til andre enheter (hovedsakelig bygg- og eiendomstjenesten til dekning av FDV-kostnader) og til dekning av renter og avdrag. Sum korrigert nettoramme er følgelig de midler som enheten selv kan disponere.

Som et ledd i å rendyrke bygg- og eiendomstjenesten som kommunens eiendomsforvalter, legges det opp til en gradvis overgang til at bygg- og eiendomstjenesten i alle "normale" tilfeller, skal ha ansvar for innleide lokaler/arealer. De fleste arealer av denne type er allerede ved budsjettet for 2009 overført til bygg- og eiendomstjenesten, mens resterende arealer forutsettes overført i løpet av kommende periode. I tilfeller hvor en allerede nå er kjent med at leieforholdene vil opphøre i løpet av de nærmeste år, er nåværende ordning videreført. Utgifter knyttet til leie og drift av nye innleide lokaler/arealer i 2010 (og senere) vil imidlertid behandles på tilsvarende måte som endrede driftsutgifter i forbindelse med investeringer.

4.2.1 BYGG- OG EIENDOMSTJENESTEN (BET)

Ansvarsområde: Eiendoms- og parkanleggsforvaltning, byggherre- og rådgivningsfunksjon i bygge- og eiendomssaker samt boligkontor. Enheten har i tillegg rådhusforvalteransvar inkl. rådhusets kantine.

Forvaltningsansvaret er et overordnet begrep for forvaltning, drift og vedlikehold av kommunens eiendommer, bygninger, boliger og utomhusanlegg. Begrepet inkluderer også aktiviteter som innbefatter endring av funksjon, utbedringer, ombygging og tilbygg. Disse aktiviteter er en naturlig del av den langsiktige forvaltningsprosessen

Bygningsmassen utgjør ca. 161.000 m². I tillegg har en kommunale boliger som utgjør ca. 25.000 m² og innleide arealer på 6.000 m².

Enhetens overordnede mål er:

- stå ansvarlig for forvaltningen, drift og vedlikehold av de eiendommer og boliger som tilligger enheten, og utføre dette i samsvar med rutinebeskrivelser og retningslinjer som utarbeides for det enkelte anlegg.
- forvalte bygningsmassen slik at den fungerer optimalt for sin virksomhet over tid og med optimal ressursbruk og miljøkonsekvenser.
- sørge for effektiv utnyttelse av kommunens boliger, bygg, park- og utomhusanlegg og ivareta kommunens verdier ved systematisk forvaltning, drift og vedlikehold.
- organisere, planlegge og gjennomføre byggeprosjekter innenfor vedtatte rammer for økonomi, tid og kvalitet.
- sikre byggene god totaløkonomi og utførelse med sikte på alternativ anvendelse.
- gi kvalifisert faglig bistand og rådgivning til øvrige enheter og brukere med sikte på å dekke behov for lokaler på en kostnadseffektiv måte.
- forskjønne kommunes park- og utomhusanlegg.
- sikre god arkitektur og teknisk kvalitet slik at både det indre og ytre miljø gis funksjonelle og estetiske verdier.
- utvikle eiendomsmassen til beste for kommunens tjenesteproduksjon.

Utfordringer:

- Lover og forskrifter. Å tilfredsstille lovpålagte krav til bygninger med utomhusanlegg er kostnadsdrivende. I 90-årene kom en rekke nye tekniske direktiver, lover og forskrifter som kommunen som byggeier må forholde seg til. For å tilfredsstille lovverkets krav og forutsetninger, er det fortsatt nødvendig med investeringer som ikke er tilgjengelig innenfor dagens økonomiske rammer. I tillegg skal alle bygg tilpasses med hensyn til universell utforming¹. Dette innebærer en streng prioritering mellom lovpålagt oppgradering som dreier seg om personsikkerhet (helse, miljø og sikkerhet) og bygningsmessig/teknisk oppgradering som dreier seg om å sikre realverdier.
- Etterslep vedlikehold. I de senere årene er det utarbeidet årlige vedlikeholdsplaner, på grunnlag av registrerte feil og mangler, HMS-hovedrunder og ønsker/behov/krav fra brukerne. Ved utgangen av 2008 er etterslepet beregnet til 220 mill. kr. I beregningen er det tatt hensyn til gjennomførte og planlagte rehabiliteringer og nybygg i planperioden 2010 - 2014, samt de gjennomførte bygningsmessige investeringer i de senere årene, noe som har gjort at vedlikeholdsetterslepet er blitt redusert. Bygg og eiendomstjenestens forvaltningssystem ble ved fusjon utfaset, og enheten måtte derfor bytte til et nytt forvaltningssystem. Systemet er lovt ferdig installert og klart til bruk i november 2009. Bygg og eiendomstjenesten vil frem mot økonomiplan 2011 – 2014 arbeide med en ny langsiktig vedlikeholds- og handlingsplan, der det vil bli fokusert mye på forebyggende vedlikehold av nybygg og rehabiliterte bygg, for å unngå at disse skal få etterslep som den eldre bygningsmassen.

¹ Universell utforming er utforming av produkter, bygninger, transportmidler og omgivelser på en slik måte at de kan brukes av alle mennesker i så stor utstrekning som mulig, uten behov for spesiell tilpasning.

- Kompetanse. Alle fagfelt innen samlebegrepet FDVU (forvaltning, drift/renhold, vedlikehold, utvikling) krever kompetanse slik at bygningsmassen med tilhørende virksomhet ivaretas og utvikles i tråd med interne og eksterne rammebetingelser. Bygg- og eiendomssjefen er av den oppfatning at enheten primært må ivareta disse oppgaver med eget personell. Dette begrunnes ut fra behovet for beredskap, for å yte kjente kommunale brukere den beste service og for å beholde den kompetanse som FDVU-oppgavene krever i en slik allsidig bygningsmasse. Det vurderes likevel jevnlig om det kan være besparelser ved kjøp av tjenester i større grad enn dagens praksis.
- Enhets samarbeid med andre. Enheten har en utstrakt kontaktflate mot alle resultatstyrte enheter og ansatte på alle kommunale anlegg. For å bedre informasjonsflyten er det ønskelig å formalisere denne kontakten. Dette gjøres blant annet ved regelmessige brukermøter mellom renholdskontoret, driftskontoret og brukerne ute på anleggene og ved samarbeidsmøter mellom ledelsen i bygg og eiendomstjenesten og kulturtjenesten, pleie- og omsorgstjenesten og skole- og oppveksttjenesten. Boligkontoret har jevnlig møter med pleie- og omsorgstjenesten og tiltak og sosiale tjenester. I tillegg har enheten betydelig prosjekterelatert kontakt med konsulenter, entreprenører og leverandører av varer og tjenester, noe som setter strenge krav til profesjonell og kompetent forretningsmessig kommunikasjon og saksbehandling.
- Prisstigning. En utfordring innen de aktiviteter som bygg- og eiendomstjenesten har ansvaret for, har vært og er en kostnadsøkning utover den generelle pris- og lønnsvekst. I Lørenskog kommune og Akershusregionen er det i bygge- og anleggsbransjen registrert en prisstigning på kjøp av varer og tjenester. Prisstigningsrapport fra OPAK konstaterer en prisstigning på kjøp av varer og tjenester fra april 2008 til april 2009 på 2,9 %. Til sammenligning er prisstigningen som er lagt til grunn i Lørenskog kommunes budsjett fra 2008 til 2009 på 2,5%.

Enheten er delt i 7 ansvarsområder, og det er i budsjett 2009 budsjettert med til sammen 139 årsverk i enheten.

Tall i løpende priser (Sum per ansvarsområde i 2010 er veiledende.)

Nøkkeltall for enheten og de enkelte ansvarsområder :		Forslag 2010	Budsjett 2009	Regnskap 2008
1. Bygg- og eiendomstjenesten	Utgift	223.699.000	205.278.000	206.045.565
	Inntekt	-66.197.000	-62.605.000	-58.675.294
	Netto	157.502.000	142.673.000	147.370.271
1.1 Administrasjon	Utgift	52.491.000	47.533.000	49.230.190
	Inntekt	-25.000	-25.000	-54.169
	Netto	52.466.000	47.508.000	49.176.021
1.2 Prosjektkontor	Utgift	3.464.000	3.465.000	1.792.183
	Inntekt	-2.789.000	-2.833.000	-1.556.691
	Netto	675.000	632.000	235.492
1.3 Driftskontor	Utgift	55.687.000	53.424.000	55.091.776
	Inntekt	-4.920.000	-5.121.000	-4.856.558
	Netto	50.767.000	48.303.000	50.235.218
1.4 Renholdskontor	Utgift	43.687.000	41.597.000	39.099.434
	Inntekt	-5.545.000	-5.706.000	-5.500.735
	Netto	38.142.000	35.891.000	33.598.699
1.5 Parkkontor	Utgift	9.980.000	9.525.000	9.401.108
	Inntekt	-888.000	-871.000	-649.442
	Netto	9.092.000	8.654.000	8.751.666
1.6 Vedlikeholdkontor	Utgift	29.188.000	27.940.000	30.641.416
	Inntekt	-7.289.000	-6.434.000	-6.293.872
	Netto	21.899.000	21.506.000	24.347.544
1.7 Boligkontor	Utgift	29.202.000	21.794.000	20.789.458
	Inntekt	-44.741.000	-41.615.000	-39.763.827
	Netto	-15.539.000	-19.821.000	-18.974.369

Oversikten omfatter alle driftsutgifter og -inntekter, dvs. inkl. kalkulatoriske avskrivninger og finansutgifter og -inntekter.

Økonomisk situasjon per 1. halvår 2009.

Etter 1. halvår har enheten en besparelse i forhold til periodisert budsjett på 3,6 mill. kr.

Avvik skyldes i hovedsak at utgifter/inntekter er ført senere/tidligere enn antatt i periodisert budsjett. Dette vil ikke påvirke årsresultatet for enheten. Slik forbruksprognosen ser ut, vil det bli et merforbruk på strøm. Hvis denne prognosen slår til, vil bygg- og eiendomstjenesten kunne dekke inn dette merforbruket ved bruk av fondsmidler. I tillegg er det noe usikkerhet knyttet til både inntekter og utgifter ved boligforvaltningen. Det anslås at budsjettet ved årets slutt vil balansere, eventuelt komme ut med et mindre merforbruk.

Utvalgte kostratall 2008.

Det finnes lite med relevante kostratall som kan knyttes til enheten. I 2008 er det presentert noen tall knyttet til eiendomsforvaltning for utvalgte kommunale typer bygg. Disse viser stor variasjon mellom kommunene – og det synes nødvendig med en bedre kvalitetssikring av tallene – andre kommuners tall i forhold til egne tall, før disse presenteres.

Rådmannens forslag til nettorammer 2010-2013:

Tall i 1.000 kr	Regnsk 2008	Budsj 2009	Rådmannens forslag			
			2010	2011	2012	2013
Regnskap/budsjett (2010-kr)	150.585	145.526	145.526	145.526	145.526	145.526
Endrede budsjettforutsetninger:			7.382	16.640	16.640	16.640
Tekniske justeringer:			5.593	5.778	5.778	5.778
Forskrift- og oppgaveendringer:			0	0	0	0
Konsekvensjustert budsjett			158.502	167.944	167.944	167.944
Driftskonsekvenser av nye invest.:						
Økte/reduerte driftsutgifter						
Økte renter og avdrag			265	7.085	6.241	6.353
<u>Endringer vedtatt av k.st./f.sk.:</u>						
- ingen						
<u>Innsparinger/rammejusteringer:</u>						
Effektivisere drift/vedl.h. 1 still.			-350	-350	-350	-350
Effektivisere drift/vedl.h. fri-/skogsomr.			-100	-100	-100	-100
Effektivisere renhold skolebygg			-350	-350	-350	-350
Redusere tomgangsleie			-100	-100	-100	-100
Boligktr. - red. arb.oppg. v/etabl. NAV			-100	-100	-100	-100
<u>Nye tiltak m.m.:</u>						
Oppgradering grønt/parkomr./Rådhusparken				250	250	250
Sum nettoramme			157.767	174.279	173.435	173.547
Overført fra andre enheter				493	601	1.011
Overført til renter og avdrag			-265	-7.085	-6.241	-6.353
Sum korrigert nettoramme			157.502	167.687	167.795	168.205

Endringer i nettorammen:

Konsekvensjustert budsjett:

For fullstendig oversikt over hva som er medtatt i konsekvensjustert budsjett vises til vedleggshefte. Det viktigste som er tatt med under endrede budsjettforutsetninger gjelder økte arealer, hvorav spesielt er vist endringer knyttet til etablering i NAV-bygget og Lørenskog hus. Tekniske justeringer gjelder merutgifter som følge av årets lønnsoppgjør, kalkulatoriske avskrivninger (vel 4,6 mill. kr) og korrigeringer i forhold til andre enheter.

Forslag 2010 – 2013:

- Under driftskonsekvenser av investeringer m.m. er det ført opp økte renter og avdrag knyttet til Lørenskog hus, garasjer Blåkollen, nødstrøm Lørenskog sykehjem, brannoppgradering rådhuset, utskifting av lekeplassutstyr og rehabilitering av kommunestyresalen. Renter og avdrag for Lørenskog hus utgjør i 2011 ca 6 mill. kr og i 2012 og 2013 ca 5 mill. kr hvert av årene. Disse utgifter er deretter trukket ut av rammen.
- Det foreslås ingen endringer knyttet til nye vedtak i kommunestyre og formannskap.
- Innsparinger/rammereduksjoner på til sammen 1 mill. kr er ført opp i samsvar med enhetens lavest prioriterte tiltak/virksomheter:
 - Ved omgjøring av stillinger til driftsoperatørstilling kan innspares en stilling.
 - Ved at enheten selv utfører vedlikehold av skogsskjøtselen i fri-/skogsområdene kan spares inn inntil 100.000 kr.
 - Ytterligere effektivisering innen renhold i skolene kan redusere renholdstiden.
 - Redusere tomgangsleie, det vil si den tid leiligheter står tomme ved skifte av leietakere.
 - Innsparing ved boligkontoret som følge av overføring av arbeidsoppgaver til NAV.
- Til opplæring av personale og prøvedrift av Lørenskog hus avsettes 600.000 kr i 2010.
- Fra 2011 er ført opp økte utgifter til oppgradering og drifting av grønt- og parkområder, inkl. Rådhusparken med 250.000 kr årlig.

Overført fra andre enheter:

- FDV-utgifter knyttet til investeringer m.m. er overført bygg- og eiendomstjenesten fra de øvrige enheter. Det vises til kommentarene under den enkelte enhet.

Enhetens forslag til tiltak utenfor dagens nettoramme – konsekvensjustert budsjett.

Enhetens prioriterte driftstiltak utenfor dagens nettoramme er:

Alle tall i 1.000 kr

		2010	2011	2012	2013
1	Nybygg/påbygg barnehager – nye arealer	3.300	3.300	3.300	3.300
2	Rådhusparken	600	600	600	600
3	Korrigert vedlikeholdsbehov	8.200	8.200	8.200	8.200
4	Økning av boligvedlikeholdet	1.505	1.505	1.505	1.505
5	Utskifting av CCA-impregnert trevirke – utelekeområder	200	200	200	200
6	Vedlikehold og tilsyn lekeapparater		250	250	250
7	Oppgradering av park- og grøntområder	300	300	300	300
8	Forvaltning av skogsområder	100	100	100	100
	SUM	14.205	14.455	14.455	14.455

Rådmannens kommentarer:

- Det er forutsatt at staten skal dekke alle utgifter knyttet til full barnehagedekning og dette omfatter også FDV-kostnader. Det er videre iverksatt nytt betalingsreglement for barnehagene fra 2009. Av merinntektene ved dette forutsettes minimum 1,5 mill. kr av de økte inntekter må dekke udekkede merutgifter til FDV-kostnader som følge av økte arealer. Full avklaring knyttet til statens dekking av kostnadene ved full barnehagedekning vil en neppe få før tilskudd til barnehager innlemmes i rammetilskuddet.
- Forslagene prioritert som nr. 2, 7 og 8 gjelder alle økte midler til kommunale utomhusanlegg. Rådmannen finner det nødvendig for å ivareta nye og eksisterende kommunale "grøntområder" å føre opp 250.000 kr årlig fra 2011.
- Boligvedlikehold inngår som en del av husleieinntektene. Den planlagte gjennomgang av husleiesatsene og eventuell økning av disse, skal kunne gi midler til økt boligvedlikehold.
- Hva angår forslag prioritert som nr. 5 og 6 er dette tiltak som må innarbeides i den ordinære vedlikeholdsplan for de enkelte anlegg/bygg – dette ble også uttalt ved forrige budsjettbehandling.
- Rådmannen finner ikke plass for å øke innsatsen for å ta igjen etterslep på vedlikehold ut over det som allerede ligger inne i konsekvensjustert budsjett og styrking av vedlikehold på 1,5 mill. kr som ble vedtatt ved budsjettbehandling for 2008 – og som er videreført for hele perioden.

Rådmannens forslag til rammer for perioden innebærer hovedsakelig en videreføring av dagens virksomhet. Det er foreslått innsparinger tilsvarende ca. 2 stillinger. Utfordringen knyttet til bygg- og eiendomstjenesten er å sørge for at økte midler stilles til disposisjon for enheten i takt med økte arealer og oppgaver som initieres ved økt virksomhet under andre enheter. Av rammeøkningen på ca 12 mill. kr fra 2009 til 2010 gjelder ca 8 mill. kr slike økninger og ca 4,6 mill. kr økte kalkulatoriske avskrivninger, i tillegg er det foretatt innsparinger tilsvarende 1 mill. kr.

Kommentarer til de enkelte ansvarsområder

1.1 Administrasjon.

Ansvarsområdet omfatter bygg- og eiendomssjefens kontor (staben) med oppgaver innen planlegging, utvikling, kvalitetssikring, personalforvaltning, post/arkiv/resepsjon, økonomi- og budsjettarbeid, samt fellestiltak for enheten med hensyn til ansettelser, representasjon, deltakelse på konferanser og kurs/opplæring.

Ansvarsområde har til disposisjon 6 årsverk i 2009.

Hovedmål

- Være en effektiv støttespiller for hele enheten

Utfordringer og rammebetingelser

Høsten 2003 oppnevnte regjeringen et utvalg som skulle gjennomgå og evaluere eiendomsforvaltningen i kommuner og fylkeskommuner. Utvalgets utredning, NOU 2004:22, Velholdte bygninger for alle, om eiendomsforvaltningen i kommunesektoren, ble lagt frem høsten 2004. Utredningen har vært ute til høring og skal senere behandles av Stortinget. Et av utvalgets foreslåtte tiltak er at det skal foretas en tilpasning av NS3454 og kontoplanen i kostra med sikte på at kommunene skal føre særskilte FDVU regnskaper for hver av sine bygninger. Ved dette vil mulighetene for å få frem realistiske nøkkeltall bli mye bedre enn i dag. Per 2006 har NOU:22 ikke gitt noen resultater i form av bedre nøkkeltall.

Nye rapporteringsskjemaer er utarbeidet av kostra, og tallene for 2008 er under bearbeiding. Tallmaterialene bør drøftes med bla Skedsmo kommune, siden tallene er så vidt forskjellig fra de enkelte kommunene.

Stabens ansvarsområde omfavner også det økonomiske ansvar for rådhusforvaltningen, det vil si ansvar for rådhusets felles drift.

Økonomiske rammer

Tall i 1000 kr	R 2008	B 2009	2010	2011	2012	2013
Driftsutgifter	4.484	4.435	6.989	6.994	6.996	6.998
Driftsinntekter	532	441	441	441	441	441
Netto drift	3.952	3.994	6.548	6.553	6.555	6.557

Beløp i 2010-2013 er ført opp i faste 2010-priser.

Korrigerings knyttet til kalkulatoriske avskrivninger er ført opp under dette ansvarsområde med en merutgift på ca. 4,6 mill. kr. Videre er det ført opp midler knyttet til administrative kostnader som følge av økte arealer.

1.2 Prosjektkontoret.

Ansvarsområdet omfatter prosjektledelse, byggeledelse, byggherrefunksjonen både når det gjelder nybygg, rehabilitering og oppgradering. Kontoret har også ansvar for å utrede saker, og bistå med rådgiving overfor brukere og andre enheter. Selv med en nyansatt prosjektleder, benyttes innleide prosjekt- og byggeledere for gjennomføring av flere investeringsprosjekt.

Ansvarsområde har til disposisjon 5 årsverk i 2009.

Hovedmål

- Gjennomføre investeringsprosjekter på en faglig og kvalitativ god måte.
- Søkes å få ferdig kvalitetssikringshåndboka,

Utfordringer og rammebetingelser

Utfordringene til prosjektkontoret i tiden fremover er å få tid til kvalitetssikring av alle investeringsprosjektene med tanke på alle de krav som stilles fra offentlige myndigheter. Det må også opprettholdes fokus på egne rutiner og kontroll av innleide konsulenter.

Økonomiske rammer

Tall i 1000 kr	R 2008	B 2009	2010	2011	2012	2013
Driftsutgifter	1.792	3.465	3.464	3.472	3.472	3.472
Driftsinntekter	1.557	2.833	2.789	2.789	2.789	2.789
Netto drift	235	632	675	683	683	683

Det er ingen endring utenom prisstigning.

1.3 og 1.6 Drifts- og vedlikeholdskontoret.

Etter omorganisering på slutten av 2008 er nå driftskontoret og vedlikeholdskontoret slått sammen til et drifts- og vedlikeholdskontor. Det nye kontoret omfatter ansvarsområde 1.3 og 1.6.

Ansvarsområdet omfatter den daglige driften og vedlikeholdet av kommunens bygg og anlegg. Dette innbefatter også vedlikeholdet av VVS-anlegg, elektro og øvrige tekniske anlegg.

Ansvarsområde har til disposisjon 39,1 årsverk i 2009. Av disse er 30,9 årsverk knyttet til driftsoppgaver og 8,2 årsverk til vedlikeholdsoppgaver

Hovedmål

- Energiforbruket skal holdes på dagens nivå – målt i kwh/m².
- Vannforbruket skal holdes på dagens nivå – målt i m³/m².
- Arbeide bevist for et optimalt samarbeid med bruker.
- Holde anleggene/byggene i god driftsmessig stand.

Delmål

- Sørg for gode og riktige valg/løsninger når det gjelder drift og vedlikehold på bygg som i fremtiden skal rehabiliteres.

Utfordringer og rammebetingelser

Det arbeides bevisst med å utvikle samarbeide på tvers av "geografiske" grenser, gjennom et aktivt samarbeide. Drifts- og vedlikeholdskontoret skal være fleksibelt og allsidig for å enkelt kunne utfylle hverandre, eller ta i et tak ved akutte og/eller større oppgaver.

Under dette ansvarsområdet føres alle løpende driftsutgifter knyttet til bygg og anlegg. Det stilles stadig nye krav til dokumentasjon for tekniske bygningsinstallasjoner med hensyn til krav i forskrifter og normer. Det er krevende å utarbeide en vedlikeholdsplan, da vedlikeholdsbudsjettet ikke strekker til i forhold til behovet. Planen vil innholde de mest prekære tiltak. Disse tiltakene er vurdert ut fra vedlikeholdsbefaringer, HMS - runder og faglig vurdering med bakgrunn i verdibevarende tiltak.

Lørenskog kommune vil koble seg til fjernvarmenettet i kommunen. Første bygg er Kjennhallen og Lørenskog hus. Driftsmessig vil dette medføre en ekstra kostnad på driften tilsvarende 16-18 øre kwh. Denne ekstra årlige merkostnaden erstatter både førstegangs investeringer og fremtidige utskiftningskostnader for elkjeler og fyrrom. Bygg- og eiendomstjenesten vil komme tilbake til dette i økonomiplan 2012 -2014, når energibehovet er endelig avklart og årlig merkostnaden på driften kan beregnes.

Økonomiske rammer

Ansvarsområde 1.3 DV – Drift

Tall i 1000 kr	R 2008	B 2009	2010	2011	2012	2013
Driftsutgifter	55.092	53.424	55.687	59.853	59.911	60.131
Driftsinntekter	4.857	5.121	4.920	4.920	4.920	4.920
Netto drift	50.235	48.303	50.767	54.933	54.991	55.211

Det er ført opp midler knyttet til driftskostnader som følge av økte arealer. Forøvrig er det ingen endring utenom prisstigning.

Ansvarsområde 1.6 DV – Vedlikehold

Tall i 1000 kr	R 2008	B 2009	2010	2011	2012	2013
Driftsutgifter	30.641	27.940	29.188	30.457	30.474	30.539
Driftsinntekter	6.294	6.434	7.289	7.289	7.289	7.289
Netto drift	24.347	21.506	21.899	23.168	23.185	23.250

Det er ført opp midler knyttet til vedlikeholdskostnader som følge av økte arealer. Ekstraordinær bevilgning for 2009 til boligvedlikehold er tilbakeført boligkontoret med 0,4 millioner. Forøvrig er det ingen endring utenom prisstigning.

1.4 Renholdskontoret.

Ansvarsområdet omfatter det daglige renholdet, samt hovedrenhold, vinduspuss og noe byggrenhold. Det daglige renholdet og det meste av hovedrenholdet utføres av egne ansatte. Det benyttes i tillegg tre faste renholdsfirmaer til vinduspuss og hovedrengjøring ved noen bygg.

Ansvarsområde har til disposisjon 76,5 årsverk i 2009.

Hovedmål

- Være konkurransedyktige – prosjektarbeid for å effektivisere skolene med gjennomsnittlig 10 %.
- Legge inn nye renholdsplaner etter NS- INSTA 800.
- Sykefravær under 10 %.

Utfordringer og rammebetingelser

Sammenligning av måltall med andre kommuner viser at Lørenskog kommunes renhold ved skoler ikke er konkurransedyktig lenger. Det vil derfor bli satt i gang et prosjekt med prosjektgruppe fra ledelse, fagforening og ansatte. Målet skal være å effektivisere skolene med minimum 10 %, uten at det skal gå ut over renholders helse og/eller arbeidsmiljø. Dette forutsetter at det lages nye avtaler med brukerne når det gjelder renholdskvalitet og -frekvens. Hovedmålene ovenfor er viktige ledd i dette arbeidet.

Økonomiske rammer

Tall i 1000 kr	R 2008	B 2009	2010	2011	2012	2013
Driftsutgifter	39.099	41.597	43.687	45.575	45.600	45.694
Driftsinntekter	5.501	5.706	5.545	5.545	5.545	5.545
Netto drift	33.598	35.891	38.142	40.030	40.055	40.149

Det er ført opp midler knyttet til renholdskostnader som følge av økte arealer og effektivisering av renhold skolebygg. Forøvrig er det ingen endring utenom prisstigning.

1.5 Parkkontoret.

Parkkontoret har ansvar for forvaltning, drift og vedlikehold av parker, lekeområder, friområder, badeplasser, skogsområder og øvrige grøntanlegg innenfor bebyggelsen. I tillegg kommer forvaltning av utomhusanlegg ved kommunale bygg som skoler, barnehager og trygdeboliger. Parkkontoret har også ansvaret for planlegging, rehabilitering og utføring av mindre nyanlegg. Ved kjøp av tjenester utfører kontoret kontroll og byggleidelse.

Ansvarsområde har til disposisjon 7,8 årsverk i 2009.

Hovedmål

- Rehabilitering av lekeplassutstyr i kommunale barnehager, skoler og lekeplasser.
- Oppgradere eksisterende park- og grøntområder til en bedre standard.
- Registrere alle områder/anlegg som parkkontoret har ansvaret for og utarbeide drifts- og vedlikeholdsplaner for de.

Utfordringer og rammebetingelser

Det er stor byggeaktivitet i Lørenskog og det er stadig behov for områder til mange ulike formål. Erfaringer viser at det ofte grøntområdene som reduseres og det er bekymringsfullt med tanke på at grøntområder er av grunnleggende betydning for befolkningens helse og trivsel. Det er derfor viktig at det fra kommunens side utføres vedlikehold av de mer parkpregede områdene og friområdene, etter hvert som innbyggertallet øker og områdene brukes mer intensivt og får større slitasje. Kommunens trebestand i parker og andre utomhusanlegg må også tas vare på gjennom riktig beskjæring og stell. Det må hele tiden være en balanse mellom nyplanting av trær og trær i klimaks- og avviklingsfasen.

Parkkontoret har ansvar for forvaltning, drift og vedlikehold av skogsområdene innenfor bebyggelsen. Disse hundremeterskogene er viktige områder med tanke på det biologiske mangfoldet og for å bevare grøntkorridorene i kommune. De er også viktige områder for friluftsliv og rekreasjon for innbyggerne. Disse skogsområdene skal ikke skjøttes for å få fram en framtidsbestand av god kvalitet eller en stor volumproduksjon, men for å gi en opplevelse for de som bruker området og for bevaring av artsmangfoldet.

Økonomiske rammer

Tall i 1000 kr	R 2008	B 2009	2010	2011	2012	2013
Driftsutgifter	9.401	9.525	9.980	10.425	10.428	10.438
Driftsinntekter	649	871	888	888	888	888
Netto drift	8.752	8.654	9.092	9.537	9.540	9.550

Det ført opp midler knyttet til Vennskapsparken som følge av økte arealer med 147.000 kr og økte midler til utomhusanlegg med 250.000 kr fra 2011. Forøvrig er det ingen endring utenom prisstigning.

1.7 Boligkontoret.

Ansvarsområdet omfatter kommunens utleieboliger samt forvaltning av inn- og utleieforhold på næringseiendommer og formålsbygg i kommunen. I tillegg har kontoret ansvar for formidling av tilskudd og lån fra Husbanken. Boligkontoret forvalter kommunens boligmasse på ca. 420 enheter fordelt på trygdeboliger, omsorgsboliger, gjennomgangsboliger, tjenesteboliger og presteboliger.

Ansvarsområde har til disposisjon 4,6 årsverk i 2009.

Hovedmål

- Ivareta kommunens boligmasse på en hensiktsmessig måte i forhold til etterspørsel etter bolig fra sosialtjenesten og pleie- og omsorgstjenesten.
- Bistå leietakerne som har økonomiske muligheter, til å kjøpe seg egen bolig og dermed redusere botiden i kommunale boliger.

Utfordringer og rammebetingelser

Det er en stadig økende etterspørsel etter små egnede 1- og 2-roms leiligheter til bruk som kommunale leiligheter. Boligmarkedet er imidlertid for tiden slik at konkurransen om disse leilighetene er stor og prisene deretter.

Boligkontoret søker stadig å bedre samarbeidet med kommunens øvrige enheter, spesielt med henblikk på å få best mulig sirkulasjon i boligmassen, samt å få redusert husleierestanser og eventuelle tvangsfravikelser.

Boligkontoret vil i løpet av 2010 gjennomgå en omorganisering grunnet opprettelse av nye NAV Lørenskog. Deler av boligkontorets arbeidsoppgaver vil da gå under NAV.

Økonomiske rammer

Tall i 1000 kr	R 2008	B 2009	2010	2011	2012	2013
Driftsutgifter	20.790	21.794	29.202	31.218	31.218	31.218
Driftsinntekter	39.764	41.615	44.741	44.741	44.741	44.741
Netto drift	-18.974	-19.821	-15.539	-13.523	-13.523	-13.523

Det er ført opp midler knyttet til driftskostnader som følge av økte innleide arealer. Forøvrig er det ingen endring utenom prisstigning.

I dag dekkes leieutgifter knyttet til ubenyttede arealer i Skårersletta 50. Dersom disse ikke lykkes "å leie ut", vil dette medføre økte utgifter på 0,5 mill. kr så lenge leieforholdet løper.

4.2.2 SKOLE- OG OPPVEKSTTJENESTEN (SOT)

Ansvarsområde: Grunnskole inklusiv skolefritidsordning, barnehager, musikk- og kulturskolen og voksenopplæring på grunnskolenivå.

Under tjenesten hører drift av skole- og oppvekstsjefens kontor, pedagogisk psykologisk kontor, 7 barneskoler m/ SFO, 4 ungdomsskoler, 19 barnehager, 4 baser for multifunksjonshemmede (Benterud, Åsen, Rasta og Løkenåsen skoler), Lørenskog musikk- og kulturskole, APO-skolen og voksenopplæring på grunnskolenivå.

Enhetens overordnede mål er:

Lørenskog kommune skal sikre barn og unge gode oppvekstvilkår med vekt på læring og utvikling, tilhørighet og identitet, aktivitet og opplevelser, omsorg og trygghet – i samarbeid med barn og unge, foreldre, frivillige organisasjoner og andre samarbeidspartner.

Utfordringer:

- Full barnehagedekning. Stortinget hadde som målsetting full behovsdekning av barnehageplasser innen utgangen av 2007. Lørenskog kommune oppnådde dette målet og oppnår også full behovsdekning i 2009. For å kunne tilby barnehageplasser underveis i barnehageåret, vil en viss overkapasitet være nødvendig, noe som vil føre til økonomiske utfordringer. Per i dag finansierer staten ikke ledig kapasitet. Det er ikke kommet signaler fra staten på hvordan de ser på dette og eventuell økonomisk kompensasjon for slik overkapasitet.
- Forsterket opplæring. Staten har prioritert 430 millioner kroner til tidlig innsats i 2009, og en milliard kroner årlig fra 2010. Rammeøkningen på 2,2 mill kroner pluss vridningen av 2,7 mill. kronene som tidligere var bevilget til bokinnkjøp gir grunnlag for en styrking på omkring ni lærerårsverk rettet mot forsterket opplæring på 1.-4. årstrinn ved kommunens grunnskoler fra 1.1.2010.
- Skolekapasitet. Det er fattet vedtak om utvidelse av Solheim skole til treparallelles skole, bygging av ny skole på Skårerødgården/Limtomba, nybygging av Hammer skole til fireparallelles ungdomsskole og rehabilitering og utvidelse av Kjenn skole til seksparallelles ungdomsskole. Ifølge elevtallsprognosene er antall elever som skal begynne på første årstrinn i Rasta/Benterud/Solheim-området de kommende årene i overkant av kapasiteten dersom de kun skal ha to paralleller på hver skole. I en overgangsperiode kan Rasta skole ta tre paralleller så lenge de har paviljongen.
- Spesialundervisning. Andelen elever som mottok spesialundervisning i Lørenskog i 2008 var på 7,2 % og har økt med 1,6 prosentpoeng fra skoleåret 2006-2007. Når PP-tjenesten vurderer hvorvidt en elev skal få rett til spesialundervisning, foretar de blant annet en konkret vurdering i den enkelte sak om hvorvidt elevens behov kan ivaretas innenfor den ordinære undervisningen gjennom tilpasset opplæring. PP-tjenesten mener å observere at skolene i mindre grad greier dette. Det er viktig at kommunen greier å snu utviklingen slik at flest mulig elever kan ivaretas innenfor det ordinære opplæringstilbudet.
- Basetilbud til funksjonshemmede. Etter å ha utredet konsekvensene av å etablere et spesialpedagogisk ressurscenter i kommunen, kom skole- og oppvekstsjefen i 2008 til at Lørenskog kommunes utfordringer på det spesialpedagogiske feltet best er ivaretatt gjennom en videreutvikling av det eksisterende basetilbudet i kommunen. Basebehovet er økende, og skole- og oppvekstsjefen har lagt inn forslag om å møte de økte behovene gjennom å overta helsestasjonene ved Rasta og Åsen skoler etter at de har flyttet til Lørenskog hus samt å ta i bruk ytterligere arealer ved Åsen skole til en ny base. Dette medfører minimale investeringskostnader, men krever økte midler til drift.
- Grunnskoetilbud til flyktninger og innvandrere med mangelfull skolebakgrunn. Kommunen har de siste årene registrert en økning i elever i ungdomsskolealder som kommer til landet med mangelfull skolebakgrunn. Nye regler for inntak i videregående skole gjør at kommunen får disse elevene i retur etter at deres kompetanse er kartlagt og vurdert som mangelfull for inntak til videregående skole. Med vedtaket om å etablere et mottak for unge, enslige asylsøkere i tillegg til

de flyktningene vi måtte få i aldersgruppen 13-16 år, ser det ut til at kommunen bør vurdere å etablere et 2 til 3 årig grunnskoletilbud til denne kategorien elever for å oppfylle sine forpliktelser.

- Stortingsmelding nr. 41 "Kvalitet i barnehagen". I mai 2009 ble det utgitt Stortingsmelding som omhandler kvalitet i barnehagen, Stortingsmelding nr. 41 "Kvalitet i barnehagen". I denne meldingen legger regjeringen vekt på å fullføre barnehageutbyggingen uten å senke kravet til kvalitet i tilbudet. Regjeringen har tre hovedmål; å sikre likeverdig og høy kvalitet, å styrke barnehagen som læringsarena og at alle barn skal få delta aktivt i et inkluderende fellesskap.

Enheten er delt i 5 ansvarsområder, og det er i budsjett 2009 budsjettet med til sammen 837 årsverk i enheten.

Tall i løpende priser (Sum per ansvarsområde i 2010 er veiledende.)

Nøkkeltall for enheten og de enkelte ansvarsområder :

		Forslag 2010	Budsjett 2009	Regnskap 2008
2. Skole- og oppveksttjenesten	Utgift	576.080.000	553.378.000	542.635.199
	Inntekt	-262.807.000	-252.919.000	-251.510.590
	Netto	313.273.000	300.459.000	291.124.609
2.1 Administrasjon	Utgift	11.521.000	11.025.000	10.565.870
	Inntekt	-1.706.000	-1.640.000	-1.759.067
	Netto	9.815.000	9.385.000	8.806.803
2.2 Grunnskole	Utgift	310.558.000	297.154.000	296.301.052
	Inntekt	-37.142.000	-35.575.000	-43.170.606
	Netto	273.415.000	261.579.000	253.130.446
2.3 Barnehage	Utgift	228.760.000	220.725.000	210.028.613
	Inntekt	-219.492.000	-211.457.000	-200.327.313
	Netto	9.268.000	9.268.000	9.701.300
2.4 Musikk- og kulturskolen	Utgift	10.588.000	10.229.000	10.918.516
	Inntekt	-3.459.000	-3.278.000	-3.941.984
	Netto	7.129.000	6.951.000	6.976.532
2.5 PP-kontoret	Utgift	14.653.000	14.245.000	14.821.148
	Inntekt	-1.008.000	-969.000	-2.311.620
	Netto	13.645.000	13.276.000	12.509.528

Oversikten omfatter alle driftsutgifter og -inntekter, dvs. inkl. kalkulatoriske avskrivninger og finansutgifter og -inntekter.

Økonomisk situasjon per 1. halvår 2009.

Etter 1. halvår har enheten en besparelse i forhold til periodisert budsjett på 0,3 mill. kr. Holdes barnehager utenom, har enheten et merforbruk på 0,1 mill. kr. Skole- og oppvekstsjefen anslår at budsjettet på årsbasis vil balansere. Det forutsettes at full kostnadsdekning for nye barnehageplasser fra staten oppfylles.

Det anslås at budsjettet ved årets slutt vil balansere.

Utvalgte kostratall 2008 – Grunnskole, inkl. SFO.

	Lørenskog	Skedsmo	Oppegård	Rælingen	Akershus	Gruppe 13	Landet
Br. dr.utg. pr elev til gunnskoleundervisn	57.010	49.367	52.459	57.311	54.995	60.387	64.770
Elever i komm grunnskole av innb 6-15 år	95,4	95,0	97,4	97,7	96,1	97,2	97,7
Andel elever som får spesialundervisning	7,2	6,2	4,9	2,4	5,6	6,3	7,0
Gj.snittlig gr.størrelse 1.-7. årstrinn	16,6	16,7	16,0	15,5	15,6	14,4	13,2
Gj.snittlig gr.størrelse 8.-10. årstrinn	18,4	16,0	14,9	18,4	16,6	16,0	14,6
Br. dr.utg. pr komm bruker – SFO	21.484	25.792	22.574	26.935	22.577	22.677	22.420

Utvalgte kostratal 2008 – Barnehage.

	Lørenskog	Skedsmo	Oppegård	Rælingen	Akershus	Gruppe 13	Landet
Andel barn 1-5 år med barnehageplass	97,4	88,9	93,3	88,3	89,4	87,7	88,0
Andel styrere/ped.led med godkj. førsk. utd	82,3	72,7	70,4	80,0	73,5	86,6	85,3
Br. dr. utg. (kr) pr time i komm barnehage	39	39	41	42	41	43	44
Finans. komm plass:							
Foreldre	16,3	18,8	19,4	18,5	18,5	17,2	16,9
Stat	53,5	55,4	51,9	50,0	52,7	53,3	52,7
Kommune	30,1	25,8	28,7	31,5	28,8	29,6	30,3

Rådmannens forslag til nettorammer 2010-2013:

Tall i 1.000 kr	Regnsk 2008	Budsj 2009	Rådmannens forslag			
			2010	2011	2012	2013
Regnskap/budsjett (2010-kr)	302.935	306.468	306.468	306.468	306.468	306.468
Endrede budsjettforutsetninger:			1.723	1.116	1.116	1.116
Tekniske justeringer:			4.819	4.807	4.807	4.807
Forskrift- og oppgaveendringer:			0	0	0	0
Konsekvensjustert budsjett			313.011	312.392	312.392	312.392
<u>Driftskonsekvenser av nye invest.:</u>						
Økte/reduerte driftsutgifter					108	216
Økte renter og avdrag				58	222	222
<u>Endringer vedtatt av k.st./f.sk.:</u>						
Andel koordinator TFS fra HTJ/TST			320	320	320	320
<u>Innsparinger/rammejusteringer:</u>						
SFO - økt foreldrebetaling			-500	-500	-500	-500
Innsparing v/Lørenskogmodellen			-100	-100	-100	-100
Red. to-språklig ass. barneh.			-200	-200	-200	-200
Øke prisene/begrense aktiviteten LMK			-100	-100	-100	-100
Effektivisere migrasjonsped. tilbud			-100	-100	-100	-100
<u>Nye tiltak m.m.:</u>						
Paviljong Rasta skole skoleåret 2010/11			442	619		
Innsparing to klasser Rasta				-1.000	-2.400	-2.400
Drift ny base Åsen (barnetrinnet)				1.250	3.000	3.000
Drift ny base Åsen (ungdomstrinnet)					1.563	3.750
Ny stilling barnehagekontoret				490	490	490
2-3-årig grunnsk.tilbud ensl. yngre asylsøkere/flyktninger			500	500	500	500
Sum nettoramme			313.273	313.629	315.195	317.490
Hvorav overført til:						
Bygge- og eiendomstjenesten					-108	-216
Renter og avdrag				-58	-222	-222
Sum korrigert nettoramme			313.273	313.571	314.865	317.052

Endringer i nettorammen:

Konsekvensjustert budsjett:

For fullstendig oversikt over hva som er medtatt i konsekvensjustert budsjett vises til vedleggshefte. Det viktigste som er medtatt under endrede budsjettforutsetninger er: videreføring av rammeøkning på 4 mill. kr i budsjett 2009, helårsvirkning av forsterket opplæring og fysisk aktivitet og opphør av drift

paviljonger Rasta skole, mens tekniske justeringer hovedsakelig gjelder merutgifter som følge av årets lønnsoppgjør og overføring av husleieutgifter knyttet til PPK til BET og KTJ.

Forslag 2010 – 2013:

- Under driftskonsekvenser av investeringer m.m. er ført opp FDV-utgifter knyttet til ny base på ungdomstrinnet ved Åsen skole fra skoleåret 2012/13. Disse utgifter er deretter trukket ut av rammen og overført bygg- og eiendomstjenesten. Økte renter og avdrag gjelder nye basetilbud samt midlertidige lokaler ved Fjellhamar skole. Disse utgifter er deretter trukket ut av rammen.
- Endring vedtatt av kommunestyre/formannskap gjelder delfinansiering av koordinatorstilling ved skole- og oppvekstsjefens kontor som skal arbeide med drift og utvikling av TFS (Lørenskog kommunes tverrfaglige samarbeidssystem), MOT og SLT (Samordning av Lokale kriminalitetsforebyggende Tiltak).
- Innsparinger/rammereduksjoner på til sammen 1 mill. kr er ført opp i samsvar med enhetens lavest prioriterte tiltak/virksomheter:
 - Brukerbetaling SFO foreslås økt med 5 % ut over generell lønns- og prisstigning.
 - Innsparing Lørenskogmodellen innebærer redusert tilbud om aktivitet om morgenen.
 - To-språklig assistent i barnehagen reduseres fra 3 til 2,5 årsverk.
 - Brukerbetaling LMK foreslås økt med 6 % ut over generell lønns- og prisvekst.
 - Migrasjonspedagogisk tilbud i grunnskolen til tospråklig fagopplæring reduseres fra 5 til 4,8 årsverk.
- Paviljongene ved Rasta skole foreslås videreført ytterligere et år – ut skoleåret 2010/11. Fra skoleåret 2011 vil det ut fra skolens prognoser for elevtall bli to færre klasser ved Rasta skole. Årlig utgift ved en klasse er beregnet til 1,2 mill. kr.
- Fra skoleåret 2011/12 foreslås oppstart av en ny base på barnetrinnet ved Åsen skole.
- Fra skoleåret 2012/13 foreslås oppstart av ny base på ungdomstrinnet ved Åsen skole. Basen får plass i ledige lokaler etter helsestasjonen som flyttes til Lørenskog hus.
- Fra 2011 er ført opp en ny stilling ved barnehagekontoret.
- 2-3-årig grunnskoetilbud til enslige yngre asylsøkere/flyktninger er ført opp med 500.000 kr årlig fra skoleåret 2010. Det forutsettes at det foretas en samlet vurdering de tilbud kommunen i dag har om skoletilbud til asylsøkere/flyktninger og statlige tilskuddsordninger i denne sammenheng.

Forslag til tiltak utenfor dagens nettoramme

Alle tall i 1.000 kr

		2010	2011	2012	2013
1	Paviljong Rasta skole videreføres ett skoleår	442	619		
2	Ny base funksjonshemmede ved Åsen skole (barnetr.)	1.250	3.000	3.000	3.000
3	Ny base for funksjonshemmede på ungdomstrinnet ved helsestasjonen på Åsen skole		1.563	3.750	3.750
4	Etablering av et 2-3 årig grunnskoetilbud til enslige asylsøkere og flyktninger i aldersgruppen 13-16 år	646	1.550	1.550	1.550
5	3 nye lærerstillinger årlig (fra 1.8.)	688	1.650	2.338	3.025
6	1 stilling barnehagekontoret	490	490	490	490
7	1/2 stilling skole- og oppv.sjefens ktr. (arkiv)	215	215	215	215
8	Økte skyssutgifter for barn med særlige behov	1.000	1.000	1.000	1.000
9	Etterslep – materiell og utstyr	3.000	3.000	3.000	3.000
	SUM	6.435	7.555	8.243	8.930

Rådmannens kommentarer:

- Rådmannen slutter seg til forslag prioritert som nr. 1 og delvis til forslag prioritert som nr. 4.
- Rådmannen slutter seg også til forslag prioritert som nr. 2, 3 og 6, men har av økonomiske grunner forskjøvet oppstart med et år i forhold til enhetens ønske.
- Når det gjelder de øvrige forslag har rådmannen ikke funnet plass for disse.

Rådmannens forslag til rammer for perioden innebærer en fortsatt satsing på skole- og oppvekst-tjenesten. Ekstra rammeøkning i 2008 med virkning 3 mill. kr i 2009 og i tillegg ny ekstra bevilgning i 2009 på 4 mill. kr er videreført i hele perioden. Videre er det kompensert for helårsvirkning av forsterket opplæring og fysisk aktivitet iverksatt fra skoleåret 2009/10. Dette alene gir i følge skolesjefen grunnlag for en styrking på omkring 9 lærerårsverk rettet mot forsterket opplæring på 1.-4. årstrinn ved kommunens grunnskoler fra 1.1.2010. I 2010 avsettes også noe midler til 2-3-årig grunnskoletilbud til enslige yngre asylsøkere/flyktninger. I 2011 foreslås ny stilling på barnehagekontoret og fra skoleåret 2011/12 og 2012/13 foreslås etablert nye basetilbud for funksjonshemmede på henholdsvis barnetrinnet og ungdomstrinnet. Fra skoleåret 2011/12 er det forutsatt 2 færre klasser ved Rasta skole. Det foreslås økt foreldrebetaling ved SFO og ved musikk- og kultruskolen.

Kommentarer til de enkelte ansvarsområder

2.1 Administrasjon.

Ansvarsområdet omfatter skole- og oppvekstsjefens kontor som dekker følgende oppgaver: planlegging, utvikling og ledelse, resultatoppfølging, økonomi og personaladministrasjon, utviklings- og opplæringstiltak, statistikk, dokumentasjon og sekretariatsfunksjoner.

Ansvarsområde har til disposisjon 11 årsverk i 2009.

Hovedmål

- legge til rette for en målrettet utvikling i skoler og barnehager, med vektlegging av resultatoppfølging og vurdering
- ha et overordnet ansvar for at driftsenhetene drives i samsvar med gjeldende lover, regler og forskrifter

Mål for sentrale satsingsområder i perioden

- Lørenskog kommune har et velfungerende tverrfaglig samarbeidssystem (TFS) slik at barn og unge det knyttes bekymring til får nødvendig hjelp og omsorg til rett tid.
- Lørenskog kommune er etablert som et "Lokalsamfunn med MOT". (målsetting er utvikling av robuste ungdommer med mot til å ta egne valg)
- SLT-modellen (SLT – Samordning av Lokale kriminalitetsforebyggende Tiltak) er innført.
- Lørenskog kommune har full behovsdekning av barnehageplasser.
- Lørenskog kommune har en skolestruktur som sikrer at skolekapasiteten utvikles i forkant av elevtilveksten.

Utfordringer og rammebetingelser

Skole- og oppvekstsjefens kontor utfører i dag oppgaver som må karakteriseres som enhetens kjerneoppgaver. Nye oppgaver kommer til både på barnehage- og grunnskoleområdet. Av større oppgaver kan nevnes kunnskapsløftet og nasjonalt kvalitetssystem for grunnskolen og oppgaver knyttet til etablering av full barnehagedekning og kvalitetsløftet i barnehagen. Den omfattende utbyggingen av barnehager i kommunen, pålagte oppgaver fra statlige myndigheter, tilsyn og oppfølging innbærer en betydelig økning av arbeidspresset spesielt på barnehagekontoret.

Skole- og oppvekstsjefens kontor arbeider med å få alle tjenestens driftsenheter inn på blant annet kommunenes saksbehandlingssystem Websak som følge av arkivlovens krav til offentlig arkiv. Alle skolene og PPK er nå på Websak og barnehagene skal inn i 2010. Skole- og oppvekstsjefen ser imidlertid ser at dette arbeidet er langt mer omfattende enn hva som var forespeilet på planleggingsstadiet.

I KS-sak 017/09, "MOT i Lørenskog, Lørenskog kommunes tverrfaglige samarbeidssystem for barn og unge og SLT-modellen i Lørenskog - utvikling av tilbud og behov for koordinering", vedtok

Kommunestyret økt innsats for å bedre koordinering, drift og utvikling av Lørenskog kommunes tverrfaglige samarbeidssystem (TFS), inngåelse om avtale om å bli et "Lokalsamfunn med MOT" og innføring av SLT-modellen. Det ble samtidig vedtatt å etablere en koordinatorstilling for dette ved skole- og oppvekstsjefens kontor, finansiert innenfor rammen til skole- og oppveksttjenesten, tiltak og sosiale tjenester og helsetjenesten. Koordinator ble tilsatt fra 1. august 2009.

På bakgrunn av den økende mangel på fagpersoner til barnehager og skoler, satte skole- og oppvekstsjefen ned en arbeidsgruppe våren 2008 med mandat til å utarbeide forslag til en rekrutteringsplan. Planen ble behandlet i SK-utvalget 15.12.2008, og følgende ble vedtatt: "Skole og oppvekstutvalget vedtar arbeidsgruppens forslag til rekrutteringsplan med skole- og oppvekstsjefens prioritering av tiltak som fremkommer av planens pkt 4.4. Gjennomføring av tiltakene forutsetter at tiltakene prioriteres i skole- og oppveksttjenestens budsjetter i 2009 og i årene fremover." I tråd med SK-vedtaket vil skole- og oppvekstsjefen prioritere ressurser til rekrutteringstiltak i skole- og oppveksttjenesten i økonomiplanperioden.

Økonomiske rammer

Tall i 1000 kr	R 2008	B 2009	2010	2011	2012	2013
Driftsutgifter	10.566	11.025	11.521	12.011	12.011	12.011
Driftsinntekter	1.759	1.640	1.706	1.706	1.706	1.706
Netto drift	8.807	9.385	9.815	10.305	10.305	10.305

Beløp i 2010-2013 er ført opp i faste 2010-priser.

Under dette ansvarsområde er ført opp ny stilling på barnehagekontoret fra 2011.

2.2 Grunnskole.

Ansvarsområdet omfatter kommunens 11 grunnskoler, skolefritidsordningen (SFO), spesialundervisning for kommunens elever som bor/får undervisning i andre kommuner, et alternativt ungdomsskoletilbud for ca.12 elever (APO-skolen) og baser for multifunksjonshemmede.

Barneskolene har 3.044 elever skoleåret 2009/10. Dette er en reduksjon på 23 elever. Ca.1.330 barn i alderen 6-10 år går i SFO. Ungdomsskolene har 1.346 elever, en økning på 44 elever. Basene for funksjonshemmede har 16 elever, mens 33 elever går i egne undervisningsgrupper for språklige minoriteter (innføringsgrupper). Totalt er elevtallet inneværende skoleår 4.390 (4.369 i 2009).

Ansvarsområde har til disposisjon 501 årsverk i 2009, hvorav 336 lærerårsverk.

Hovedmål

- Alle elever som går ut av grunnskolen, mestrer grunnleggende ferdigheter som gjør dem i stand til å delta i videre utdanning og arbeidsliv.
- Alle elever skal inkluderes og oppleve mestring.
- Skolefritidsordningen ivaretar brukernes og samfunnets behov for omsorg, tilsyn og sosialisering på barn/unges egne premisser og på en helhetlig måte.

Utfordringer og rammebetingelser

"Kunnskapsløftet" ble innført i perioden 2006-2008. Reformen omfatter endringer i Opplæringsloven, innføring av nye læreplaner i alle fag i hele grunnsopplæringen, "Læringsplakaten" og ny fag og timefordeling. Det gjenstår fortsatt en god del utviklings- og konsolideringsarbeid før arbeidsmåter og organisering er tilstrekkelig implementert i skolenes praksis.

Kostra-tallene for 2008 viser at gruppestørrelsen både på barnetrinnet og særlig ungdomstrinnet fortsatt er høye. Elevene har etter opplæringsloven rett til et fastsatt undervisningstimetall i året i fagene, og noen elever har også innvilget rett til spesialundervisning. Det er få timer igjen per skole til å dekke lesekurs, matematikk-kurs og annen styrking av undervisningen til grupper av elever som har problemer med å følge normal progresjon i fagene.

Opplæringsloven gir elevene rett til spesialundervisning etter sakkyndig vurdering slik at de elevene som får tilkjent denne retten skal få muligheter til et forsvarlig opplæringstilbud som de har utbytte av. Når kvaliteten på den tilpassede undervisningen blir for svak, øker ofte behovet for spesialundervisning. Andel elever som får vedtak om spesialundervisning har økt fra 4,5 % i 2005 til 7,2 % i 2009.

Lærerne i Lørenskog opplever i økende grad ikke å ha kapasitet til å gi tilstrekkelig tilpasset opplæring til elever som har svak faglig utvikling. Denne tendensen er forsterket etter at spesialundervisningen i 2009 ble økt med i overkant av seks lærerstillinger på bekostning av ressursene til det generelle skoletilbudet. Etter skole- og oppvekstsjefens mening, er andelen elever som får spesialundervisning for høy. Utfordringen er å gi alle elever tilpasset undervisning slik at færrest mulig har behov for spesialundervisning. Gis for mye til spesialundervisning, går det først og fremst ut over de elevene som har en svak faglig utvikling, men som ikke kvalifiserer til å få spesialundervisning.

For å styrke ferdighetene til elevene de første skoleårene, har staten iverksatt en satsing på forsterket opplæring i norsk/samisk og matematikk på 1. til 4. årstrinn. Innsatsen er særlig rettet mot elever med svake ferdigheter i lesing og regning. Det antas at satsingen på forsterket opplæring vil kunne redusere behovet for spesialundervisning senere i utdanningsløpet

De senere årene har skole- og oppvekstsjefen registrert en økning i antallet funksjonshemmede barn som trenger spesialisert utstyr og fysisk og pedagogisk tilrettelegging. For noen av disse kjøper kommunen skoleplass i andre kommuner/institusjoner, mens andre får et skoletilbud ved forsterkede baser ved skoler i kommunen. Kommunen legger opp til en gradvis utbygging av nye baser i takt med behovsutviklingen. Dette er en faglig sett utmerket modell som også har vist seg å være kostnadseffektiv.

Det er vedtatt nye retningslinjer for inntak til videregående skole for innvandrere og flyktninger i alderen 13-16 år. Dersom de har mangelfullt kunnskapsnivå for å ha utbytte av videregående opplæring, tilbakeføres ansvaret til kommunen som må sørge for at de får tilstrekkelig kompetanse før de tas inn på videregående opplæring. Med vedtaket om å etablere et mottak for unge, enslige flyktninger, i tillegg til de flyktningene kommunen måtte få i aldersgruppen 13-16 år, er det behov for å etablere et grunnskoletilbud til denne kategorien elever.

Økonomiske rammer

Tall i 1000 kr	R 2008	B 2009	2010	2011	2012	2013
Driftsutgifter	296.301	297.154	310.558	310.366	311.660	313.847
Driftsinntekter	43.171	35.575	37.142	37.142	37.142	37.142
Netto drift	253.130	261.579	273.415	273.223	274.517	276.704

Under dette ansvarsområde er medtatt alle korrigeringer knyttet til grunnskolen, herunder helårsvirkning av forsterket opplæring og fysisk aktivitet, midler til 2-3-årig grunnskoletilbud til enslige yngre asylsøkere/flyktninger og nye basetilbud for funksjonshemmede på henholdsvis barnetrinnet og ungdomstrinnet.

2.3 Barnehage

Ansvarsområdet omfatter driften av 19 kommunale barnehager, tilsyn med 12 private barnehager, 16 private familiebarnehager og 5 statlige barnehager, til sammen 52 barnehager.

Ansvarsområde har til disposisjon 285 årsverk i 2009.

Hovedmål

- Barnehagetilbudet i Lørenskog er i overensstemmelse med ny barnehagelov og ny revidert rammeplanen for barnehagen.

- Barnehagene har økt evne til å fange opp barn 0-6 år av foreldre med psykisk sykdom eller rusproblemer og til å bidra i en systematisk tverrfaglig oppfølging.

Utfordringer og rammebetingelser

Lørenskog kommune oppnådde Stortingets målsetting full behovsdekning av barnehageplasser innen utgangen av 2007. Kommunen hadde også full behovsdekning i 2008 og 2009. For å kunne tilby barnehageplasser underveis i barnehageåret, vil en viss overkapasitet være nødvendig, noe som vil føre til økonomiske utfordringer. Per i dag finansierer staten ikke ledig kapasitet. Det er ikke kommet signaler fra staten på hvordan den ser på dette og eventuell økonomisk kompensasjon for slik overkapasitet.

Det har vært forutsatt at statlige overføringer samt foreldrebetaling skal dekke fullt ut etablering og drift av nye barnehageplasser. Det er fortsatt usikkerhet knyttet til hvorvidt statlig finansiering og foreldrebetaling vil dekke alle løpende utgifter knyttet til drift av nye barnehageplasser. Dette gjelder spesielt forvaltning, drift- og vedlikeholdskostnader (FDV-kostnader) og kapitalkostnader.

I tillegg til det øremerkede tilskuddet til drift av barnehager er det bevilget skjønnsmidler. Disse midlene skal brukes til å sikre full utbygging, dekke inntektstap i forbindelse med nye regler for søskenmoderasjon, kompensere kommunens utgifter i forbindelse med nye regler for økonomisk likebehandling og kompensere tapte inntekter som følge av maksimalprisen. Omfanget av skjønnsmidler for 2009 og videre er ikke avklart. Det er derfor en viss usikkerhet knyttet til den videre finansieringen av barnehagetilbudet i kommunen, for 2009 er det en mindrefinansiering av Lørenskog kommune med ca. 11 mill. kr.

Det er også en målsetning både sentralt og lokalt at kvaliteten på det pedagogiske tilbudet i barnehagene opprettholdes og videreutvikles. I mai 2009 ble det utgitt Stortingsmelding som omhandler kvalitet i barnehagen, Stortingsmelding nr. 41 "Kvalitet i barnehagen". I denne meldingen legger regjeringen vekt på å fullføre barnehageutbyggingen uten å senke kravet til kvalitet i tilbudet. Regjeringen har tre hovedmål; å sikre likeverdig og høy kvalitet, å styrke barnehagen som læringsarena og at alle barn skal få delta aktivt i et inkluderende fellesskap.

Regjeringen har fastslått at barnehagesektoren skal rammefinansiering fra 1. januar 2011. I henhold til Lov om endringer i barnehageloven av 19.06.09 § 14 kommunalt tilskudd til ikke-kommunale barnehager, skal de ikke-kommunale barnehagene behandles likeverdig med kommunens barnehager i forhold til offentlig tilskudd. I lovparagrafen står det at kongen kan gi nærmere forskrifter om hva som menes med likeverdig behandling. 0 Inntil 2009 er likebehandling definert som at ikke-kommunale barnehager skal ha 85 % tilskudd i forhold til kommunale. For 2010 er satsen økt til 88 %. Opptrappingen skal fortsette opp til 100 % i 2014.

Økonomiske rammer

Tall i 1000 kr	R 2008	B 2009	2010	2011	2012	2013
Driftsutgifter	210.029	220.725	228.760	228.760	228.760	228.760
Driftsinntekter	200.327	211.457	219.492	219.492	219.492	219.492
Netto drift	9.702	9.268	9.268	9.268	9.268	9.268

Samme netto nivå som i 2009 er videreført for hele perioden.

2.4 Musikk- og kulturskolen

Ansvarsområdet omfatter Lørenskog Musikk- og kulturskole.

Ansvarsområde har til disposisjon 18 årsverk i 2009.

Hovedmål

- Skolen skal omfatte et bredt utvalg av kulturuttrykk (musikk, dans, billedkunst, litteratur og drama), og at alle barn og unge som ønsker det skal få elevplass.
- Skolen skal, i tråd med "Skapende læring"- Strategi for kunst og kultur i opplæringen 2007 – 2010, være en ressurs for det øvrige skoleverk og kulturlivet i Lørenskog.
- Musikk- og kulturskolen skal være en drivkraft og koordinerende instans for "Den kulturelle skolesekken".

Utfordringer og rammebetingelser

Opplæringsloven fastslår at kommunen skal ha en musikk- og kulturskole. Musikk- og kulturskolens omfang, er det imidlertid opp til kommunen selv å bestemme. Lørenskog Musikk- og Kulturskole gir barn og ungdom i kommunen musikkopplæring på følgende områder: "Musikk fra livets begynnelse", musikkbarnehage, instrumentopplæring til alle medlemmene i skolekorpsset, sang- og instrumentalundervisning til barn og unge, undervisning i komposisjon, dans og visuell kunst.

Skolen gir elevene på barnetrinnet et helhetlig musisk tilbud med stor vekt på elevenes aktivitet gjennom tiltaket, "Positivt skolemiljø" (PSM), bredt tilbud til barn i SFO innen kor, dans og visuell kunst, teatertilbud til SFO i samarbeid med Barnestasjonen Teaterskole, musikkterapi i stort omfang mot Sykehjemmene i kommune og A-Hus samt i barnehager og gjennom hele skoleløpet – videregående skole inkludert.

Musikk- og kulturskolen skal flytte inn i Lørenskog hus i 2011.

Økonomiske rammer

Tall i 1000 kr	R 2008	B 2009	2010	2011	2012	2013
Driftsutgifter	10.919	10.229	10.588	10.588	10.588	10.588
Driftsinntekter	3.942	3.278	3.459	3.459	3.459	3.459
Netto drift	6.977	6.951	7.129	7.129	7.129	7.129

2.5 Pedagogisk psykologisk kontor PPK

Ansvarsområdet omfatter pedagogisk-psykologisk tjeneste, spesialpedagogisk team for forskolebarn, logopeder og voksenopplæring på grunnskolens område. PPK arbeider særlig med spesialundervisning og sakkyndig vurdering.

Ansvarsområde har til disposisjon 22 årsverk i 2009.

Hovedmål

- gjennom forebygging og tilrettelegging hjelpe barn, unge og voksne, foresatte og personale med å utvikle gode læringsvilkår for de som trenger særskilt hjelp
- medvirke til å skape et tilpasset og likeverdig undervisningstilbud for barn, unge og voksne

Utfordringer og rammebetingelser

PPK gjennomførte 192 sakkyndig utredninger i 2008. Dette er en økning på 32 siden 2007. Årsaken til de høye tallene for 2008 skyldes en kombinasjon av økt antall henvisninger, reduksjon av venteliste og en sterk prioritering av sakkyndighetsarbeidet. Den høye produktiviteten kan også tilskrives stabilitet i personalgruppen.

Voksenopplæringen på grunnskolens område omfatter tiltak under opplæringslovens § 4A-2, rettighetshjemlet opplæring etter sakkyndig vurdering. Behovet for slik voksenopplæring er økende.

Som et supplement til tiltakene for førskolebarn og voksenopplæring er det etablert et samarbeid med Musikk- og kulturskolen om en musikkterapeut i 20 % stilling fra skoleåret 07/08.

PPK er nå i ferd med å utdanne en ny PMTO-terapeut, slik at det til sammen blir to terapeuter ved kontoret. Disse deler koordinatorkfunksjonen.

Økonomiske rammer

Tall i 1000 kr	R 2008	B 2009	2010	2011	2012	2013
Driftsutgifter	14.821	14.245	14.653	14.653	14.653	14.653
Driftsinntekter	2.312	969	1.008	1.008	1.008	1.008
Netto drift	12.509	13.276	13.645	13.645	13.645	13.645

Fra 2010 er husleieutgifter overført til bygge- og eiendomstjenesten og det er lagt inn ny stilling som koordinator TFS (tverrfaglig samarbeidssystem).

4.2.3 HELSETJENESTEN

Ansvarsområde: Behandlende og forebyggende helsetjenester:
Helsestasjons- og skolehelsetjenester, fastleger, fysioterapi og ergoterapi, habilitering/rehabilitering, lokalt hjelpemiddellager, psykisk helsevern, psykologtjenester, helseopplysning, smittevern og miljørettet helsevern. Arbeidsoppgaver og ansvar er gitt i kommunehelseloven og smittevernloven samt lov om sosial- og helsemessig beredskap.

Enhetens overordnede mål er:

Nødvendig helsetjeneste for alle som bor eller midlertidig oppholder seg i kommunen. Helsetjenesten skal sørge for at kommunens innbyggere, uavhengig av alder, kjønn, bosted, inntekt og andre ressurser, får rask og kvalifisert helsehjelp ved akutte og kroniske sykdommer og skader. Videre skal et effektivt forebyggende helsearbeid forhindre eller redusere sykdom og skade. Målsettingen er knyttet opp mot kommuneplanen i Lørenskog og helseplan.

Utfordringer:

- Gjennomføring av helseplanen 2005 – 2011 med følgende satsingsområder:
 1. Individuell plan.
 2. Forebyggende psykososialt arbeid for barn og voksne – nytt lavterskeltilbud for voksne planlegges bygget opp med psykologer.
 3. Foreldreveiledning (Parental management training Oregon, PMTO).
 4. Økt fysisk aktivitet.
 5. Ernæring.
 6. Rusforebyggende arbeid.
 7. Ulykkesforebygging.
 8. Universell utforming.
 9. Uønskede svangerskap.
 10. Miljøhelse.

Arbeidet med helseplan 2005 – 2011 skjer innenfor de ordinære ressursrammene og har ikke eget budsjett. I folkehelsesatsingen, er kulturtjenesten en viktig samarbeidspartner for utvikling av frisklivssentral.

- Befolkningsøkningen og økningen av fremmedkulturelle setter spesielle krav til helsestasjonene og skolehelsetjenesten. Målsettingen er å forebygge utvikling av sykdom hos barn og unge. Tjenesten satser på å oppdage adferdsavvik på et tidligst mulig tidspunkt og bryte onde sirkler. Fysioterapeutene og ergoterapeutene er også viktige i dette arbeidet med habilitering av barn med store medfødte skader.
- Psykisk helsetjeneste for barn og unge har blitt et mønster for hele landet. Det satses mye på lett tilgjengelighet og tilbud til flerkulturelle samt barn av psykisk syke og rusmisbrukere. Utfordringen er å utnytte denne kapasiteten bedre og samhandle bedre med spesialisttjenesten.
- Gjennomføre koordineringen av plan for psykisk helse og rus 2009 – 2012: Planen er godkjent og ca kr 20 mill er nå del av kommunens ordinære budsjett. Utfordringen er å gjennomføre planen og prioritere denne delen av befolkningen med fortsatt økning av bevilgningene. En grunnleggende målsetting er at midlene skal gi tillegg av tjenester til brukerne.
- Økningen av eldre krever økt satsing på rehabilitering for å imøtekomme eldres ønske om å bo hjemme så lenge som mulig. Fysioterapitjenesten og ergoterapitjenesten kan, sammen med lett tilgjengelig og vel tilpassede hjelpemidler, redusere behovet for heldøgnsplasser i sykehjem. Dette foutsetter blant annet et vel fungerende hjelpemiddellager
- Ny legevakt på Ahus. Ny allmennlegevakt samlokalisert med skadekirurgisk legevakt drevet av Ahus og med Lørenskog kommune som ansvarlig, planlegges som alternativ til den nåværende legeformidlingssentralen (allmennlegevakten i Lillestrøm).

Enheten er delt i 6 ansvarsområder, og det er i budsjett 2009 budsjettert med til sammen 58,8 årsverk i enheten.

Tall i løpende priser (Sum per ansvarsområde i 2010 er veiledende.)

Nøkkeltall for enheten og de enkelte ansvarsområder :

		Forslag 2010	Budsjett 2009	Regnskap 2008
3. Helsetjenesten	Utgift	76.080.000	71.770.000	72.310.248
	Inntekt	- 7.912.000	-7.912.000	-29.577.013
	Netto	68.168.000	63.858.000	42.733.235
3.1 Helseadm. og miljørettet helsevern	Utgift	6.989.000	4.435.000	4.562.583
	Inntekt	- 441.000	-441.000	-532.227
	Netto	6.548.000	3.994.000	4.030.355
3.1.2 Psykisk helsetjeneste for barn og unge	Utgift	5.060.000	5.224.000	4.409.461
	Inntekt	- 4.079.000	-4.079.000	-3.293.905
	Netto	981.000	1.145.000	1.115.556
3.2 Helsestasjons- og skolehelsetjeneste	Utgift	11.810.000	11.727.000	12.980.110
	Inntekt	- 1.194.000	-1.194.000	-2.898.720
	Netto	10.616.000	10.533.000	10.081.390
3.3 Fysioterapi og ergoterapi	Utgift	16.663.000	15.103.000	15.427.143
	Inntekt	- 2.182.000	-2.182.000	-2.555.706
	Netto	14.481.000	12.921.000	12.871.437
3.4 Kurative tjenester	Utgift	15.483.000	15.256.000	14.386.927
	Inntekt	0	0	0
	Netto	15.483.000	15.256.000	14.386.927
3.5 Psykisk helsevern	Utgift	20.075.000	20.025.000	20.544.024
	Inntekt	- 16.000	-16.000	-20.296.456
	Netto	20.059.000	20.009.000	247.568

Oversikten omfatter alle driftsutgifter og -inntekter, dvs. inkl. kalkulatoriske avskrivninger og finansutgifter og -inntekter.

Økonomisk situasjon per 1. halvår 2009.

Etter 1. halvår har enheten et mindreforbruk i forhold til periodisert budsjett på 2 mill. kr. Dette gjelder hovedsakelig øremerkede midler som allerede er disponert. På årsbasis anslår helsesjefen et merforbruk på 1 mill. kr. Dette som følge av pålegg om ny turnuslege og avtale og samarbeid med legevakten i Oslo vedr. overgrepsmottak. I tillegg er medtatt økte utgifter på vel 0,2 mill. kr som følge av ny avtale/finansieringsordning for privatpraktiserende fysioterapeuter. Denne merutgift er imidlertid varslet kompensert ved økt tilskudd fra staten.

Det anslås et merforbruk på årsbasis i 2009 på 0,8 mill. kr.

Utvalgte kostratall 2008.

	Lørenskog	Skedsmo	Oppegård	Rælingen	Akershus	Gruppe 13	Landet
Nto. dr.utg. kr pr innb. i komm.helsetj.	1.271	1.159	1.216	1.280	1.366	1.391	1.531
Nto. dr.utg. skole- og helsest. pr innb. 0-20 år	3.903	3.067	4.938	3.754	3.979	4.174	4.576
Legeårsv. pr 10.000 innb.	8,0	9,4	9,0	6,6	7,9	8,6	9,2
Fysioterapiårsv. pr 10.000 innb.	8,2	8,9	11,3	7,5	8,9	9,1	8,8
Årsv. helsesøster pr 10.000 innb. 0-5 år	56,2	51,6	51,1	55,3	51,9	55,2	59,2
Årsv. jordmødre pr 10.000 fødte	32,1	37,9	51,5	47,4	37,5	32,5	52,1

Rådmannens forslag til nettorammer 2010-2013.

Tall i 1.000 kr	Regnsk 2008	Budsj 2009	Rådmannens forslag			
			2010	2011	2012	2013
Regnskap/budsjett (2010-kr)	43.774	65.135	65.135	65.135	65.135	65.135
Endrede budsjettforutsetninger:			1.464	1.522	1.627	1.732
Tekniske justeringer:			512	513	516	518
Forskrift- og oppgaveendringer:			1.517	2.466	2.466	2.466
Konsekvensjustert budsjett			68.628	69.637	69.744	69.851
<u>Driftskonsekvenser av nye invest.:</u>						
Økte/reduerte driftsutgifter						
Økte renter og avdrag			13	35	34	34
<u>Endringer vedtatt av k.st./f.sk.:</u>						
Andel koordinator TFS til SOT			-160	-160	-160	-160
<u>Innsparinger/rammejusteringer:</u>						
Red. 20 % still. helsesøster			-100	-100	-100	-100
Red. 20 % still. psykolog			-150	-150	-150	-150
Red. fysio- og ergoterapi sykehjem			-100	-100	-100	-100
Red. telefonvakt psykolog			-150	-150	-150	-150
<u>Nye tiltak m.m.:</u>						
Nye IT-løsninger, inkl. lisenser			200	230	160	160
Sum nettoramme			68.181	69.242	69.278	69.385
<u>Hvorav overført til:</u>						
Bygge- og eiendomstjenesten						
Renter og avdrag			-13	-35	-34	-34
Sum korrigert nettoramme			68.168	69.207	69.244	69.351

Endringer i nettorammen:

Konsekvensjustert budsjett:

For fullstendig oversikt over hva som er medtatt i konsekvensjustert budsjett vises til vedleggshefte. Det viktigste som er medtatt under endrede budsjettforutsetninger er: ny turnuslege, overgrepsmottak og pasientskadeerstatning, mens tekniske justeringer hovedsakelig gjelder merutgifter som følge av årets lønnsoppgjør. Under forskrift- og oppgaveendringer er medtatt økte utgifter som følge av ny avtale/finansieringsordning for privatpraktiserende fysioterapeuter.

Forslag 2010 – 2013:

- Under driftskonsekvenser av investeringer m.m. er ført opp økte renter og avdrag knyttet til garderober ved Rolvsrudhjemmet (badet). Disse utgifter er deretter trukket ut av rammen.
- Endring vedtatt av kommunestyre/formannskap gjelder delfinansiering av koordinatorstilling ved skole- og oppvekstsjefens kontor som skal arbeide med drift og utvikling av TFS (Lørenskog kommunes tverrfaglige samarbeidssystem), MOT og SLT (Samordning av Lokale kriminalitetsforebyggende Tiltak).
- Innsparinger/rammereduksjoner på til sammen 500.000 kr er ført opp i samsvar med enhetens lavest prioriterte tiltak/virkomheter:
 - Reduksjon med 20 % stilling som helsesøster tilsvarer en dags reduksjon i skolehelsetjenesten ved en skole.
 - Reduksjon med 20 % stilling som psykolog tilsvarer 5 konsultasjoner per uke.
 - Reduksjon i fysio- og ergoterapitjenesten ved sykehjemmene tilsvarende 1/5 stilling.
 - Tilbudet om akutt-telefon reduseres med en dag per uke.
- I perioden er ført opp midler til nye IT-løsninger, lisenser, servere og PC-er. Dette omfatter oppgradering av fagsystemer, servere og PC-er, samt kobling mot Helsennett. Årlige lisensutgifter utgjør 160.000 kr.

Enhetens forslag til tiltak utenfor dagens nettoramme – konsekvensjustert budsjett.

Enhetens høyest prioriterte driftstiltak utenfor dagens nettoramme er:

Alle tall i 1.000 kr

		2010	2011	2012	2013
1	Nye IT-løsninger, inkl. lisenser	200	230	160	160
2	1 ny stilling hjelpemiddellageret	470	470	470	470
3	1 ny stilling jordmor	400	400	400	400
4	Øke antall hjemler privat fysioterapi	750	750	900	1.200
5	Psykologtilbud voksne – 2 still. psykolog	1.600	1.600	1.600	1.600
	Allmennlegevakt Ahus				
	SUM	3.420	3.450	3.530	3.830

Rådmannens kommentarer:

- Rådmannen slutter seg til forslag prioritert som nr. 1.
- Rådmannen finner i perioden ikke plass for ytterligere nye stillinger eller økning av hjemler privat fysioterapi. Når det gjelder opptrapping av tiltak innen psykisk helse, er det søkt om midler fra Helsedirektoratet for å videreføre en psykologstilling fra 2009. Våren 2010 vil det bli foretatt en gjennomgang av hele området psykisk helse. Bakgrunnen for dette er at prosjektfasen er over og virksomheten skal inn i ordinær drift. Det vises til kommentarene under ansvarsområde 3.5.
- Når det gjelder allmennlegevakt og fremtidige utgifter er dette fortsatt et uavklart spørsmål. Rådmannen vil komme tilbake til dette når avklaringer skjer.

Rådmannens forslag til rammer for perioden innebærer hovedsakelig en videreføring av dagens virksomhet. De forhold som kan gi et underskudd i 2009, er det korrigert for i konsekvensjustert budsjett. Det er foreslått innsparinger tilsvarende til sammen 0,8 stillinger. Det er innen rammen gitt plass for utgifter til ny turnuslege og overgrepsmottak, samt økte utgifter til pasientskadeerstatning og ny finansieringsordning for privatpraktiserende fysioterapeuter. Kommunestyrets vedtak om at delfinansiering av koordinatorstilling ved skole- og oppvekstsjefens kontor skal dekkes innen rammen er fulgt.

Kommentarer til de enkelte ansvarsområder

3.1 Helseadministrasjon og miljørettet helsevern

Ansvarsområdet omfatter helseadministrasjonen, helseplanarbeidet, turnuslege og tjenester innen miljørettet helsevern. Kommunalt tilskudd til pasientskadenemnda og utgifter til dekning av transport av helsepersonell i kommunehelsetjenesten er lagt under dette ansvarsområdet. For perioden 2007 til 2011 belastes utgifter til Helse- og sosialutvalget helsetjenestens budsjett.

Ansvarsområde har til disposisjon 5 årsverk i 2009 (inkludert 1,5 stilling til turnuslege).

Hovedmål

- Gjennomføre helseplanen
- Redusere og fjerne forhold i det ytre miljø som belaster folks helse: støy, støv og annen forurensing av jord, vann og luft, samt ulykkesrisiko.
- Styrke forebyggende smittevernarbeid for blant annet å oppfylle statens krav til smittevernplan og pandemiforebygging
- Inntak av en legeturnuskandidater hvert halvår.

Utfordringer og rammebetingelser

Helseplanen satser nå mye på tverrfaglig samarbeid mellom mange enheter. Det er i gang flere arbeidsgrupper og det hele koordineres av helsesjefen.

I mangel av teknisk hygienisk personell i kommunen må enheten fortsatt kjøpe spisskompetanse utenfra. Sentrale oppgaver er støy, støv, lukt, radon og ulykker. Store utbyggere må betale støymålinger selv, mens borettslag får noe tilskudd.

Smittefaren i samfunnet har økt de siste årene. Spesielt nevnes svineinfluensa, legionellose, fugleinfluensa og meticillinresistente gule stafylokokker (MRSA). Fra 2008 kjøper kommunen smittevernkompetanse fra Ahus og betaler 3 kr per innbygger per år. Utgiftene deles mellom helsetjenesten og pleie- og omsorgstjenesten med henholdsvis 1/3 og 2/3.

Kommunen er pålagt av Fylkesmannen å ta imot legeturnus hvert halvår fremover. I mai 2009 ble kommunen pålagt å ta imot legeturnuskandidat nummer 2 fra 15. august samme år. Dette fører til store og varierende ekstrautgifter og -inntekter avhengig av om kandidaten er rask og selvstendig eller mangler slike egenskaper. Finstad legesenter og Skårer legesenter har påtatt seg å ta imot kandidatene mot dekning av husleie og ekstra hjelpepersonell.

Lørenskog har inngått avtale med Oslo kommune, legevakten sammen med de andre kommunene på Romerike om overgrepsmottak. Dette er kommunenes ansvar, men har tidligere blitt ivaretatt av sykehuset som meldte at de ikke kunne fortsette med tjenesten når det nye sykehuset åpnet. Avtalen pålegger alle kommunene å betale en sum per innbygger per år. I tillegg betales 20.000 kr per overgrepsoffer som får behandling.

Økonomiske rammer

Tall i 1000 kr	R 2008	B 2009	2010	2011	2012	2013
Driftsutgifter	4.484	4.435	6.989	6.994	6.996	6.998
Driftsinntekter	532	441	441	441	441	441
Netto drift	3.952	3.994	6.548	6.553	6.555	6.557

Beløp i 2010-2013 er ført opp i faste 2010-priser.

Under dette ansvarsområde er ført opp endringer knyttet til lønnsvekst, innkjøpsordning og IKT. Videre er ført opp utgifter til overgrepsmottak og økte utgifter til pasientskadeerstatning og turnuslege.

3.1.2 Psykisk helsetjeneste for barn og unge PHBU

PHBU er organisert som et eget ansvarsområde under helsesjefen. PHBU skal fange opp barn og unge i risiko for å utvikle psykiske helseproblemer og tilby lett tilgjengelig psykisk vurdering og korttidsbehandling.

Ansvarsområde har til disposisjon 7,9 årsverk i 2009.

359 barn, unge, gravide og deres familier i Lørenskog kommune fikk bistand og hjelp av PHBU i 2008. PHBU flyttet i 2009 til Skårersletta 50.

Hovedmål

- Bistå gravide, barn, unge og familier med begynnende psykiske helseplager.

Utfordringer og rammebetingelser

Tilbudet innen både primær- og sekundærforebygging er godt i gang og vil videreutvikles. I praksis skjer dette gjennom mer utvidet bruk av kartleggingsverktøy i samarbeid med helsestasjonene, gjennom forebyggende gruppevirksomhet og gjennom kompetanseheving for ansatte som jobber med barn og unge. Barn av foreldre med psykisk lidelse/rusproblemer får en spesiell plass i den kommende budsjettperioden. Sammen med helsestasjonene og barnevernet vil PHBU forsøke fange opp og forsterke tilbudet til denne gruppen.

Tjenestetilbudet ved PHBU kan bli redusert som følge av økte lønnsutgifter ved at psykologer har fått økt sin kompetanse til psykologspesialist. For å unngå en svekkelse av den meget viktige satsingen på lavtersktilbud til gravide, barn og unge, anbefaler rådmannen at denne problemstilling vurderes spesielt nå som prosjektfasen for psykisk helse er over og virksomheten skal inn i ordinær drift.

Økonomiske rammer

Tall i 1000 kr	R 2008	B 2009	2010	2011	2012	2013
Driftsutgifter	4.409	5.224	5.060	5.060	5.060	5.060
Driftsinntekter	3.294	4.079	4.079	4.079	4.079	4.079
Netto drift	1.115	1.145	981	981	981	981

Fra 2010 er ansvarsområdet redusert med $\frac{1}{5}$ stilling som psykolog og i tillegg er telefonvaktordningen redusert.

3.2 Helsestasjon- og skolehelsetjeneste

Ansvarsområdet omfatter drift av helsestasjoner for sped- og småbarn med jordmortjeneste, helsestasjon for ungdom, skolehelsetjeneste for grunnskolen og den videregående skolen, samt vaksinasjonskontor med utgifter til smitteforebyggende arbeid.

Ansvarsområde har til disposisjon 19,6 årsverk i 2009.

Hovedmål

- Fremme psykisk og fysisk helse, forebygge sykdommer og skader hos gravide, barn og ungdom og deres foreldre samt fremme gode sosiale og miljømessige forhold.

Utfordringer og rammebetingelser

Helsestasjonenes elektroniske journalsystem må oppgraderes. Systemet brukes i dag av alle i helsestasjons- og skolehelsetjenesten samt deler av fysioterapi- og ergoterapitjenesten. Etter oppgraderingen skal også Psykisk helsetjeneste for barn og unge (PHBU) ta det i bruk. I tillegg krever nasjonale myndigheter at vi må koble oss opp mot Norsk Helsenett, noe som vil føre til ytterligere kostnader.

Jordmortjenesten i Lørenskog har i dag samme bemanning som for 14 år siden, og Kostratallene viser at vi ligger bak våre nabokommuner. I Lørenskog har en i samarbeid med PHBU, et sterkt fokus på gravides psykiske helse samt faren for rusmisbruk rundt svangerskap og fødsel. Ny forskning viser at dette er et svært viktig innsatsområde. Screeningsarbeidet og oppfølging utføres av jordmor og er tidkrevende. Hvert år får ca 65 gravide hjelp innen dette området. Kvinner som nettopp har født blir sendt hjem fra Ahus stadig tidligere etter fødsel. Oppfølgingen av nybakte mødre som tidligere ble gjort på Ahus blir nå overført til kommunejordmødrene.

Økonomiske rammer

Tall i 1000 kr	R 2008	B 2009	2010	2011	2012	2013
Driftsutgifter	12.980	11.727	11.810	11.840	11.770	11.770
Driftsinntekter	2.899	1.194	1.194	1.194	1.194	1.194
Netto drift	10.081	10.533	10.616	10.646	10.576	10.576

Fra 2010 er ansvarsområdet redusert med $\frac{1}{5}$ stilling som helsesøster. Det er i perioden avsatt midler til oppgradering og nyanskaffelser IT. Fra 2010 overføres 160.000 kr til skole- og oppveksttjenesten til delfinansiering av koordinatorstilling ved skole- og oppvekstsjefens kontor som skal arbeide med drift og utvikling av TFS, MOT og SLT, jf. vedtak i k.sak 17/09.

3.3 Fysioterapi og ergoterapi

Ansvarsområdet omfatter drift av kommunal fysioterapi- og ergoterapitjeneste, hjelpemiddellageret og privat fysioterapipraksis.

Ansvarsområde har til disposisjon 21,4 årsverk i 2009, hvorav 9,4 årsverk fysioterapeuter og 5 årsverk ergoterapeuter. I tillegg komme 15,4 årsverk for privatpraktiserende fysioterapeuter med avtale med kommunen.

Hovedmål

- fremme psykisk og fysisk helse, forebygge og behandle sykdommer og skade.
- sikre at personer med behov for habilitering og rehabilitering tilbys tjenester for å stimulere egen læring, økt funksjons- og mestringsevne og deltakelse.

Utfordringer og rammebetingelser

I Lørenskog er ventetiden ved fysikalske institutter uendret fra 2008. Det er flere måneders ventetid for kronikere og periodevis inntaksstopp. Helse- og omsorgsdepartementet dokumenterer i en rapport i 2009 at det er en underdekning i det kommunale fysioterapitilbudet. Rapporten bekrefter et bilde som er kjent for Lørenskog, nemlig at nyopererte og pasienter med akutte lidelser har kortest ventetid både hos fysioterapeuter med og uten avtale med kommunen, mens kronikere venter lengst.

Lørenskog kommunes eldrebefolkning øker. Det er stor oppmerksomhet knyttet til behovene for pleie- og omsorgstjenester, men eldregruppen 80 + har også et stort behov for fysioterapi- og ergoterapitjenester. Målet er å bedre eller opprettholde god funksjon lengst mulig, forebygge funksjonstap ved sykdom og skade og tilrettelegge bolig og hverdagsliv for et fortsatt aktivt og selvstendig liv. Det er både god behandling og god økonomi å gi de eldre mulighet for å bo hjemme så lenge de ønsker. Det er behov for å etablere et dagrehabiliteringstilbud ved rehabiliteringssenteret på Rolvsrudhjemmet. Dette for å kunne yte bedre tjenester til flere brukere med behov for intensiv oppfølging av flere faggrupper, men som ikke har behov for innleggelse i døgnavdeling. Det er også behov for å videreutvikle rehabiliteringssenteret som lærings- og mestringssenter. Erfaringene med lærings- og mestringsgrupper i senteret er gode og etterspørselen stor. Ahus har lagt ned sine tilbud for kronikere som slag-, MS- og parkinsonpasienter og har nå fokus på kommunehelsetjenesten som arena for læring- og mestring, jf. Ny samhandlingsreform.

Virksomheten ved hjelpemiddellageret er lovpålagt og bemannet med to årsverk. Service og reparasjoner av et mangfold av tekniske hjelpemidler fordrer spesialopplæring og driften kan derfor ikke baseres på tilfeldig innleid personell. Arbeidsoppgavene har i tillegg endret karakter med en stor økning i monteringsarbeid. Tjenesten er i dag sårbar ved sykdom og ferieavvikling, og det kjøpes mer og mer ekstern transport- og vikartjeneste. Det har vært en stor økning i ekspedisjoner/oppdrag fra 1500 til nærmere 3000 i løpet av de siste årene.

Den nye Mailand videregående skole har flere multifunksjonshemmede fra andre kommuner som trenger mye tjenester. Det økonomiske ansvar for å yte slike tjenester tilligger, etter rådmannens forståelse, fylkeskommunen.

Økonomiske rammer

Tall i 1000 kr	R 2008	B 2009	2010	2011	2012	2013
Driftsutgifter	15.427	15.103	16.663	17.612	17.612	17.612
Driftsinntekter	2.556	2.182	2.182	2.182	2.182	2.182
Netto drift	12.871	12.921	14.481	15.430	15.430	15.430

Fra 2009 er husleieutgifter knyttet til tidligere hjelpemiddellager overført til BET. Fra 2010 er fysio- og ergoterapi ved sykehjemmene redusert tilsvarende $\frac{1}{5}$ stilling. Videre er kommunens driftstilskudd til private fysioterapeuter økt i samsvar med ny finansieringsordning.

3.4 Kurative tjenester

Ansvarsområdet omfatter kommunens driftstilskudd til privatpraktiserende leger og kommunens tilskudd til Legeformidlingssentralen (legevakten). Fastlegene har ansvaret for kurativ primærlegetjeneste til innbyggerne på sin liste. I tillegg inneholder avtalen med kommunen et visst antall timer allmennmedisinsk offentlig legearbeid. Det vil si legetimer på helsestasjon og i skoler.

Det er 24 fastleger i kommunen i 2009.

Hovedmål

- God og lett tilgang til den kommunale allmennlegetjeneste til enhver tid.
- Trygghet i befolkningen på å få medisinsk hjelp i alle nød- og akutsituasjoner.

- God kapasitet og kvalitet innen legevaktjenesten.

Utfordringer og rammebetingelser

Allmennlegevakten (legeformidlingssentralen) i Lillestrøm økte bemanningen i 2008 for spesielt å styrke tilbudet på natt. Legevakten har ikke startet opp med daglegevakt. Legevakten vil flytte inn i nye lokaler våren 2010. Ny allmennlegevakt samlokalisert med skadekirurgisk legevakt drevet av Ahus og med Lørenskog kommune som ansvarlig, planlegges etablert på Ahus som alternativ til den nåværende legeformidlingssentralen. Kostnadene ved en slik ny almenlegevakt vil blant annet avhenge av hvor mange kommuner som knytter seg til denne. Inntil ny almenlegevakt etableres på Ahus, må kommunen fortsatt kjøpe tjenester fra almenlegevakten i Lillestrøm. Kostnadene ved dette, etter flytting av denne, antas avklart innen utgangen av inneværende år.

Lørenskog er tatt ut til å begynne med det landsomfattende nødnett. Dette er igjen forsinket og vil tidligst bli satt i drift i Lørenskog fra 2010. Staten dekker utgifter til utstyr, men kommunene må selv betale installasjoner og driftsomkostninger.

Økonomiske rammer

Tall i 1000 kr	R 2008	B 2009	2010	2011	2012	2013
Driftsutgifter	14.387	15.256	15.483	15.538	15.643	15.748
Driftsinntekter	0	0	0	0	0	0
Netto drift	14.387	15.256	15.483	15.538	15.643	15.748

Utgifter til fastlegeordningen er økt i samsvar med forvente vekst i befolkningen og i tillegg er medtatt endringer knyttet til etablering av nødnett.

3.5 Psykisk helsevern

Ansvarsområdet omfatter psykisk helsearbeid i kommunen. Helsetjenesten har hovedansvaret for å utvikle, vedlikeholde, og koordinere området psykisk helse som et viktig og omfattende og tildels ukjent fagområde. Det betyr innsats i alle tjenester og samarbeid med helseforetak, NAV-Lørenskog, private aktører (leger, psykiatere, psykolog, fysioterapeuter m.fl.), arbeidslivet og lag og foreninger.

Ansvarsområde har til disposisjon 4,4 årsverk i 2009.

Hovedmål

- Gi innbyggere i kommunen som har psykiske helseplager og deres familier tilbud om forebyggende, rehabiliterende og behandlende bistand.
- Sikre nødvendig omsorg, tilhørighet, sosialt nettverk, selvstendighet og evne til å mestre eget liv.

Utfordringer og rammebetingelser

Utvikling av psykisk helsearbeid har i 10 år mottatt øremerket statlig tilskudd. Fra 2009 er tilskuddet innlemmet i rammetilskuddet med et beløp tilsvarende tilskuddet i 2008. For Lørenskog utgjør styrkingen om lag 20 mill. kr som fordeles til definert virksomhet i berørte enheter som i 2008. Helsetjenesten har utviklingsansvar for psykisk helse. Plan for psykisk helse og rus 2009-2012 ble behandlet i kommunestyrets møte 14.10.2009.

Kommune har en struktur for psykisk helsearbeid der fire forskjellige enheter gir nødvendige og tilpassede tjenester til innbyggere som har psykiske helseplager. Rammen på kr 20 mill. er i 2009 fordelt på følgende måte:

- Pleie- og omsorgstjenesten	kr 8.524.000
- Helsetjenesten	kr 8.924.000
- Sosialtjenesten	kr 1.561.000
- Nitor AS	kr 1.000.000

Psykiske lidelser er en av de raskest voksende årsakene til uføretrygd, særlig blant ungdom i gruppen 20-30 år. En vet at psykiske plager, som alle andre plager er lettest å behandle hvis man får rask hjelp, før problemene får utvikle seg. En vet også at jo lenger en person er borte fra jobb eller utdanning, jo

vanskeligere blir det å komme tilbake igjen. Kommunene bør utvikle lavterskeltilbud som folk kan oppsøke raskt, uten henvisning, og når de trenger det.

Kommunens tilbud for voksne, er hjemmetjenester og rustjenester. Disse tjenester settes inn når pasienten har fått varige psykiske lidelser og eller rusmiddelavhengighet. Det finnes dokumenterbare erfaringer om hvordan lavterskeltilbud til voksne kan gjøres og lykkes. Fra juli 2009 gjør kommunen et forøk med et psykologisk tilbud til voksne som har begynnende psykiske helseplager og som trenger kortvarig og kvalifisert behandling. Dette skal gi befolkningen tilbud om forebyggende psykologisk helsehjelp rettet mot begynnende angst, depresjoner og søvnvansker og begynnende rusmiddelavhengighet. Ambisjonene er å redusere antallet innbyggere som vil trenge langvarige sosiale tjenester og pleie- og omsorgstjenester, redusere førstegangstjenester fra spesialisthelsetjenesten og redusere sykemeldingsnivået knyttet til disse lidelsene med 50 %. Tilbudet er basert på særskilt forsøks- og utviklingsstøtte fra Helsedirektoratet. Det antas at slik støtte kun vil mottas i en oppstartsfase. Dersom tilbudet skal videreføres, må i første omgang vurderes om utgiftene til dette kan dekkes ved omprioriteringer innen rammen.

Økonomiske rammer

Tall i 1000 kr	R 2008*	B 2009	2010	2011	2012	2013
Driftsutgifter	20.544	20.025	20.075	20.075	20.075	20.075
Driftsinntekter	20.296	16	16	16	16	16
Netto drift	248	20.009	20.059	20.059	20.059	20.059

* I tallene for 2008 inngår også ubrukte midler fra tidligere år.

Fra 2009 opphørte det øremerkede tilskudd til psykisk helsevern og ansvarsområdets ramme ble styrket tilsvarende.

4.2.4 TILTAK OG SOSIALE TJENESTER (TST)

Ansvarsområde: Sosial rådgivning og veiledning, økonomisk sosialhjelp, rusmiddeltiltak, barne- og ungdomstiltak, flyktningmottak og integrering, tolketjeneste og barnevernvakt.

Enhetens overordnede mål er:

- Fremme sosial trygghet og forebygge sosiale problemer blant kommunens innbyggere, forebygge problemer blant barn og unge.
- Yte hjelp etter intensjonene i lov om barneverntjenester, lov om sosiale tjenester og introduksjonsloven.
- Tjenestene skal ytes best mulig innen de vedtatte økonomiske rammer, med de personalressurser enheten har til disposisjon og i nært samarbeid med aktuelle samarbeidspartnere.

Utfordringer:

- Aetat og trygdeetaten ble lagt ned 1.7.2006, og en ny statsetat Ny arbeids- og velferdsforvaltning (NAV) ble etablert. Innen 2010 skulle det kommunale sosialkontoret og den nye statlige etaten ha samordnet sine tjenestetilbud. Målet med reformen er å få flere i arbeid og aktivitet og færre på stønad. I mai 2008 vedtok kommunestyret hvilke tjenester som skal inngå i NAV Lørenskog og at kontoret skal etableres i nytt bygg i Skårervn. 55. Også enhetens restfunksjoner skal flytte dit. Etter planen skulle NAV Lørenskog vært etablert i desember 2009. Forsinkelser knyttet til oppstart av byggarbeider ved det nye bygget har medført at NAV Lørenskog og den nye kommunale enheten først vil være etablert i 2. kvartal 2010. I tillegg til NAV arbeid og NAV trygd, vil NAV Lørenskog bestå av det nåværende sosialkontoret og den delen av flyktningkontoret som arbeider med økonomisk sosialhjelp, en del av rustjenesten, samt et merkantilkontor. Restfunksjonene vil bestå av barnevernkontoret, hoveddelen av flyktningkontoret og rustjenesten, samt Tolketjenesten og Barnevernvakten.
- Kommunestyret har vedtatt at det skal etableres to boliger for enslige mindreårige flyktninger med 4 personer bosatt i hver. Boliger er kjøpt og innflytting i disse vil skje i 2009. Boligene vil ha sitt første hele driftsår i 2010.
- Den positive utviklingen når det gjelder utgiftene til økonomisk sosialhjelp, har tross et vanskeligere arbeidsmarked og strammere privatøkonomi fortsatt i første halvår 2009. Mange brukere er blitt selvhjulpne og enhetens satsningsarbeid har båret frukter. Kommunen står imidlertid igjen med de tyngste klientene som det kreves ekstra ressurser for å kunne hjelpe. Lederne av sosialkontoret og flyktningkontoret har signalisert at det kan komme et omslag som vil føre til at utgiftene igjen vil stige.
- Barnevernets hovedutfordring er å finne tilstrekkelige og tilfredsstillende tiltak for barn og unge slik at antall plasseringer utenfor hjemmet reduseres. Gjennom ulike tiltak skal kontoret gi alternativ hjelp slik at barn og unge kan fortsette å bo hos sine foreldre/familier.
- Enheten har fra 2006 fått midler fra opptrappingsplanen for psykisk helsevern til arbeid med mennesker med psykiske lidelser og som i tillegg har rusproblemer. Midlene går til å styrke rustjenestens arbeid med denne gruppen.

Enheten er delt i 6 ansvarsområder, og det er i budsjett 2009 budsjettert med til sammen 97,2 årsverk i enheten, inkl. 2 prosjektstillinger under ansvarsområde 45100.

Tall i løpende priser (Sum per ansvarsområde i 2010 er veiledende.)

Nøkkeltall for enheten og de enkelte ansvarsområder :

		Forslag 2010	Budsjett 2009	Regnskap 2008
4 Tiltak og sosiale tjenester	Utgift	135.104.000	116.254.000	111.185.710
	Inntekt	39.893.000	22.825.000	31.205.982
	Netto	95.211.000	93.429.000	79.979.728
4.1 Administrasjon	Utgift	8.344.000	10.854.000	6.983.184
	Inntekt	50.000	675.000	114.256
	Netto	8.294.000	10.179.000	6.868.928
4.2 Sosialkontoret	Utgift	42.338.000	41.200.000	40.644.732
	Inntekt	3.170.000	2.670.000	4.535.671
	Netto	39.168.000	38.530.000	36.109.061
4.3 Rustjenesten	Utgift	9.791.000	9.505.000	9.645.103
	Inntekt	2.030.000	2.000.000	2.262.868
	Netto	7.761.000	7.505.000	7.382.235
4.4 Barnevernkontoret	Utgift	43.430.000	28.497.000	28.296.619
	Inntekt	14.918.000	1.552.000	2.301.289
	Netto	28.512.000	26.945.000	25.995.330
4.5 Flyktningekontoret	Utgift	19.850.000	16.410.000	15.715.893
	Inntekt	8.374.000	6.140.000	12.109.754
	Netto	11.476.000	10.270.000	3.606.139
4.7 Interkommunale samarbeidstiltak	Utgift	11.351.000	9.788.000	9.900.179
	Inntekt	11.351.000	9.788.000	9.882.144
	Netto	0	0	18.035

Oversikten omfatter alle driftsutgifter og -inntekter, dvs. inkl. kalkulatoriske avskrivninger og finansutgifter og -inntekter.

Økonomisk situasjon per 1. halvår 2009.

Rådmannens forslag til nettorammer 2009-2012:

Etter 1. halvår har enheten en besparelse i forhold til periodisert budsjett på 0,1 mill. kr. Dette etter korrigering for påløpte ikke regnskapsførte utgifter knyttet til fosterhjem og institusjonsopphold innen barnevernet og for avvik ved tolketjenesten og barnevernvakten. På årsbasis anslår sosialsjefen merutgifter ved barnevernet på 2 mill. kr og ved Vallerud bosenter på 0,7 mill. kr. Dette forventes delvis dekket inn ved besparelser ved økonomisk sosialhjelp.

Utvalgte kostratall 2008.

	Lørenskog	Skedsmo	Oppegård	Rælingen	Akershus	Gruppe 13	Landet
Br. dr.utg. øk.sos. hjelp pr mottaker	50.458	47.331	60.870	34.044	41.599	39.101	40.034
Andel (%) sos.hj.mottakere	1,7	2,3	1,2	1,8	1,7	2,4	2,3
Gj.snitt utbet.pr rmottaker	9.552	10.040	7.814	5.728	7.419	7.562	6.512
Andel (%) barn med barneverntiltak	2,3	2,7	3,1	3,2	3,1	3,7	4,0
Netto dr.utg. barnevern pr innbygger	796	754	1.080	1.016	1.051	1.132	1.202
Netto dr.utg. til tilbud rusmisbrukere	208	99	114	178	167	99	375

Rådmannens forslag til nettorammer 2010-2013.

Tall i 1.000 kr	Regnsk 2008	Budsj 2009	Rådmannens forslag			
			2010	2011	2012	2013
Regnskap/budsjett (2010-kr)	86.096	95.298	95.298	95.298	95.298	95.298
Endrede budsjettforutsetninger:			-1.659	-1.652	-1.652	-1.652
Tekniske justeringer:			1.158	-450	-1.921	-1.983
Forskrift- og oppgaveendringer:			1.075	1.075	1.075	1.075
Konsekvensjustert budsjett			95.871	94.271	92.800	92.738
<u>Driftskonsekvenser av nye invest.:</u>						
Økte/reduerte driftsutgifter						
Økte renter og avdrag			48	132	130	130
<u>Endringer vedtatt av k.st./f.sk.:</u>						
Andel koordinator TFS til SOT			-160	-160	-160	-160
<u>Innsparinger/rammejusteringer:</u>						
0,7 still. merkantilkr. (engasjement)			-350	-350	-350	-350
Effektivisere tolketjenesten			-50	-50	-50	-50
Red. konsulentttjen. NAV-etabl.			-100	-100	-100	-100
<u>Nye tiltak m.m.:</u>						
Vallerud bosenter - 4 stillinger				2.000	2.000	2.000
Sum nettoramme			95.259	95.743	94.270	94.208
Hvorav overført til:						
Bygge- og eiendomstjenesten						
Renter og avdrag			-48	-132	-130	-130
Sum korrigert nettoramme			95.211	95.611	94.140	94.078

Endringer i nettorammen:

Konsekvensjustert budsjett:

For fullstendig oversikt over hva som er medtatt i konsekvensjustert budsjett vises til vedleggshefte. Det viktigste som er medtatt under endrede budsjettforutsetninger er at etableringsutgifter inkl. møbler, ved flytting til nye lokaler ikke er videreført, mens tekniske justeringer gjelder merutgifter som følge av årets lønnsoppgjør og rammejustering flyktninger. Under forskrifts- og oppgaveendringer er medtatt merutgifter som følge av at kommunenes egenandel ved plassering av barn er økt med 4.000 kr per barn per måned og merutgifter tilsvarende en stilling innen barnevernet som følge av endring i barnevernloven.

Forslag 2010 – 2013:

- Under driftskonsekvenser av investeringer m.m. er ført opp økte renter og avdrag knyttet til innflytting i nye lokaler ved NAV-etableringen. Disse utgifter er deretter trukket ut av rammen.
- Endring vedtatt av kommunestyre/formannskap gjelder delfinansiering av koordinatorstilling ved skole- og oppvekstsjefens kontor som skal arbeide med drift og utvikling av TFS (Lørenskog kommunes tverrfaglige samarbeidssystem), MOT og SLT (Samordning av Lokale kriminalitetsforebyggende Tiltak).
- Innsparinger/rammereduksjoner på til sammen 500.000 kr er ført opp i samsvar med enhetens lavest prioriterte tiltak/virksomheter:
 - Reduksjon med 0,7 merkantil stilling – engasjement som utløper ved utgangen av året.
 - Arbeidet med effektivisering og bedre koordinering av oppdrag innen tolketjenesten er startet opp. Målet med dette er å gjøre tjenestene billigere for brukerne.
 - Utgifter til konsulenttjenester i forbindelse med etablering av NAV-Lørenskog vil reduseres når etableringen er skjedd.
- Fra 2011 foreslås bemanningen ved Vallerud bosenter økt med 4 årsverk. Dette for å legge til rette for botilbud til inntil 3 personer med særlig sammensatt og omfattende problematikk innen rus og psykiatri. Merutgiftene ved dette er beregnet til 2,4 mill. kr. Rådmannen forutsetter at 0,4 mill. kr

kan dekkes i form av besparelser til disse innen rustjenesten, eventuelt at tilbudet kan utløse statlig tilskudd for særskilt ressurskrevende tjenester.

Enhetens forslag til tiltak utenfor dagens nettoramme – konsekvensjustert budsjett.

Enhetens høyest prioriterte driftstiltak utenfor dagens nettoramme er:

Alle tall i 1.000 kr

		2010	2011	2012	2013
1	Andel lønnsutgifter ny NAV-leder	410	410	410	410
2	Økte utgifter + 2 nye still. barnevernet	1.850	1.850	1.850	1.850
3	Rasta oppl.senter - økt husleie	77	380	380	380
4	Rasta oppl.senter - lønn lærer/nytt utstyr	850	850	850	850
5	Rasta oppl.senter - innkjøp av bøker	70	70	70	70
6	Innføring Kvalifiseringsprogram. - økte sosialhj.utg.	2.000	2.000	2.000	2.000
7	Økte sosialhjelpsutgifter	1.500	1.500	1.500	1.500
8	Vallerud bosenter - 4 stillinger	2.400	2.400	2.400	2.400
9	Stilling som miljøterapeut - rustjenesten	500	500	500	500
10	Stilling som gjeldsrådgiver	500	500	500	500
	SUM	10.157	10.460	10.460	10.460

Rådmannens kommentarer:

- Rådmannen slutter seg delvis til forslag prioritert som nr. 2 og tillegg foreslås nye stillinger ved Vallerud bosenter fra 2011 under forutsetninger som nevnt foran.
- Når det gjelder andel lønnsutgifter ny NAV-leder (forslag 1) og økte sosialhjelpsutgifter (forslag 6 og 7) forutsettes dette dekket ved generell reduksjon i sosialhjelpsutgiftene som følge av etablering av NAV og endrede regler bostøtte.
- Forslagene knyttet til Rasta opplæringscenter forutsettes dekket via statstilskudd.
- Når det gjelder enhetens øvrige forslag til nye tiltak finner rådmannen ikke plass for dette i perioden.

Rådmannens forslag til rammer for perioden innebærer hovedsakelig en videreføring av dagens virksomhet. Det er innen rammen gitt plass for økte utgifter innen barnevernet og fra 2011 foreslås også økt bemanning ved Vallerud bosenter. En av enhetens største utfordringer blir å drive boliger for enslige mindreårige flyktninger slik at merutgiftene ved dette dekkes av mottatte tilskudd. Kommunestyrets vedtak om at delfinansiering av koordinatorstilling ved skole- og oppvekstsjefens kontor skal dekkes innen rammen er fulgt.

Enheten har buffere både i tilfelle økte sosialhjelpsutgifter og endringer i tilskuddsordningen knyttet til Rasta opplæringscenter.

Kommentarer til de enkelte ansvarsområder

4.1 Administrasjon

Ansvarsområdet omfatter sosialsjefens stab, inkl. gjeldsrådgiver og merkantile fellestjenester.

Ansvarsområde har til disposisjon 12,8 årsverk i 2009 (inkludert 2 stillinger som trainee).

Hovedmål

- Ivareta en effektiv og servicevennlig forvaltning av alle oppgaver innenfor gjeldende lovverk og i samsvar med kommunens vedtekter
- Sikre god økonomistyring innenfor vedtatte økonomiske rammer
- Gi riktig økonomirådgivning til rett tid til brukere med gjeldsproblemer
- Optimalisere fellestjenestene slik at de øvrige avdelinger kan yte best mulige tjenester til brukerne

Utfordringer og rammebetingelser

Planlegging, forberedelser og etablering av NAV Lørenskog i 2. kvartal 2010 vil i stor grad prege administrasjonens virksomhet det kommende året. Det er i denne forbindelse gjennomført første del av en større arbeidsmiljøundersøkelse som omfatter alle ansatte og som skal være inntil NAV Lørenskog og den nye kommunale enheten er etablert og har vært i drift en stund.

Lørenskog gir tilbud om frivillig forvaltning og gjeldsrådgivning. Tilbudet om forvaltning innebærer at kommunen etter avtale med bruker. Antall saker som håndteres av forvaltnings- og gjeldsrådgivningstjenesten er økende og sakene blir mer komplekse. Brukerne av tjenestene kan også ha tunge diagnoser knyttet til psykiatri og rus.

Enheten deltar i KS' trainée-opplegg som går ut på å rekruttere og beholde høyt kvalifisert arbeidskraft i kommunene. 2 traineer startet 1. september 2008 (en sluttet sommeren 2009), og skal arbeide med NAV-reformen og økonomisk utredning og saksbehandling.

Økonomiske rammer

Tall i 1000 kr	R 2008	B 2009	2010	2011	2012	2013
Driftsutgifter	6.983	10.854	8.344	8.351	8.351	8.351
Driftsinntekter	114	675	50	49	49	49
Netto drift	6.869	10.179	8.294	8.302	8.302	8.302

Beløp i 2010-2013 er ført opp i faste 2010-priser.

Korrigerings knyttet til lønnsvekst, innkjøpsordning og IKT er ført opp under dette ansvarsområde. Videre er tatt ut lønnsmidler for 0,7 engasjementsstilling og utgifter til konsulenttjenester i forbindelse med etablering av NAV-Lørenskog er redusert. Høye utgifter i 2009 er gjelder utgifter til etablering av nytt NAV-kontor (kommunens andel) og nytt kontor for "restenheten". Disse midler er overført til kapitalbudsjettet.

4.2 Sosialkontoret

Ansvarsområdet omfatter sosial rådgivning, veiledning og økonomisk sosialhjelp.

Ansvarsområde har til disposisjon 18,7 årsverk i 2009.

Hovedmål

- Fremme økonomisk og sosial trygghet blant innbyggerne, sikre en forsvarlig levestandard og sette flest mulig i stand til å klare seg selv.
- Bedre levekårene for vanskeligstilte og bidra til å øke egenomsorgen og evnen til å kunne forsørge seg selv.
- Videreutvikle samarbeidet med NAV gjennom etableringen av NAV Lørenskog og andre offentlige tjenester.
- Sikre en stabil og faglig tjeneste som skal gjøre den enkelte arbeidstaker godt forberedt til omorganiseringen og etableringen av NAV Lørenskog.
- Opprettholde fast debrifing og faglig veiledning slik at de ansatte bedre kan mestre de psykososiale utfordringer i arbeidet.
- Iverksette Kvalifiseringsprogrammet fra det tidspunkt NAV Lørenskog er etablert

Utfordringer og rammebetingelser

Arbeidet med å finne tilpassede kvalifiseringstiltak og tett oppfølging av langtidsmottakere av økonomisk sosialhjelp er fulgt opp gjennom hele 2009 og vil bli videreført i samarbeid med NAV i 2010. Et godt fungerende mottak som har som oppgave å tidlig kartlegge klientenes behov for tiltak har ført til en stabilisering av klientmassen og reduksjon i den enkeltes behov for økonomiske ytelser. Press fra nye arbeidsledige kan imidlertid føre til at personer med liten erfaring og kompetanse og unge med lite skolegang får det vanskeligere med å få plass på kurs og tiltak i 2010.

Det har vært en markant nedgang i sosialhjelpsutgiftene til flyktninger og innvandrere de siste årene. Nedgangen kan for en stor del forklares ut fra gode økonomiske konjunkturer med et stramt arbeidsmarked og lavt rentenivå som har gjort det lettere å få denne gruppen ut i lønnet arbeid og

økonomisk selvstendighet. Selv om den registrerte ledigheten blant innvandrere er tre ganger så høy som i befolkningen for øvrig er nedgangen i arbeidsledigheten mer enn halvert de siste årene.

Reduksjonen i sosialhjelpsutgiftene skyldes også bl.a. godt mottaksarbeid og tett oppfølging av langtidsbrukere. Enhetens budsjettramme har blitt tilsvarende redusert. Det forventes en økning i sosialhjelpsutgiftene i 2010 med hhv 2 og 1,5 mill kr utover budsjettet 2009. Se omtale nedenunder.

Det ser nå ut som om nedgangen i sosialhjelpsutbetalinger har nådd bunnlinjen. Dette henger sammen med at de mest ressurssterke er sysselsatt og at man sitter tilbake med en tynge gruppe med mer komplekse utfordringer. Økningen kan også forklares ut i fra en kontinuerlig bosetting av nye flyktninger og sekundærbosettinger i kommunen, samt at ansvarsområdet vil bli belastet med store vedlikeholds- og oppussingsprosjekter av leieboliger som borettslagene i Lørenskog har satt i gang. Dette slår inn på kommunens utleieboliger, hvor deler av utgiftene dekkes av sosialhjelp.

Flere av flyktningkontorets brukere har liten bokompetanse. Manglende boevne skaper store utfordringer og er ressurskrevende i form av tett oppfølging for å skape en varig holdningsendring i gruppen. Utgifter til renovering av leiligheter dekkes over ansvarsområdet og har økt de siste årene. For å forebygge høye utgifter til renovering har flyktningkontoret igangsatt et tverrfaglig bokompetanseprosjekt som innebærer tett oppfølging av målgruppen.

Når NAV Lørenskog er etablert 2. kvartal 2010 vil Kvalifiseringsprogrammet tre i kraft. Programmet innebærer at innbyggere vil kunne ha krav på en stønad tilsvarende 2G (ca kr 140 000) per person. Ordningen innebærer at stønaden skal utbetales fra kommunens lønnsseksjon og at det skal trekkes skatt av ytelsen. Kommunens sosialhjelpsutgifter vil sannsynligvis øke, ettersom tilskuddet fra staten ikke vil dekke hele kvalifiseringsstønaden.

Økonomiske rammer

Tall i 1000 kr	R 2008	B 2009	2010	2011	2012	2013
Driftsutgifter	40.645	41.200	42.338	42.338	42.338	42.338
Driftsinntekter	4.536	2.670	3.170	3.170	3.170	3.170
Netto drift	36.109	38.530	39.168	39.168	39.168	39.168

Utgifter til økonomisk sosialhjelp er holdt på tilnærmet samme nivå (prisjustert) som i de senere år. På samme måte som tidligere forutsettes at eventuelle besparelser ved sosialhjelp settes av til fond (buffer) for å møte fremtidige økte utgifter på området.

4.3 Rustjenesten

Ansvarsområdet omfatter rusmiddelarbeid, rus- og psykiatriteam, uteteam for ungdom og Vallerud bosenter.

Ansvarsområde har til disposisjon 15,5 årsverk i 2009.

Hovedmål

- Videreutvikle rutiner slik at flest mulig av brukerne får riktig oppfølging til riktig tid.
- Opprette individuelle planer (IP) og videreutvikle tjenestens arbeid med sikte på brukermedvirkning.
- Videreutvikle og oppgradere arbeidet med gravide rusmiddelavhengige.
- Etablere et godt fagmiljø med riktig kompetanse til å møte sammensatt rusmiddelproblematikk.
- Øke kompetansen innen psykisk helsevern.
- Videreutvikle samarbeidet med andre aktører.

Utfordringer og rammebetingelser

Tjenesten vil i 2010 fortsette å fokusere på interne rutiner. Høsten 2008 ble det innført elektronisk fagprogram for å sikre forskriftsmessig behandling og lagring av data. For å øke rettssikkerheten og sikre brukernes klagerett etter sosialtjenesteloven, har tjenesten som mål at alle brukere skal ha vedtak på de tiltak de blir tildelt.

Uteteamet består av to årsverk og er et tilbud til risikoutsatte barn og unge. Teamet samarbeider med fritidsklubbene, skolene, politiet, barneverntjenesten, samt ulike frivillige organisasjoner. Oppfølgingen skjer både individuelt og generelt.

Vallerud bosenter har 5 årsverk i 2010. Bemanningen ble styrket med 0,5 årsverk i 2007 for å kunne fungere som et midlertidig botreningstilbud for rusmiddelavhengige. Omdisponering av ledige lønnsmidler har i tillegg gjort det mulig å opprette stilling som leder i 100 %.

Målgruppen ved Vallerud bosenter er bostedløse rusmiddelavhengige som krever mye oppfølging. Bosenterets mål er at beboerne skal kunne etablere seg i det ordinære boligmarkedet. Belegget på Vallerud bosenter varierer over tid. Hovedårsaken er at klientene har lav boevne og krever mye oppfølging. Alle 8 leiligheter er belagt.

Kommunen har 4-5 brukere med tung rusproblematikk og psykiske funksjonshemminger. Dette er personer som ikke kan bo i en ordinær bolig og som i tillegg er utestengt fra samtlige hospitser pga manglende boevne. I dag har kommunen ingen tilbud til disse personene. Det er behov for ytterligere bemanningsøkning for å kunne ta imot og drive adekvat botrening også for disse. Dette er også påpekt av Fylkesmannen i tilsynsrapport våren 2009. Dette er det ikke mulig å få til innenfor budsjettrammen. Det vises til tilleggsforslag.

Økonomiske rammer

Tall i 1000 kr	R 2008	B 2009	2010	2011	2012	2013
Driftsutgifter	9.645	9.505	9.791	11.791	11.791	11.791
Driftsinntekter	2.263	2.000	2.030	2.030	2.030	2.030
Netto drift	7.382	7.505	7.761	9.761	9.761	9.761

Fra 2011 er rammen økt som følge av økt bemanning ved Vallerud bosenter.

4.4 Barnevernkontoret

Ansvarsområdet omfatter barneverntjenesten og barne- og ungdomstiltak.

Ansvarsområde har til disposisjon 21 årsverk i 2009.

Hovedmål

- Forebygge og raskt sette inn hjelpetiltak for barn og unge som har problemer av ulike slag.
- Økt bruk av alternative tiltak for å hindre omsorgsovertakelse i størst mulig grad.
- Utarbeide rutiner i hht endringer i barnevernloven.
- Opprettholde kontinuitet i bemanningen og videreutvikle de ansattes kompetanse.

Utfordringer og rammebetingelser

Barnevernets hovedutfordring er å finne tilstrekkelige og tilfredsstillende tiltak for barn og unge slik at antall plasseringer utenfor hjemmet reduseres. Gjennom ulike tiltak kan kontoret gi alternativ hjelp slik at barn og unge kan fortsette å bo hos sine foreldre/familier.

I juni 2009 ble barnevernloven endret. Endringen innebærer at barnevernet fra 2009 skal være oppsøkende i tidligere barnevernsaker hvor 18-åringer har takket nei til tiltak. Disse skal oppsøkes ved fylte 19 år. Det samme gjelder familier som takker nei til barneverntiltak. Disse skal oppsøkes hver 6. måned med tanke på eventuelle tiltak. Dersom 18-åringer skal ut av barnevernet, må barnevernet begrunne hvorfor tiltakene ikke blir videreført. Det skal lages Individuell Plan for barn hvor dette er aktuelt, og det påregnes økning i antall brukere av barneverntjenesten. Totalt vil dette medføre betydelig ekstraarbeid.

I hht kommunestyrets vedtak vil det i oktober og desember 2009 bli etablert to boliger for enslige mindreårige flyktninger. Boligene vil ha sitt første hele driftsår i 2010. Hver bolig vil huse fire enslige mindreårige flyktninger og vil ha i alt 9 stillinger i turnus. I tillegg vil det være stilling for prosjektleder, fagkonsulent, sekretær og leksehjelp. Disse vil ha kontor i Panasonic-bygget, og driften vil bli administrert herfra. Alle kostnader i forbindelse med etableringen forutsettes dekket i 2009, slik

at budsjettet 2010 inneholder kun rene driftsutgifter. Tiltaket vil sortere under barnevernleder. Det er forutsatt at alle utgifter knyttet til tiltaket dekkes av tilskudd fra staten (IMDI/Bufetat). Alle tilskudd inntektsføres derfor på ansvarsområdet.

Økonomiske rammer

Tall i 1000 kr	R 2008	B 2009	2010	2011	2012	2013
Driftsutgifter	28.296	28.497	43.430	43.430	43.430	43.430
Driftsinntekter	2.301	1.552	14.918	14.918	14.918	14.918
Netto drift	25.995	26.945	28.512	28.512	28.512	28.512

Fra 2010 er tatt med økte utgifter knyttet til økt kommunal egenandel og 1 ny stilling. Fra 2010 overføres videre 160.000 kr til skole- og oppveksttjenesten til delfinansiering av koordinatorstilling ved skole- og oppvekstsjefens kontor. Boliger for enslige mindreårige flyktninger er ført opp med både utgift og inntekt på 13,7 mill. kr årlig.

4.5 Flyktningkontoret

Ansvarsområdet omfatter flyktningkontoret og Rasta opplæringscenter, og er koordineringsinstans for alt inkluderings- og kvalifiseringsarbeid med flyktninger og innvandrere i kommunen.

Ansvarsområde har til disposisjon 17,8 årsverk i 2009. Dette inkl. 2 prosjektstillinger knyttet til prosjektet "kommunale praksisplasser".

Hovedmål

- Flyktningkontorets hovedmålsetting er identisk med formålet i lov om introduksjonsordning og norskopplæring for nyankomne innvandrere: *"Formålet med denne loven er å styrke nyankomne innvandreres mulighet for deltakelse i yrkes- og samfunnslivet, og deres økonomiske selvstendighet"*
- Videreutvikle introduksjonsordningen med fokus på ordningens innhold og kvalifiseringstilbudet generelt
- Utvikle metoder for yrkesveiledning og -deltakelse rettet mot deltakere i introduksjonsprogram, heldagsprogram og det kommunale praksisplassprosjektet
- Fremme integreringen og bedre likestillingen og deltakelsen i alle deler av lokalsamfunnet

Utfordringer og rammebetingelser

Hovedarbeidsoppgavene er bosetting av flyktninger etter avtale med Integrerings- og Mangfoldsdirektoratet (IMDI), veiledning og oppfølging knyttet til bolig, helse, økonomi, utdanning og inkludering, i tillegg til språk- og samfunnsopplæring, samt kvalifisering for arbeidslivet etter "lov om introduksjonsordning og norskopplæring for nyankomne innvandrere".

Flyktningkontoret fikk i 2008 kr 385.000 og i 2009 1,1 mill. kr fra IMDI for å videreføre "Ny sjanse" til prosjektet Kommunale tiltaksplasser. Hovedmålsettingen er å etablere 40 kommunale praksisplasser for flyktninger og innvandrere i kommunen. Flyktningkontoret ønsker å videreføre, alternativt utvide prosjektet og vil søke IMDI om midler også i 2010. For 2010 er utgifter og inntekter tatt med under ansvarsområde 45100 med i alt 1,8 mill. kr.

Da prosjektet "Kommunale praksisplasser" utløser individstønad fra NAV på de fleste av prosjektets deltakere er denne stønadsoverføringen fra statlig hold med på å redusere de totale sosialhjelpsutbetalingen fra kommunen ved at de fleste av prosjektets deltakere enten bare får økonomisk supplering i tillegg til individstønad fra NAV, eller blir helt økonomisk selvstendig som et resultat av deltakelse i prosjektet.

Rasta opplæringscenter gir opplæring i norsk og samfunnskunnskap til flyktninger og innvandrere i tillegg til et heldags og helårs tilbud til flyktninger og innvandrere som har rett eller plikt til det. Ved siden av klasseromsbasert opplæring, er en vesentlig del av opplæringen databasert gjennom bruk av pedagogiske programmer. I tillegg til generell norskopplæring vil senteret spesielt arbeide med tilbud til de flyktningene og innvandrene som kommer til Lørenskog med liten eller ingen skolegang fra

hjemlandet. Målet er integrering i samfunns- og arbeidslivet. Senteret vil videre legge til rette for at flere kan fullføre norskopplæringen selv om de får arbeid og ofte velger å gå over i dette.

Senteret har i dag trange og små lokaler og lærere og elever har uhensiktsmessige arbeidsvilkår. Lærerne mangler arbeidsplasser og det er generelt dårlig plass for en tilfredsstillende undervisning. Senteret vil bli utvidet og det skal inngås intensjonsavtale om å øke leiearealet, men dette kan muligens ikke skje før fra 2011 ettersom det nå foreligger planer om en større utvidelse av senteret enn opprinnelig forutsatt.

Økonomiske rammer

Tall i 1000 kr	R 2008	B 2009	2010	2011	2012	2013
Driftsutgifter	15.716	16.410	19.850	18.242	16.771	16.709
Driftsinntekter	12.110	6.140	8.374	8.374	8.374	8.374
Netto drift	3.606	10.270	11.476	9.868	8.397	8.335

Tekniske justeringer knyttet til flyktninger er ført ved dette ansvarsområdet. Ved detaljering av budsjettet for de enkelte år skal dette fordeles blant annet til økonomisk sosialhjelp flyktninger (ansvar 4.2) og utbetaling av introduksjonsstønad.

4.7 Interkommunale samarbeidstiltak

Ansvarsområdet omfatter Tolketjenesten og Barnevernvakten som er underlagt enheten som ordinære avdelinger. Utgifter og inntekter skal gå i balanse uten å påvirke enhetens nettoramme.

Ansvarsområde har til disposisjon 11,4 årsverk i 2009.

Hovedmål

- Levere kvalitativt gode tjenester til og i tett dialog med samarbeidskommunene innen vedtatte økonomiske rammer

Tolketjenesten

- Formidle kvalitetssikre tolke- og oversettertjenester til samarbeidende kommuner
- Kontinuerlig rekruttere, teste og lære opp tolkekandidater
- Kontinuerlig arbeide for å effektivisere tjenesten

Barnevernvakten

- Prioritere arbeid med familievoldsaker/husbråk i kommunene og forebygge problemer
- Bidra til at barneverntjenesten kommer tidlig inn i sakene
- Ivareta og utvikle samarbeidet med samarbeidspartnere og forebygge problemer

Utfordringer og rammebetingelser

Tolketjenesten selger tjenester til Rælingen, Skedsmo og Lørenskog kommune, samt offentlige etater. I tillegg utføres også en del oversetterarbeid (oversettelser av vitnesbyrd, legeattester, offentlige dokumenter). Lørenskogs utgifter dekkes over flyktningkontorets budsjett.

Å sikre en forsvarlig tolket kommunikasjon er en felles utfordring for tolketjenesten og de kommunale brukerne. Det er derfor viktig at bestillere av tolkeoppdrag blir oppmerksomme på nødvendigheten av å vise fleksibilitet og samarbeid når det gjelder tidspunktet for oppdrag. For å redusere utgifter vil tolketjenesten slå sammen oppdrag og tilby telefontolkning der dette er mulig. Innsparingstiltakene vil imidlertid kun lykkes dersom brukere av tolketjenester bidrar til å gjennomføre tiltakene. Sammen med et større inntak av flyktninger, har økt bevissthet på nødvendigheten av eksakte og tilstrekkelige opplysninger, gjort at det de siste årene har vært en sterk økning i etterspørselen etter tolketjenester. Som den største brukeren av tjenestene vil flyktningkontoret gjennomføre et forsøk hvor kontoret vurderer i hvilken grad samordning og bedre tilrettelegging for brukerne kan redusere kostnadene.

Barnevernvakten dekker akutt Kriseberedskap for 11 samarbeidskommuner på Romerike med faste åpningstider utenom ordinær kontortid, dvs. deler av kveld/natt på ukedager og helger/høytider. Driften av Barnevernvakten er basert på en avtale mellom Lørenskog kommune som eier og

samarbeidskommunene. Finansieringen skjer gjennom et forholdsmessig tilskudd beregnet ut fra innbyggertallet i samarbeidskommunene.

Arbeid med familievold og/eller barn som lever med vold i familien vil fortsatt være det prioriterte området slik det har vært i flere år. Det tverrfaglige samarbeidsnettverk fortsetter arbeidet for å få etablert et behandlingstiltak for voldsutøvere på Romerike og med opplæring/kurs/informasjon til andre faggrupper.

Økonomiske rammer

<i>Tall i 1000 kr</i>	R 2008	B 2009	2010	2011	2012	2013
Driftsutgifter	9.900	9.788	11.351	11.351	11.351	11.351
Driftsinntekter	9.882	9.788	11.351	11.351	11.351	11.351
Netto drift	18	0	0	0	0	0

Det anslås et bruttobudsjett for Tolketjenesten på vel 7,4 mill. kr og for Barnevernvakten på 4 mill. kr årlig fra 2010.

4.2.5 PLEIE- OG OMSORGSTJENESTEN (POT)

Ansvarsområde: Enheten har ansvar for tjenester og tiltak til innbyggere som har behov for sykepleie, praktisk og personlig bistand og opplæring i dagliglivets gjøremål. Tjenesten omfatter pleie- og omsorgssjefens kontor, Lørenskog sykehjem, Rolvsrudhjemmet, hjemmetjenester inkl. Dovre bolig- og servicesenter, bo- og omsorgstjenester, samt mottaks- og utredningskontoret.

Enhetens overordnede mål er:

- å gi et helhetlig og fleksibelt pleie- og omsorgstilbud, som kan gi brukere med ulike behov, og i alle aldre, opplevelse av trygghet, god omsorg og pleie.
- å sette sammen et pleie- og omsorgstilbud på grunnlag av de ressursene og den funksjonsdyktigheten som den enkelte fremdeles har, slik at integritet, selvstendighet og livskvalitet opprettholdes.
- å stimulere den enkeltes mulighet til å ta ansvar for egen helse og livssituasjon.

Utfordringer:

Pleie- og omsorgstjenesten i Lørenskog kommune opplever stor økning i etterspørselen etter tjenester. Både en voksende eldrebefolkning, flere utviklingshemmede med behov for bo- og bistandsbehov, flere mennesker med psykiske helseproblemer og en stadig større forventning til tjenesteomfang og tjenestespekter, stiller pleie- og omsorgstjenesten overfor betydelige utfordringer. Samtidig øker statlige og eksterne samarbeidspartners krav til kommunen. Det er grunn til å tro at endringen knyttet til samhandlingsreformen vil forsterke dette presset ytterligere. Samlet sett betyr dette at pleie- og omsorgstjenesten både må styrkes, men samtidig foreta strenge prioriteringer for å kunne dekke de viktigste pleie- og omsorgsbehov hos pasienter og brukere.

Veksten i eldrebefolkningen er betydelig i planperioden, og forsterkes ytterligere i de neste 15-20 årene. I planarbeidet vil det derfor være nødvendig å ha et noe lengre tidsperspektiv på tiltakene enn planperiodens fire år. Spesielt gjelder dette utbygging av tilbudet til eldre som trenger heldøgns pleie og omsorg.

Behovsveksten medfører store rekrutteringsmessige utfordringer for pleie- og omsorgstjenesten. Personell med høgskoleutdanning som sykepleiere og vernepleiere, helsefagarbeidere vil pleie- og omsorgstjenesten måtte konkurrere om sammen med andre kommuner og spesialisthelsetjenesten. Uten en offensiv rekrutteringspolitikk hvor det legges vekt på god ledelse, fag- og kompetanseutvikling og tilfredsstillende lønnsvilkår, vil det være svært vanskelig å håndtere turn-over og nyrekruttering.

I 2009 brukes ca 50 mill. kr til ressurskrevende brukere. Dette er relativt få brukere, men de har bruk for omfattende, døgkontinuerlige tjenester. For flere av disse gjelder at tjenestene må kjøpes, enten fra en annen kommune eller fra private firma. Ressurskrevende brukere medfører en betydelig finansiell utfordring for pleie- og omsorgstjenesten, og bidrar til at øvrige tjenester ikke kan økes i det omfang som er ønskelig ut fra den samlede behovsutvikling i befolkningen.

Mennesker med omfattende psykiske helseplager har etter hvert blitt en betydelig del av pleie- og omsorgstjenestens brukerportefølje. Dette gjelder spesielt i hjemmetjenesten. I tillegg til en økt andel brukere med psykiske helseplager, har et økende antall omfattende og komplisert hjelpebehov. En del av disse er eldre som har hatt langvarige psykiske lidelser, og som trenger tilpasset oppfølging i tilrettelagt institusjon eller omsorgsbolig. De organisatoriske og ressursmessige utfordringer knyttet til dette fagfeltet er betydelige.

Enheten er delt i 6 ansvarsområder, og det er i budsjett 2009 budsjettert med til sammen 420 årsverk i enheten.

Tall i løpende priser (Sum per ansvarsområde i 2010 er veiledende.)

Nøkkeltall for enheten og de enkelte ansvarsområder :		Forslag 2010	Budsjett 2009	Regnskap 2008
5. Pleie- og omsorgstjenesten	Utgift	366.470.000	336.253.000	311.524.099
	Inntekt	81.348.000	77.102.000	69.862.662
	Netto	285.122.000	259.151.000	241.661.437
5.1 Pleie- og omsorgssjefens kontor	Utgift	10.302.000	8.208.000	8.989.378
	Inntekt	0	0	1.238.951
	Netto	10.302.000	8.208.000	7.750.427
5.2 Lørenskog sykehjem	Utgift	105.043.000	102.968.000	101.268.834
	Inntekt	22.434.000	21.930.000	21.796.052
	Netto	82.609.000	81.038.000	79.472.782
5.3 Rolvsrudhjemmet	Utgift	48.995.000	47.982.000	48.330.558
	Inntekt	9.687.000	9.589.000	10.820.330
	Netto	39.308.000	38.393.000	37.510.220
5.4 Hjemmetjenesten	Utgift	71.910.000	70.059.000	52.635.293
	Inntekt	24.547.000	23.288.000	13.445.053
	Netto	47.363.000	46.771.000	39.190.240
5.5 Bo- og omsorgstjenesten	Utgift	85.682.000	71.748.000	65.999.712
	Inntekt	1.980.000	1.495.000	2.622.584
	Netto	83.702.000	70.253.000	63.377.128
5.6 Mottaks- og utredningskontoret	Utgift	44.538.000	35.288.000	34.300.324
	Inntekt	22.700.000	20.800.000	19.939.684
	Netto	21.838.000	14.488.000	14.360.640

Oversikten omfatter alle driftsutgifter og -inntekter, dvs. inkl. kalkulatoriske avskrivninger og finansutgifter og -inntekter.

Økonomisk situasjon per 1. halvår 2009.

Etter 1. halvår har enheten et merforbruk i forhold til periodisert budsjett på 5 mill. kr. Merforbruket er hovedsakelig ved institusjonstjenesten (Lørenskog sykehjem og Rolvsrudhjemmet). Pleie- og omsorgssjefen varsler også at det sannsynligvis vil komme ytterligere ressurskrevende brukere med omfattende tjenester i løpet av 2009. I utgangspunktet vil deler av de merkostnader dette medfører, dekkes gjennom kompensasjonsordningen for ressurskrevende tjenester. Det vil likevel være vanskelig å unngå merforbruk på dette området. Pleie- og omsorgssjefen anslår et merforbruk på årsbasis på 5 mill. kr. I dette anslaget er det lagt til grunn at merforbruket i institusjonstjenestene kan bli redusert med 2 mill kr til 3 mill kr samlet. Dette vil forutsette at økningen i merforbruket ved institusjonene stopper opp, og at deler av det akkumulerte merforbruket per 1. halvår kan dekkes inn i 2. halvår. Prognosen forutsetter videre at merforbruk i mottaks- og utredningskontoret på grunn av nye ressurskrevende brukere ikke blir større enn ca 3 mill kr, samt at det oppnås en innsparing i hjemmetjenesten på 1 mill kr.

Det anslås et merforbruk på årsbasis på 5 mill. kr.

I løpet av høsten synes merforbruket å være brakt bedre under kontroll. Imidlertid medfører endret toppfinansiering av ressurskrevende tjenester som foreslått i forslag til statsbudsjett reduserte inntekter med 1,5 mill. kr i 2009. Selv med disse reduserte inntekter anslår pleie- og omsorgssjefen per utgangen av september et merforbruk på årsbasis på 4,5 mill. kr.

Utvalgte kostratall 2008.

	Lørenskog	Skedsmo	Oppegård	Rælingen	Akershus	Gruppe 13	Landet
Driftsutg pr mottaker pleie-/omsorgstjen	277.897	283.925	278.033	309.357	281.071	303.565	298.283
Lønnsutg. pr komm årsv. pleie/ omsorg	551.889	525.765	628.294	523.660	545.306	543.502	537.698
Driftsutg pr mottaker av kjerne tjenester hjemmeboende	126.874	148.648	161.823	154.274	152.429	179.404	174.479
Netto driftsutgifter pr institusjonsplass	640.167	713.795	820.757	685.968	657.645	692.322	662.262
Plasser i institusjon i %t av innb over 80 år	22,0	18,2	16,1	21,0	19,4	16,8	18,0

Rådmannens forslag til nettorammer 2010-2013:

(Det vises til tabell på neste side.)

Endringer i nettorammen:

Konsekvensjustert budsjett:

For fullstendig oversikt over hva som er medtatt i konsekvensjustert budsjett vises til vedleggshefte. Det viktigste som er medtatt under endrede budsjettforutsetninger er: videreføring av rammeøkning på 5 mill. kr i budsjett 2009, helårsvirkning av Bårilskogen omsorgsboliger (sydfløyen – innflytting høsten 2009) og ytterligere kjøp av plasser utenfor kommunen. Tekniske justeringer gjelder hovedsakelig merutgifter som følge av årets lønnsoppgjør. Under forskrift- og oppgaveendringer er medtatt reduserte inntekter som følge av endring av toppfinansieringsordningen for ressurskrevende tjenester.

Forslag 2010 – 2013:

- Under driftskonsekvenser av investeringer m.m. er ført opp er ført opp økte FDV-utgifter knyttet til full drift av Bårilskogen omsorgsboliger (nordfløyen) og nye sykehjemsplasser som følge av ombygging ved Rolvsrudhjemmet. Disse utgifter er deretter trukket ut av rammen og overført bygg- og eiendomstjenesten. Økte driftsutgifter for enheten knyttet til Bårilskogen og sykehjemsplasser ved Rolvsrudhjemmet er ført opp under nye tiltak. Økte renter og avdrag gjelder hovedsakelig etablering av smitterom ved Lørenskog sykehjem, utskifting av biler og senger samt ombygging til sykehjemsplasser ved Rolvsrudhjemmet. Disse er deretter trukket ut av rammen.
- Det foreslås ingen endringer knyttet til nye vedtak i kommunestyre og formannskap.
- Innsparinger/rammereduksjoner på til sammen 900.000 kr er ført opp i samsvar med enhetens lavest prioriterte tiltak/virksomheter:
 - Det foreslås full brukerbetaling for trygghetsalarmer.
 - Stilling som aktivitør ved Dovre bolig- og servicesenter inndras.
 - Ordningen med matombringning til hjemmeboende, hovedsakelig eldre, avvikles eller full brukerbetaling innføres.
- I løpet av 2009 vil det bli gjort avtaler for til sammen 3 nye ressurskrevende brukere. Netto merutgift som følge av disse er beregnet til 4,1 mill. kr årlig.
- Som en oppfølging av Samhandlingsreformen innføres Norsk Helsennett som innebærer at sykehus, lege og kommune har elektronisk tilgang til et "felles" nett.
- Bårilskogen omsorgsboliger (nordfløyen) vil gradvis kunne tas i bruk innen rammen i 2010. Dette ved frigjøring av midler til kjøp av avlastning utenfor kommunen til brukere som skal inn i Bårilskogen, frigjøring av omsorgslønn, bevilgning fra helse og sosialutvalget som er videreført fra 2008 og overflytting av ressurser fra Kløverveien – til sammen ca. 7 mill. kr. Fra 2011 må driften styrkes med 3 mill. kr i "friske" midler for å dekke helårsdrift.
- Utbygging av underetasjen ved Lørenskog sykehjem vil gi 12 nye sykehjemsplasser. Årlige brutto driftsutgifter anslås til ca. 10 mill. kr og egenbetaling anslås til 0,5 mill. kr. I budsjett 2009 er avsatt 4,2 mill. kr til kjøp av plasser utenfor kommunen. Ved at disse midler tilføres Lørenskog sykehjem kan driftstart skje høsten 2010. Helårsdrift tilsier tilføring av nye "friske" midler fra 2011 på 5,3 mill. kr.
- Drift nye sykehjemsplasser gjelder Rolvsrudhjemmet – ombygging/omgjøring av tidligere omsorgsboliger til sykehjemsplasser. Driftsutgifter er ført opp med 4 mill. kr i 2013. Helårskostnad er anslått til ca. 11 mill. kr. Det er forutsatt en gradvis opptrapping i bruken av de ombygde plassene.

Tall i 1.000 kr	Regnsk 2008	Budsj 2009	Rådmannens forslag			
			2010	2011	2012	2013
Regnskap/budsjett (2010-kr)	252.702	264.334	264.334	264.334	264.334	264.334
Endrede budsjettforutsetninger:			14.234	14.253	14.253	14.253
Tekniske justeringer:			1.604	1.604	1.604	1.604
Forskrift- og oppgaveendringer:			1.400	1.400	1.400	1.400
Konsekvensjustert budsjett			281.572	281.591	281.591	281.591
<u>Driftskonsekvenser av nye invest.:</u>						
Økte/reduerte driftsutgifter				387	387	689
Økte renter og avdrag			69	273	328	769
<u>Endringer vedtatt av k.st./f.sk.:</u>						
- ingen						
<u>Innsparinger/rammejusteringer:</u>						
Full brukerbet. trygghetsalarmer			-600	-600	-600	-600
Inndra still. aktivitet Dovre			-200	-200	-200	-200
Full brukerbet. matombr. hjemmeboende			-100	-100	-100	-100
<u>Nye tiltak m.m.:</u>						
Ressurskrevende tjenester			4.100	4.100	4.100	4.100
Samspillkommune Norsk helsenett			350	350	350	350
Drift Båriskogen - nordfløyen				3.000	3.000	3.000
Underetasje Lørenskog sykehjem				5.300	5.300	5.300
Drift nye sykehjemsplasser						4.000
Sum nettoramme			285.191	294.101	294.156	298.899
Hvorav overført til:						
Bygge- og eiendomstjenesten				-387	-387	-689
Renter og avdrag			-69	-273	-328	-769
Sum korrigert nettoramme			285.122	293.441	293.441	297.441

Enhetens forslag til tiltak utenfor dagens nettoramme – konsekvensjustert budsjett.

Enhetens 10 høyest prioriterte driftstiltak utenfor dagens nettoramme er:

Alle tall i 1.000 kr

		2010	2011	2012	2013
1	2 nye avd.lederstillinger – Rolvsrudhjemmet	1.150	1.150	1.150	1.150
2	Styrke bemanning – bogruppe demente	1.000	1.000	1.000	1.000
3	Forsterket tilbud demente	500	500	500	500
4	Samspillkommune Norsk Helsenett	350	350	350	350
5	Full drift Båriskogen (nordfløyen)		3.000	3.000	3.000
6	Øke natt-bemanning til 2006-nivå	1.400	1.400	1.400	1.400
7	Drift underetasje Lørenskog sykehjem		5.300	5.300	5.300
8	Økte utgifter AFP	600	600	600	600
9	Omgjøre hjelpepleierstillinger til sykepleiestillinger	175	350	500	700
10	Psykisk helse – hejmmesykepleien	250	500	750	1.000
	SUM	5.425	14.150	14.550	15.000

Rådmannens kommentarer:

- Rådmannen slutter seg til forslag prioritert som nr. 4, 5 og 7. Videre er rammen økt med 4,1 mill. kr i forbindelse med 3 nye ressurskrevende brukere som det er gjort avtaler for i 2009.
- Videre er det fra 2013 avsatt midler til drift av nye sykehjemsplasser ved Rolvsrudhjemmet.
- Når det gjelder de øvrige forslag har rådmannen ikke funnet plass for disse. Det vises i denne sammenheng til den store økning i enhetens ramme som ligger inne i konsekvensjustert budsjett i perioden.

Rådmannens forslag til rammer for perioden gjør pleie- og omsorgstjenesten til en budsjettvinner. I perioden foreslås rammeøkning på vel 15 mill. kr knyttet til full drift av Bårlikogen omsorgsboliger, til sammen 7,4 mill. kr til drift av nye sykehjemsplasser ved Lørenskog sykehjem og 4 mill. kr til nye sykehjemsplasser ved Rolvsrudhjemmet. I rammen er også lagt inn økte utgifter/reduerte inntekter knyttet til ressurskrevende brukere med 5,5 mill. kr. Selv med denne styrkingen av rammen til ressurskrevende tjenester, ligger det ikke inne reserver til eventuelle nye brukere i løpet av perioden. Fra 2010 foreslås full brukerbetaling for trygghetsalarmer og at ordningen med matombringning til hjemmeboende avvikles eller at full brukerbetaling innføres.

Kommentarer til de enkelte ansvarsområder

5.1 Pleie- og omsorgssjefens kontor.

Ansvarsområdet omfatter pleie- og omsorgssjefens kontor, og har til disposisjon 7,8 årsverk i 2009.

Hovedmål

- Pleie- og omsorgstjenesten er ledet i tråd med vedtatt budsjett, virksomhetsplan og øvrige planer for enheten.
- Økonomirutiner er forbedret
- Fag- og kvalitetsutviklingsarbeidet er reorganisert og styrket
- Det er etablert strategier for forbedret rekruttering av fagpersonell
- Det er utarbeidet planer for og iverksatt samhandling innenfor IKT-området
- Kompetanseutvikling og opplæring er gjennomført i tråd med vedtatt opplæringsplan

Utfordringer og rammebetingelser

Den økende antall eldre i Lørenskog vil måtte stå sentralt i arbeidet ved pleie- og omsorgssjefens kontor i 2010. Gjeldende pleie- og omsorgsplan ble utarbeidet i 2004, og vedtatt av helse- og sosialutvalget i februar 2005. Planen har et 10-årsperspektiv. Det tas sikte på å ferdigstille en ny pleie- og omsorgsplan våren 2010. Planen vil være basert på de strategier som helse- og sosialutvalget har vedtatt og de føringer som ligger i "Omsorgsplan 2015".

Mer tjenester medfører behov for mer personell. Pleie- og omsorgssjefen ser det derfor som svært viktig å utarbeide og iverksette ulike rekrutteringsstrategier som skal bidra til at Lørenskog kommune er konkurransedyktig i et marked med større etterspørsel enn tilbud av personell.

Det er en viktig målsetting å sikre tilfredsstillende kvalitet på tjenestene. I 2010 vil arbeidet med fag- og kvalitetsutvikling bli reorganisert og styrket med særlig fokus på kunnskapsbasert praksis.

IKT er i økende grad et hjelpemiddel i tjenesteproduksjonen. Spesielt gjelder det dokumentasjon av all tjenesteyting. I 2010 forutsettes implementering av elektronisk samhandling mellom fastlegene, Akershus universitetssykehus og pleie- og omsorgstjenesten.

God økonomistyring er en forutsetning for en bærekraftig utvikling i pleie- og omsorgstjenesten og i kommunen for øvrig. Pleie- og omsorgssjefen vil i 2010 legge stor vekt på å gjennomgå driften med sikte på omprioritere ressursene slik at kjernetjenester kan videreføres eller styrkes.

Økonomiske rammer

Tall i 1000 kr	R 2008	B 2009	2010	2011	2012	2013
Driftsutgifter	8.989	8.458	10.302	10.321	10.321	10.321
Driftsinntekter	1.239	0	0	0	0	0
Netto drift	7.750	8.458	10.302	10.321	10.321	10.321

Beløp i 2010-2013 er ført opp i faste 2010-priser.

Korrigeringer knyttet til lønnsvekst, innkjøpsordning og IKT er lagt til dette ansvarsområde.

5.2 Lørenskog sykehjem.

Lørenskog sykehjem, Undervisningssykehjemmet i Akershus, består av 6 sykehjemsavdelinger med til sammen 142 plasser i enerom. Sykehjemmet har 2 dagsentra, eget vaskeri og kjøkken. I 2010 vil Lørenskog sykehjem bli utvidet med 12 senger.

Ansvarsområde har til disposisjon 150,8 årsverk i 2009.

Hovedmål

- Pasientene skal ha et godt faglig, sosialt og kulturelt tilbud
- Undervisningssykehusets planer og prosjekter er gjennomført som planlagt
- Det er etablert et godt læringsmiljø for studenter, lærlinger, elever og ansatte
- Samarbeidet med eksterne samarbeidspartnere utvikles i tråd med avtaler og planer
- Legetjenesten er styrket

Utfordringer og rammebetingelser

Lørenskog sykehjem fikk i september 2006 status som undervisningssykehjem. Dette bidrar til sterkere fokus på fagutvikling. Undervisningssykehjem skal også bidra til økt anseelse for pleie- og omsorgsarbeid i sykehjem. Undervisningssykehjemmet har en omfattende oppgaveportefølje, bl.a. ansvar for kunnskapsdeling med 52 sykehjem i Akershus.

Lørenskog sykehjem har de siste årene hatt et økende antall utagerende pasienter på skjermet demensavdeling. Dette krever betydelige faglige og personellmessige ressurser. Det er derfor satt i gang et omfattende opplæringsprogram for ansatte slik at de kan håndtere pasienter med demens på en god og forsvarlig måte.

Utbyggingen av sykehjemmet vil medføre praktiske og faglige utfordringer. Det legges vekt på å sikre at pasientene ikke blir unødig berørt av støy og uro.

Økonomiske rammer

Tall i 1000 kr	R 2008	B 2009	2010	2011	2012	2013
Driftsutgifter	101.269	102.968	105.043	110.709	110.709	110.709
Driftsinntekter	21.796	21.930	22.434	22.800	22.800	22.800
Netto drift	79.473	81.038	82.609	87.909	87.909	87.909

Fr 2011 er lagt inn økte utgifter til drift av nye sykehjemsplasser i underetasjen.

5.2 Rolvsrudhjemmet.

Rolvsrudhjemmet består av 2 avdelinger, fordelt på 4 boenheter på hver avdeling. Hver avdeling har 3 vanlige somatiske enheter og en spesialenhet. Det bor 7 til 9 beboere på hver enhet. Avd. A har en skjermet enhet med 8 plasser og avd. B har en rehabiliteringsenhet med 7 plasser. Rehabiliteringsenheten er også et tilbud til noe yngre pasienter. Denne enheten har ekstra fysioterapi og ergoterapi ressurser fra helsetjenesten.

Ansvarsområde har til disposisjon 70,8 årsverk i 2009.

Hovedmål

- Pasientene har et tilfredsstillende faglig, sosialt og kulturelt tilbud
- Det er etablert faglige utviklingsprosjekter i samarbeid med Lørenskog sykehjem
- Rehabilitering skjer i tråd med vedtatte planer
- Legetjenesten er styrket

Utfordringer og rammebetingelser

Rolvsrudhjemmet vil i 2010 legge vekt på å konsolidere og forbedre rehabiliteringstilbudet. Dette vil

skje i nært samarbeid med helsetjenesten.

Rolvsrudhjemmet skal i 2010 styrke samarbeidet med Lørenskog sykehjem med sikte på å dra nytte av at Lørenskog sykehjem er undervisningssykehjem.

Demens-boenheten ved Rolvsrudhjemmet er ikke bemanningsmessig dimensjonert for pasientgruppen. Det er behov for å styrke bemanningen i 2010, enten med økte bevilgninger eller ved å flytte personell fra andre virksomheter.

Økonomiske rammer

Tall i 1000 kr	R 2008	B 2009	2010	2011	2012	2013
Driftsutgifter	48.331	47.982	48.995	48.995	48.995	53.308
Driftsinntekter	10.820	9.589	9.687	9.687	9.687	10.000
Netto drift	37.510	38.393	39.308	39.308	39.308	43.308

Fra 2013 er lagt inn økte driftsutgifter til nye sykehjemsplasser.

5.3 Hjemmetjenesten.

Hjemmetjenesten omfatter hjemmehjelp (praktisk og personlig bistand) og hjemmesykepleie, Rolvsrud omsorgsboliger, Dovre bolig- og servicesenter, bo- og omsorgstilbud i Rugdeveien A for mennesker med psykiske helseplager, samt bo- og omsorgstilbud for mennesker med psykiske helseplager i Sykehusveien 75 og spesialisert korttidsenhet på Nordbyhagen.

Ansvarsområde har til disposisjon 93,6 årsverk i 2009.

Hovedmål

- Brukerne har et tilfredsstillende faglig tilbud, og kan bo i eget hjem så lenge som mulig
- Utvikle tilbudet slik at sykehjemsinneleggelse kan unngås
- Tilbudet til mennesker med psykiske helseplager er endret og styrket i tråd med plan for psykisk helse
- Spesialisert korttidsenhet bidrar til å styrke den enkelte brukers mulighet til å fortsette å bo i eget hjem.

Utfordringer og rammebetingelser

Økt press på sykehjemsplassene, vil utfordre hjemmetjenesten evne til å håndtere brukere med omfattende behov. For å kunne gjøre dette, vil terskelen for å få hjelp heves. Dette betyr at flere med små hjelpebehov vil få avslag på tjenester.

For å bidra til større grad av mestring og egenomsorg, vil hjemmetjenesten i 2010 arbeide med å utvikle tilbudet til mennesker med psykiske helseplager. Det skal legges mer vekt på hjelpe den enkelte til å mestre dagliglivets gjøremål.

Brukerstyrt personlig assistent (BPA) er nå tatt inn som er lovpålagt tjeneste for kommunene. Dette betyr at kommunen skal ha et slikt tilbud, og vurdere det som et alternativ til tradisjonelle hjemme-tjenester. Pleie- og omsorgstjenesten opplever i økende grad at brukerne ønsker denne tjenesteformen, bl.a. fordi den gir større fleksibilitet og frihet til å forme tilbudet i tråd med egne behov og ønsker. Det er ikke rom for å styrke denne tjenesten i 2010.

Økonomiske rammer

Tall i 1000 kr	R 2008	B 2009	2010	2011	2012	2013
Driftsutgifter	52.635	70.059	71.910	71.910	71.910	71.910
Driftsinntekter	13.445	23.288	24.547	24.547	24.547	24.547
Netto drift	39.190	46.771	47.363	47.363	47.363	47.363

5.5 Bo- og omsorgstjenesten.

Bo- og omsorgstjenesten yter tjenester til mennesker med utviklingshemming og andre med liknende hjelpebehov som mennesker med psykiske lidelser, fysisk funksjonshemming og personer med ervervede skader. Ansvarsområde omfatter heldøgns bo- og omsorgstiltak i Kløverveien, Hagasvingen og Rugdeveien B, og Bårlikogen omsorgsboliger og avlastningssenter. I tillegg omfatter ansvarsområdet avdeling for habilitering og støttetiltak med blant annet ansvar for iverksetting av vedtak om omsorgslønn, støttekontakt og avlastning.

Ansvarsområde har til disposisjon 86,3 årsverk i 2009.

Hovedmål

- Brukerne har et forsvarlig bo- og omsorgstilbud med tilfredsstillende faglig og kulturelt tilbud
- Driften av Bårlikogen trappes opp i tråd med vedtatt budsjett og virksomhetsplan

Utfordringer og rammebetingelser

En del brukere med utviklingshemning bor ikke i kommunale bo- og omsorgstiltak, men hos foreldre, eller har kjøpt/leid egen leilighet. Erfaringsmessig vil disse etter hvert trenge omfattende tjenester fra kommunen, i form av praktisk bistand og opplæring/oppfølging i dagliglivets gjøremål.

Tilbudet om omsorgslønn er forutsatt redusert i 2010 fordi flere brukere av omsorgslønn er flyttet til Bårlikogen. For å fullfinansiere driften, er også noen omsorgslønn-midler flyttet med brukerne. Det er for øvrig ikke rom for å øke omsorgslønntilbudet i 2010.

I 2010 vil arbeidet med videre ibruktakelse av større deler av Bårlikogen omsorgsboliger og avlastningssenter være en sentral oppgave for bo- og omsorgstjenesten.

Økonomiske rammer

Tall i 1000 kr	R 2008	B 2009	2010	2011	2012	2013
Driftsutgifter	66.000	71.498	85.682	88.682	88.682	88.682
Driftsinntekter	2.623	1.495	1.980	1.980	1.980	1.980
Netto drift	63.377	70.003	83.702	86.702	86.702	86.702

Fra 2010 er det avsatt midler til helårsdrift av Bårlikogen omsorgsboliger (sydfløyen) og fra 2011 også midler til helårsdrift av nordfløyen.

5.6 Mottaks- og utredningskontoret.

Mottaks- og utredningskontoret er et forvaltningskontor for tildeling av tjenester i pleie- og omsorgstjenesten. Kontoret mottar alle henvendelser på søknader om tjenester, innehar vedtaksmyndighet på enkeltvedtak og har ansvar for klagebehandling på alle enkeltvedtak innenfor tjenesten.

Ansvarsområde har til disposisjon 10 årsverk i 2009.

Hovedmål

- Det tildeles forsvarlige pleie- og omsorgstjenester innenfor tildelte budsjettrammer
- Saksbehandlingen har tilfredsstillende kvalitet
- Tidsfrister for saks- og klagebehandling overholdes

Utfordringer og rammebetingelser

Mottaks- og utredningskontoret vil i 2010 stå overfor to sentrale utfordringer. For det første vil det være behov for en generell heving av terskelen for hjelp. Det er innenfor tilgjengelige rammer

nødvendig å prioritere brukere med de største behov. Dette betyr at flere søkere må påregne avslag.

Det er ikke rom for å tildele sysselsettingstilbud for utviklingshemmede i 2010.

Akershus universitetssykehus vil ha betydelig kapasitetsmessige og økonomiske utfordringer i 2010. Det må derfor påregnes økt press for å ta i mot utskrivningsklare pasienter. Mottaks- og utredningskontoret må derfor styrke sitt arbeid for å bedre pasientflyten mellom Akershus universitetssykehus og sykehjemmene.

Det er avsatt midler til videreføring av sysselsettingstilbudet ved Nitor. Det er ikke rom for nye brukere eller utvidelse av tilbudet til dagens brukere.

Økonomiske rammer

<i>Tall i 1000 kr</i>	R 2008	B 2009	2010	2011	2012	2013
Driftsutgifter	34.300	35.288	44.538	44.538	44.538	44.538
Driftsinntekter	19.940	20.800	22.700	22.700	22.700	22.700
Netto drift	14.361	14.488	21.838	21.838	21.838	21.838

Fra 2010 er lagt inn korrigeringer knyttet til nye ressurskrevende bruker og endring i toppfinansieringsordningen for ressurskrevende tjenester. Det ligger ikke inne reserver til eventuelle nye brukere i løpet av perioden.

4.2.6 KULTURTJENESTEN (KTJ)

Ansvarsområde: Bibliotek, kultursenter, samfunnshus, kunst- og kulturformidling, kino, frivilligsentral, fritidsklubber, aktivitetshus, ungdoms- og motorsenter, ferieklubb, ungdommens kulturmønstring, fritidstilbud for funksjonshemmede, velferdstiltak for eldre, kulturvern, kunstnerisk utsmykking, Den kulturelle skolesekken, Den kulturelle spaserstokken, kulturpris, kulturstipend, forvaltning av "gratisprinsippet", diverse tilskuddsordninger, folkebad, anlegg og områder for idrett og friluftsliv, andre idretts- og friluftsmål, støtte til Den norske kirke og andre livssynssamfunn, kirkegård og krematorium.

Enhetens overordnede mål er:

Kultur gir økt livskvalitet.

Lørenskog kommune vil derfor arbeide for å utvikle et samfunn hvor innbyggerne trives og kan utvikle sine evner og anlegg i et rikt og trygt miljø.

Utfordringer:

Kulturtjenesten står overfor store utfordringer kommende år. Av sentrale utfordringer nevnes:

- Lørenskog hus. Medvirke i planleggingen av Lørenskog hus og Lørenskog sentrum. Organisere brukermedvirkningen på en slik måte at kulturtjenesten og organisasjonslivet får påvirket "byggeriet" til befolkningens og kulturlivets beste. Sørge for at flyttingen av kulturtjenestens virksomhet blir planlagt og gjennomført i nært samarbeid med kulturtjenestens ansatte, - og til minst mulig ulempe for publikum og brukere. Gjennomføre etablerings- og driftsplanen for Lørenskog hus og planens ambisjonsnivå for etablering, drift og kulturprogram.
- Lørenskog kino. Konkurransen om kinopublikummet i Oslo-området er hard. Lørenskog kinos fortrinn må "blankpusses" og vises frem, samtidig som det må arbeides aktivt og kreativt for å styrke kinoens posisjon. En må imidlertid regne med at kinobesøket fortsatt blir en del lavere enn i toppårene 2003 og 2004, inntil nytt kinosenter åpnes i Lørenskog hus i 2011.
- Ungdomstiltak. Flere av kulturtjenestens ungdomstiltak sliter med dårlige fysiske rammer for virksomheten. Det er en utfordring å finne alternative lokalløsninger, samt å rehabilitere lokalene slik at ungdomstiltakene får lokaler av tilfredsstillende kvalitet. Parallelt med dette må det arbeides med å tilrettelegge for andre, etterspurte aktivitetstilbud for barn og ungdom. Det gjennomføres i 2009 en omfattende ungdomsundersøkelse i Lørenskog. Denne vil kunne danne grunnlag for videre utvikling av aktiviteter og tilbud innen ungdoms- og fritidssektoren.
- Kulturelt mangfold. Lørenskog kommune har en relativt stor ikke-vestlig innvandrerbefolkning. Det er viktig at kulturlivet reflekterer kommunens befolkningssammensetning og at det legges til rette for dialog og samvirke med kulturell utveksling og berikelse av lokal-samfunnet som resultat.

Enheten er delt i 8 ansvarsområder og det er i budsjett 2009 budsjettert med til sammen 47,8 årsverk i enheten.

Tall i løpende priser (Sum per ansvarsområde i 2010 er veiledende.)

Nøkkeltall for enheten og de enkelte ansvarsområder :

		Forslag 2010	Budsjett 2009	Regnskap 2008
6. Kulturtjenesten	Utgift	49.760.000	47.709.000	53.382.710
	Inntekt	10.966.000	11.202.000	12.961.549
	Netto	38.794.000	36.507.000	40.421.161
6.1 Kultursjefens kontor/ fellesutgifter	Utgift	4.010.000	3.550.000	8.115.728
	Inntekt	20.000	20.000	988.044
	Netto	3.990.000	3.530.000	7.127.684
6.2 Bibliotek	Utgift	6.621.000	6.562.000	6.383.578
	Inntekt	261.000	215.000	303.400
	Netto	6.360.000	6.347.000	6.080.178
6.3 Kulturhus	Utgift	3.482.000	2.205.000	2.534.964
	Inntekt	929.000	937.000	1.159.789
	Netto	2.553.000	1.268.000	1.375.175
6.4 Ungdom/fritid	Utgift	6.959.000	7.319.000	7.016.284
	Inntekt	1.284.000	1.239.000	1.354.290
	Netto	5.675.000	6.080.000	5.661.994
6.5 Allmenn kultur	Utgift	4.336.000	4.270.000	6.468.311
	Inntekt	876.000	1.218.000	1.972.837
	Netto	3.460.000	3.052.000	4.495.474
6.6 Idrett/friluftsliv	Utgift	8.842.000	8.538.000	7.404.693
	Inntekt	2.140.000	2.160.000	2.156.597
	Netto	6.702.000	6.378.000	5.248.096
6.7 Livssyn	Utgift	10.494.000	10.288.000	10.772.888
	Inntekt	0	0	900.000
	Netto	10.494.000	10.288.000	9.872.888
6.8 Kino	Utgift	5.016.000	4.977.000	4.686.264
	Inntekt	5.456.000	5.413.000	4.126.592
	Netto	-440.000	-436.000	559.672

Oversikten omfatter alle driftsutgifter og -inntekter, dvs. inkl. kalkulatoriske avskrivninger og finansutgifter og -inntekter.

Økonomisk situasjon per 1. halvår 2009.

Etter 1. halvår har enheten en besparelse i forhold til periodisert budsjett på 0,5 mill. kr. Besparelsen er en følge av at utgifter påløper senere enn forutsatt i periodisert budsjett. Kultursjefen anslår at budsjettet vil balansere på årsbasis.

Utvalgte kostratall 2008.

	Lørenskog	Skedsmo	Oppegård	Rælingen	Akershus	Gruppe 13	Landet
Nto. dr.utg. kr pr innb. til bibliotek.	186	293	307		238	249	248
Nto. dr.utg.kr idrett pr innb.	266	16	142	401	146	229	274
Nto. dr.utg aktivitets-tilb kr pr innb 6-18 år	214	257	265	128	172	179	180
Komm driftstils til lag og foreninger pr lag	24.065	16.798	7.880	13.095	41.180	35.081	28.175
Nto dr.utg. kr andre kulturakt pr innb	114	45	194	130	158	196	241
Nto dr.utg. kr pr innb Den norske kirke, kirkegårder m.m.	299	246	373	333	335	403	449

Rådmannens forslag til nettorammer 2010-2013:

Tall i 1.000 kr	Regnsk 2008	Budsj 2009	Rådmannens forslag			
			2010	2011	2012	2013
Regnskap/budsjett (2010-kr)	42.143	37.237	37.237	37.237	37.237	37.237
Endrede budsjettforutsetninger:			501	245	-23	-23
Tekniske justeringer:			296	291	286	286
Forskrift- og oppgaveendringer:			0	0	0	0
Konsekvensjustert budsjett			38.034	37.773	37.500	37.500
<u>Driftskonsekvenser av nye invest.:</u>						
Økte/reduerte driftsutgifter				106	126	146
Økte renter og avdrag			393	1.562	1.715	2.542
<u>Endringer vedtatt av k.st./f.sk.:</u>						
- ingen						
<u>Innsparinger/rammejusteringer:</u>						
Avvikle vår-, høst- og julefest for eldre			-55	-55	-55	-55
Avvikle Fjellhamar barnebibliotek			-35	-35	-35	-35
Overføre mer tilsyn av idrettsanl. til brukere			-240	-240	-240	-240
Endre struktur fritidstilbud/-klubber			-170	-170	-170	-170
<u>Nye tiltak m.m.:</u>						
Åpning Lørenskog hus			300	700		
Oppstart/drift Lørenskog hus			960	3.227	2.792	2.792
Volt - drift kantine Lørenskog hus				555	740	740
Styrke bibliotekets mediebudsjett				300	300	150
Driftstilskudd organisasjoner				350	350	350
Sum nettoramme			39.187	44.073	43.023	43.720
Hvorav overført til:						
Bygge- og eiendomstjenesten				-106	-106	-106
Renter og avdrag			-393	-1.562	-1.715	-2.542
Sum korrigert nettoramme			38.794	42.405	41.202	41.072

Endringer i nettorammen:

Konsekvensjustert budsjett:

For fullstendig oversikt over hva som er medtatt i konsekvensjustert budsjett vises til vedleggshefte. Det viktigste som er medtatt under endrede budsjettforutsetninger er: korrigerings knyttet til Ungdata-undersøkelse i 2009, redusert boksalg, helårsvirkning av Kjennhallen og inntektssvikt kinoen som er videreført til og med 1. halvår 2011, Tekniske justeringer gjelder hovedsakelig merutgifter som følge av årets lønnsoppgjør og i tillegg er overført midler fra bygg- og eiendomstjenesten vedr Kurlandsparken.

Forslag 2010 – 2013:

- Under driftskonsekvenser av investeringer m.m. er ført opp økte FDV-utgifter knyttet til nytt servicebygg ved Sørlihavna med 106.000 kr årlig fra 2011. Disse utgifter er deretter trukket ut av rammen og overført bygg- og eiendomstjenesten. Videre er i 2012 og 2013 ført opp økte driftsutgifter for enheten knyttet til lysløype Kurland. Økte renter og avdrag gjelder hovedsakelig nytt servicebygg Sørlihavna, sikring av Vasshjølet, løypemaskin og traktor og rehabilitering av Kjenn samfunnssal. Disse utgifter er deretter trukket ut av rammen.
- Det foreslås ingen endring som følge av vedtak i kommunestyre/formannskap.

- Innsparinger/rammereduksjoner på til sammen 500.000 kr er ført opp i samsvar med enhetens lavest prioriterte tiltak/virksomheter:
 - Vår-, høst- og julefest for eldre foreslås avvirket. Per i dag gis et annet og langt mer omfattende kulturtilbud til eldre gjennom det statsstøttede prosjekt Den kulturelle spaserstokken (i 2008 til sammen 33 arrangement), og disse forutsettes videreført.
 - Fjellhamar bibliotek gjøres om til et rent skolebibliotek. Stillingsdel som tilligger barnebiblioteket overføres til hovedbiblioteket.
 - Omorganisering av tilsynet med idrettshallene slik at brukerne i større grad fører tilsyn ved egen aktivitet uten godtgjøring.
 - Det foretas en vurdering av kulturtjenestens faste fritidstilbud til barn og unge med sikte på å konsentrere innsatsen om færre og mer livskraftige tilbud, når resultatet foreligger fra ungdomsundersøkelsen.
- Lørenskog hus vil bli offisielt åpnet 30. april 2011. Fra 2010 vil det påløpe utgifter knyttet til åpning og drift av Lørenskog hus og fra første kvartal 2011 må påregnes fulle driftsutgifter og inntekter. Det vises her til vedtatt driftsplan for Lørenskog hus. Det forutsettes at utleie m.m. knyttet til organisasjonenes (det frivillige kulturlivet) bruk av Lørenskog hus subsidieres slik at disse betaler 50 % av ordinære satser. Det er ført opp netto merutgifter. Det vil si at nåværende utgifter til drift av Lørenskog kultursenter (Triaden) er trukket fra.
- I forbindelse med innflytting i Lørenskog hus foreslås bibliotekets mediebudsjett økt med 300.000 kr i 2011 og 2012. Fra 2013 videreføres 150.000 kr som en årlig økning.
- I henhold til driftsplan for Lørenskog hus skal Volt drifte kantinen for de ansatte i huset. Netto årlige utgifter er beregnet til 740.000 kr basert på erfaringstall fra kantina på rådhuset. I 2011 er forutsatt 10 måneders drift av kantina.
- Driftstilskuddet til organisasjoner har gått ned de siste årene. Fra 2010 økes det samlede tilskudd med 350.000 kr. Dette tilsvarer en økning på ca. 30 %.

Enhetens forslag til tiltak utenfor dagens nettoramme – konsekvensjustert budsjett.

Enhetens 10 høyest prioriterte driftstiltak utenfor dagens nettoramme er:

Alle tall i 1.000 kr

		2010	2011	2012	2013
1	Oppstart/drift Lørenskog hus (netto)	960	3.227	2.792	2.792
	Åpning Lørenskog hus	300	700		
2	Styrke bibliotekets mediebudsjett	650	650	650	650
3	Volt – bortfall av leieinnt. v/flytting til Lørenskog hus		180	180	180
4	Styrke Lørenskog bygdemuseum (delfinansiert fylket)	200	200	200	200
5	Volt – drift kantine for ansatte Lørenskog hus		555	740	740
6	Utvidet åpningstid biblioteket (inkl. søndag)		1.000	1.000	1.000
7	Rådhusparken – leie av scene	300	300	300	300
8	Økt driftstilskudd organisasjoner	500	500	500	500
9	Opprette friskotek (samarbeid med HTJ)		40	320	335
10	Tilskudd til ungdomsdiakon (fellesrådet)	200	200	200	200
	SUM	3.110	7.552	6.882	6.897

Rådmannens kommentarer:

- Rådmannen slutter seg til forslag prioritert som nr. 1 og 5 og delvis til forslag prioritert som nr. 2 og 8. Når det gjelder drift av Lørenskog hus er det forutsatt delvis betaling for organisasjonenes bruk av lokaler. Dersom gratisprinsippet fullt ut også skal gjelde for Lørenskog hus betyr dette reduserte inntekter med 300.000 kr i 2011 og deretter 600.000 kr årlig.
- Styrking av Lørenskog bygdemuseum forutsettes finansiert gjennom et spleiselag med 50 % fra kommunen og 50 % fra Akershusmuseet (midler fra fylkeskommunen og staten). Rådmannen finner ikke plass for dette i perioden.

- I budsjettet for 2009 ble enhetens ramme økt med 500.000 kr til diverse arrangement. I denne styrking var også forutsatt videreført arrangement i Rådhusparken. Når Lørenskog hus kommer i normal drift, forutsetter rådmannen at det samlede kulturtilbud på arrangementsiden ses under ett.
- Når det gjelder de øvrige forslag har rådmannen ikke funnet plass for disse.

Rådmannens forslag til rammer for perioden innebærer en kraftig satsing på kulturtjenesten. Dette hovedsakelig som følge av oppstart og drift av Lørenskog hus, herunder også et løft for biblioteket som nå samles til ett i Lørenskog hus. I tillegg kommer drift av den nye Kjennhallen fra 2010. Tilskudd til organisasjoner er styrket, men samtidig forutsettes delvis betaling for bruk av lokalene i Lørenskog hus og en omorganisering av tilsynet i idrettshallene. Budsjettunderlaget for drift av Lørenskog hus er forankret i forslag til driftsplan som behandles i kultur- og idrettsutvalgets novembermøte. Iverksetting av driftsplanen forutsettes å skje etter at kommunestyret har behandlet kultur- og idrettsutvalgets forslag til driftsplan.

Kommentarer til de enkelte ansvarsområder

6.1 Kultursjefens kontor / fellesutgifter.

Ansvarsområdet omfatter kultursjefens kontor (staben) med oppgaver innen planlegging, utvikling, kvalitetssikring, personalforvaltning, post/arkiv/resepsjon, økonomi- og budsjettarbeid, samt fellestiltak for enheten med hensyn til ansettelse, informasjon/markedsføring, representasjon, deltakelse på konferanser og kurs/opplæring.

Ansvarsområde har til disposisjon 3,8 årsverk i 2009.

Hovedmål

- Enheten skal være rasjonelt organisert og ha nødvendig faglig kompetanse.
- Enhetens arbeid skal være av høy kvalitet med vekt på best mulig service.
- Skape hensiktsmessige og tidsriktige informasjonskanaler som bringer aktuell og oppdatert informasjon om kulturelle aktiviteter og tjenester.

Utfordringer og rammebetingelser

Utfordringene som gjelder for kulturtjenesten samlet sett, vil i stor grad prege arbeidet og være dette ansvarsrådets hovedansvar. Av andre forhold som fortjener oppmerksomhet bør nevnes enhetens oppgaver på personalområdet hvor seniorpolitikk, inkluderende arbeidsliv og videreutvikling av enhetens organisasjon vil være sentrale utfordringer. Videre vil det forberedende arbeidet med Lørenskog hus og Lørenskog sentrum være sentrale oppgaver.

Engasjementsstilling som prosjektleder kultur (Lørenskog hus) som ble opprettet fra august 2007, er budsjettmessig knyttet til byggeprosjektet, men sorterer administrativt under kultursjefen og kultursjefens kontor.

Økonomiske rammer

Tall i 1000 kr	R 2008	B 2009	2010	2011	2012	2013
Driftsutgifter	8.116	3.550	4.010	4.014	4.009	4.009
Driftsinntekter	988	20	20	20	20	20
Netto drift	7.128	3.530	3.990	3.994	3.989	3.989

Beløp i 2010-2013 er ført opp i faste 2010-priser.

I tillegg til lønns- og prisstigning på 2% er det gjort følgende endringer i forhold til budsjett 2009: Andel av ikke kompensert lønnsvekst, prisstigning 09-10 og korrigering i forhold til andel innkjøpskoordinator og brukerstøtte IKT er lagt på dette ansvarsområdet og i sin helhet brukt til å styrke avsetningen til AFP. Budsjettposten for informasjon/trykksaker er også redusert for å styrke AFP.

6.2 Bibliotek

Ansvarsområdet omfatter kommunens samlede folkebibliotekstjeneste: Lørenskog bibliotek, hovedbiblioteket (Triaden) og Fjellhamar barnebibliotek (folkebibliotekdelen), samt oppsøkende virksomhet. Virksomheten innebærer å kjøpe inn, registrere, låne ut og formidle bøker og andre media, samt informasjons- og kulturelle tjenester. Bibliotekets virksomhet er forankret i Lov om folkebibliotek av 20. desember 1985.

Ansvarsområde har til disposisjon 11,2 årsverk i 2009.

Hovedmål

- Biblioteket skal være kommunens effektive kunnskapsbank der brukernes behov for formidling og tilrettelegging av informasjon skal stå i sentrum.
- Virksomheten skal ha høy kvalitet og gi et tilbud til alle ved å omfatte allmenn folkeopplysning, og utdanningsrettede tjenester og kultur.

Utfordringer og rammebetingelser

Lørenskog bibliotek hadde ved årets begynnelse 36.255 registrerte personlige lånere. 6.845 personer lånte ulike medier i 2008.

Lørenskog bibliotek skal i 2011 flytte til nye lokaler i Lørenskog sentrum. Biblioteket vil flytte fra et lokale på to plan til et større lokale som går over tre plan. Det blir en stor utfordring å få betjent biblioteket i alle tre etasjer med nåværende bemanning. Det er i den forbindelse viktig å se på mulighetene for å overføre arbeidsoppgaver/-operasjoner til brukerne gjennom selvbetjeningssystemer og automatisering.

En ny bibliotekplan for Lørenskog ble lagt frem for kultur- og idrettsutvalget til 1. gangs behandling 15. juni 2009. Planen vil etter endt høring og 2. gangs behandling i utvalget danne grunnlag for utviklingen av biblioteket i den kommende 4 års perioden.

Økonomiske rammer

Tall i 1000 kr	R 2008	B 2009	2010	2011	2012	2013
Driftsutgifter	6.384	6.562	6.621	6.921	6.921	6.771
Driftsinntekter	303	215	261	261	261	261
Netto drift	6.081	6.347	6.360	6.660	6.660	6.510

6.3 Kulturhus

Ansvarsområdet omfatter Lørenskog kultursenter, Lørenskog hus (fra 2011), Kjenn samfunnshus og kunst- og kulturformidlingstiltak (arrangement).

Ansvarsområde har til disposisjon 3,8 årsverk i 2009.

Hovedmål

- Formidle kulturtilbud av høy kvalitet og tilrettelegge for egenaktivitet og lokal produksjon innenfor ulike kunstneriske uttrykksformer.
- Tilby egnede lokaler for utleie, aktivitet og fremføring.

Utfordringer og rammebetingelser

Lørenskog kultursenter har i de siste tre årene utviklet stadig færre arrangement i egen regi. Samtidig har kultursenterets utleievirksomhet tatt seg kraftig opp. Kultursenterets hovedutfordring blir i den gjenstående driftsperioden å opprettholde aktiviteten på et kvalitativt godt nivå, samt å bidra til å skape forventning til det kommende Lørenskog hus og bygge bro mellom de to institusjonene.

Kjenn samfunnshus er sterkt nedslitt og derfor lite attraktivt som utleielokale. Samfunnshuset vil også i fremtiden spille en viktig rolle som lokalt forsamlingshus, aula og festlokale, og bør gjøres så attraktivt at det oppleves som et interessant alternativ og supplement til kultursalene i Lørenskog hus.

Økonomiske rammer

<i>Tall i 1000 kr</i>	R 2008	B 2009	2010	2011	2012	2013
Driftsutgifter	2.535	2.205	3.482	6.085	4.886	4.886
Driftsinntekter	1.160	937	929	929	929	929
Netto drift	1.375	1.268	2.553	5.156	3.957	3.957

I tillegg til lønns- og prisstigning på 2 % er det gjort følgende endringer i forhold til budsjett 2009: Nettorammen reduseres fra 2011 som følge av at kompensasjonen for inntektssvikten ved kinoen/ kultursenteret ikke videreføres lenger enn til og med 2010. Kompensasjonen utgjorde i 2007 0,5 mill kr som ble fordelt med 380.000 kr på kinobudsjettet og 120.000 kr på kulturhusbudsjettet. Det er rimelig at tilbakeføringen skjer forholdsvis med 76 % på kino og 24 % på kulturhus. Dette utgjør for kulturhus 64.000 kr i 2011 og 128.000 kr i 2012. Rammeøkning knyttet til Lørenskog hus er i tillegg lagt her.

6.4 Ungdom/fritid.

Ansvarsområdet omfatter frivillighetssentral, fritidsklubber, aktivitetshus, ungdoms- og motorsenter, feriekubb, ungdommens kulturmonstring, fritidstilbud for funksjonshemmede og velferdstiltak for eldre.

Ansvarsområde har til disposisjon 12,9 årsverk i 2009.

Hovedmål

- Tilrettelegge, utvikle og drive rusfrie fritids- og kulturtilbud og aktivitetssentre for barn og ungdom i Lørenskog.
- Det skal legges stor vekt på at barn og ungdom selv deltar og får ansvar i planlegging og gjennomføring av de ulike aktivitetene de er med i.
- Tilrettelegge forholdene slik at funksjonshemmede kan delta i kulturelle aktiviteter og opplevelsestilbud.

Utfordringer og rammebetingelser

Ansvarsrådets største utfordring er å fange opp målgruppens behov direkte fra potensielle brukere og initiativtakere og utvikle tilbud som planlegges, gjennomføres og evalueres av disse. En annen viktig utfordring er hvilke parametere som skal være tellende for vellykkede fritidstilbud. Skal kvantitet være avgjørende for veivalgene som tas og hvilke normer skal en ha for kvalitet?

UngData-undersøkelsen som NOVA har gjennomført i Lørenskog våren 2009 vil når rapporten foreligger forhåpentligvis gi viktige innspill til arbeidet som pågår med tanke på å videreutvikle og etablere møteplasser for ungdom. En har som mål å legge frem en strategi for dette i egen sak eller i forbindelse med årsbudsjettet for 2010.

Aktivitetshuset Volt og frivillighetssentralen skal i 2011 flytte inn i nye lokaler i Lørenskog sentrum. En ser frem til at aktivitetshuset får en mer sentral geografisk plassering, slik at huset bedre kan ivareta sin tiltenkte rolle som et møtested for ungdom fra hele kommunen.

Økonomiske rammer

Tall i 1000 kr	R 2008	B 2009	2010	2011	2012	2013
Driftsutgifter	7.016	7.319	6.959	7.514	7.699	7.699
Driftsinntekter	1.354	1.239	1.284	1.284	1.284	1.284
Netto drift	5.662	6.080	5.675	6.230	6.415	6.415

I tillegg til lønns- og prisstigning på 2% er det gjort følgende endringer i forhold til budsjett 2009: Midler avsatt til Ungdata-undersøkelsen i 2009 – 300.000 kr – er trukket ut av rammen, mens rammen fra 2011 er styrket som følge av rammeøkning knyttet til kantinedrift ved Lørenskog hus.

6.5 Allmenn kultur.

Ansvarsområdet omfatter kulturvern, museum, besøksgård, kunstnerisk utsmykking av kommunale bygg og anlegg, forvaltning av kommunens kunsthåndverk, Den kulturelle skolesekken, Den kulturelle spaserstokken, kulturpris, kulturstipend, forvaltning av "gratisprinsippet", utleie av lokaler og diverse tilskuddsordninger.

De kulturelle aktivitetene på dette ansvarsområdet henvender seg til kommunens borgere i alle aldersgrupper, herunder organisasjoner, initiativtakere, utøvere og publikum.

Ansvarsområde har til disposisjon 2 årsverk i 2009.

Hovedmål

- Tilrettelegge for forskning og samle inn, bevare og formidle materielle og immaterielle minner fra fortiden. Dette vil bli gjort i samarbeid med Stiftelsen Akershus fylkesmuseum og frivillige organisasjoner/aktører.
- I samarbeid med private aktører drive et besøksgård- og opplevelsestilbud med utgangspunkt i gårdsbygningene på Losby.
- Bidra og inspirere til en aktiv formidling av kunst og kultur på et høyt nivå.

Utfordringer og rammebetingelser

Bortsetting av driftsansvar for Losby besøksgård til andre aktører har gitt rom innenfor rammen til å realisere planer for videreutvikling av besøksgårdstilbudet gjennom låneopptak. Bortsetting av oppgaver som tidligere har ligget under kulturtjenesten, har frigjort kapasitet til å øke innsatsen på andre områder, blant annet innen kulturvern, som tidligere har lidd under kapasitetsmangel. Det har også gitt mulighet til å se på kulturtjenestens totale tilbud og tjenesteyting og hvordan organiseringen av enheten kan gjøres best mulig.

En revidert museumsplan vil bli lagt frem for politisk behandling høsten 2009. Planen vil være retningsgivende for museumsarbeidet i økonomiplanperioden og tydeliggjøre i hvilken retning museet skal utvikles videre.

Økonomiske rammer

Tall i 1000 kr	R 2008	B 2009	2010	2011	2012	2013
Driftsutgifter	6.468	4.270	4.336	4.686	4.686	4.686
Driftsinntekter	1.973	1.218	876	876	876	876
Netto drift	4.495	3.052	3.460	3.810	3.810	3.810

I tillegg til lønns- og prisstigning på 2 % er det gjort følgende endringer i forhold til budsjett 2009: Inntektene knyttet til bokprosjektet er redusert med 351.000 kr

6.6 Idrett/friluftsliv.

Ansvarsområdet omfatter folkebad, anlegg og områder for idrett og friluftsliv og andre idretts- og friluftsmål.

Ansvarsområde har til disposisjon 10,9 årsverk i 2009.

Hovedmål

- Stimulere flest mulig til fysisk aktivitet ut fra den enkeltes interesser og forutsetninger, og legge forholdene til rette for allsidig idrettslig aktivitet og helse- og trivselsfremmende friluftsliv i nær kontakt med naturen.
- Tilrettelegge forholdene slik at funksjonshemmede kan delta i idretts- og friluftaktiviteter.

Utfordringer og rammebetingelser

I dag kan 40 % av sykdommene i Norge relateres til livsstil. I løpet av en 20-års periode frykter man at dette tallet vil stige. Fysisk aktivitet er en av de viktigste faktorene for å redusere denne prosentandelen.

Rehabilitering, vedlikehold og videreutvikling av eksisterende anlegg og maskiner er viktig. Flere av anleggene kulturtjenesten har ansvaret for er etter hvert i en slik stand at de ikke lenger tilfredsstiller brukernes behov. Det er et etterslep på omtrent 5 mill. kr på vedlikehold av anlegg og nyinnkjøp av maskiner/verktøy/redskaper innen idrett/friluftsliv.

Når kulturadministrasjonen flytter fra kontorlokalene i Skårersletta 60 til nye lokaler i Lørenskog hus, mister utemannskapet sine garderober. Det er ikke hensiktsmessig å bygge fremmøtebase med garderober/dusjanlegg i Lørenskog hus. I og med at det er bygd nytt garasjeanlegg på Sørlihavna bør også garderoberne for de ansatte ligge der.

En ny folkehelseplan og revidert idrettsplan for Lørenskog ble lagt frem for kultur- og idrettsutvalget til førstegangs behandling 15. juni 2009. Planene vil etter endt høring og 2. gangs behandling i utvalget danne grunnlag for utviklingen av arbeidet innenfor folkehelse, idrett og friluftsliv i den kommende fire års perioden.

Økonomiske rammer

Tall i 1000 kr	R 2008	B 2009	2010	2011	2012	2013
Driftsutgifter	7.405	8.538	8.842	8.842	8.862	8.882
Driftsinntekter	2.157	2.160	2.140	2.140	2.140	2.140
Netto drift	5.248	6.378	6.702	6.702	6.722	6.742

I tillegg til lønns- og prisstigning på 2 % er det gjort følgende endringer i forhold til budsjett 2009: Kalkulatoriske avskrivninger er korrigert og helårsvirking av Kjennhallen som skal stå ferdig høsten 2009 er lagt inn fra 2010.

6.7 Livssyn.

Ansvarsområdet omfatter kommunens engasjement i forbindelse med livssynssamfunn: Den norske kirke og andre livssynssamfunn, kirkegård og krematorium. Ansvarsområde Livssyn ble overført til enheten fra 2007.

Lørenskog kirkelige fellesråd er det lokale forvaltningsorganet for Den norske kirken i Lørenskog kommune. Forholdet mellom fellesrådet og kommunen er regulert i en egen avtale.

Lørenskog kirkelig fellesråd vil få nye lokaler i Lørenskog hus.

Hovedmål

- (Utdrag fra Lørenskog kirkelige fellestråds handlingsplan):
Fellesrådet skal legge forholdene til rette for gudstjenester og andre kirkelige handlinger for innbyggerne i Lørenskog. Med kirkelige handlinger menes dåp, nattverd, konfirmasjon, vigsel, gravferd, undervisning, kirkemusikk og kulturarbeid, diakoni og nettverksarbeid, samt kirkelig aktivitet.

Utfordringer og rammebetingelser

Ansvarsområdets største utfordringer har sammenheng med befolkningsutviklingen, noe som fører til økt etterspørsel etter kirkelige tjenester, behov for ny kirke og utvidelse av kirkegård.

En annen krevende utfordring er drift og vedlikehold av kirkens bygningsmasse – spesielt ansvaret for Lørenskog kirke som et av kommunens aller viktigste kulturminner, samt Skårer kirke som er bygget i 1978 med andre tekniske krav enn dagens.

I den kirkelige lovgivning er kommunens ansvar behandlet eksplisitt i Kirkeloven og Gravferdsloven. Kirkeloven stadfester prinsippet om at kommunen har det økonomiske ansvaret for den lokale kirke, slik ordningen har vært siden kommunenes opprinnelse.

Økonomiske rammer

Tall i 1000 kr	R 2008	B 2009	2010	2011	2012	2013
Driftsutgifter	10.773	10.288	10.494	10.494	10.494	10.494
Driftsinntekter	900	0	0	0	0	0
Netto drift	9.873	10.288	10.494	10.494	10.494	10.494

Utover lønns- og prisstigning på 2 % er det ikke gjort endringer i forhold til budsjett 2009.

Tilskudd til andre livssynsamfunn reguleres i takt med de tilskudd som ytes direkte til Den norske kirke slik at det gis samme kronetilskudd per medlem i statskirken og i andre livssynsamfunn. I 2010 anslås et tilskudd til Den norske kirke på ca. 7.177.000 kr (prisjustert 2 % i forhold til 2009) og til andre livssynsamfunn på 1.085.000 kr. De resterende midler er avsatt til kirkegården og krematoriet.

6.8 Kino

Ansvarsområdet omfatter Lørenskog kommunes kinodrift.

Ansvarsområde har til disposisjon 3,2 årsverk i 2009.

Hovedmål

- Formidle kvalitetsfilm innenfor de fleste genre til et bredest mulig publikum og presentere filmene under visningsforhold av høy kinoteknisk og komfortmessig standard.

Utfordringer og rammebetingelser

Lørenskog kino har i flere år arbeidet med å tilrettelegge forholdene best mulig for selvbetjening og automatisering av billettsalget. I 2008 ble hele 22 % av billettene solgt over Internett. Kostnadene ved å opprettholde en egen betjent billettluke blir dermed stadig mer kostbart målt i utgifter per solgte billett. Publikum må fortsatt stimuleres til å foreta billett kjøpet selv, i automat og over Internett. Det må samtidig arbeides med alternativer til det betjente billettsalget.

Kinoen skal i 2011 flytte til Lørenskog hus. Kinoen vil komme i en ny posisjon og både få nye naboer og flere muligheter å spille på. Økningen i antall rene kinosaler (fra 1 til 4) vil gi kinoen mulighet til å vise et langt bredere og mer variert program enn tidligere. Samtidig vil kinoen bli digitalisert og få større anledning til å vise film mens den ennå er ny og aktuell.

Økonomiske rammer

Tall i 1000 kr	R 2008	B 2009	2010	2011	2012	2013
Driftsutgifter	4.686	4.977	5.016	9.295	9.295	9.295
Driftsinntekter	4.126	5.413	5.456	9.936	10.140	10.140
Netto drift	560	-436	-440	-641	-845	-845

I tillegg til lønns- og prisstigning på 2% er det gjort følgende endringer i forhold til budsjett 2009: Nettorammen reduseres fra 2011 som følge av at kompensasjonen for inntektssvikten ved kinoen/kultursenteret ikke videreføres lenger enn til og med 2010. Kompensasjonen utgjorde i 2007 0,5 mill. kr som ble fordelt med 380.000 kr på kinobudsjettet og 120.000 kr på kulturhusbudsjettet. Det er rimelig at tilbakeføringen skjer forholdsvis med 76 % på kino og 24 % på kulturhus.

4.2.7 UTBYGGINGSTJENESTEN

Ansvarsområde: Forvaltning av plan- og bygningsloven, lov om eierseksjoner og delingsloven. Behandling av byggesaker, behandling og utarbeidelse av arealplaner, seksjonering av bygg og fradelinger av eiendommer, samt bearbeiding av kart- og geodata inklusiv etablering og vedlikehold av kommunens kartverk. I tillegg fører enheten tilsyn med tiltak og foretak i henhold til plan- og bygningsloven.

Enhetsens overordnede mål er:

- Bidra til at det i den fysiske utviklingen av kommunen vektlegges estetiske og funksjonelle verdier.
- Prioritere universell utforming av offentlige rom.
- Videreutvikle informasjons- og kommunikasjonstilbudet for brukerne som bidrag til en døgnåpen forvaltning.

Utfordringer:

- Døgnåpen forvaltning. Tilrettelegging av offentlige data for innbyggerne og næringslivet. Utvide bruk av Internett for informasjon og saksbehandling, samt utvide og videreutvikle bruken av dagens arkivsystem WebSak. Det er også lagt vekt på økt tilgjengelighet til arkivet.
- Digitalisering av tekniske arkiver. Et felles prosjekt mellom tekniske tjenester og utbyggingstjenesten. Prosjektet består av å digitalisere de historiske arkivene. Digitaliseringen vil gi økt tilgjengelighet og et bedre servicenivå, samtidig som sikkerheten mot uønsket innsyn i dagens åpne arkiver heves. Tekniske tjenester vil i 2010 bli lokalisert på Blåkollen og vil med digitaliseringen fremdeles stå i direkte kontakt med arkivet.
- Tidsfrister. De innførte tidsfrister og sanksjoner i forbindelse med plan- og byggesaksbehandling, har medført at enheten har blitt sårbar i forhold til å ha tilstrekkelig kapasitet til både å betjene markedet innen de lovpålagte frister og forventet responstid på andre henvendelser/søknader.
- Tilsyn. Endringer i plan- og bygningsloven har nedprioritert fysisk kontroll på byggeplassen, men krever betydelig økt kontroll av saksdokumenter og kontroll av foretakenes interne kvalitetssikringssystem. Dette for å sikre at foretakene oppfyller de krav som stilles for å opptre som et ansvarlig foretak.
- Roligere byggemarked. Aktiviteten i byggemarkedet har gått betraktelig ned og forventes å være stabil noe tid framover, men på grunn av kommunens attraktive beliggenhet er det forholdsvis mye aktivitet innenfor kommunens grenser. Av store utbygginger som fortsatt pågår kan nevnes: Lørenskog sentrum, Akershus Universitetssykehus HF (Nye Ahus) og Postens Østlandsterminal.
- Ulovligheter. Etter en periode med høy aktivitet i byggemarkedet medfører en roligere periode avdekking av mange ulovligheter. Oppfølging av ulovligheter er svært tids- og ressurskrevende.
- Beholde og rekruttere personell. Utbyggingstjenesten har i de senere år hatt en relativt stor turnover. Grunnet stor etterspørsel i markedet etter spesialkompetanse, har rekruttering til vakante stillinger vært krevende. For å rekruttere har det for enkelte stillinger med krav til etterspurt spesialkompetanse vært nødvendig å tilby en høyere avlønning enn tidligere. Dette er i ferd med å rette seg, og det forventes at ledige stillinger vil bli besatt.
- Ny plan- og bygningslov. Ikrafttredelse av ny bygningsdel av loven er foreløpig utsatt til 1.7.2010. Dette vil medføre justering av rutiner og maler ved byggesakskontoret, samt opplæring i nytt lovverk.

Selvkost:

Utbyggingstjenesten er en selvkostaktivitet som består av tre komponenter: regulering, kart/geodata og byggesak. Et stabs- og merkantilkontor dekkes felles tjenestene og fordeles likt på de tre selvkostområdene.

Selvkostområdene er avhengig av tjenester hva hverandre. Økonomisk sett er dette organisert ved at de tre områdene kjøper tjenester av hverandre i varierende grad. I tillegg har tekniske tjenester et

abonnement på kart/geodatakontorets og reguleringskontorets produkter. Dette betales det for etter en avtale som revideres når forholdene tilsier dette.

Kommunen som sådan kjøper også tjenester i samsvar med regulativet. Disse kjøpte tjenestene inngår som kostnadskomponenter i de respektive enheters investeringsprosjekter. Det foregår altså ingen subsidiering av kommunen fra selvkostområdene.

For øvrig har de tre områdene salgs- og gebyrinntekter.

Målet er at alle selvkostområder skal gå i balanse over en periode på inntil fem år, slik retningslinjene for selvkost H 2140 fastsetter.

I denne sammenheng samarbeides det med andre kommuner på nedre Romerike for en felles forståelse av selvkostproblematikken.

Se for øvrig avsnitt 3.5 over.

Enheten er delt i 4 ansvarsområder, og det er i budsjett 2009 budsjettert med til sammen 25 årsverk i enheten.

Tall i løpende priser (Sum per ansvarsområde i 2010 er veiledende.)

Nøkkeltall for enheten og de enkelte ansvarsområder :

		Forslag 2010	Budsjett 2009	Regnskap 2008
7. Utbyggingstjenesten	Utgift	34.003.000	34 823 000	33 891 711
	Inntekt	34.003.000	-34 823 000	-21 478 476
	Netto	0	0	12 413 235
7.1 Service- og merkantilkontoret	Utgift	6.070.000	6 829 000	6 295 518
	Inntekt	6.070.000	-6 829 000	-6 283 677
	Netto	0	0	11 841
7.2 Byggesakskontoret	Utgift	15.439.000	14 854 000	13 056 393
	Inntekt	15.439.000	-14 854 000	1 062 131
	Netto	0	0	14 118 524
7.3 Kart- og geodatakontoret	Utgift	6.656.000	7 190 000	5 805 480
	Inntekt	6.656.000	-7 190 000	-7 321 614
	Netto	0	0	-1 516 134
7.4 Reguleringskontoret	Utgift	5.838.000	5 950 000	8 734 320
	Inntekt	5.838.000	-5 950 000	-8 935 316
	Netto	0	0	-200 996

Oversikten omfatter alle driftsutgifter og -inntekter, dvs. inkl. kalkulatoriske avskrivninger og finansutgifter og -inntekter.

Økonomisk situasjon per 1. halvår 2009.

Etter 1. halvår har enheten et merforbruk i forhold til periodisert budsjett på 5,1 mill. kr. Det er en besparelse på utgiftssiden på 1,3 mill. kr som hovedsakelig er en følge av ubesatte stillinger. Per utgangen av 1. halvår har enheten fem ubesatte stillinger, men to av disse vil bli besatt i løpet av høsten. Samtidig har enheten per 1. halvår 6,4 mill. kr i mindreinntekter. Utbyggingssjefen melder at byggesakskontoret må oppnå en betydelig gebyrinntekt i løpet av året, dersom enhetens budsjett skal gå i balanse. Selv om enheten er en selvkostaktivitet, må et eventuelt underskudd dekkes av kommunekassen, da det ikke er opparbeidet selvkostfond som kan ta dette. I 2008 var korrigert underskudd ved utbyggingstjenesten vel 8 mill. kr, og rådmannen forutsetter et tilsvarende underskudd i 2009.

Utvalgte kostratall 2008.

	Lørenskog	Skedsmo	Oppegård	Rælingen	Akershus	Gruppe 13	Landet
Saksgebyr oppføring enebolig	24.440	14.260	15.290	19.000	15.500	11.400	6.732
Saksgebyr priv. forsl. Reguleringsplan	88.840	75.850	51.750	62.000	56.317	43.393	24.341
Standardgebyr komb kart/deleforr. boligtomt 750 m ²	17.348	13.550	13.350	15.100	13.239	12.739	10.318
Gj.sn. saksbeh.tid							
Byggesaker	34	25	39	20	38	44	33
Vedt. reguleringsplan	385	240	-	108	236	254	194
Kartforretning	30	60	40	25	68	80	85

Det skal understrekes at de ovenstående satser *ikke reflekterer kostnadene* ved tjenestene, men hva den enkelte kommune *velger å ta i inntekter* for de forskjellige tjenester. Gjennomgang av kostnadsbildet i et utvalg kommuner viser at Lørenskog ligger lavt på kostnadssiden og høyt på effektivitetssiden i forhold til kommunegruppe 13. Saksbehandlingstid for reguleringsplaner er et svært upresist begrep, siden en reguleringsplan ikke er noe entydig og felles begrep i forhold til arbeidsomfang.

Følgelig er det nok riktigere å konstatere at forskjellene i gebyrer bare beskriver hvor mye den enkelte kommune subsidierer utbyggerne – ikke hva tjenestene koster.

Rådmannens forslag til nettorammer 2010-2013.

Tall i 1.000 kr	Regnsk 2008	Budsj 2009	Rådmannens forslag			
			2010	2011	2012	2013
Regnskap/budsjett (2010-kr)	13.226	0	0	0	0	0
Endrede budsjettforutsetninger:			0	0	0	0
Tekniske justeringer:			0	0	0	0
Forskrift- og oppgaveendringer:			0	0	0	0
Konsekvensjustert budsjett			0	0	0	0
Driftskonsekvenser av nye invest.:						
- ingen						
Økte renter og avdrag						
Endringer vedtatt av k.st./f.sk.:						
- ingen						
Innsparinger/rammejusteringer:						
- ingen						
Nye tiltak m.m.:						
Ny programvare GIS inkl. vedl.h.			0	0	0	0
Sum nettoramme			0	0	0	0
Hvorav overført til:						
Bygge- og eiendomstjenesten						
Renter og avdrag						
Sum korrigert nettoramme			0	0	0	0

Endringer i nettorammen:

Konsekvensjustert budsjett:

Enheten er definert som en selvkostaktivitet som selv innen egne rammer må dekke alle merutgifter. Det legges opp til en videreføring av driften på dagens nivå.

Forslag 2010 – 2013:

- Økte renter og avdrag som følge av digitalisering av arkivet, må dekkes innen egne rammer som følge av at enheten er definert som en selvkostaktivitet.
- Det foreslås ingen endringer knyttet til forskrifts- og oppgaveendringer eller endringer vedtatt av kommunestyret.
- Eventuelle innsparinger/rammejusteringer vil kun påvirke enhetens prissetting.
- I 2010 foreslås anskaffet ny programvare – Xfactor GIS Programvare. Fra samme tid er lagt økte vedlikeholdsutgifter knyttet til dette. Dette er et "prognoseverktøy" som vil bli anskaffet og driftet av UTJ, under forutsetning av at de som ønsker å benytte dette, betaler kostnaden for anskaffelse/drift. Forespørsel er sendt aktuelle brukere av programmet.

Enhetens forslag til tiltak utenfor dagens nettoramme – konsekvensjustert budsjett.

Enhetens prioriterte driftstiltak utenfor dagens nettoramme er:

Alle tall i 1.000 kr

		2010	2011	2012	2013
1	Kartlegging, ortofoto og visualisering av kartdata etter markedets behov	285	190	220	285
2	XfactorGIS Programvare	65			
3	Vedlikeholdsutgifter ny programvare 15 %	25	25	25	25
	SUM	375	215	245	310

Rådmannens kommentarer:

- Rådmannen slutter seg til forslag prioritert som nr. 2 og 3. Dette under forutsetninger som nevnt over.
- Forslag prioritert som nr. 1 kan gjennomføres i den takt som er mulig innen enhetens rammer.

Rådmannens forslag til rammer for perioden innebærer hovedsakelig en videreføring av dagens virksomhet. Dersom det ikke er vilje til å foreta en prising av enhetens tjenester som innebærer full selvkost, må denne subsidiering av satsene synliggjøres ved en økt ramme (finansiert av "kommunekassa").

Kommentarer til de enkelte ansvarsområder:

7.1 Service- og merkantilkontor

Ansvarsområdet omfatter service- og merkantilkontoret som har ansvar for 1. linjes informasjon, post, arkiv, personal- og økonomiarbeider. Kontoret er sekretariat for saksbehandling til politiske utvalg og har støttefunksjon for de tre fagkontorene. I tillegg har kontoret støttefunksjon mot planavdelingen ved rådmannskontoret.

Ansvarsområde har til disposisjon 5 årsverk i 2009.

Hovedmål

- Digitalisering av tekniske arkiver – oppstart av prosjektets første fase.
- Tilrettelegge for døgnåpen forvaltning.
- Foreta en effektiv 1. linjes informasjon, råd og veiledning i bygge-, dele- og plansaker.

- Journalføre og fordele post til saksbehandlerne samme dag som den mottas.
- Tilrettelegge for offentlig bruk av elektroniske dokumenter og tegninger gjennom Infoland.
- Sende ut møteprotokoll fra planutvalget senest to dager etter møtet.

Utfordringer og rammebetingelser

Utfordringene som gjelder for utbyggingstjenesten samlet sett, vil i stor grad prege ansvarsområdets arbeid. En hovedutfordring vil være å legge forholdene til rette og bidra til at de tidsfrister som er vedtatt i plan- og bygningsloven overholdes.

Økonomiske rammer

Tall i 1000 kr	R 2008	B 2009	2010	2011	2012	2013
Driftsutgifter	6.296	6.837	6.070	6.070	6.070	6.070
Driftsinntekter	6.284	6.829	6.070	6.070	6.070	6.070
Netto drift	12	8	0	0	0	0

Beløp i 2010-2013 er ført opp i faste 2010-priser.

7.2 Byggesakskontoret

Ansvarsområdet omfatter byggesakskontoret som har ansvar for saksbehandling og tilsyn etter plan- og bygningsloven og forvaltning av lov om eierseksjoner.

Ansvarsområde har til disposisjon 6 årsverk i 2009. I tillegg har kontoret 1 stilling som trainee.

Hovedmål

- Utvidet bruk av nytt sak/arkivsystem gjennom innføring av delmodul.
- Holde lovpålagte tidsfrister i saksbehandling av tiltak og på klagebehandling til planutvalget.
- Påvirke utbyggere til å innarbeide estetiske kvaliteter og universell utforming i sine prosjekter.
- Etablere rutiner for bruk av geografiske informasjonssystemer i byggesaksbehandlingen.
- Arbeide med å fjerne ulovlig skilt- og reklameinnretninger.
- Oppfølge og kontrollere inngåtte kontrakter mellom byggherre og kommunen.

Utfordringer og rammebetingelser

Skilt og reklamevedtekter for Lørenskog kommune ble stadfestet av kommunal- og regionaldepartementet den 9.1.2001. Disse har et høyt ambisjonsnivå og skjerper plan- og bygningslovens bestemmelser med hensyn til skilt og reklame i vesentlig grad.

Dersom behandlingstiden, fra mottak av tilstrekkelig grunnlagsdokumentasjon til vedtak fattes overskrider lovens tidsfrister skal gebyrene reduseres iht. vedtatte prosenter per uke.

Ny revisjon av plan- og bygningsloven var opprinnelig varslet gjort gjeldende fra 1.1.2010, men er foreløpig utsatt til 1.7.2010. Det er forventet at lovendringen blant annet vil stille krav til økning i antallet tilsyn i byggesaker, dvs. økte krav til kontroll av alle ledd i søknadene. Dette vil gi byggesakskontoret ytterligere utfordringer bemanningsmessig.

Lørenskog kommune deltar i Kommunenes Sentralforbunds traineeprogram, og enheten har fra oktober 2008 hatt en trainee. Traineen lønnes av enheten med lønn tilnærmet tilsvarende avlønning av en nyutdannet ingeniør. Vår erfaring med traineeordningen er positiv. Dette medfører at vi inngår ny 14 måneders kontrakt gjeldende fra august 2009 gjennom kommunalteknikk Romerike.

Økonomiske rammer

Tall i 1000 kr	R 2008	B 2009	2010	2011	2012	2013
Driftsutgifter	13.056	14.854	15.439	15.439	15.439	15.439
Driftsinntekter	-1.062	14.854	15.439	15.439	15.439	15.439
Netto drift	14.118	0	0	0	0	0

Fra 2010 foreslås en stilling overført fra kart og geodatakontoret til byggesakskontoret.

7.3 Kart- og geodatakontoret

Ansvarsområdet omfatter landmåling og geografiske informasjonssystemer.

Kontoret saksbehandler delesaker etter plan- og bygningsloven, og fatter vedtak i dele- og grensejusterings saker. Kontoret er kommunens adressemyndighet og fatter vedtak i addressesaker og foretar omadressering av eksisterende adresser.

Ansvarsområde har til disposisjon 8 årsverk i 2009.

Innen landmåling har kontoret ansvar for kommunens fastmerkenett og utfører kart- og delingsforretninger og grensejusteringer i henhold til delingsloven. Det foretas også oppmåling av seksjonert uteareal tilhørende hver enkelt boligdel i seksjoneringsaker. Kontoret innehar sentral godkjenning fra Statens bygningsvesenets etat, og påtar seg oppdrag fra privat næringsliv og kommunenes øvrige enheter. Kontoret utfører alle typer av måleoppdrag ved interne og eksterne anlegg, og har ansvarsrett ved plassering og beliggenhetskontroll av bygg.

Kontoret har videre ansvar for kommunens kartverk og geografiske informasjonssystemer. Kartverket danner grunnlag for all planlegging og byggeaktivitet i kommunen. Kontoret har ansvar for føring av Matrikkelen (DEK, dvs. det digitale eiendomskartverket, grunneiendom, adresse- og bygningsregister) og kvalitetssikring av denne.

Kontoret har et tett samarbeid med de øvrige kommunene på nedre Romerike med drift av felles kartportal og tilrettelegging av egne data som gjøres tilgjengelig på Internett. Kontoret er kommunens resursenhet ved trykking og utarbeidelse av temakart for kommunens øvrige enheter (for eksempel: veikart, turkart, osv.).

Hovedmål landmåling

- Gjennomføre kart- og delingsforretning etter Matrikkeloven.
- Gjennomføre grensejustering etter Matrikkeloven.
- Måle og opprette råderettsgrenser ved seksjonert uteareal.
- Vedlikehold og nyetablering av kommunens fastmerkeregister.
- Utstikking og innmåling, plassering og beliggenhetskontroll av bygg.

Hovedmål geografisk informasjonssystem

- Oppfylle kommunens forpliktelser i Norge digitalt.
- Føre Matrikkelen med tilhørende eiendomsdatabase.
- Forvalte data i henhold til SOSI objektkatalog.
- Satsing på GIS, nykartlegging og visualisering av kartdata etter markedets behov.
- Satsing på videreutvikling av informasjon og geodata på Internett
- Oppdatere Ortofoto med nye bilder.
- Videreutvikle Geovekst- og SNR-samarbeidet.
- Produksjon av temakart.
- Fatte vedtak i addressesaker og foreta nødvendig omadressering.
- Behandle dele- og grensejusteringssøknader etter plan- og bygningsloven.

Utfordringer og rammebetingelser

Lørenskog kommune er inne i en omfattende og rivende utvikling, med etablering av Lørenskog Sentrum, store anleggsarbeider og sentrumsnær utbygging. Dette stiller ytterligere krav til oppdaterte Ortofoto, og tilgjengelige, tidsriktige og nøyaktig kartdatasett.

Kartløsningene oppdateres daglig, og er implementert i kommunens Intranett løsning. Statens byggt tekniske etat sine moduler ByggSøk Bygning og ByggSøk Plan (eBygg 2009) kan benytte kartdata fra kommunens kartportal.

Økonomiske rammer

Tall i 1000 kr	R 2008	B 2009	2010	2011	2012	2013
Driftsutgifter	5.805	7.190	6.656	6.656	6.656	6.656
Driftsinntekter	7.084	7.190	6.656	6.656	6.656	6.656
Netto drift	-1.279	0	0	0	0	0

Fra 2010 foreslås en stilling overført fra kart og geodatakontoret til byggesakskontoret.

7.4 Reguleringskontoret

Ansvarsområdet omfatter reguleringskontoret som har ansvaret for saksbehandling og utarbeidelse av kommunedelplaner, regulerings-, bebyggelses- og utomhusplaner.

Ansvarsområde har til disposisjon 6 årsverk i 2009.

Hovedmål

- Utarbeide og saksbehandle detaljplaner og overordnede planer av høy faglig standard i samsvar med gjeldende lovverk, retningslinjer og vedtekter, samt politiske vedtak.
- Påvirke utbyggere til å innarbeide estetiske kvaliteter i planforslag.
- Videreføre digital base for planhistorikk.
- Opprettholde et produksjonsnivå som samsvarer med markedets behov og som ivaretar tidsfrister i saksbehandling av planforslag til planutvalget.
- Kvalitetssikring og kontroll av digital plandatabase.
- Digitalisering av eldre detaljplaner.

Utfordringer og rammebetingelser

Vedtaket om fortetting i de sentrale delene i kommunen medfører at ansvarsområdet mister inntekter, på grunn av mindre eller ingen planlegging i randsonen.

Lovendring vil medføre økt opplæringsbehov og omlegging av delrutiner som vil påvirke ressurs situasjonen ved kontoret i 2010. Høringsfristen er endret til 45 dager. Dette sett i sammenheng med planutvalget/ kommunestyrets møtefrekvens vil føre til lengre behandlingstid av planer.

Økonomiske rammer

Tall i 1000 kr	R 2008	B 2009	2010	2011	2012	2013
Driftsutgifter	8.734	5.950	5.838	5.838	5.838	5.838
Driftsinntekter	8.935	5.950	5.838	5.838	5.838	5.838
Netto drift	-201	0	0	0	0	0

Regnskapstallene for 2008 er kunstig høye i forbindelse med det tidligere opplegg for overvelting av felleskostnader. Dette er endret fra og med 2009.

4.2.8 TEKNISKE TJENESTER (TTJ)

Ansvarsområde: Vann og avløp, samferdselsformål, anlegg og drift, biler og maskiner, verksted, lager og kantine, renovasjon, brann- og redningsvesen, administrasjon og planlegging.

Kommunen er medlem i de store interkommunale selskapene på Nedre Romerike innenfor vannforsyning (NRV), avløp (NRA), avfallshåndtering (ROAF) og brann- og redningsvesen (NRBR). Bevilgninger til de interkommunale selskapene skjer i tekniske tjenesters budsjett.

Enhetens overordnede mål er:

- Sørge for kontinuerlig levering av vann av god kvalitet og med tilfredsstillende trykk til alle abonnenter.
- Forhindre utlekking av kloakk og forbedre miljøet i bekker og vassdrag.
- Medvirke til sikker innsamling av avfall og avfallsminimering.
- Sørge for sikker og god fremkomst for alle trafikantgrupper, slik at ulykker ikke skjer.

Utfordringer:

- Teknisk infrastruktur. Enheten deltar i planleggingen for utbygging, sikring og styrking av infrastruktur i de nye utbyggingsområder i sentrum av kommunen, Metro/Maxiområdet, Solheim Vest og Skårer Vest samt ved planlegging av Skårerødegården/Luhr.
- Kollektivtransport. Lørenskog kommune, Statens vegvesen Region øst og Stor-Oslo Lokaltrafikk samarbeider for koordinert planlegging med sikte på økt satsing på busstrafikk/bybane-/T-baneutbygging og andre tiltak for økt kollektivtransport.
- Interkommunale selskaper. Arbeide for bedre kontakt mellom administrasjonene i tekniske tjenester og i de interkommunale selskapene.

Enheten er delt i 5 ansvarsområder, og det er i budsjett 2009 budsjettert med til sammen 51,5 årsverk i enheten.

Tall i løpende priser (Sum per ansvarsområde i 2010 er veiledende.)

Nøkkeltall for enheten og de enkelte ansvarsområder :		Forslag 2010	Budsjett 2009	Regnskap 2008
8. Tekniske tjenester	Utgift	169.845.000	166.642.000	160.482.276
	Inntekt	138.405.000	136.744.000	126.617.719
	Netto	31.440.000	29.898.000	33.864.557
8.1 Administrasjon og plankontor	Utgift	5.614.000	5.347.000	2.606.423
	Inntekt	7.172.000	8.096.000	1.506.779
	Netto	-1.558.000	-2.749.000	1.099.644
8.2 Driftskontor	Utgift	23.765.000	22.233.000	21.201.599
	Inntekt	20.898.000	19.708.000	19.171.418
	Netto	2.867.000	2.525.000	2.030.141
8.3 VAR - feiing	Utgift	109.685.000	108.540.000	105.077.844
	Inntekt	109.685.000	108.540.000	105.077.844
	Netto	0	0	0
8.4 Brann- og redningsvesen	Utgift	15.654.000	15.347.000	14.561.000
	Inntekt	0	0	0
	Netto	15.654.000	15.347.000	14.561.000
8.5 Samferdsel	Utgift	15.891.000	15.175.000	17.035.410
	Inntekt	650.000	400.000	861.638
	Netto	15.241.000	14.775.000	16.173.772

Oversikten omfatter alle driftsutgifter og -inntekter, dvs. inkl. kalkulatoriske avskrivninger og finansutgifter og -inntekter.

Økonomisk situasjon per 1. halvår 2009.

Etter 1. halvår har enheten et merforbruk på 2,6 mill. kr i forhold til periodisert budsjett når en unntar de avgiftsbaserte områder. Store snømengder i 1. kvartal har medført høye kostnader til brøyting og bortkjøring av snø. Avviket vil bli forsøkt redusert ved innsparing på utgifter til sommervedlikehold ved å redusere asfaltering med 1 mill. kr. Videre vil det bli overført midler fra overskudd på renovasjon næring og refusjon sykepenges. I tillegg vil 450.000 kr til vedlikehold av veilys på riksveier bli refundert fra Statens veivesen. Teknisk sjef anslår et merforbruk på vel 0,5 mill. kr ved årets slutt.

Utvalgte kostratall 2008.

	Lørenskog	Skedsmo	Oppegård	Rælingen	Akershus	Gruppe 13	Landet
Vann:							
Årsgebyr (kr)	1.318	1.980	2.474	2.651	2.154	1.756	2.552
Dekningsgrad vann	88,3	115,0	108,5	102,7	91,7	94,6	92,9
% fornyet ledn.nett	0,87	0,31	1,18	1,20	0,78	0,79	0,73
Avløp:							
Årsgebyr (kr)	1.846	2.718	2.400	2.547	3.126	2.483	2.920
Dekningsgrad avløp	80,7	90,6	99,6	99,5	91,2	94,4	93,7
% fornyet ledn.nett	1,51	0,36	1,21	0,95	0,52	0,60	0,51
Renovasjon:							
Årsgebyr (kr)	1.689	1.540	2.683	1.639	1.803	1.985	2.150
Dekn.gr. renovasjon	104,1	104,1	96,2	92,4	93,7	99,1	99,6
Nto. dr.utg. kr pr innb. samferdsel	451	660	625	783	554	591	638
Utg. gatebelysning pr km komm vei	21.720	40.829	26.755	26.317			
Utg. pr km komm vei, gate, gang/sykkelvei	143.624	169.251	104.276	154.852	109.416	114.006	87.780

Rådmannens forslag til nettorammer 2010-2013.

Tall i 1.000 kr	Regnsk 2008	Budsj 2009	Rådmannens forslag			
			2010	2011	2012	2013
Regnskap/budsjett (2010-kr)	47.502	30.496	30.496	30.496	30.496	30.496
Endrede budsjettforutsetninger:			367	593	593	593
Tekniske justeringer:			1.267	637	587	767
Forskrift- og oppgaveendringer:			310	310	310	310
Konsekvensjustert budsjett			32.440	32.036	31.986	32.166
<u>Driftskonsekvenser av nye invest.:</u>						
Økte/reduerte driftsutgifter				12	12	125
Økte renter og avdrag			660	2.351	2.837	3.325
<u>Endringer vedtatt av k.st./f.sk.:</u>						
- ingen						
<u>Innsparinger/rammejusteringer:</u>						
Redusere asfaltering av veier			-500	-500	-500	-500
Red. standard vintervedl.h. veier			-500	-500	-500	-500
<u>Nye tiltak m.m.:</u>						
- ingen						
Sum nettoramme			32.100	33.399	33.835	34.616
Hvorav overført til:						
Bygge- og eiendomstjenesten						
Renter og avdrag			-660	-2.351	-2.837	-3.325
Sum korrigert nettoramme			31.440	31.048	30.998	31.291

Endringer i nettorammen:

Konsekvensjustert budsjett:

For fullstendig oversikt over hva som er medtatt i konsekvensjustert budsjett vises til vedleggshefte. Det viktigste som er medtatt under endrede budsjettforutsetninger er tidligere ikke-kompenserte økte drifts- og vedlikeholdsutgifter til veier og gang-/sykkelveier, mens tekniske justeringer gjelder merutgifter som følge av årets lønnsoppgjør og endrede kalkulatoriske kapitalkostnader på VAR-området.

Forslag 2010 – 2013:

- Under driftskonsekvenser av investeringer m.m. er ført opp økte driftsutgifter knyttet til GS-vei Losbyvn, FDV Blåkollen (VAR-regnskapet).....
- Det foreslås ingen endringer knyttet til nye vedtak i kommunestyre og formannskap.
- Innsparinger/rammereduksjoner på til sammen 1 mill. kr er ført opp i samsvar med enhetens lavest prioriterte tiltak/virksomheter:
 - Asfaltering av færre veier per år. I 2007 ble enhetens ramme økt med 2,5 mill. kr årlig til å ta igjen etterslep på asfaltering/opprettholde veistandarden. Denne avsetning reduseres nå med 0,5 mill. kr.
 - Redusert standard på vintervedlikehold av veier. Etablering av eget snødeponi vil i tillegg redusere utgiftene til bortkjøring av snø.
- Det foreslås i perioden ingen nye tiltak.

Enhetens forslag til tiltak utenfor dagens nettoramme – konsekvensjustert budsjett.

Enhetens prioriterte driftstiltak utenfor dagens nettoramme er:

Alle tall i 1.000 kr

		2010	2011	2012	2013
1	Opprusting av Kirkerudveien	150			
	SUM	150	0	0	0

Rådmannens kommentarer:

- Kirkerudveien er en privat vei (gårdsvei), men som brukes til turvei og lignende av kommunens innbyggere. Hvert år blir det bevilget midler til vedlikehold av gårdsveier/private veier, men disse midlene brukes til brøyting og strøing. Kirkerudveien trenger en opprusting utover det eierne bidrar med hvert år. Totalbeløpet for grøfting og grusing av hele veien vil være 150.000 kr. Rådmannen forutsetter som tidligere at midler må kunne avsettes innenfor enhetens ramme.

Rådmannens forslag til rammer for perioden innebærer hovedsakelig en videreføring av dagens virksomhet. Det er imidlertid foreslått innsparinger knyttet til asfaltering av veier og ved vintervedlikehold av veier.

Kommentarer til de enkelte ansvarsområder

8.1 Administrasjon/plankontor

Ansvarsområdet omfatter den øverste administrative og faglige ledelse av enheten. Staabskontoret består av sekretariat og gebyrkontor. Plankontoret er inndelt i 2 seksjoner: Samferdsel og renovasjon og Vann og avløp.

Ansvarsområde har til disposisjon 7,7 årsverk i 2009.

Hovedmål

- Planlegge, prosjektere og kontrollere at den tekniske infrastrukturen i kommunen blir utformet med en kvalitet som tilfredsstiller kommunens eget regelverk.
- Oppnå feilfrie og effektive arbeidsprosesser for å ivareta brukernes og de ansattes behov.
- Bedre og forenkle informasjonsflyten og tilgangen til intern og ekstern informasjon.

- Forbedre IT-kompetansen generelt slik at planleggingskapasiteten og effektiviteten øker i enheten.

Utfordringer og rammebetingelser

Kommunen er medlem i de store interkommunale selskapene på Nedre Romerike innenfor vannforsyning (NRV), avløp (NRA), avfallshåndtering (ROAF) og brann- og redningsvesen (NRBR). Bevilgninger til de interkommunale selskapene skjer i tekniske tjenesters budsjett. I egen regi utarbeider enheten interne planer for nyanlegg og rehabilitering av kommunale vann- og avløpsanlegg, samt andre miljøtiltak.

I overensstemmelse med kommuneplanens strategiske del er det utarbeidet en veiplan for hele kommunen. Videre er det utarbeidet en trafikksikkerhetsplan for kommunen som skal danne grunnlaget for bedre sikring av alle trafikkanter. Tiltaksdelen oppdateres hvert år.

Hovedplan vannforsyning og hovedplan avløp og vannmiljø er vedtatt som kommunedelplaner for perioden 2004-2007, og tiltaksplanen vil bli revidert i 2010.

Økonomiske rammer

Tall i 1000 kr	R 2008	B 2009	2010	2011	2012	2013
Driftsutgifter	2.606	5.347	5.614	5.614	5.614	5.614
Driftsinntekter	1.507	8.096	7.172	7.807	7.857	7.679
Netto drift	1.099	-2.749	-1.558	-2.193	-2.243	-2.065

Beløp i 2010-2013 er ført opp i faste 2010-priser.

Økte investeringer på VAR-området medfører endringer i kapitalkostnader, som *teknisk motposteres som inntekt* under dette ansvar. Rammeendringer som følge av dette motregnes mot kommunens utgifter til renter og avdrag på eksterne lån.

8.2 Driftskontor

Ansvarsområdet omfatter enhetens driftskontor, vedlikeholds- og anleggsstyrke, enhetens bil- og maskinpark, drift av verksted og lager samt kantina på Blåkollen.

Hovedparten av utgiftene for fellestjenestene fordeles ut på enhetens øvrige virksomheter, inklusive nyanlegg og i noen grad til andre enheter og ved tjenester utført for eksterne oppdragsgivere.

Ansvarsområde har til disposisjon 35,5 årsverk i 2009. Av disse fordeles 30 årsverk til VAR-området og samferdsel med henholdsvis 13 og 17 årsverk.

Hovedmål

- Effektivisering og forbedring skal innarbeides som mål hos alle ansatte.
- Antall og type ressurser må tilpasses for å møte kravene i fremtiden. Det må tas hensyn til volumøkning og endring i vedlikeholds- og driftsoppgaver.
- Brukerne skal sikres gode tjenester på vei, vann og avløp.
- Minimalt med driftsforstyrrelser.
- Beredskapsoppgradering innen vann og avløp.

Utfordringer og rammebetingelser

Opprettholde egen kompetanse innenfor VAR-området og på samferdselssektoren. Utføre oppdrag for egen enhet og andre til konkurransedyktige priser.

Økonomiske rammer

Tall i 1000 kr	R 2008	B 2009	2010	2011	2012	2013
Driftsutgifter	21.201	22.233	23.765	23.765	23.765	23.765
Driftsinntekter	19.171	19.708	20.898	20.898	20.898	20.898
Netto drift	2.030	2.525	2.867	2.867	2.867	2.867

8.3 Vann, avløp, renovasjon og feiing.

Ansvarsområdet omfatter enhetens utgifter knyttet til vann- og avløpssektoren, renovasjon og feiervesen samt de samlede inntekter på gebyrsiden. Feiervesenet er en del av Nedre Romerike Brann- og Redningsvesen.

Ansvarsområde har til disposisjon 8,3 årsverk i 2009. I tillegg er til disposisjon 13 årsverk fra driftskontoret, jf. kommentarer under pkt. 8.2.

Hovedmål

- Øke sikkerheten for vannforsyningen. Abonnementen skal ikke være mer enn 8 timer uten vann.
- Redusere lekkasjetap vann ytterligere.
- Rehabiliter 500 m med vannledninger hvert år.
- Vanntrykk ved uttak til stikkledninger skal være mellom 2,0 og 9,0 bar for alle abonnenter på ledningsnettet.
- Redusere mengde fremmedvann til renseanlegg.
- Forhindre at vassdrag forurenses av kloakk og forurenset overvann.
- Rehabiliter 1000m avløpsledninger hvert år.
- Unngå kloakkstopp og andre driftsforstyrrelser.
- Økt fokus på lokal overvannsdiskonponering.
- Dokumentere forurensingen fra spredt bebyggelse, fra avløpsnettet og fra jordbruket til vassdragene.
- Forbedre badevannskvaliteten i Langvannet.
- Dokumentere og gi oppdatert informasjon om vannkvalitetstilstanden i vassdragene.
- I samarbeid med ROAF sørge for at innhenting av husholdningsavfallet blir utført på best mulig og miljøsikker måte for abonnentene.
- Forhindre forsøpling

Utfordringer og rammebetingelser

Det er nødvendig med et årlig program for rehabilitering av ledningsnettet for å forhindre vesentlig forfall. I tillegg må forsyningsnettet for vann forsterkes for å klare de store utbyggingene som er planlagt i Lørenskog. Oppdimensjonering og utbedring av ledningsnettet for avløp er også nødvendig for å ta hånd om avløpsvannet på en forsvarlig måte.

Arbeidet med å redusere lekkasjer på vannledningsnettet vil fortsatt bli prioritert i perioden 2010-2013. Det nye driftskontrollssystemet for VA vil sammen med sonevannmålere og elektroniske lytteposter i vannkummer være et viktig verktøy framover for å kunne lokalisere og finne vannlekkasjene raskere enn tidligere.

Den fremtidige avfallshåndteringen for boligbebyggelsen i Lørenskog Sentrum og for Lørenskog Hus skal løses med bygging av et avfallssuganlegg. Anlegget blir også dimensjonert for å kunne ta imot avfall fra nye boliger i Solheim utvikling sitt område og fra eksisterende boliger i borettslagene Skårer I, II og III, og Metro boligsameie. Avfallssuganlegget omfatter en avfallssugsentral og rør som ligger i bakken, delvis i felles grøft med fjernvarme. Anlegget startet opp i oktober 2008 og vil bli ferdigstilt i 2010. Anlegget skal eies og driftes av Lørenskog kommune.

Tilknytningsgebyrer for vann og avløp er vurdert i løpet av 2009. Opprinnelig var disse gebyrene ment å være en erstatning fra nye abonnenter for investeringer eksisterende abonnenter hadde betalt. Logikken var så å bruke disse inntektene til finansiering av nye investeringer.

Retningslinjene for selvkost forhindrer dette; tilknytningsgebyrene går nå inn som generelle inntekter og reduserer forbrukernes løpende avgifter mens investeringene må lånefinansieres.

I forbindelse med revidering av selvkostsystemet for utbyggingstjenesten vil en også ta disse gebyrene med i betraktning. En økning i regulerings-, kart/geodata- og byggesaksgebyrene vil henføre kostnadene for disse tjenester til de som nyter godt av disse – og som i egenskap av næringsdrivende bør dekke disse. Samtidig bør man vurdere å legge om ordningen med tilknytningsgebyr slik at ikke

de samme næringsdrivende belastes med utlegg hvis effekt i dag kun er utgiftsreduksjoner for den generelle bruker.

Økonomiske rammer

Tall i 1000 kr	R 2008	B 2009	2010	2011	2012	2013
Driftsutgifter	105.077	108.540	109.685	109.685	109.685	109.685
Driftsinntekter	105.077	108.540	109.685	109.685	109.685	109.685
Netto drift	0	0	0	0	0	0

Betaling for tjenester og tilskudd til interkommunale virksomheter fremkommer under dette ansvarsområdet. Bevilgningen til rehabilitering av vannledninger og avløpsledningene videreføres med 4,5 mill. kr til hver årlig.

Fra 2009 forslås vannprisen uendret, til tross for en varslet prisøkning fra NRV på ca. 4,2 %. Avløpsprisen fra NRA vil fra 2009 bli basert på en kombinasjon av pe (personenheter) og målt avløpsvann. Det er usikkert hvordan dette vil slå ut for Lørenskog kommune, men en nøktern vurdering av situasjonen i Lørenskog i forhold til øvrige eierkommuner til NRA, tilsier at gebyrnivået holdes uendret også i 2009.

Renovasjonsgebyrene endres heller ikke. ROAF har hatt store overskudd som vil bli delvis oppløst gjennom å redusere regningen til kommunene.

Feiing og tilsynsgebyret økes med 25 % for å dekke inn tidligere underskudd ved tjenesten.

Felles for VAR-området er at tidligere års overskudd har akkumulert seg i fonds. Disse fondene skal tilbakebetales publikum gjennom reduserte priser – eventuelt ved ikke å øke prisene for å dekke økte utgifter – eventuelt ved å iverksette ekstraordinært vedlikeholdsarbeid. Kommunens egne VAR-fonds er nå på det nærmeste brukt opp, men det gjenstår betydelige midler i de gamle selskapene NRV AS og RA-2 AS.

Som vedlegg finner en selvkostregnskap/-budsjett for de fire nevnte områder.

8.4 Brann- og redningsvesen

Ansvarsområdet omfatter kommunens andel av driftsutgiftene til Nedre Romerike Brann- og Redningsvesen (NRBR) - brannvesenet og 110-sentralen (se for øvrig kapittel 4.3 om interkommunale selskap). NRBR er et interkommunalt selskap med kommunene Skedsmo, Rælingen og Lørenskog som eiere.

Hovedmål

- Lørenskog kommune skal til enhver tid ha et godt og velfungerende brann- og redningsvesen.
- I samarbeid med NRBR å se på løsninger som kan bidra til bedre økonomi både for kommunen og NRBR.

Utfordringer og rammebetingelser

Det vises til kommentarene under avsnitt 4.3.3.

Økonomiske rammer

Tall i 1000 kr	R 2008	B 2009	2010	2011	2012	2013
Driftsutgifter	14.561	15.347	15.654	15.654	15.654	15.654
Driftsinntekter	0		0	0	0	0
Netto drift	14.561	15.347	15.654	15.654	15.654	15.654

Tilskuddet til NRBR er økt med 2 % fra 2009 til 2010, jfr. avsnitt 4.3.3.

8.5 Samferdsel

Ansvarsområdet omfatter kommunens veiadministrasjon, samt drifts- og vedlikeholdsutgifter knyttet til kommunale og private veier og til vei- og gatelys.

Ansvarsområde har til disposisjon 17 årsverk fra driftskontoret, jf. kommentarer under pkt. 8.2.

Hovedmål

- Opprettholde standarden for å bevare veikapitalen på de kommunale veiene.
- Øke trafikksikkerheten, samt bedre fremkommeligheten for gående og syklende.
- Bedre miljøet for beboere langs veiene og tilfredsstille krav i forskrifter til lov om forurensning.

Utfordringer og rammebetingelser

Rapport fra konsulentfirmaet Carl Bro A/S viser en 10 års kapitalutvikling av veinettet i Lørenskog kommune. Det er nødvendig med en årlig bevilgning på 2,5 mill. kr hvert år i perioden slik at veikvaliteten opprettholdes og ikke forringes.

Økonomiske rammer

Tall i 1000 kr	R 2008*	B 2009	2010	2011	2012	2013
Driftsutgifter	17.036	15.175	15.127	15.370	15.370	15.485
Driftsinntekter	862	400	650	650	650	650
Netto drift	16.174	14.775	14.477	14.720	14.720	14.835

* Høy inntekt i 2008 har sammenheng med arbeider for andre/private og gjenspeiles også av et unormalt høyt utgiftsnivå.

Under dette ansvarsområdet er medtatt økte utgifter knyttet til to-delning av veinettet og økte ikke-kompenserte drifts- og vedlikeholdsutgifter til veier og gang/sykkelveier, samt innsparinger knyttet til asfaltering og vintervedlikehold av veier. Videre er innarbeidet endringer som følge av foreslåtte investeringer.

4.2.9 SENTRALADMINISTRASJONEN (SEN)

Ansvarsområde: Rådmannens kontorer, revisjonen, og diverse fellesoppgaver.

Sentraladministrasjonen ledes av rådmannen og er delt i tre avdelinger med følgende seksjoner:

- *Personal- og administrasjonsavdelingen:*
Arbeidsgiverseksjon, lønnsseksjon og seksjon for IKT og interne tjenester
- *Økonomiavdelingen:*
Plan- og budsjettseksjon, kommunekasserer og regnskapsseksjon.
- *Planavdelingen:*
Plansjef, miljøvernssjef og miljøvernkoordinator.

I tillegg omfatter sentraladministrasjonens budsjett blant annet formannskapskontor (kommunestyrets sekretariat), folkevalgte organer, ansvar for sivil beredskap og ordningen med hovedtillitsvalgte.

Sentraladministrasjonens overordnede mål er:

- *Kommuneplan:* å sørge for at intensjonene i den vedtatte kommuneplan følges i hele kommunens virksomhet, og gjennomføre revisjon av planen i inneværende fireårsperiode i henhold til vedtatt program.
- *Koordinering:* å bidra til en samordnet drift og planlegging, en helhetlig disponering av kommunens samlede ressurser og en god økonomisk forvaltning.
- *Service:* å være en serviceenhet for de resultatstyrte enheter, de folkevalgte og kommunens innbyggere.

Utfordringer:

- Sykefravær. Sykefraværet var i 2008 på 7,8 %. Målet om å få ned sykefraværet til 2004/2005-nivået (7,9 prosent) i 2008 ble nådd. Arbeidet med sykefraværet gis fortsatt prioritet.
- Planlegging. Viktig å ha på plass de planer og planprosesser som trengs for at kommunen skal utvikle seg i tråd med de mål, bestemmelser og retningslinjer som foreligger til en hver tid
- Miljø. Gjøre oss i stand til å takle de miljø- og sikkerhetsmessige utfordringer som kan oppstå.

Sentraladministrasjonens er delt opp i to ansvarsområder og det er i budsjett 2009 budsjettert med til sammen 70 årsverk i enheten. I tillegg kommer 1,4 årsverk politikere og 4,5 årsverk til tillitsvalgte.

Tall i løpende priser (Sum per ansvarsområde i 2010 er veiledende.)

Nøkkeltall for enheten og de enkelte ansvarsområder :		Forslag 2010	Budsjett 2009	Regnskap 2008
9. Sentraladministrasjonen	Utgift	87.292.000	77.787.000	74.618.059
	Inntekt	12.812.000	12.216.000	19.158.326
	Netto	74.480.000	65.571.000	55.459.733
9.1 Folkevalgte organer m.m.	Utgift	9.567.000	9.699.000	9.854.676
	Inntekt	405.000	396.000	1.025.025
	Netto	9.162.000	9.303.000	8.829.651
9.7 Rådmannens kontorer	Utgift	77.725.000	68.088.000	64.763.383
	Inntekt	12.407.000	11.820.000	18.133.301
	Netto	65.318.000	56.268.000	46.630.082

Oversikten omfatter alle driftsutgifter og -inntekter, dvs. inkl. kalkulatoriske avskrivninger og finansutgifter og -inntekter.

Økonomisk situasjon per 1. halvår 2009.

Etter 1. halvår har sentraladministrasjonen et merforbruk i forhold til periodisert budsjett på 2 mill. kr. Merforbruket er ved folkevalgte organer (møtegodtgjøring og revisjon) og ved rådmannens kontorer. Merforbruk ved revisjonen er en følge av manglende rammeregulering i forbindelse med økte utgifter til revisjonen, mens merutgift møtegodtgjørelse bl.a. er en følge av innkalling av ekstra representanter ved behandling av spesielle saker. Merforbruket ved rådmannens kontor skriver seg i sin helhet til kostnader knyttet til rettssak mot Obos i forbindelse med Lysås. Det anslås et merforbruk på årsbasis på inntil 2,6 mill. kr.

Utvalgte kostratall 2008

Det finnes ikke relevante kostratall som kan knyttes direkte til sentraladministrasjonen. Kostratall som gjelder administrasjon og styring omfatter all administrasjon og styring i kommunen – ikke bare det som føres under sentraladministrasjonen.

Rådmannens forslag til nettorammer 2010-2013:

Tall i 1.000 kr	Regnsk 2008	Budsj 2009	Rådmannens forslag			
			2010	2011	2012	2013
Regnskap/budsjett (2010-kr)	65.086	66.881	66.881	66.881	66.881	66.881
Endrede budsjettforutsetninger:			20	1.430	-90	1.015
Tekniske justeringer:			4.605	4.633	4.603	4.625
Forskrift- og oppgaveendringer:			0	0	0	0
Konsekvensjustert budsjett			71.507	72.945	71.394	72.521
<u>Driftskonsekvenser av nye invest.:</u>						
Økte/reduerte driftsutgifter				150	150	150
Økte renter og avdrag			38	373	812	1.025
<u>Endringer vedtatt av k.st./f.sk.:</u>						
Økt antall møter k.st. og f.sk.			131	131	131	131
Økt tilskudd NRD (inkl.husleie)			576	576	576	576
<u>Innsparinger/rammejusteringer:</u>						
Bevertn./transport/oppl. - folkevalgte			-95	-95	-95	-95
Sentrale opplæringsmidler			-75	-75	-75	-75
Konsulenttjenester/IKT-kommunikasjon			-275	-275	-275	-275
Informasjon og transport			-55	-55	-55	-55
<u>Nye tiltak m.m.:</u>						
Erstatninger barnehjemsbarn			2.500	2.500	2.500	2.500
Øke antall lærlinger fra 30 til 32				288	288	288
Tiltak i klima- og energiplanen			230	100	100	100
Økte utg. sivlforsvaret			37	37	37	37
Sum nettoramme			74.518	76.600	75.488	76.828
Hvorav overført til:						
Bygge- og eiendomstjenesten						
Renter og avdrag			-38	-373	-812	-1.025
Sum korrigert nettoramme			74.480	76.227	74.676	75.803

Endringer i nettorammen:

Konsekvensjustert budsjett:

For fullstendig oversikt over hva som er medtatt i konsekvensjustert budsjett vises til vedleggshefte. Det viktigste som er medtatt under endrede budsjettforutsetninger er: avvikling av kommune- og stortingsvalg, skifte av kommunestyre, vennskapsbesøk og opplæring av folkevalgte, brukerstøtte IT og økte felleskostnader, mens tekniske justeringer hovedsakelig gjelder merutgifter som følge av årets lønnsoppgjør og korrigerte indirekte kostnader knyttet til utbyggingstjenesten.

Forslag 2010 – 2013:

- Under driftskonsekvenser av investeringer m.m. er ført opp økte drifts- og vedlikeholdskostnader knyttet til ny programvare økonomi.
Videre er ført opp økte renter og avdrag knyttet til ny programvare økonomi, IT-investeringer og sentralarkiv. Disse utgifter er deretter trukket ut av rammen.
- Endring vedtatt av kommunestyre/formannskap gjelder økt antall kommunestyremøter (og formannskapsmøter) og økt tilskudd til NRD.
- Innsparinger/rammereduksjoner på til sammen 500.000 kr er ført opp i samsvar med enhetens lavest prioriterte tiltak/virksomheter:
 - Bevertning, transportutgifter og opplæring for folkevalgte er redusert med 95.000 kr.

- Sentrale opplæringsmidler er redusert med 75.000 kr.
- Kosulenttjenester, hovedsakelig inne IT, er redusert med 230.000 kr og IKT-kommunikasjon med 45.000 kr.
- Informasjon og transportutgifter er redusert med 55.000 kr.
- Fra 2010 foreslås etablert en ordning med billighetserstatning for tidligere barnehjemsbarn. Krav og behandling av disse skal skje i løpet av en tre-års periode. Anslag for totale kostnader for ordningen er ca 10 mill. kr som er fordelt med 2,5 mill. kr årlig i hele perioden.
- I samsvar med tidligere forutsetninger økes antall lærlinger fra 30 til 32 årlig fra 2011.
- Til tiltak knyttet til kommunedelplan for klima og energi avsettes 130.000 kr i 2010 til viderefordeling til øvrige enheter. Fra 2011 forutsettes slike tiltak finansiert innen den enkelte enhet. For å ivareta tiltak som vil belaste sentraladministrasjonens budsjett avsettes i tillegg til nåværende bevilgning 100.000 kr årlig.
- Tilskudd til sivilforsvaret er økt med 37.000 kr årlig, jf. kommentarer vedr. NRBR.

Enhetens forslag til tiltak utenfor dagens nettoramme – konsekvensjustert budsjett.

Sentraladministrasjonens prioriterte driftstiltak utenfor dagens nettoramme er:

Alle tall i 1.000 kr

		2010	2011	2012	2013
1	Erstatninger barnehjemsbarn	2.500	2.500	2.500	2.500
2	Tiltak i klima- og energiplanen	230	100	100	100
3	Øke antall lærlinger fra 30 til 32	288	288	288	288
	SUM	3.018	2.888	2.888	2.888

Rådmannens kommentarer:

- Rådmannen slutter seg til de fremmede forslag, dog med en endring at økning i antall lærlinger utsettes til 2011. Alle de fremlagte forslag er en konsekvens av tidligere føringer fra formannskap/kommunestyre.

Rådmannens forslag til rammer for perioden innebærer hovedsakelig en videreføring av dagens virksomhet. På vanlig måte er det lagt inn kostnader i forbindelse med avvikling av kommune- og stortingsvalg, skifte av kommunestyre, økt antall møter i kommunestyre og formannskap, vennskapsbesøk og opplæring av folkevalgte. I tillegg er tilskudd til NRD og sivilforsvaret økt. En satsing på klima- og energitiltak er det funnet plass for. Den største merkostnad gjelder ordning med billighetserstatning for tidligere barnehjemsbarn. Anslag for totale kostnader for ordningen og fordeling av disse per år, er meget usikker.

Kommentarer til de enkelte ansvarsområder

9.1 Folkevalgte organer m.m.

Ansvarsområdet omfatter kommunestyre og formannskap, valg, kommunale utvalg, partistøtte og revisjon.

Ansvarsområde har til disposisjon 2 årsverk i 2009 og i tillegg 1,4 årsverk politikere.

Hovedmål

- Å sikre at kommunens politiske organ får et godt grunnlag for sine beslutninger.

Utfordringer og rammebetingelser

Kommunestyre og formannskaps skal tilføres tilstrekkelig informasjon, dokumentasjon og faglige vurderinger til å foreta politiske prioriteringer, en helhetlig disponering av kommunens samlede ressurser og en god økonomisk forvaltning.

Fra denne valgperiode er det vedtatt å øke antall medlemmer av formannskapet med 2. I tillegg skal representanter i interkommunale selskap inviteres til møtene, når formannskapet behandler saker som

gjelder de aktuelle selskap. Fra 2010 skal antall møter i kommunestyret og formannskapet utvides med ett hvert halvår.

Økonomiske rammer

Tall i 1000 kr	R 2008	B 2009	2010	2011	2012	2013
Driftsutgifter	9.853	9.699	9.567	11.067	9.547	10.652
Driftsinntekter	1.023	396	405	405	405	405
Netto drift	8.830	9.303	9.162	10.662	9.142	10.247

Beløp i 2010-2012 er ført opp i faste 2010-priser.

Det er lagt inn lønnsøkning til ordfører og varaordfører i tråd med den generelle lønnsøkning og en justering av den øvrige godtgjøringen til folkevalgte i tråd med prisutviklingen. Det er avsatt midler til gjennomføring av kommunevalg i 2011, stortingsvalg 2013, til opplæring av folkevalgte i 2011 og avvikling av vennskapsbesøk i 2010 og 2012. Videre er medtatt merutgifter som følge av flere møter i kommunestyret og formannskapet fra 2010.

Det har vært en prøveordning med dagmøter for formannskapet og et dagmøte for kommunestyret i 2008 og 2009. Merutgift som følge av en slik ordning er ikke lagt inn i rammen.

9.7 Rådmannens kontorer

Ansvarsområdet omfatter rådmannen og hans stab: planavdelingen, økonomiavdelingen og personal- og administrasjonsavdelingen. Ansvarsområdet inkluderer også HMS og bedriftshelsetjeneste, lærlingeordningen, utgifter til regionalt landbrukskontor, Skullerud skog, sivilforsvar og miljøvern.

Ansvarsområde har til disposisjon 68 årsverk i 2009 og i tillegg 4,5 til tillitsvalgte.

Hovedmål

- Å bidra til effektiv og god tjenesteproduksjon i tråd med innbyggernes behov og kommunens vedtatte mål og strategier.
- Å bidra til god økonomistyring, personalforvaltning, saksbehandling og bruk av informasjonsteknologi.
- Å utarbeide de overordnede planer og prognoser som er nødvendig for politisk styrt utvikling av kommunen.
- Å øke innsatsen for oppfølging av handlingsplanen for det 21. århundre som ble vedtatt på FNs verdenskonferanse om miljø og utvikling i Rio de Janeiro i 1992.
- Å delta aktivt i det økende samarbeid på regionalt nivå når de gjelder samordnet areal- og transportplanlegging (SNR, Samarbeidsalliansen for Osloregionen, Oslopakke 3 og annet regionalt og bilateralt samarbeid).
- Legge om rekvisisjons- og bestillingsrutinene slik at dette går via regnskapssystemet for å effektivisere arbeidet og som et ledd i forberedelse til fremtidig elektronisk handel.
- Holde sykefraværet på dagens nivå, under 8 %.
- Utvikle kommunens hjemmesider med elektroniske skjemaer, informasjon og nyheter.

Utfordringer og rammebetingelser

Økt fokus på samarbeid med våre nabokommuner og i ulike regionale sammenhenger medfører større aktivitet på overordnet planarbeid, spesielt hva angår bilateralt og multilateralt samarbeid. Lørenskog kommune og Oslo kommune er i ferd med å etablere et formelt plansamarbeid og en bør påregne økt samarbeid med Skedsmo kommune i strategisk plansammenheng. For å oppnå de nasjonale og regionale føringene i klima- og energipolitikken vil man lokalt på Nedre Romerike og i Lørenskog få en større fokus på samferdsel. Dette arbeidet krever allerede store ressurser, og vil prege arbeidet med å revidere kommuneplanen. Det er en økende aktivitet på ulike regionale nivå med sikte på å få til en best mulig samordnet areal- og transportplanlegging på tvers av kommune- og fylkesgrenser i Oslo-regionen. Utviklingen av et busstilbud tilpasset den utbyggingen som foregår i kommunen må prioriteres høyere. Kommunen er i ferd med å få store arbeidsplasskonsentrasjoner uten tilstrekkelig kollektivtilbud. Samtidig er en i den situasjonen at attraktiviteten til Lørenskog som aktuell lokalisering for bedrifter ville vært bedre med et bedre kollektivtilbud i form av raske reiser mellom

Lørenskog og andre regionale knutepunkter. Satsingen på bane til Lørenskog vil i denne sammenheng være et meget viktig tiltak.

Lokal Agenda 21-arbeidet er i full gang og dette vil fortsette de kommende årene. Klima- og energiplanen for Lørenskog kommune (kommunedelplan) behandles i kommunestyret i slutten av 2009. I 2010 vil man ha fokus på å få iverksatt tiltakene som er hjemlet i planen. Ansvar for gjennomføringen av de fleste av disse tiltakene ligger hos de ulike enheten, mens planavdelingen vil ha ansvaret for å initiere prosjektene knyttet til tiltakene.

I henhold til ny plan- og bygningslov skal det kommunestyret som blir valgt høsten 2011 vedta en planstrategi for kommunen i løpet av det første året i perioden, d.v.s. innen september 2012. I 2010 vil arbeidet med en kommunal planstrategi pågå.

Ved behandling og vedtak til reguleringsplan for Losbydalen spesialområde ble det vist til intensjonen om å opprette et eget forvaltningsråd for dalen. Det samme behov gjør seg gjeldende for Lørenskog grønne sentrum. På grunn av framdriften med reguleringsplanen for Lørenskog grønne sentrum er dette arbeidet forsinket, men vil starte opp i 2010.

Kommunen trenger å rekruttere, utvikle og beholde godt kvalifiserte medarbeidere for å bedre kvalitet og effektivitet i egen organisasjon. Rådmannen prioriterer lederopplæringen høyt, og et program for mellomlederopplæring tilbys nye ledere. Det ytes noe ekstern finansiering fra KS. I 2009 ble det gjennomført en kartlegging av kompetansen til alle ansatte. Arbeidet med bruk av denne kompetanse-oversikten vil starte i 2010.

Det stor rift om fagarbeidere til pleie- og omsorgstjenesten og barnehage/SFO. Disse utdanningene omfatter en læretid på to år, og rådmannen satser derfor på en offensiv rekruttering av lærlinger med sikte på senere tilsetting i ordinære stillinger i aktuelle tjenester. Pleie- og omsorgstjenesten administrerer ordningen for helsefaglæringer, mens Nitor AS administrerer ordningen for øvrige lærlinger, som for tiden er barne- og ungdomsarbeidere. Målsettingen er å ha en lærling per tusen innbygger i kommunen i 2010, jf. opptrappingsplanen vedtatt av administrasjonsutvalget.

Rådmannen startet i 2008 et prosjekt med sikte på å redusere uønsket deltid og stimulere til mer bruk av hele stillinger. Dette kan gi høyere kvalitet i tjenestene, bedre arbeidsmiljø for de ansatte og en mer effektiv bruk av personalressursene. Det er gjennomført kartlegging av status og i 2009 har det vært arbeidet med å prøve ut aktuelle tiltak. En vil i første omgang prioritere tiltak som kan gjennomføres innen eksisterende rammer.

Likelønnskommisjonen nedsatt av regjeringen peker på at det behov for en likelønnsrett for å løfte kvinner i offentlig sektor, og kommisjonen har også andre forslag til tiltak som kan redusere forskjellen i lønn mellom kvinner og menn. Dette handler i hovedsak om tiltak på områder som ikke ligger direkte til den enkelte kommune. Signalene er at dette blir et spørsmål mellom partene ved tariffoppgjør, og rådmannen finner ikke rom for å sette av ekstra lønnsmidler til likelønn ut over dette.

Arkivloven har som et av sine siktemål å heve kvaliteten på arkivtjenestene i offentlige organer og dermed bidra til effektiv og rasjonell ressursbruk i forvaltningen. Bestemmelsene i lov og forskrift skal også ivareta at bevaringsverdige arkiver blir tatt vare på for ettertiden. Kommunen har selv ansvaret for å oppbevare sine arkiver, og standarden på arkivlokalene er av stor betydning i begge de overnevnte perspektivene.

Arbeidet med en overgang til sentralarkiv for Lørenskog kommune igangsettes for fullt i 2010. I dag er det 9 journalførende enheter som ivaretar arkivfunksjonene i Lørenskog kommune. En sentralisering kan heve kvaliteten på arkivfunksjonene ved at arkivet blir mer effektivt og man oppnår en mer enhetlig behandling. Et velfungerende og effektivt arkiv vil sikre likebehandling, øke servicen både for innbyggere, folkevalgte og saksbehandlere samt ivareta informasjonssikkerheten på en bedre måte. Det kan også føre til en mulig tidsgevinst for saksbehandlingen, og dermed øke den servicen som ytes innbyggerne i kommunen.

Fra og med 2012 vil Statsarkivet i Oslo følge opp om arkivforskriftens bestemmelser blir etterlevd ved inspeksjoner.

På IKT-området er det et økende behov for utskifting og modernisering av flere av hovedserverne som blant annet betjener kommunens telefoni- og fagsystemer. Det er registrert at flere av de eksisterende serverne er utdaterte og underdimensjonert i forhold til et voksende antall brukere, noe som forårsaker høyre responstid enn nødvendig for den enkelte bruker.

Vår innkjøpsorganisasjon er i 2009 utviklet til å omfatte anskaffelser i alle enheter. Rådmannen vil i 2010 videreføre arbeidet med å heve organisasjonens kompetanse om offentlige anskaffelser og bedre kvaliteten på de anskaffelser som gjøres med tanke på følge eksisterende regelverk og oppnå mer fordelaktige avtaler med våre leverandører.

Økonomiavdelingens har som mål å gjennomgå alle selvkostområdene for å sikre at budsjetter og regnskaper omfatter alle kostnader. På et slikt faktagrunnlag kan så kommunestyret fastsette priser etter politiske vurderinger og valg. Et annet viktig område er finansforvaltningen, hvor ekstra innsats gir god uttelling. Regnskapsseksjonen påtok seg i 2009 føring av regnskap for NRV og NRA, og har inngått kontrakt om dette arbeidet til ut 2011. Kommunekassen tar sikte på å oppfylle skatteetatens resultatkrav.

Økonomiske rammer

Tall i 1000 kr	R 2008	B 2009	2010	2011	2012	2013
Driftsutgifter	65.013	68.088	77.725	77.971	77.941	77.963
Driftsinntekter	18.383	11.820	12.407	12.407	12.407	12.407
Netto drift	46.630	56.268	65.318	65.564	65.534	65.556

Korrigerer knyttet til kalkulatoriske avskrivninger, AFP-utgifter og kompensasjon for lønnsvekst fra 2009 til 2010 er ført under dette ansvarsområde. Stilling for oppfølging av sykemeldte videreføres i 2010. Denne er finansiert av udisponerte midler som tidligere er avsatt til bedriftsintern attføring. For øvrig er lagt inn de endringer som er vist i rådmannens forslag til nettorammer og som ikke hører inn under folkevalgte organer bl.a. utgifter knyttet til billighetserstatning for tidligere barnehjemsbarn.

4.2.10 TILLEGGSBEVILGNINGER / NYE BEVILGNINGER

I budsjettet for 2009 ligger det inne 21 mill. kr til formannskapetets disposisjon til tilleggsbevilgninger og nye bevilgninger, hvorav 18 mill. kr som lønnsreserve.

Rådmannens anbefalinger

Rådmannen foreslår at det i økonomiplanperioden avsettes 21 mill. kr årlig til formannskapetets disposisjon til tilleggsbevilgninger og nye bevilgninger, fordelt som følgende:

- til tilleggsbevilgninger/nye bevilgninger 1,5 mill. kr
- lønnsreserve 18,0 mill. kr
- til egenandeler 0,4 mill. kr.
- til attføringstiltak 1,1 mill. kr.

Lønnsreserven på 18 mill. kr tilsvarer vel 2 % av kommunens lønnsmasse, og dekker en lønnsvekst på ca. 3,5 % gjeldende fra 1.5.

Rådmannen har prinsipielt et ønske om at de enkelte hovedutvalg ved budsjett detaljeringen avsetter en reserve til utvalgenes disposisjon i løpet av året, men dette må skje innenfor de nettorammer som gjelder for enhetene, – og er følgelig ikke ført opp her.

4.3 INTERKOMMUNALE SELSKAPER M.V.

4.3.1 GENERELT OM DE INTERKOMMUNALE SELSKAPER M.V.

Lørenskog kommune er involvert i en rekke interkommunale selskaper, sammenslutninger og samarbeidsordninger med svært ulike funksjonsområder. Særlig innen teknisk sektor står interkommunale selskaper for en stor del av virksomheten. De planlagte bidrag til selskapene er her ført opp som "tjenestekjøp" uansett om dette i regnskapene føres som bidrag, tilskudd eller som betaling for tjenester, og uavhengig av om utgiften finansieres helt eller delvis med avgifter, ved bidrag fra staten, eller direkte fra kommunekassen.

I henhold til kommunelovens kapittel 8 skal kommunens økonomiplaner (og budsjetter) være fullstendige i den forstand at de også skal omfatte bevilgninger til "tjenestekjøp" fra "interkommunale selskaper m.v." I kommunens egen økonomiplan eller budsjett tas således med kommunens netto utgift til den enkelte virksomhet. Hvor det anses som nyttig eller relevant gir nærværende kapittel også oversikt over totaltallene fra virksomheten.

Økonomisjefene i de samarbeidende kommunene har jevnlig møter der blant annet spørsmål knyttet til budsjett og økonomiplaner for de største selskapene diskuteres: Romerike Avfallsforedling IKS, Nedre Romerike Brann og Redningsvesen IKS, Nedre Romerike avløpsselskap IKS, Nedre Romerike Vannverk IKS og Nedre Romerike Distriktsrevisjon.

I drøftingene er kommunenes administrasjoner blitt enige om å legge seg på en generell økning på 2 % fra 2009 til 2010 for de interkommunale selskaper. Lønnsutviklingen har imidlertid ført til at dette tallet kan bli i minste laget for de lønnsintensive selskaper som NRBR og NRD. Skal en gjøre noe med dette, forutsetter dette en felles opptreden fra eierkommunenes side. På grunn av budsjettprosessene hos eierne må en komme tilbake til dette senere.

Rådmannen tar som vanlig utgangspunkt i selskapenes innspill til eierkommunene.

Rådmannen vil også i sitt forslag til vedtak gjenta kommunestyrets instruks til sine medlemmer i representantskap – og via disse igjen til styremedlemmene – om å målbære og arbeide for gjennomføring i selskapenes organer de prinsipper og konkrete tiltak som kommunestyret måtte vedta.

Ved behandling av økonomiplan 2006 - 09 vedtok kommunestyret fem punkter for så vidt det gjelder den overordnede kommunale styring av de interkommunale selskaper.

Begivenhetene i RA 2 og NRV og fokus på selvkostprinsippet har ført til større bevissthet omkring kommunens ansvar og rolle som eier. Den tilhørende diskusjon dreier seg om eier/selskapsform, men også om hvordan eierskap og eierstyring skal praktiseres.

Det samlede forslag til vedtak finner en under kapittel 7 Forslag til vedtak – årsbudsjettet 2010 og økonomiplan 2010 – 2013.

Den vedtatte økonomiplan oversendes de berørte interkommunale selskaper så vel som kommunens representanter i styrer, generalforsamlinger, representantskap m.v.

Det enkelte selskap er omtalt nedenfor.

4.3.2 ROMERIKE AVFALLSFØREDLING IKS (ROAF)

Generelt om ROAF

Romerike Avfallsforedling IKS - ROAF - er et interkommunalt selskap med ansvar for avfallshåndteringen i kommunene Enebakk, Fet, Gjerdrum, Lørenskog, Nittedal, Rælingen, Skedsmo og Sørums. ROAF skal drive innsamling, transport, behandling og omsetning av avfall.

Økonomisk sammendrag for ROAF

Den økonomiske situasjon for selskapet de siste år har vært som følger:

Alle beløp i hele 1.000 kr	Regnskap 2006	Regnskap 2007	Regnskap 2008	Budsjett 2009
Brutto utgifter	101.808	125.674	121.302	132.385
Brutto inntekter	108.045	118.995	131.627	121.537
Sum finansinntekter og -kostnader	-33	27	-254	-
Netto resultat	6.204	- 6.652	10.070	-10.848
Lørenskog kommunes tjenestekjøp	19.045	18.594	18.619	20.276

Statlige avgifter og pålegg om nye tiltak samt økt avfallsmengde har gitt betydelige økninger i renovasjonskostnadene – og derved avgiftene - gjennom de senere år.

ROAFs innspill til økonomiplan 2010 - 2013

Selskapets årsmeldinger, budsjetter og forslag til økonomiplaner gir godt innblikk i virksomheten. Selskapets ledelse utmerker seg ved et godt samarbeid med eiernes administrasjoner, hvilket reduserer tidsforbruket på begge sider og bedrer den gjensidige forståelse og effektivitet.

I ROAFs økonomiplan er det lagt inn følgende årsresultat:

	2010	2011	2012	2013
Årsresultat	-18.173	0	0	0

En regner med at den nødvendige nedbygging av egenkapitalen kan foretas i 2010. Egenkapitalen vil da etter planen være redusert til et nivå ROAF selv vurderer som minimum for forsvarlig drift.

ROAF IKSs investeringsprogram i perioden er følgende (i hele kr 1.000):

	2010	2011	2012	2013
Investeringer	19.300	20.050	3.350	7.300

Rådmannens kommentarer og forslag til rammer for 2010 – 2013 for ROAF IKS

Lørenskogs tilskudd er 25,3 mill kr i 2010 mens totale driftstilskudd fra eierkommunene beløp seg til 122,0 mill kr. I ROAFs økonomiplan varsles en opptrapping av kommunenes driftstilskudd som følge av at en blir ferdig med nedbyggingen av egenkapitalen i 2010. I tillegg kommer noe økte kostnader knyttet til økte ambisjoner om sortering. Med den samme andel lagt til grunn i forhold til ROAFs forslag til økonomiplan vil Lørenskogs andel bli som følger – i faste priser:

	2010	2011	2012	2013
Tjenestekjøp i hele 1.000 kr	25.314	30.681	32.117	32.922

4.3.3 NEDRE ROMERIKE BRANN- OG REDNINGSVESEN IKS (NRBR)

Generelt om NRBR

NRBR er et interkommunalt selskap for kommunene Lørenskog, Rælingen og Skedsmo. Det er totalt ansatt 85 personer. Dette gjør NRBR til Norges sjette største brannvesen.

Økonomisk sammendrag for NRBR

NRBR ble IKS fra 1. januar 2005. Etter IKS-avtalen skal regnskapene føres etter kommunale regnskapsregler.

Den økonomiske situasjon for selskapet de siste år har vært som følger:

(Alle beløp i hele tusen)	Regnskap 2006	Regnskap 2007	Regnskap 2008	Budsjett 2009
Brutto utgifter	57 368	61 320	66 594	
Brutto inntekter	61 235	64 483	67 804	
Driftsresultat	3 867	3 163	1 210	
Finansposter	1 181	1 134	1 221	
Motpost avskrivninger	674	734	1 230	
Bruk av avsetninger og avsetninger	1 811	1 648	471	
Regnskapsresultat	2 488	115	749	0

Tjenestekjøp fra Lørenskog i hele 1.000 kr	13 417	16 269	16 743
--	--------	--------	--------

Hva angår 2009 er det mottatt et "revidert" budsjett som ikke samsvarer med rammene vedtatt av eierkommunene. Rådmannen legger til grunn de rammer som er vedtatt.

NRBRs innspill til økonomiplan 2010 - 2013

Vedtaket i representantskapet 18.6.2008 gir følgende rammer til de fire avdelingene og samlet:

(Alle beløp i hele tusen)	2010	2011	2012	2013
Brannvesenet	40.902	40.902	40.902	40.902
Feiervesenet	8.171	8.171	8.171	8.171
110-sentralen	4.406	4.406	4.406	4.406
Sivilforsvar/materialforvaltning	1.036	1.036	1.036	1.036
Til sammen (i 2010 – kr)	54.515	54.515	54.515	54.515

For brannvesenet innebærer ovennevnte forslag en økning i kommunenes tilskudd /tjenestekjøp på 12,1 %. Eierkommunene har ikke gitt signaler om rom for vesentlig aktivitetsøkning, og rådmannens vurdering er at det ikke er grunnlag for å øke brannvesenets rammer vesentlig utover hva som er tilfelle for kommunens egne enheter. En legger til grunn 2 % økning i forhold til vedtatt budsjett for 2009.

Forslaget til ramme for feiervesenet aksepteres.

110- sentralen: Vedtatt tilskudd for 2009 er 41 kr. per innbygger. For 2010 legger rådmannen til grunn 42 kr per innbygger. I ovennevnte "reviderte" budsjett for 2009 har en operert med 46 kr. per innbygger, hvilket det ikke er bevilgningsmessig dekning for. Rådmannen registrerer at den mangelfulle planleggingen av innføringen av nytt nødnett er et tema på nasjonalt nivå, og at NRBR IKS i den seneste tid har signalisert at de vurderer å trekke seg fra pilotsamarbeidet. Det er naturlig å se dette i sammenheng med eierkommunenes, og spesielt Lørenskogs klare holdning mot å tilleggsbevilge midler til dette all den tid en fra sentralt hold har hevdet at innføringen ikke skulle koste kommunene noe.

Sivilforsvaret: Det er foreslått en økning på 10 %, men etter en totalvurdering og hensett til beløpets størrelse foreslås at en aksepterer dette.

Rådmannens kommentarer og forslag til rammer for 2010 - 2013 for NRBR IKS

De respektive formannskap har instruert sine medlemmer i representantskapet å vedta budsjettammer i samsvar med kommunestyrenes budsjett- og økonomiplanvedtak. Representantskapet har likevel vedtatt betydelig styrking i brannvesenets driftsramme. Det er ikke dekning for en slik styrking i den vedtatte økonomiplanen. Rådmannen kan i en krevende budsjettsituasjon ikke anbefale de ekstra bevilgninger representantskapet legger opp til.

Dette gir følgende tall for planperioden:

	Vedtatt	Forslag			
	2009	2010	2011	2012	2013
Brannvesenet	38.340	39.107	39.107	39.107	39.107
Feiervesenet	7.834	8.171	8.171	8.171	8.171
110-sentralen	3.793	3.953	3.953	3.953	3.953
Sivilforsvar/materialforvaltni	931	1.036	1.036	1.036	1.036
Til sammen (i 2010 – kr)	50.898	52.267	52.267	52.267	52.267
Herav Lørenskogs andel	18.423	18.919	18.919	18.919	18.919

4.3.4 AS SENTRALRENSEANLEGGET – RA-2

4.3.5 NEDRE ROMERIKE VANNVERK AS – NRV

Disse to selskapene er nå avløst av NRA IKS og NRV IKS – se 4.3.6 og 4.3.7.

Aksjeselskapene er videreført inntil sakene mot tidligere direktør og andre er endelig avgjort og alle økonomiske forhold er opp- og avgjort. Dette kan imidlertid ta flere år.

4.3.6 NEDRE ROMERIKE AVLØPSSELSKAP IKS - NRA

Generelt om NRA

Selskapet ble opprettet 1.1.2008.

I løpet av 2008 overtok selskapet alle eiendeler og anlegg som tilhører kjernevirksomheten fra RA-2 til bokført verdi. Eiendommer og bygg i Strandveien og ved Berger ble imidlertid værende igjen i RA-2 i forbindelse med oppryddingen.

Alle overtatte anleggsmidler ble finansiert ved låneopptak. Renter og avskrivninger av anleggene blir lagt inn i regnskapene – og dermed prisene – i samsvar med selvkostreglene (H-2140 fra januar 2003 fra KRD).

Frigjorte midler blir liggende i RA-2 inntil selskapet er avviklet. Midlene blir da tilbakebetalt kommunene. Den del av midlene som tilhører forbrukerne, skal så inngå i kommunenes selvkostregnskaper med tjenestebukerne. De midler som måtte tilhøre kommunene, blir å inntektsføre i kommunenes regnskaper.

For Lørenskogs vedkommende er tilbakebetalingen til forbrukerne allerede startet, idet prisene ut til forbruker har vært uendret siden 2007. Derved oppstår det underskudd som først reduserer kommunens egne, tidligere overskudd på avløpsregnskapet – og så forskutterer de midler som senere

vil komme fra det oppløste aksjeselskapet.

Eierandelene for NRA IKS er Skedsmo med 50 %, Lørenskog med 34,9 % og Rælingen med 14,1 %.

Økonomisk sammendrag for NRA

Den økonomiske situasjon for selskapet i driftsåret 2009 var som følger:

(I hele 1.000 kr)	Budsjett 2009
Driftskostnader	23.180
Vedlikeholdskostnader	950
Lønn	14.910
Avskrivninger	8.960
Administrasjon	5.400
Andre driftskostnader	3.380
Kalkulatoriske renter	8.820
Fratrukket "andre inntekter"	-7.460
Selvkost til fordeling på eierne	58.140

NRAs innspill til økonomiplan 2010 – 2013

Selskapets økonomiplan ble vedtatt av representantskapet den 16.6.2009. Bruttotallene er som følger:

(I hele 1.000 kr)	Forslag 2010	Forslag 2011	Forslag 2012	Forslag 2013
Sum kostnader	65.150	66.648	68.453	74.609
Andre inntekter	-6.060	-6.060	-6.060	-6.060
Sum selvkost til fordeling	59.090	60.588	62.393	68.549

Rådmannens kommentarer og forslag til rammer for 2010 - 2013 for NRA

Tallene i perioden er relativt stabile med en økning i 2013 som følge av økning av vedlikeholdet. Avskrivningene øker jevnt ut over i perioden som følge av investeringsprogrammet – fra ca. 9 mill kr i 2010 til 15,4 mill kr i 2013. Rentekostnadene øker av samme grunn fra ca. 8,8 mill kr i 2010 til 9,5 mill kr i 2013.

Lørenskogs antatte andel av fordelt selvkost antas å bli:

	2010	2011	2012	2013
Tjenestekjøp i hele 1.000 kr:	22.493	23.019	23.652	25.809

Hva angår effektene av dette for publikum, vises til avsnitt 4.1.7 Virkninger for publikum.

4.3.7 NEDRE ROMERIKE VANNVERK IKS - NRV

Generelt om NRV

Selskapet ble opprettet 1.1.2008

Det vises for øvrig til foregående kapittel om NRA.

Økonomisk sammendrag for NRV

Den økonomiske situasjon for selskapet er følgende:

(I hele 1.000 kr)	Budsjett 2009
Driftskostnader	19.700
Vedlikeholdskostnader	5.870
Lønn	17,350
Avskrivninger	16.120
Administrasjon	3.600
Andre driftskostnader	1.490
Kalkulatoriske renter	12.280
Fratrukket "andre inntekter"	- 3.430
Selvkost til fordeling på eierne	72.980
Selvkost vannpris per kubikkmeter	4,90

NRVs innspill til økonomiplan 2010 – 2013

Selskapets økonomiplan ble vedtatt av representantskapet den 16.6.2008. Bruttotallene er som følger:

(I hele 1.000 kr)	Forslag 2010	Forslag 2011	Forslag 2012	Forslag 2013
Sum kostnader	79.162	79.706	82.598	87.707
Andre inntekter	- 4.790	- 4.790	- 4.790	- 4.790
Sum selvkost til fordeling	74.372	74.916	77.808	82.917
Selvkostpris per kubikkmeter	4,89	4,86	4,99	5,25

Rådmannens kommentarer og forslag til rammer for 2010 - 2013 for NRV

Variasjonene i perioden skyldes flere forhold. Tabellen viser hvilke elementer som fører til dette:

(I hele 1.000 kr)	2010	2011	2012	2013
Planlagt vedlikehold	6.750	3.550	3.350	6.000
Avskrivninger	13.120	12.987	15.745	18.123
Kalkulatoriske renter	7.846	10.957	11.291	11.372

Lørenskogs antatte utgifter til vannkjøp etter selvkostprisen er anslått til:

	2010	2011	2012	2013
Vannpris (kr)	4,89	4,86	4,99	5,25
Kjøp av ca. 3,6 mill m ³ vann	17.604	17.496	17.964	18.900

Hva angår effektene av dette for publikum, vises til avsnitt 4.1.7 Virkninger for publikum.

4.3.8 NEDRE ROMERIKE DISTRIKTSREVISJON (NRD)

Generelt om NRD

NRD ble etablert som en felles distriktsrevisjon for kommunene Lørenskog, Nittedal, Rælingen og Skedsmo i 1993.

NRDs innspill til økonomiplan 2010 - 2013

Kontrollutvalgets forslag til budsjett for kontroll- og tilsynsarbeidet skal følge formannskapetets innstilling til kommunestyret – og følger derfor som eget vedlegg.

Opprinnelig forslag til årsbudsjett ble vedtatt i sak KU-L 38/09 etter forslag fra styret i NRD i møte den 09.6.2009.

Revisjonen skal av plasshensyn flyttes til nye lokaler i Skedsmo. Det nye lokalet ligger i Vektergården i Lillestrøm. I den forbindelse er det ønskelig å se på mulighetene for en samlokalisering av revisjonen. Samlokaliseringen er blant annet begrunnet i bedre utnyttelse av fagkompetanse og i omorganisering til IKS.

Utgiftene fordeler seg slik:

	2010	2011	2012	2013
Totalbudsjett for året for NRD	8 200	8 460	8 460	8 460
-herav Lørenskogs andel	2 061	2 136	2 136	2 136
Utgifter til sekretærfunksjon	73	73	73	73
Kontrollutvalgets utgifter	165	165	165	165
Lørenskogs utgifter, til sammen	2 299	2 374	2 374	2 374

Rådmannens kommentarer og forslag til rammer for 2010– 2010 for NRD

Rådmannen følger kontrollutvalgets forslag. Samlokaliseringen vil medføre at Lørenskogs andel av husleiekostnader øker med 75.000 i 2010 og helårsvirkning med 150.000 fra 2011. Spørsmålet er drøftet på fellesmøtet for kommunenes økonomisjefer og det var enighet om at kostnadene legges inn i budsjettforslaget.

Forslaget er derfor tilsvarende høyere enn forslaget fra kontrollutvalget.

Forslaget innebærer en økning av NRDs ramme med 3,6 %. Det er forutsatt en lønnsstigning på 2 % for 2010 men de totale lønnsutgiftene er redusert med 4,6 %.

En har ikke mottatt en egen økonomiplan, men de nevnte husleiekostnadene er lagt inn for perioden. For øvrig legger til grunn at nivået for 2010 videreføres i de påfølgende år. i tillegg kommer nevnte justering som følge av økt husleie:

	2010	2011	2012	2013
Tjenestekjøp i hele 1.000 kr	2 299	2 374	2 374	2 374

4.3.9 FORHOLD VEDRØRENDE DE ANDRE INTERKOMMUNALE SELSKAPER

For de øvrige interkommunale virksomheter er bidraget/rammen for tjenestekjøp fra Lørenskog kommune ført opp som i 2009, med en justering på 2 % lønns- og prisstigning fra 2009 til 2010.

Dette vil omfatte følgende virksomheter:

- Regionkontor landbruk
- Stalsberghagen krematorium
- Legeformidlingssentralen
- Interkommunal barnevernsvakt
- Romerike krisesenter
- Tolketjenesten
- Beredskap mot akutt forurensning – region 2

De budsjettmessige konsekvenser av dette fremgår under den enhet som virksomhetene hører inn under.

5. KAPITALBUDSJETTET

5.1. SAMMENDRAG INVESTERINGENE

De 3 største investeringene foreslått av rådmannen i 2010 er (i 1000 kr):

Lørenskog hus	358.870
Nytt servicebygg Sørlihavna	10.700
Tverrveien, Skårer vest	8.000

I alt foreslår rådmannen investeringer i 38 prosjekter i 2010 med et samlet beløp av 466,1 mill kr. Av disse er 10 i kategori 2, selvkostprosjekter. 40 av prosjektene som er foreslått av enhetene har en ikke funnet plass til.

For driftsåret 2010 medfører rådmannens foreslåtte investeringer i 2010 økte netto drifts- og vedlikeholdskostnader på 1,0 mill kr og økte rente- og avdragskostnader på 1,7 mill. kr. Hva angår virkninger for hele økonomiplanperioden vises det til oversikten nedenfor.

5.2. INNLEDNING

Fremstillingen av kapitalbudsjettet er noe endret i forhold til forrige år, blant annet som følge av det pågående arbeidet i budsjettutvalget. I budsjettdokumentets vedlegg finnes en kort beskrivelse av hvert enkelt prosjekt, både de prosjekter som er foreslått av rådmannen og de øvrige. Nedenfor presenteres kun en oversikt over prosjektene som er foreslått av rådmannen.

Kapitalbudsjettet/økonomiplanen skal ivareta flere formål. Et av de viktigste er imidlertid å vise konsekvensene av forslagene: hvordan en investering er finansiert, hva den vil koste i renter og avdrag – og, ikke minst, hvilke **driftsutgifter** den medfører. Det skal ikke skje at et bygg ikke kan tas i bruk fordi det ikke er avsatt midler til drift – med mindre dette gjøres med fullt overlegg. Dette vil være situasjonen hvis det er store økonomiske besparelser ved å bygge et trinn en og to samtidig. Videre skal en sikre at bygget kan holdes i hevd ved at det også avsettes nok til vedlikehold.

I tråd med tidligere ønsker fra de folkevalgte gis også oversikt over hva som har vært investert tidligere på hvert enkelt prosjekt – og hva prosjektene vil koste totalt.

Mange forslag fra enhetene er ikke foreslått av rådmannen. Oversikten nedenfor er derfor todelt. Dersom en ønsker nærmere informasjon om ett enkelt prosjekt finner en ofte dette både under enhetens eget kapittel og i oversikten over alle prosjektene i vedlegget. Forklaring til samleoversikten finnes også i vedlegget.

At en ny investering som er foreslått av enheten ikke er foreslått av rådmannen i økonomiplanperioden kan skyldes flere forhold. Den viktigste årsaken er salderingshensynet, men en annen vanlig årsak er at prosjektet ikke er tilstrekkelig utredet. En del nye investeringer er likevel foreslått. Disse er merket med gruppe 5 i oversikten under.

En har tatt med investeringenes totalkostnad – eller i alle fall en indikasjon på disse. Dette er en viktig opplysning når det foreslås bevilgninger til de forberedende stadier av

en investering som ikke vil komme før i neste økonomiplanperiode: en bør vite noe om omfanget av hva en setter i gang.

En skal være klar over at prosjekter som etter de opprinnelige planer skulle stå ferdig i 2009 – og hvor finansieringen er ordnet for 2009 – ikke står oppført nedenfor. Disse finner en i budsjettet for 2009 og i sak om gjentatt bevilgning fra 2008 (K.styresak 42/09 fra 06.05.2009). Totalt ble det overført 392,2 mill kr fra 2008 til 2009 ved gjentatt bevilgning. Det er grunn til å anta at en også fra 2009 til 2010 vil måtte vedta gjentatt bevilgning for betydelige beløp – investeringer som altså kommer i tillegg til de som står oppført nedenfor.

Et visst etterslep i gjennomføringen av vedtatte investeringer skal det godt gjøres å komme utenom. For tiden er imidlertid etterslepet langt større enn ønskelig. Rådmannen har som ambisjon å bidra til at dette etterslepet reduseres betydelig.

5.3. FINANSIELLE FORHOLD

Kapitalbudsjettet for 2010 bygger på flere forutsetninger. Mange av disse er usikre. Forhold kommunen selv ikke er herre over vil virke inn på økonomien. Naturlig nok øker usikkerheten utover i perioden.

I økonomiplanen for 2009 – 2012 er det budsjettet med salg av fast eiendom og midlertidige lån med ca 290 mill. Som følge av markedsutviklingen, forhold rundt regulering samt øvrige praktiske hensyn, vil salget i 2009 ende betydelig lavere enn de budsjetterte 120 mill kr. En regner likevel med at nevnte salg for planperioden er gjennomført innen utgangen av 2011.

Norges bank er en viktig premissleverandør når budsjettet settes sammen. Men også data fra Statistisk sentralbyrå, finansdepartementet og innenlandske og utenlandske finansmiljøer gir innspill til de valg av forutsetninger som rådmannen må ta. For at en skal ha forutsigbarhet rundt driften av kommunen er det imidlertid helt nødvendig å etablere et regime som skjermer driften for markedssvingninger. Det budsjetteres med et rentenivå på 5 %, da en anser dette som bærekraftig på sikt.

Det hører også med at finansieringen skal være sikret. Problemene med å sikre lån til finansiering av investeringene tilsier at lån bør tas opp så tidlig som mulig, gitt at betingelsene er akseptable og at midlene kan plasseres uten særlig kreditt- og renterisiko i mellomtiden.

Det vises for øvrig til kapittel 2.1.

5.4. GENERELLE BETINGELSER FOR BRUK AV KAPITALBUDSJETTET

Grunnleggende i kommuneøkonomien er skillet mellom driftsregnskap og investeringsregnskap. Den kommunale regnskapsforskriftens § 3 trekker opp prinsippene for dette skillet. Løpende inntekter og løpende anvendelse av midler føres i driftsregnskapet. Bruk av lånemidler, salg og anskaffelse av anleggsmidler, utlån og øvrige økonomiske transaksjoner som ikke er løpende føres i investeringsregnskapet- og budsjettet.

Det har vært forskjellig praksis hva angår bevilgninger til investeringsprosjekter. I noen tilfelle er alle kostnader med, i andre tilfeller bare kostnadene som påløper i det enkelte år. Det siste har ofte vært tilfelle når det fremmes forslag om nye investeringer i løpet av året.

Det skal fattes vedtak om etablering og fullfinansiering for hele prosjektet. Dersom prosjektet strekker seg over mer enn ett år, skal det fattes vedtak om investering med tilhørende finansiering for et selvstendig byggetrinn ad gangen. Dette gjelder selv om det er klart at byggetrinnet ikke kan avsluttes i vedkommende budsjettår, men går over i neste. Byggetrinnet skal utgjøre en alternativ avslutning; det skal være mulig å ta i drift vedkommende byggetrinn og utsette eller avlyse senere.

Når kommunal virksomhet flytter fra eiet bygningsmasse som for eksempel Løkenåsveien 45 eller kommunens lokaler på Triaden og inn i et nybygg som Lørenskog hus frigjøres de tidligere lokaler. Det er vesentlig for totaløkonomien at en gjennomfører et salg av den fraflyttede bygningsmassen på gunstigst mulig tidspunkt. Hensynet til å oppnå den best mulige salgsprisen må veies opp mot en målsetting om å minimere perioder der en har husleie-, FDV- og renteutgifter både for nye og gamle lokaler. Husleie-, FDV- og renteutgifter i salgsperioden vil i likhet med salgsinntekten føres i kapitalregnskapet. Kostnadene er med andre ord en del av kapitalregnskapet når de påløper fordi en venter med salg av hensyn til totaløkonomien.

Selv om det vedtas å stille til disposisjon et beløp til en bestemt investering, kan ikke arbeidene starte før prosjektet – med kostnadsramme og finansiering – er godkjent av formannskapet i egenskap av kommunens byggekomité.

Investeringer kan ha ulike finansieringskilder. Disse fremgår av den vedlagte oversikten over det enkelte prosjekt. Den langt vanligste finansieringskilden er låneopptak. Av investeringene i 2010 er 51 % finansiert ved låneopptak. Lørenskog hus finansieres dels ved eiendomssalg og med merverdiavgiftskompensasjon. Siden ordningen med merverdiavgiftskompensasjon ble innført har en hatt anledning til å føre kompensasjon fra investeringer i driftsregnskapet. En har gjort et unntak for Lørenskog hus fordi dette er et ekstraordinært tiltak, og fordi investeringens størrelse ville gitt et uforholdsmessig stort tilskudd til driften. For øvrig må kommunene fra 2014 i sin helhet føre merverdiavgiftskompensasjon fra investeringer i investeringsregnskapet.

5.5. NÆRMERE OM ENKELTE PROSJEKTER

Lørenskog hus

Investeringen gjennomføres som tidligere forutsatt. I planperioden utgjør investeringen 402 mill. kr, hvorav 72 mill. kr. belastes ordinært låneopptak. De øvrige 330 mill. kr. finansieres ved eiendomssalg og momskompensasjon.

Kjenn skole og samfunnssal og Hammer skole og turnhall

Prosjektene har en total kostnadsramme på 339 mill. kr. I nærværende forslag til økonomiplan for 2010 – 13 foreslås det å gjennomføre rehabilitering av Kjenn og Hammer skoler i løpet av økonomiplanperioden, men med noe utsettelse i forhold til vedtatt økonomiplan. Prognosene tilsier ikke elevvekst av betydning i planperioden. Selv om prognosene er noe usikre må en se disse rehabiliterings- og utvidelsesprosjektene som en ønsket standardheving snarere enn nødvendig kapasitetsøkning som følge av økt elevtall. Den foreslåtte utsettelsen får vesentlig innvirkning på rente- og avdragsbelastningen av de frie inntekter i planperioden.

Utvidelse av Solheim skole

Det ble for 2009 bevilget 50 mill. kr. og var i tillegg foreslått 5 mill. kr. for 2011 til utvidelse av den nybygde Solheim skole. Som følge av tidligere vedtak som forhindrer omfordeling av elever som allerede har startet på en skole, og som følge av den generelle motstanden en registrerer mot å flytte fra Fjellhamar, kan ikke Solheim tas fullt ut i bruk

slik den planlagte utvidelsen har forutsatt. Fjellhamar FAU har engasjert seg for å etablere midlertidige lokaler på Fjellhamar med den konsekvens at en opprettholder det høye elevtallet ved skolen. Grunnlaget for utvidelsen av Solheim faller derfor foreløpig bort. Arbeidet har foreløpig ikke startet og rådmannen foreslår at prosjektet i sin helhet utsettes inntil videre.

Midlertidige lokaler på Fjellhamar

Det er bevilget 2 mill kr for etablering av en midlertidig løsning som følge av at inntaksområdet for Fjellhamar skole nå foreslås holdt uendret.

Lørenskog grønne sentrum

Prosjektet har en total kostnadsramme på 43 mill. kr. Forslaget ligger i økonomiplanen, men foreslås også utsatt i forhold til tidligere forutsatt gjennomføringstakt. Den foreslåtte utsettelsen får også betydelig innvirkning på rente- og avdragsbelastningen av de frie inntekter i planperioden.

Poststien

Kommunen har fått 6 mill. kr til prosjektet fra posten. For å gi stien full universell utforming må kommunen bevilge et betydelig beløp i tillegg. Tekniske tjenester har foretatt en beregning som indikerer en kommunal kostnad på minimum 4 mill. kr, muligens mer. Rådmannen ønsker at saken fremmes særskilt og at en i denne forbindelse vurderer tilleggsbevilgningen.

Hagasvingen 15 og 17

Pleie- og omsorgstjenesten har prioritert rehabiliteringen av disse eiendommene høyt. Bygg- og eiendomstjenesten har utarbeidet en foreløpig kalkyle på rehabilitering av Hagasvingen 17. En endelig kostnadskalkyle foreligger foreløpig ikke. For Hagasvingen 15 er det foreløpig ikke gjort kostnadsberegninger for hele prosjektet. Basert på de foreløpige anslagene fremstår kostnadene ved rehabilitering som høye. Rådmannen foreslår derfor ikke bevilgninger før endelig pris er kjent og en kan vurdere dette i forhold til eventuelle andre alternativer.

5.6. RÅDMANNENS FORSLAG TIL INVESTERINGER I BUDSJETTET OG ØKONOMIPLANPERIODEN.

Som tidligere, er investeringsforslagene kategorisert som følger:

- Gruppe 1: Investeringer som er bundet opp av avtaler, lovpålegg osv
- Gruppe 2: Selvfinansierende investeringer – dvs hvor kommunens økonomi som sådan ikke blir belastet
- Gruppe 3: Investeringer som er igangsatt og ikke kan reverseres
- Gruppe 4: Vedtatte, men ennå ikke igangsatte investeringer
- Gruppe 5: Nye forslag fra enhetene
- Gruppe 6: Avvist som investeringsutgift, skal føres i driftsregnskapet

Rådmannens forslag innebærer at alle prosjekter innenfor gruppene 1 og 2 realiseres. I gruppe 3 og 4 foreslås utsettelse av flere prosjekter. Av forslagene i gruppe 5 anbefaler rådmannen 29 av 60 forslag fra enhetene.

Som vedtak gjelder bare beslutningene om investeringer for budsjettåret 2010. Alle prosjekter som står oppført i økonomiplanen fra 2011 og senere må derfor forsvare sin berettigelse i forhold til andre prioriterte formål ved neste budsjetttrunde.

5.7 KAPITALBUDSJETTETS KONSEKVENSER

Rådmannen er bekymret for de driftsøkonomiske konsekvenser av det ambisiøse investeringsnivået en har lagt seg på forut for, og i sist vedtatte økonomiplan. Det vesentligste av investeringene finansieres med låneopptak. Kommunens totalgjeld beløper seg til kr 1.957 mill. kr. per 31.12.08. Av dette belaster rente- og avdragsutgifter for 1.377 mill. kr. de frie inntekter. Dersom en legger til prosjektene vedtatt for økonomiplanperioden 2009-12 vil gjeld som betjenes av frie inntekter være 2.051 mill. kr. per 31.12.12. I tillegg kommer en rekke forslag til nye tiltak ved årets behandling av budsjett og økonomiplan. Lørenskog befinner seg allerede blant de kommunene med høyest gjeldsnivå i forhold til driftsinntekter i kommunegruppe 13.

Rådmannen har i arbeidet med å saldere økonomiplanen måttet utsette en rekke investeringsprosjekter. I 2010 blir de driftsmessige konsekvensene av investeringene relativt moderate, med kostnadene stiger svært raskt utover i perioden. For at det skal være rom for å gjennomføre de planlagte investeringer må det gjennomføres betydelige økonomiske grep. Inntektene må økes eller det må kuttes i driftsutgiftene.

6 RÅDMANNENS SALDERING OG PRIORITERING

Rådmannen er pålagt av kommunestyret å legge frem et saldert forslag til budsjett og økonomiplan.

Samtidig skal rådmannen fremme et budsjettforslag i samsvar med kommunestyrets vedtak om iverksettelse av konkrete tiltak. Disse to oppdrag lar seg ikke forene ved fremleggelse av årets forslag til årsbudsjett 2010 og økonomiplan 2010-13.

Ved fjorårets budsjettbehandling la rådmannen fram et forslag til årsbudsjett og økonomiplan med følgende resultat for de enkelte år:

Tall i 1.000 kr	2009	2010	2011	2012
Regnskapsmessig mer/mindreforbruk	-12.932	-761	22.035	23.073

NB! Negative tall representerer et overskudd.

Budsjettbalanse ble oppnådd ved at det både i 2011 og 2012 ble brukt fondsmidler for å dekke underskuddene. Det ble påpekt at det var nødvendig å gjøre grep for å bringe balanse de enkelte år. Nå er et år gått – og disse grep er ikke gjort.

For den kommende økonomiplanperioden er det skjedd flere ting som påvirker økonomien negativt.

Tall i hele 1.000 kr	2010	2011	2012	2013	I alt
Merkomp. Lønnsvekst	8.600	8.600	8.600	8.600	34.400
Nye ress.kr. brukere + endret finansiering	5.500	5.500	5.500	5.500	22.000
Lørenskog hus *	3.600	3.600	3.600	3.600	14.400
Sum	17.700	17.700	17.700	17.700	70.800

* I økonomiplan 2009-12 lå inne økte driftsutgifter med 6,8 mill. kr – disse er nå økt til 10,4 mill. kr.

I tillegg ble ved behandlingen av årsbudsjett og økonomiplan skatteanslaget for 2010-2012 økt med 8 mill. kr og rammene for skole- og oppveksttjenesten og pleie- og pmsorgstjenesten økt med til sammen 9 mill. kr. Disse rammeøkningene er videreført i den framlagte økonomiplan, mens økningen i skatteanslag ikke har vært mulig å innarbeide som følge av hva en vet om skatteinntangen hittil i år. (Dette selv om en tar hensyn til årets krisepakke fra regjeringen). Dette gir en ytterligere ubalanse i perioden på 8 mill. kr årlig.

Summeres dette sammen med resultat fra forrige økonomiplan gir dette følgende resultat for de enkelte år:

Tall i hele 1.000 kr	2010	2011	2012	2013	I alt
Økonomiplan 2009-12	-761	22.035	23.073	23.000	67.347
Endrede forutsetninger	17.700	17.700	17.700	17.700	70.800
Red skatteinntekter	8.000	8.000	8.000	8.000	32.000
Sum	24.939	47.735	48.773	48.700	170.147

I oversikten over er anslått et resultat i 2013 som i 2012.

Dette var grovt sagt det salderingsgap rådmannen startet budsjettarbeidet med. Dette er deretter bearbeidet – og det er bl.a. innarbeidet nye tall for kommunens frie inntekter. Ved i tillegg å utsette et år så godt som alle nye tiltak i 2010 har det vært mulig å få balanse for 2010. Dette imidlertid med et svært optimistisk skatteanslag – som også er videreført for hele perioden.

Det å utsette alle nye tiltak innebærer imidlertid ikke et budsjett for 2010 uten påplussinger i forhold til 2009. I konsekvensjustert budsjett ligger under endrede budsjettforutsetninger store påplussinger

som følge av allerede igangsatte tiltak/andre endrede forhold. For de enkelte enheter medfører disse følgende rammeøkninger:

Tall i 1.000 kr	2010	2011	2012	2013	I alt
Bygg- og eiendomstjenesten	7.382	16.640	16.640	16.640	57.302
Skole- og oppveksttjenesten	1.723	1.116	1.116	1.116	5.071
Helsetjenesten	1.464	1.522	1.627	1.732	6.345
Tiltak og sosiale tjenester	-1.659	-1.652	-1.652	-1.652	-6.615
Pleie og omsorgstjenesten	14.234	14.253	14.253	14.253	56.993
Kulturtjenesten	501	245	-23	-23	700
Utbyggingstjenesten	0	0	0	0	0
Tekniske tjenester	367	593	593	593	2.146
Sentraladministrasjonen	20	1.430	-90	1.015	2.375
Sum	24.032	34.147	32.464	33.674	124.317

Salderingsproblematikken slår inn for fullt fra 2011 og utover i perioden. Dette som varslet i forrige økonomiplan. Bruk av fond til saldering som en gjorde i forrige økonomiplan vil ikke være mulig, da det nå gjenstår kun minimalt med disponible fond, jf. årsavslutningsdisposisjoner for 2008.

Rådmannen har i sitt framlegg valgt å vise hvilken virkning en utvidelse av eiendomsskatten vil gi. Det vil være praktisk mulig å utvide denne fra 2011 – og dette vil gi årlige merinntekter på 55 mill. kr etter det alternativ som rådmannen har lagt seg på. Det vil da også være mulig å ta inn de nye tiltak som ble strøket i 2010. Uavhengig av dette foreslår rådmannen også en utsettelse/forskyving av all planlagt skoleutbygging. Dette på bakgrunn av prognoser om en manglende elevtallsvekst. En eventuell utbygging av skolene vil hovedsakelig innebære en kvalitetsøkning – og en ikke nødvendig kapasitetsøkning, noe rådmannen ikke kan anbefale i den foreliggende økonomiske situasjon.

Med disse grep får en følgende nettoresultat de enkelte år:

Tall i 1.000 kr	2010	2011	2012	2013
Regnskapsmessig mer/mindreforbruk	0	-13.616	-21.903	-10.971

NBI Negative tall representerer et overskudd.

For å sikre en utvidelse av eiendomsskatten fra 2011, må vedtak om dette senest fattes før sommeren 2010. Rådmannen vil – avhengig av budsjettbehandlingen - fremme dette som egen sak.

Alternativt kan en i stedet foreta andre innsparinger. Nødvendige innsparinger, dersom alle nye tiltak i perioden sløyfes vil de enkelte år være:

Tall i hele 1.000 kr	2010	2011	2012	2013	I alt
Regnskapsmessig mer/mindreforbruk	0	-13.616	-21.903	-10.971	-46.490
Ingen utvidelse eiendomsskatt		55.000	55.000	55.000	165.000
Ingen nye tiltak		-13.328	-16.641	-22.678	-52.647
Nødvendig kutt for balanse	0	28.056	16.456	21.351	65.863

Idet økningen i renter og avdrag antas å øke underbalansen fra ca. 21 mill. kr i 2013 til ca 31 mill. kr i 2014, ca 33 mill. kr i 2015 og ca 35 mill. kr i 2016, vil det være nødvendig å foreta permanente kutt på 28-29 mill. kr allerede fra 2011. Da vil "reservene" i 2011-13 være tilstrekkelig til å dekke "toppene" i 2014-16, før tallene begynner å synke igjen. Her må det imidlertid understrekes at dette også innebærer noe nær investeringsstopp i noen år fremover. En konsekvens av det ovennevnte vil også være at planlagt bruk av Bårli skogen – nordfløyen og nye sykehjemsplasser i underetasje ved

Lørenskog sykehjem fra 2010 ikke iverksettes i perioden. Eventuelt må det ryddes plass til disse ved ytterligere kutt.

Anbefalingene fra budsjett og økonomiplan 2009 - 2012.

Konklusjonen fra forrige budsjett og økonomiplan var som følger:

"Rådmannen vil tilrå at kommunestyret vedtar det fremlagte budsjett- og økonomiplanforslag, og så bruker 2009 og 2010 til å iverksette nødvendige tiltak for å kunne realisere de planer som nå foreslås utsatt."

Det er ikke kommet opp nye måter å saldere budsjett og økonomiplan på enn hva som forelå for ett år siden. Følgelig har man nå ett års frist til å gjennomføre de nødvendige tiltak for å bringe økonomien i balanse igjen.

En vil derfor gjennomgå disse med henblikk på dagens situasjon og redegjøre for hvilke grep som allerede er tatt i nærværende forslag.

Reduserte investeringer

Rådmannen har foreslått å utsette alle investeringer som ikke allerede er igangsatt eller som følger av avtaler eller inngår i selvkost.

Årsaken ligger i økonomien: bevilgningene til renter og avdrag er økt med 16 mill kr fra 2012 til 2013 på grunn av allerede igangsatte investeringer.

På grunn av at avskrivningene først starter året etter at en investering er endelig ferdig, vil renter og avdrag fortsette å øke ytterligere i 2014, 2015 og 2016. Dersom det ikke igangsettes ytterligere investeringer, vil tallet avta fra 2017.

En økning av investeringsvolumet vil forverre denne situasjonen.

Utgiftsreduksjoner og merinntekter

Kommunestyret vedtok å se på kommunens organisasjon den 20.1.2009 i formannskapssak 007/09. Etter at den nedsatte styringsgruppa har hatt flere møter, ble det anbefalt å engasjere eksterne konsulenter for å bistå i arbeidet. Den 28.10.2009 vedtok formannskapet å bevilge 300.000 kr til dette.

En forventer at denne prosessen vil føre til besparelser, men hvor store disse blir, er det ikke mulig å ha noen mening om på det nåværende tidspunkt.

Dersom effekten av dette arbeidet skal kunne løse kommunens budsjettproblemer, er det nødvendig å komme frem til konkrete reduksjoner i størrelsesorden ca. 2 % av driftsbudsjettet på vel 1,6 mrd. kr. Det vil være flere områder som ikke kan reduseres. Disse kan være selvkostområdene, det kan være fordi tjenestenes omfang og nivå er lovpålagt eller reduksjoner av avtalemessige eller andre grunner ikke er realistisk

Nøkternt sett kan de derfor være nødvendig å redusere driften på de områder hvor man har frihetsgrader med både 4 og 5 %.

Kommunen har tidligere foretatt slike reduksjoner. Opprinnelig ble dette gjort som prosentvis kutt i alle enheter. Effekten ved dette er at man utfører de samme tjenestene, men med færre ressurser. Enkelte steder vil det være reserver å ta av, men dette varierer fra enhet til enhet. Dersom man ikke reduserer tjenestene eller øker inntektene fra disse, inntreffer et stadium hvor nødvendige omprioriteringer skyves foran. Øket press på de ansatte fører gjerne til økning av sykefraværet, som både fører til mer press og til dyrere reserveløsninger.

I 2004 måtte kommunen foreta en kraftig reduksjon i budsjettene. Høsten 2004 ble de redusert med ca.

10 mill kr og fra 2005 med ca. 25 mill kr. Her tok man tak i ca. 90 konkrete poster og foretok både utgiftsreduksjoner med tilhørende reduksjoner av tjenestetilbudet og økning av inntektene mot å bibeholde tjenestetilbudet.

Erfaringene ved denne prosessen var gode. Kommunen oppnådde balanse i sine budsjetter på svært kort tid gjennom tiltak som var beregnet til å virke over flere år.

At mange av tiltakene ble reversert etter et par år hadde sammenheng med en bedring i kommuneøkonomien. Det ligger da i sakens natur at kommunestyret disponerer økningen av inntekter til høyt prioriterte tiltak. Ikke overraskende vil det være å gjeninnføre tjenester man nylig har vært nødt til å avvikle.

Dersom kommunen skal gå til nye reduksjoner, anbefales det å gjennomføre en lignende prosess som den i 2004.

Eiendomsskatt

En viser til eget avsnitt om dette.

Etter at selskapsskatten ble gjort statlig, er kommunen også avskåret fra de merinntekter fra selskapsskatt som antas å følge av utbyggingen av Lørenskog sentrum. Hvor store økning i selskapsskatten dette ville ført til, kan man ikke fastslå med særlig stor presisjon. Men gitt en omsetningsøkning på 10 %, ville dette medført en økt kommunal selskapsskatt på 10 – 15 mill kr.

Slik situasjonen er nå, sitter kommunen igjen med kostnadene til drift av den infrastruktur de samme bedrifter benytter seg av.

En eiendomsskatt på næring ville kunne rette opp denne ubalanse.

Nå er det dessverre slik at det ikke kan innføres eiendomsskatt på næring (utenom verk og bruk) uten samtidig å gjøre den gjeldende for boligene i kommunen.

Imidlertid er det mulig å differensiere på satsene, slik at næring betaler 7 promille av verdien mens boligene betaler 2 promille. I tillegg kan boligene gis et bunnfradrag. Dog kan ikke bunnfradraget settes slik at det reelt sett ikke blir noen eiendomsskatt på boligene. Her blir det altså en balansegang mellom hvor langt man kan gå i å "skjerme" boligene uten å få ordningen underkjent.

Eiendomsskatten kan også innføres midlertidig – for eksempel til man er kommet over "pukkelen" av utgifter som følger av de siste års betydelige investeringer.

Samfunnsmessige endringer og tiltak

Det ble i forrige budsjett og økonomiplan nevnt at finanskrisen kunne føre til motkonjunkturtiltak fra statens side og at dette kunne komme Lørenskog til gode.

Dette slo til: det kom en tiltakspakke på 22 mill kr til investeringer. Kommunen mottok også ca. 12 mill kr som kompensasjon for tapte skatteinntekter i 2009, men til dette hører med at tapet ser ut til å bli en del større.

Statsbudsjettet for 2010 ga imidlertid ingen lettelser; for kommunene økte inntektene med 2,7 mrd, mens tilhørende pålegg om kostnader lød på omtrent det samme. Underdekningen av barnehagefinansieringen ble det ikke gjort noe med; her sitter kommunen igjen med et årlig tap på ca. 11 mill kr.

Konklusjon

Kommunen har nå ett år igjen til å finne løsning på ubalansen i økonomien. Kommunal- og regionaldepartementet har gjort det klart at saldering av budsjettet med generelle og uspesifiserte

besparelser ikke vil bli godtatt. Kun konkrete tiltak er "gyldige" salderingsmåter.

Rådmannen må derfor anbefale at kommunestyret vedtar å utvide eiendomsskatten fra 2011. Her har man imidlertid noen måneders betenkningstid. Arbeidet med utvidelsen må påbegynnes innen sommeren 2010. Dersom man innen dette tidspunkt kan komme opp med andre og konkrete alternativer, kan disse erstatte en utvidet eiendomsskatt.

7 FORSLAG TIL VEDTAK – ÅRSBUDSJETTET 2010 OG ØKONOMIPLAN 2010 - 2013

Etter kommunelovens § 45.2 vedtar kommunestyret årsbudsjettet på grunnlag av innstilling fra formannskapet. Rådmannen fremmer derfor ikke innstilling i denne sak, men et forslag til innstilling fra formannskapet. I henhold til økonomireglementets bestemmelser skal rådmannen likevel fremme forslag til saldert årsbudsjett. Skulle formannskap og kommunestyre velge å slutte seg til de intensjoner og anbefalinger som ligger i administrasjonens saksframlegg, kan dette gjøres ved å fatte følgende vedtak:

A. Generelle forhold – rammebetingelser

- A-1. Det videre arbeid med budsjett 2010 skal følge det vedtatte reglement for årsbudsjettarbeidet. Kommunestyrets vedtak på nivå for enhet/programområde anses som budsjettvedtak i forhold til kommunelovens § 46 nr. 1.
- A-2. For den videre delegasjon og budsjettoppfølging gjelder det vedtatte delegasjonsreglement for budsjett og budsjettjusteringer, samt reglement for budsjettoppfølging og overføring av bevilgninger/inndekning av underskudd.
- A-3. I forhold til delegasjon og budsjettoppfølging gis det enkelte hovedutvalg og formannskapet fullmakter innen følgende områder:
 - A.3.a Formannskapet delegeres fullmakt til å fatte budsjettvedtak for ansvarsområdene innen sentraladministrasjonen og bygg- og eiendomstjenesten.
 - A.3.b Helse- og sosialutvalget delegeres fullmakt til å fatte budsjettvedtak for ansvarsområdene innen helsetjenesten, tiltak og sosiale tjenester og pleie- og omsorgstjenesten, samt særbudsjett for barnevernvakten og tolketjenesten.
 - A.3.c Planutvalget delegeres fullmakt til å fatte budsjettvedtak for ansvarsområdene innen utbyggingstjenesten.
 - A.3.d Miljø- og samferdselsutvalget delegeres fullmakt til å fatte budsjettvedtak for ansvarsområdene innen tekniske tjenester.
 - A.3.e Skole- og oppvekstutvalget delegeres fullmakt til å fatte budsjettvedtak for ansvarsområdene innen skole- og oppveksttjenesten.
 - A.3.f Kultur- og idrettsutvalget delegeres fullmakt til å fatte budsjettvedtak for ansvarsområdene innen kulturtjenesten.
 - A.3.g Formannskapet delegeres fullmakt til å vedta overføringer fra driftsbudsjett til investeringsbudsjett. Formannskapet delegeres fullmakt til å endre investeringsbudsjettet så lenge dette ikke forutsetter tilleggsbevilgninger i senere år.

B. De interkommunale selskaper

- B-1. **Generelt**
Retningslinjer for kommunens representanter i generalforsamlinger, representantskap og styre:

1. Arbeidet i interkommunale selskap skal ha som formål å sikre kommunens innbyggere en tjeneste med riktig kvalitet, til lavest mulig kostnad.
2. Representantene i styrer, representantskap m.v. i de interkommunale selskaper skal arbeide for de føringer kommunestyret gir, men kommunestyret er innforstått med at interkommunalt samarbeid bygger på den målsetting at de beste fellesskapsløsninger skal velges. Representantene må derfor innrette seg etter det lovverk og de vedtekter som gjelder for det enkelte selskap.
3. Der utgifter til interkommunale selskap og sammenslutninger innkreves via brukerbetaling, skal det tilstrebes 100 % egendekning av kommunens utgifter.
4. De interkommunale selskapene bør legge til grunn selvkostprinsippet i sin prising, slik dette er definert i retningslinjer for beregning av selvkost for kommunale betalingstjenester H-2140 fra Kommunal- og regionaldepartementet, januar 2003.
5. De oppførte tall under kapittel 4.3 representerer kommunens vedtatte tilskudd til de respektive selskaper og dermed kommunens økonomiske forpliktelse overfor disse. Økning i tilskuddene kan derfor bare skje etter vedtak av kommunestyret om dette.
6. Sakskart og saksdokumenter til representantskapsmøter og generalforsamlinger skal sendes deltagerne og rådmannen senest fire uker før møtet avholdes. I denne perioden vil rådmannen samrå seg med andre berørte kommuneadministrasjoner og fremme sak til formannskapet om eventuelle føringer og instruksjoner kommunen anbefales å gi sine deltagere til vedkommende representantskapsmøte eller generalforsamling.

B-2. Betaling for tjenester/tilskudd fastsettes i henhold til kapittel 4.3 med følgende endringer:

B.2.1 Ingen

C. Driftsbudsjett 2010

C-1. Tallbudsjett for Lørenskog kommune for 2010 og økonomiplanrammene for årene 2011 – 2013 vedtas som netto rammer for den enkelte enhet som vist i vedlegg 1 til administrasjonens saksframlegg, med følgende endringer:

C.1.a Ingen.

C -2. Formannskapets disposisjonskonto detaljeres slik:

▪ til tilleggsbevilgninger/nye bevilgninger	1,5 mill. kr
▪ lønnsreserve	18,0 mill. kr
▪ til egenandeler	0,4 mill. kr
▪ <u>til attføringstiltak</u>	<u>1,1 mill. kr</u>
▪ <u>Til sammen</u>	<u>21,0 mill. kr</u>

C -3. Nettobeløp i det vedtatte tallbudsjett fastsetter rammene for virksomheten i 2010. Tallbudsjettet er overordnet eksisterende og fremtidige aktivitetsvedtak. Det er ikke anledning til å besette stillinger hvor det foreligger stillingshjemmel, men ikke budsjettdekning.

- C -4. Hovedutvalgene/formannskapet gis fullmakt til å fordele budsjettet og senere foreta justeringer innenfor sine ansvarsområder i henhold til delegasjonsreglement for budsjett og budsjettjusteringer av 13. desember 2000. Mindre endringer mellom ansvarsområder kan også foretas, med mindre dette bryter med kommunestyrets forutsetninger (§ 2.2).

I fordelingen skal det tas hensyn til følgende:

C.4.a Trygd, pensjon og personalforsikring avsettes med 33 % for alle ansatte.

C.4.b Intet spesielt.

- C -5. Skatt og forskudd på skatt på formue og inntekt for 2010 skrives ut med høyeste lovlig satser.

- C-6. Eiendomsskatt på verk og bruk skrives ut med 7 ‰ av takst for 2010.

- C-7. Godtgjøring til folkevalgte fastsettes i henhold til gjeldende godtgjøringsregulativ for kommunale ombud i Lørenskog kommune

- C-8. Mottak av antall flyktninger settes til 30.

- C-9. Det fastsettes disse endringer i takster og gebyrer fra 1. januar 2010:

C.9.a Årsgebyr renovasjon beholdes uendret.

C.9.b Årsgebyr vann beholdes uendret.
Tilknytningsgebyret beholdes uendret.

C.9.c Leie av vannmåler settes til følgende (uendret fra 2008):
Mindre boliger og bolig/næring med rørdimensjon inntil 1 ½ tomme: 240,33 kr + MVA.
Bolig/næring med rørdimensjon inntil 2 tommer: 453,20 kr + MVA
Boliger fellesmåler/næring 150 x 300 mm: 1.186,60 + MVA
Boliger fellesmåler/næring 200 x 350 mm: 1.620,80 + MVA
Boliger fellesmåler/næring kombi 100 mm: 2.192,30 + MVA
Boliger fellesmåler/næring kombi 150 mm: 2.742,20 + MVA

C.9.d Årsgebyr for avløp beholdes uendret.
Tilknytningsgebyret beholdes uendret.

C.9.e Gebyr tømning av septiktanker m.v. økes med 3,5 %

C.9.f Utbyggingstjenestens gebyrer fastsettes i samsvar med nytt regulativ, som fremmes i egen sak.

C.9.g Utbyggingstjenestens tjenester for øvrig – hvor prisene må avpasses etter markedssituasjonen – fastsettes administrativt.

C.9.h Overskudd/underskudd for de tre selvkostregnskapene innen utbyggingstjenestene reguleres mot de respektive fondene. Dersom det ikke er tilstrekkelig midler i fondene, dekkes eventuelle underskudd ved overføring fra disposisjonsfond. Ved senere overskudd tilbakeføres dette.

- C.9.i Feie- og tilsynsgebyr økes med 25 %.
- C.9.j Foreldrebetaling i barnehagen følger de satser som statsbudsjettet måtte fastsette for 2010.
- C.9.k Betaling i musikksskole økes med 3,5 %.
- C.9.l Foreldrebetaling i skolefritidsordningen økes slik at ordningen går i balanse. Skole- og oppvekstutvalget gis fullmakt til fastsettelse av satsene.
- C.9.m Kultur- og idrettsutvalget delegeres myndighet til å fastsette satser for Kjenn folkebad, kommunens kinoer, samt for egenbetaling i fritidsklubbene.
- C.9.n Helse- og sosialutvalget delegeres myndighet til å fastsette satser innen pleie- og omsorgstjenesten.
- C.9.o Øvrige takster og gebyrer økes med 3,5 %
- C.9.p Husleier. Husleiene skal følge "kostnadsriktige leier" – dog ikke høyere enn "gjengs leie". For øvrig skal husleiene prisreguleres i samsvar med utviklingen av prisindeksen for leie av boliger.
- C.9.q Fyrverkerigebyr fastsettes etter oppgave fra NRBR om selvkost for tjenestene, som er 1.340 kr for søknad om salgstillatelse, 645 kr for gjennomført tilsyn/kontroll og 310 kr for egenmelding.

C-10. Renter/avdrag, opplåning, avsetninger og bruk av fonds

- C.10.a Renteutgifter og inntekter føres opp som vist i vedlegg 1.
- C.10.b Renter av gebyrfinansierte fonds legges til fondene, øvrige renter legges ikke i fond.
- C.10.c Avdrag føres opp som vist i vedlegg 1.
- C.10.d Dersom sum av netto renter og avdrag ved regnskapsavleggelsen blir høyere enn budsjettert fastsum på 86 mill kr i 2010, dekkes dette av avdragsavsetningen/risikofondet. Dersom summen blir lavere, avsettes differansen til avdragsavsetningen/risikofondet.
- C.10.e Formidlingslån
 - C.10.d.i Det tas opp 30.000.000 kr i formidlingslån i Husbanken i 2010.
- C.10.f Opptak av øvrige lån
 - C.10.e.i Det tas opp lån på inntil 271.386.000 kr i 2010 til finansiering av investeringer.
- C.10.g Det brukes av fond for tekniske gebyrer for å muliggjøre den gebyrjustering kommunestyret vedtar.
- C.10.h Eventuelt overskudd på tekniske gebyrer utover selvkost legges i egne fond.

C.10.i Dersom et investeringsprosjekt ved utgangen av året viser overskridelse eller mangler finansiering i forhold til budsjettet, dekkes dette midlertidig av ubrukte lånemidler. Det er en forutsetning at endelig finansiering vedtas av kommunestyret ved prosjektets ferdigstilling.

C.10.j Avsetninger til og bruk av fond for å balansere de enkelte år i økonomiplanen vedtas som vist i rådmannens forslag til driftsbudsjett.

D. Kapitalbudsjettet

D-1. Investeringene for Lørenskog kommune for 2010 og rammene for årene 2011 - 2013 samt finansieringen av disse vedtas som vist i kolonnen "Forslag 2010" i kapittel 5 Kapitalbudsjett 2010 - administrasjonens saksframlegg, med følgende endringer:

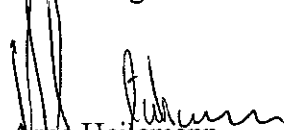
D.1.a Ingen.

D-2. Formannskapet og miljø- og samferdselsutvalget delegeres fullmakt til å vedta detaljert budsjett og/eller foreta fordeling og omdisponeringer innen følgende investeringsposter:

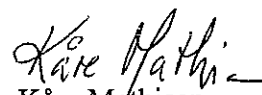
- Turstier og turveier
- Trafikksikring - skoleveier og snarveier
- Grunnerverv for trafikksikring
- Diverse tiltak på veier/fortau, turstier, parkering m.v.

E. Verbale vedtak

Lørenskog den 31. oktober 2009

Arne Heilemann
rådmann

Bjørn Kittelsen
økonomisjef

Kåre Mathisen
budsjettsjef

RÅDMANNENS FORSLAG ÅRSBUDSJETT 2010 OG ØKONOMIPLAN 2010-2013 - DRIFTSDEL							
FASTE 2010-PRISER						(Tall i 1000 kr.)	
Ansvarsområder		Regnsk 08	Budsj 09	2010	2011	2012	2013
Tilleggsbev./nye bevilgninger		0	21.420	21.000	21.000	21.000	21.000
Andre fellesutgifter/-inntekter	Utgift	5.479	0	0	0	0	0
	Inntekt	-33.595	0	0	0	0	0
	Netto	-28.116	21.420	21.000	21.000	21.000	21.000
1. Bygg- og eiendomstjenesten	Utgift	208.602	209.061	223.699	233.884	233.992	234.402
	Inntekt	-58.017	-63.535	-66.197	-66.197	-66.197	-66.197
	Netto	150.585	145.526	157.502	167.687	167.795	168.205
2. Skole- og oppveksttjenesten	Utgift	563.590	552.476	576.080	576.378	577.672	579.859
	Inntekt	-260.655	-246.008	-262.807	-262.807	-262.807	-262.807
	Netto	302.936	306.468	313.273	313.571	314.865	317.052
3. Helsetjenesten	Utgift	73.410	72.852	76.080	77.119	77.156	77.263
	Inntekt	-29.636	-7.717	-7.912	-7.912	-7.912	-7.912
	Netto	43.774	65.135	68.168	69.207	69.244	69.351
4. Tiltak og sosiale tjenester	Utgift	115.695	118.296	135.104	135.503	134.032	133.970
	Inntekt	-29.599	-22.998	-39.893	-39.892	-39.892	-39.892
	Netto	86.096	95.298	95.211	95.611	94.140	94.078
5. Pleie- og omsorgstjenesten	Utgift	325.486	341.248	366.470	375.155	375.155	379.468
	Inntekt	-72.785	-76.914	-81.348	-81.714	-81.714	-82.027
	Netto	252.702	264.334	285.122	293.441	293.441	297.441
6. Kulturtjenesten	Utgift	53.919	48.430	49.760	57.851	56.852	56.722
	Inntekt	-11.775	-11.192	-10.966	-15.446	-15.650	-15.650
	Netto	42.143	37.237	38.794	42.405	41.202	41.072
7. Utbyggingstjenesten	Utgift	35.434	35.438	34.003	34.003	34.003	34.003
	Inntekt	-22.207	-35.438	-34.003	-34.003	-34.003	-34.003
	Netto	13.227	0	0	0	0	0
8. Tekniske tjenester	Utgift	166.334	169.975	169.845	170.088	170.088	170.203
	Inntekt	-118.833	-139.479	-138.405	-139.040	-139.090	-138.912
	Netto	47.501	30.496	31.440	31.048	30.998	31.291
9. Sentraladministrasjonen	Utgift	81.614	79.337	87.292	89.039	87.488	88.615
	Inntekt	-16.529	-12.455	-12.812	-12.812	-12.812	-12.812
	Netto	65.084	66.881	74.480	76.227	74.676	75.803
SUM PROGRAMOMR.	Utgift	1.629.563	1.648.532	1.739.333	1.770.020	1.767.438	1.775.505
SUM PROGRAMOMR.	Inntekt	-653.631	-615.736	-654.343	-659.823	-660.077	-660.212
SUM PROGRAMOMR.	Netto	975.932	1.032.796	1.084.990	1.110.197	1.107.361	1.115.293

RÅDMANNENS FORSLAG ÅRSBUDSJETT 2010 OG ØKONOMIPLAN 2010-2013 - DRIFTSDEL							
FASTE 2010-PRISER						(Tall i 1000 kr.)	
Ansvarsområder		Regnsk 08	Budsj 09	2010	2011	2012	2013
Personskatt	Inntekt	-781.781	-874.548	-860.457	-864.759	-870.812	-876.037
Rammetilskudd	Inntekt	-136.186	-132.684	-172.710	-165.839	-169.690	-178.045
Eiendomsskatt	Inntekt	-13.675	-14.994	-16.000	-71.000	-71.000	-71.000
Sum Frie inntekter/eiendomsskat	Netto	-931.642	-1.022.226	-1.049.167	-1.101.598	-1.111.502	-1.125.082
Øvrige generelle statstilskudd	Inntekt	-13.356	-10.200	-10.000	-10.000	-10.000	-10.000
Generelt statstilsk. flyktninger m.v.	Inntekt	-18.492	-15.632	-16.336	-14.728	-13.275	-13.195
Momskompensasjon	Inntekt	-74.164	-39.780	-40.000	-38.000	-35.000	-32.500
Andre statlige overføringer	Netto	-106.012	-65.612	-66.336	-62.728	-58.275	-55.695
Inntekter fra programomr.		-653.631	-615.736	-654.343	-659.823	-660.077	-660.212
SUM DRIFTSINNTEKTER		-1.691.284	-1.703.573	-1.769.846	-1.824.149	-1.829.854	-1.840.989
SUM DRIFTSUTGIFTER		1.629.563	1.648.532	1.739.333	1.770.020	1.767.438	1.775.505
BRUTTO DRIFTSRESULTAT		-61.721	-55.041	-30.513	-54.129	-62.416	-65.484
Renter m.v.	Utgift	184.846	96.421	110.705	115.581	117.675	124.869
	Inntekt	-29.463	-45.564	-66.383	-57.799	-69.245	-70.442
	Netto	155.383	50.856	44.322	57.782	48.430	54.427
Avdrag på lån	Utgift	30.708	35.844	41.678	38.218	47.570	55.573
Utlån	Utgift	550	0	0	0	0	0
Mottatte avdrag	Inntekt	-758	0	0	0	0	0
Netto gjeldsavdrag		30.500	35.844	41.678	38.218	47.570	55.573
Netto renter/avdrag		185.884	86.700	86.000	96.000	96.000	110.000
Motpost avskrivninger	Inntekt	-58.221	-48.113	-55.687	-55.687	-55.687	-55.687
NETTO DRIFTSRESULTAT		65.942	-16.455	-200	-13.816	-22.103	-11.171
Brukt slik :							
Overf. til kapitalregnskapet		0	0	0	0	0	0
Dekn./bruk av tidl. års USK/OSK		-33.800	0	0	0	0	0
A - Avsetninger		13.952	16.422	200	200	200	200
B - Bruk av avsetninger		-50.091	0	0	0	0	0
Sum netto avsetninger		-69.939	16.422	200	200	200	200
Regnskapsmessig mer/mindreforbruk		-3.997	-33	0	-13.616	-21.903	-10.971

INVESTERINGER, RÅDMANNENS FORSLAG

	Tidl. bev/t	2010	2011	2012	2013	Sum periode	Total kostnad	Gr	Enh.pri	Drift 2013	Enhet
Lørenskog hus	330.839	358.870	43.991	-	-	402.861	733.700	1	20	7.600	BET
Blåkollen garasjer, BET	1.250	6.250	-	-	-	6.250	7.500	3	20	-	BET
Kjøp av boliger	-	6.000	6.000	6.000	6.000	24.000	24.000	5	20	310	BET
Utgiftsbesparende tiltak	-	4.000	4.000	4.000	4.000	16.000	16.000	2	20	-	BET
Lørenskog sykehjem, nødstrøm	-	3.500	-	-	-	3.500	3.500	5	20	-	BET
Rådhuset - brannoppgradering	-	2.500	-	-	-	2.500	2.500	5	20	-	BET
Utskifting av lekeplassutstyr	-	1.000	-	-	-	1.000	1.000	5	20	-	BET
Kommunestyresalen	5.000	-	-	6.000	-	6.000	11.000	5	20	-	BET
Lørenskog sykehjem, fasader	-	-	-	-	6.000	6.000	7.000	5	20	-	BET
Garderobes Rølvsrudhjemmet	-	500	-	-	-	500	500	5	1	-	HTJ
Nytt servicebygg Sørlihavna	400	10.700	-	-	-	10.700	11.100	5	20	106	KTJ
Vernebygg og reparasjoner Vasshjulet	-	4.400	-	-	-	4.400	4.400	5	4	-	KTJ
Løypemaskin	-	1.500	-	-	-	1.500	1.500	5	1	-	KTJ
Turnhall Hammer	-	-	-	12.500	12.500	25.000	25.000	5	3	-	KTJ
Rehabilitering Kjenn samfunnshus	-	-	5.000	5.000	-	10.000	10.000	4	20	-35	KTJ
Lysløype Kurland	700	-	-	1.500	-	1.500	2.200	3	5	40	KTJ
Skateboardanlegg Rådhusparken	-	-	-	-	3.500	3.500	3.500	5	2	-	KTJ
Arkitektkonkurranse ny kirke	-	-	-	1.000	-	1.000	1.000	5	20	-	KTJ
Wille (traktor)	-	-	1.250	-	-	1.250	1.250	5	4	-	KTJ
Smitterom Lørenskog sykehjem	100	2.200	-	-	-	2.200	2.300	3	7	-	POT
Ombygging av omsorgsboliger til sykehjemsplasser	-	-	400	7.500	-	7.900	7.900	5	5	4.302	POT
Utskifting av biler i hjemmetjenesten	-	300	300	300	600	1.500	1.500	5	8	-	POT
Samspillkommune Norsk Helsenet	-	150	-	-	-	150	150	5	3	350	POT
Utskifting av senger	120	120	120	120	-	360	480	3	6	-	POT
Netto kjøp av eiendommer	-	5.000	5.000	5.000	5.000	20.000	20.000	2	4	-	SEN
IT investeringer løpende	2.000	1.000	1.000	1.000	1.000	4.000	6.000	5	2	-	SEN
Etablering av arkiv	-	500	500	-	-	1.000	1.000	5	1	-	SEN
Ny plattform for kommuneregnskap	-	-	660	-	-	660	660	5	3	150	SEN
Ny barnehage Rasta	-	5.000	25.000	-	-	30.000	30.000	4	9	-	SOT

	Tidl. bev/b	2010	2011	2012	2013	Sum periode	Total kostna	Gr	Enh.pri	Drift 2013	Enhet
Rehabilitering og utvidelse av Kjenn skole	5.000	-	25.000	75.000	22.000	122.000	127.000	4	2	-	SOT
Opprustning spesialarealer Åsen skole	-	-	200	-	-	200	200	5	6	3.000	SOT
Base helsestasjon Åsen skole	-	-	-	100	-	100	100	5	7	3.984	SOT
Skole Skårerødegården	3.000	-	-	-	50.000	50.000	293.000	4	8	-	SOT
Nybygging Hammer skole	54.000	-	-	24.000	94.000	118.000	177.000	4	3	-	SOT
Opprustning base helsestasjon Rasta	-	-	100	-	-	100	100	5	5	-	SOT
Midlertidige lokaler Fjellhamar	-	-	2.000	-	-	2.000	2.000	5	20	-	SOT
Etablering i nytt NAV bygg	-	1.900	-	-	-	1.900	1.900	5	1	-	TST
Tverrveien, Skårer vest	-	8.000	-	-	-	8.000	8.000	1	14	76	TTJ
Trafikksikring av skoleveier	5.300	5.100	3.050	4.400	-	12.550	17.850	3	1	191	TTJ
Lørenskog grønne sentrum	-	5.000	12.520	10.700	15.000	43.220	43.220	5	9	-	TTJ
Losbyveien, gang/sykkelvei fra Finstad til Losby gård	12.132	5.000	-	-	-	5.000	17.132	4	7	214	TTJ
Utskifting av gamle veilyssarmaturer.	3.600	3.600	-	-	-	3.600	7.200	1	2	-140	TTJ
Diverse veilyss	-	2.500	2.000	1.000	1.000	6.500	6.500	3	8	-	TTJ
Innkjøp av nye biler og maskiner	-	1.000	400	1.400	1.400	4.200	4.200	4	4	-	TTJ
Snødeponi	-	1.000	-	-	-	1.000	1.000	5	6	-	TTJ
Til MS-utvalgets disposisjon	-	500	500	500	500	2.000	2.000	5	3	-	TTJ
Ole Bulls vei /	-	5.400	-	-	-	5.400	5.400	2	7	-	TTJva
Kjerinveien VA	4.750	4.000	-	-	-	4.000	8.750	2	1	-	TTJva
Garasjer Blåkollen	3.500	3.500	-	-	-	3.500	7.000	2	2	-	TTJva
Digitalisering av sanitærarkivet	-	2.600	800	-	-	3.400	3.400	2	6	-	TTJva
Fjellveien - Sloraveien VA	-	500	3.250	-	-	3.750	3.750	2	8	-	TTJva
Fiberkabel fra rådhuset til	-	500	-	-	-	500	500	2	4	-	TTJva
Kjøp av nye biler og maskiner	1.700	300	1.800	1.800	300	4.200	5.900	2	3	-	TTJva
Mouse modelleringsverkt	-	300	-	-	-	300	300	2	5	-	TTJva
Digitalisering av arkiv	-	1.920	480	-	-	2.400	2.400	5	1	-	UTJ
SUM	433.391	466.110	145.321	168.820	222.800	1.003.051	1.682.442		451	20.148	-

Konsekvenser for driftsbudsjettet:

	2010	2011	2012	2013
Renter og avdrag	1.684	12.463	12.905	14.974
Netto driftskostnader	1.020	10.132	13.424	20.148
SUM	2.704	22.595	26.329	35.122

Sum finansiering:

	2010	2011	2012	2013
Overført fra driftsregnskapet	-	-	-	-
Salgsinntekter	120.200	129.626	-	-
MVA komp.	75.474	15.048	1.200	1.200
Spillemidler & andre tilskudd	1.000	650	2.800	200
Lån dekket av inntekter	37.770	40.080	16.800	16.300
Ordinære lån	233.616	-39.383	148.020	205.100